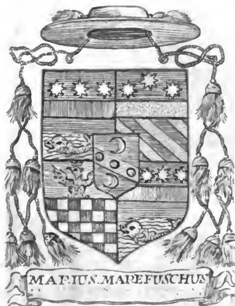

14
33 N
33

MARIUS.MAREFUSCHUS

DISPUNCTIO

NOTARUM QUADRAGINTA

QUAS

SCRIPTOR ANONYMUS

(Julius Gabrielli Card.)

EMINENTISSIMI

CARD. CÆLESTINI

SFONDRATI LIBRO,

Cui titulus:

NODUS PRÆDESTINATIONIS,

Quantum homini licet, dissolutus,

INUSSIT.

COLONIÆ AGRIPPINÆ.

Apud Flaminjum Jepcopinceh.

ANNO M.DC.XCVIII.

Dom. Prof. Rom.

INDEX
PROPOSITIONUM QUADRAGINTA
QUAS
CENSOR ANONYMUS
In Libro inscripto
NODUS PRÆDESTINATIONIS &c.
NIGRO THETA NOTAVIT

De Peccato originali, & statu Puerorum sine Baptismo decedentium.

PROPOSITIO V. 48.

Qui solo peccato originali tenetur, dici non potest Deum deserere . . . . . Prius ergò, quâm peccata hominum (actualia) prævidérentur, sicq; quantum ex parte Dei fuit, nemo desertus, nemo exclusus, nemo reprobus, ergò nemo non electus. Pag. 98. ver. 29.

PROPOSITIO VI. 50.

Nos dicimus exhiberi parvulis (sine Baptismo decedentibus) si non gratiam sufficientem, qua vitam æternam consequi possint, exhiberi tamen beneficium longè præstantius, quodq; infinitis partibus ipsam gratiam sufficientem antecellat, eo enim beneficio priùs è medio tolluntur, quâm peccatis se obstringant, & non damnantur &c. Pag. 164. ver. 1.

Certum est etiam, in parvulos maximam Dei misericordiam elucere: quamvis enim Dei visione, æternaq; gloria priventur, at præservantur, ne peccent, hoc est, ne Deum ipsi offendant, ne jacturam innocentiæ faciant, ne perpetuis ignibus crucientur, quæ omnia, & maxima beneficia esse, & cęlesti glorię certâ ratione præferri, & consequenter ad Christi merita, & redemtionem pertinere jam supra ostendimus. Pag. 164. ver. 9.

PROPOSITIO VII. 69.

Infantes Baptismo non tincti ad aliquid, quod ipsâ vitâ æterna melius sit, destinantur. Pag. 14. ver. 22.

PROPOSITIO VIII. 69.

Licèt Deus parvulos sine Baptismo decedentes ad cælestem gloriam non admiserit, alio tamen multoq; majori beneficio affecit, quod illi ipsi longè cælo prætulissent, & nos quoque, si electio daretur multò majoris pretii, quâm cælum duceremus. Quid ergo conqueri de Deo possunt, aut quid ipsis mali fecit, si non quidem cælo, sed alio beneficio donavit, quod multò præstantius cælo est, quodq; & ipsi, & omnes sapientes, si potestas eligendi daretur, longè cælo præferrent? Pag. 120. ver. 3.

PROPOSITIO IX. 96.

Qui solo originali tenetur, dici non potest Deum deserere . . . . si ergò Deus neminem deserit, nisi desertus, quomodò in illo pre-

de-

destinationis decretorio momento, in quo summa rerum incommutabiliter vertitur, tot hominum myriades deseruit ab iis non desertus, hoc est, nullo eorum peccato demeritoq. prævisō? Pag. 98. ver. 29:

PROPOSITIO X. 102.

Constat, parvulos (sine Baptismo decedentes) sensibilis pœnę immunes fore, id enim ratio, omniumque Theologorum authoritas convincit. Pag. 119. *ver.* 12.

De voluntate Dei omnes salvandi, & de Christo pro omnibus mortuo.

PROPOSITIO XI. 108.

Duæ sunt in Deo Voluntates: prima absoluta, efficax, independensq; ab omni hominum merito, qua Deus naturaliter, meroq; suæ bonitatis instinctu, atq; ut ita dicam, motu proprio vult omnium hominum salutem, æternamq; felicitatem . . . . . . & hanc vocamus voluntatem antecedentem. Pag. 4. *ver. ult.*

Altera voluntas est hypothetica, & conditionata, & hanc vocamus voluntatem consequentem. Pag. 6. *ver.* 30.

PROPOSITIO XII. 118.

Deus seriò, impensissimè, ac quantum in se est, efficacissimè omnium hominom salutem vult. Pag. 2. *ver. penult.*

PROPOSITIO XIII. 118.

Hanc Dei voluntatem omnes salvandi, quantum ex parte Dei est, efficacem esse, dubitari non potest. Pag. 43. *ver.* 32. *Superiori propositione eandem voluntatem absolutam vocat.*

PROPOSITIO XIV. 124.

Manifestum est, Deum non tantùm seriò omnium salutem velle, verùm etiam ad hanc consequendam non avarè, non parcè, sed effusissimè, quantùm est de se, omnia media suppeditare, quæ non modò sufficiant, imò abundent. Pag. 128. *ver.* 25.

PROPOSITIO XV. 133.

Palàm est nullum omninò hominem esse . . . . quem Christus no-

lit efficaciter, quantum est de se, salvum esse. Pag. 17. ver. 20.
Quodsi nihil scriptura, nihil Patres de hoc Dei omnes homines salvandi proposito loquerentur, id ipsum apertissima ratio convinceret, cui nemo, nisi expers rationis repugnare possit. Pag. 18. ver. 18.

PROPOSITIO XVI. 139.

Unus est Deus, unus est mediator, inquit Apostolus . . . . ergò qui omnium Deus, & mediator est, aut oportet officio suo desit, aut omnium salutem, & vitam efficaciter velit. Pag. 10. ver. 15.

PROPOSITIO XVII. 142.

Cum sacræ scripturę toties ac tam enixis verbis Christum pro omnibus mortuum esse testentur, nullibi verò & nunquam pro aliquibus tantùm, planè temerarius sit, qui id dicat . . . . si quis Princeps moriturus ultimis tabulis disponat, ut ex regio immensoq; thesauro, quem hæredi relinquit, omnes totius regni captivi redimantur, qui triremibus & servituti addicti sunt, hæres verò non de singulis generum, sed de generibus singulorum, hoc est, non de omnibus, sed de paucis tantùm id intelligi vellet, quis non infidelem prævaricatorem, hostemq; paternæ voluntatis diceret. Pag. 15. ver. 25.

De Gratia, quæ omnibus datur, seu de gratia orandi.

PROPOSITIO XVIII. 150

Gratia orandi omnibus, qui præcepto tenentur, loco & tempore opportuno datur. Pag. 181. ver. 26.
Deus ùt omnibus, & quantum ex se est, efficaciter vult salutem, ità ad illam obtinendam omnibus copiosissima media tribuit, quorum potissimum, & maximè necessarium est gratia orandi. Pag. 183. ver. 36.

PROPOSITIO XIX. 157.

Ex sacris literis, quæ toties omnes, nulloq; excepto ad quęrendum, pulsandum, petendum, vitamq; mutandam invitant, constat, gratiam saltem remotam, hoc est, orandi, & petendi, omnibus dari, alioquin frustrà peccatores ad rem impossibilem invitarentur. Pag. 185. ver. 1.

PRO-

PROPOSITIO XX. 159.

Gratia, seu spiritus orandi quoad initia sua primosq; gradus à Deo non petitur. Pag. 182. ver. 8.

PROPOSITIO XXI. 162.

Augustinus mille locis . . . . . . de hominibus, quales in mundo sunt, hoc est, peccato originali, multisq; actualibus obstrictis constantissimè docet, non peccaturos violatis divinis præceptis, nisi potestatem haberent illa observandi, & consequenter nisi haberent gratiam saltem inchoatam, hoc est, orandi. Pag. 184. ver. 9.

PROPOSITIO XXII. 168.

Sine gratia orandi in statu naturæ corruptæ nulla potestas est observandæ legis divinæ. Pag. 184. ver. 15.

PROPOSITIO XXIII. 168.

Nullo peccato . . . . gratia petendi amittitur, sine qua omnem quoque libertatem tolli necesse est. Pag. 184. ver. 20.

De Gratia Sufficienti, & Efficaci.

PROPOSITIO XXIV. 183.

Quòd Nabuchodonosor, non Pharao punientem Deum agnoverit, idjuxtà Augustinum lib. de Prædest, & Grat. non ad Dei præscientiã referendum est, non ad disparem causam, non ad conditionem, & dignitatem inæqualem, non ad defectum externæ aut internæ vocationis, sed ad solum merumq; arbitrium. Pag. 136. ver. 9.

PROPOSITIO XXV. 189.

Eam gratiam sufficientem agnoscimus, & docemus, quæ subinde impletur, subindè repugnante libero arbitrio non impletur, effectuq; suo culpâ voluntatis caret, quamque S. Augustinus clarissimè & frequentissimè docuit . . . & quam tota Societas Jesu amplectitur, gravissimiq; alii Doctores. Pag. 129. ver. 7.

PROPOSITIO XXVI. 193.

Qui gratiam sufficientem statuunt, quæ nunquam effectum suum com-

completum assequitur, talem mihi videntur statuere gratiam, quę non est gratia. Pag. 129. ver. 13.

Ut silentio prætercam, quod illi dicunt, hujusmodi sufficientes gratias potentiam quidem agendi dare, sed nunquam actum. Deinde post allata quædam exempla rerum naturalium ad probandum quod hîc proponit, statim addit ver. 28. *Planè tamen nova hæc sunt, tam inaudita, ut nec dici debeant, cum careant ratione, nec credi possint, cum careant exemplo.* Ibid.

PROPOSITIO XXVII. 198.

Observandum est, non omnem à nobis gratiam sufficientem excludi, quod Jansenius docuit, quodq; Summi Pontifices damnarunt Pag. 129. ver. 3.

PROPOSITIO XXVIII. 200.

Fixum ergo ratumq; sit, nihil aliud esse ex sententia Augustini gratiam effectricem, quâm cognitionem congruam, hoc est, quæ talem tamq; proportionatum obiectum, taliq; modo proponat, ut ad illud amplectendum voluntas Magnetismo, & Symphatiâ quadam certissimè moveatur. Pag. 217. ver. 4.

PROPOSITIO XXIX. 203.

Plane voluntatē a nullo alio, quàm à se ipsa determinari . . . . . apertissimè docet S. Thomas. Pag. 220. ver. 17.

PROPOSITIO XXX. 204.

Quis novit, cum ea gratia, quæ Petro ac Magdalenæ data est, Judam conversum iri, cum fortè plures ac majores gratias utroq; acceperit? Pag. 67. ver. 29.

Comparet aliquis ex una parte gratias Zachæo, ex altera Judæ datas videbitq; longè plures, & majores fuisse, quibus hic reprobus ad pœnitentiam vocatus est. Pag. 106. ver. 32.

Negari non potest plura Judę reprobo auxilia, quàm prædestinato Zachæo impensa esse. Pag. 107. ver. 4.

Ideò plura remedia Judæ reprobo adhibita, quàm Petro electo, quia illi gravior morbus. Ibid. ver. 29.

Si ergò reprobis aut æqualis, aut etiam major gratia, quàm prædestinatis datur, non potest &c. Ibid. ver. 34.

PRO-

Deus quamvis desertus nunquam tamen ità hominem licèt obstinatissimum deserit, ut non ei gratiam tribuat, qua & possit pœnitere, imò & qua actu pæniteat, si velit, ut Pharaonis exemplo patuit, qui Deo flagellante jam in Mosen exarsit, eiq; mortem minatus est, jam pænituit, suumq; peccatum & agnovit, & palam confessus est Dominus, *inquit*, justus est, ego autem & populus meus impii. *Quem ergò peccatorem deserat Deus, si non deseruit Pharaonem? aut quis tam obduratus, qui non possit, quod Pharao & potuit, & fecit? Pag. 99. ver. 5.*

PROPOSITIO XXXII. 226.

Quis unquam pejor, impurior, magis flagitiis assuetus Tiberio & Nerone? . . . . . si ergò ne istis quidem defuit Deus, quin per conscientiam moneret, cui ergò defuturus est? Pag. 162. ver. 23. & 28.

Planè tam portentosa Tiberii flagitia, tam diuturna fuere . . . . ut nullus æquè deseri à Deo mereretur, & tamen tantùm abfuit desertum esse, ut maximis argumentis ad Dei cognitionem, & scelerum pænitentiam vocaretur. Pag. 195. ver. 18.

Quis suspicari possit, Deum alicui defuisse, qui non defuit Neroni? nemo isto pejor, nemo indignior, nec tamen desertus. Nullus ergò timendi, aut desperandi locus etiam Nerone adjuto. Pag. 197. ver. 31.

De Prædestinatione, & Reprobatione.

PROPOSITIO XXXIII. 232.

In illa prædestinationis causa, quæ omnium maxima est, & ex qua reliqua omnia pendent, nullum omninò deseruit (Deus) nullumq; ab efficaci salvandi proposito exclusit. Pag. 12. ver. 31.

PROPOSITIO XXXIV. 233.

Deus in illo prædestinationis negotio, quantum in se est inter Cain & Abel, inter Paulum, & Judam non distinxit, sed omnibus æqualiter salutem voluit. Pag. 13. ver. 18.

Vult ergò Deus, & Petrum, & Judam, & reprobos, & electos, omnesq; homines salvos esse: vult omnibus media dare, non solum quæ sufficiant, sed etiam quæ abundent. Pag. 67. ver. 35.

Si

Si prædestinati, & reprobi ideò conditi à Deo, ideo redempti sunt, ut æterna vita potiantur, sequitur, Deum voluisse efficaciter, quantum est ex se, utrosq; salvari. Pag. 109. ver. 25.

Deus quantum ex se est & voluntate antecedenti per certa & destinata media voluit, & paravit omnibus vitam æternam. Pag. 111. ver. 9.

Deus reprobos æquè ac Prædestinatos salvare vult. Ibid. ver. 15.

PROPOSITIO XXXV. 243.

In arbitrio operantium est, ut eligantur, Deo quidem gratiam ad opus offerente, sed homine oblatam acceptante. Pag. 41. ver. 7.

Falsissima est hominum persuasio, non esse amplius in eorum potestate, ut inter electos numerentur: sicut enim cum gratia Dei, quæ nemini volenti deest, in eorum potestate est, ut benè vivant, & in bono perseverent, ita in eorum potestate est, ut ad electos pertineant. Pag. 47. ver. 2.

De Peccatis ignorantiæ, ignorantiâ Dei, peccato Philosophico, & salute Gentiljum Philosophorum.

PROPOSITIO XXXVI. 248.

Sicut nullum peccatum est non contrà rationem, ità nullum non contrà conscientiam, quæ nihil aljud est, quâm ratio practica dictans in particulari, quid non liceat, liceatq; Et quemadmodùm omne peccatum est contrà conscientiam, & tamen aliqui magniq; peccatores vix eà percelluntur, non quod non pulset, & moneat, sed quia confestim animum ad alja, & placentia convertunt. Pag. 161. ver. 12.

PROPOSITIO XXXVII. 256.

Cum peccatum sit essentialiter offensio, & injuria Dei, sublata Dei cognitione, necessariò sequitur, nec injuriam, nec peccatum, nec æternam pœnam esse. Pag. 152. ver. 34.

PROPOSITIO XXXVIII. 268.

Demus, Brasiliæ populos Deum ità (invincibiliter) ignoraße, id quoquè magna beneficii, & gratiæ pars fuit. Pag. 152. ver. 31.

PRO-

PROPOSITIO XXXIX. 268.

Cum (Barbari) hac [Dei] ignorantiâ impeccabiles redderentur, alioquin certissimò peccaturi, si agnoscerent, sequitur, hoc ipsum beneficjum esse. Pag. 152. *ver.* 36.

Ergò sivè Barbari agnoscant (Deum) sicq; invocare illum, & salutem consequi possint, sivè penitus ignorent, & ideò nec possint peccare, semper verum erit, nec illis quidem misericordiam deesse. Pag. 153. *ver.* 2.

PROPOSITIO XXXX. 278.

S. Justinus Martyr Socratem Philosophum non tantùm salvum, verùm etiam Martyrem esse docet . . . . . . & insigniores Philosophos, & quotquot de Gentilibus cum ratione vixerunt Christianos appellat. Pag. 155. *ver. ult.*

Idem de Platone alii dicunt. Pag. 156. *ver.* 5.

Omnibus hominibus etiam incultissimis ac planè Barbaris auxilium gratiæ datur, quo legem naturalem observent, qua observatâ, & nisi obicem ponant, Deus curaturus est, ut eis quoque Evangeljum innotescat, ut de Sybillis, Cornelio, Eunucho Candacis Reginæ, & Platone Philosopho constat. Pag. 169. *ver.* 35.

PRO-

PROLOQUIUM.

Vix prælo emerserat liber ab Eminentiss. Cardinali Sfondrato de Nodo Prædestinationis conscriptus, cum statim plures Theologi pro suo quique privato studio in varias extremasq; opiniones ab ejus operis themate, & Authoris scopo maximè dissentaneas distracti sunt. Qui enim fruuntur sententiarum libera licentiâ, quæ uni se Ecclesiæ Catholicę, uni fidei orthodoxæ regulæ astringi sinit, idque ad pacem, animorumq; concordiam alendam, atque ad veritatem, ubi latet, adhuc explorandam, ubi caligat, elucidandam perquam accommodatum existimant, nihil spongiâ dignum, nihil non eximiam commendationem promeritum eo in volumine compererunt, ac propterea Scriptorem nedùm pietate, & doctrina, dignitateque Eminentissimum, verùm etiam nominis splendore, pluribus editis omnigenæ eruditionis, disertissimæque facundię operibus, atque immortalibus in Romanam Ecclesiam meritis comparato præclarissimum condignis laudibus prosecuti sunt.

Jn eandem de hoc libro sententiam descenderunt graviores Theologi particularibus scholis addicti, præter nonnullos, quos diversimodè de eo volumine conquestos accepi. Aliqui opponebant, scholasticam methodum non esse ab Authore rigidè servatam; atque adeò formam argumentandi similibus in controversiis adhiberi solitam inconsultò neglectam. Verùm hujuscemodi argumentum à compluribus magni nominis Doctoribus, etiam post evocatam ad scholas Theologiam, stylo oratorio à scholasticis tricis libero pro dignitate pertractatum fuisse, eorundem Scriptorum monumenta publici juris facta locupletissimè testantur. Non quidem vitio, sed potiùs laudi vertendum Sfondrato; quòd huic Nazianzeni monito auscultans orat. 26. *pulchrum ac divinum est per divinarum rerum commemorationem ad Dei amorem perpetuò extimulari*, hoc de dogmate, non scholastico stylo, idest, jejuno, arido, & succo suo, ac gustu destituto, sed oratorio, & parænetico, seu potiùs ascetico egerit. Hocce scribendi genus in isto volumine Authorem amplexum fuisse, ad oculum demonstrat totius operis textura, ubi perquam rara occurrit distinctionum; & termi-

norum scholasticorum mentio, frequentes verò sese offerunt aspirationes animæ in Deum, hortamenta ad virtutes, & excitationes ad pænitentiam, idque perspicuè evincunt ipsi Aphorismi, seù regulæ ascetìcæ de Prædestinationis mysterio, quibus Authoris scopus dilucidè patescit: alio enim modo veritates ex suggesto, alio ex cathedra, alio in libris asceticis, alio in scholasticis promuntur, & explanantur. Hoc si attentè, ut par erat; perpensum esset, non tam facilè, uti reor, ab aliquibus in eundem librum censoria virga arrepta fuisset. Alienum quippè est ab instituto Viri Theologi dictata pietatis infringere, ac subsannare, defæcatissima in Christum Dominum pietatis documenta superstitiosarum animacularum deliramentis accensere, & argumenta, quibus mens eruditur, & illustratur, cor emollitur, & incenditur, affectus ad divina dirigitur, & rapitur, cavillis infirmare, & technis, ac ambagibus obvolvere. *Quid hac voluptate jucundius*, jugi experimento edoctus S. Hieronymus epist. 155. edisserit, *qui cibi, quæ mella sunt dulciora, quam Dei scire prudentiam, atque in abdita ejus intrare, & sensum Creatoris inspicere, & sermones Domini Dei sui, qui ab hujusmodi sapientibus deridentur, plenos docere sapientia spirituali?*

Alii querimonias ultrò citroquè jactabant de Sententia prædestinationis post meritorum prævisionem perperàm attributa SS. Augustino, & Thomæ. Ast scrupulum illum jam præcidit Author in Corollario Doctorum calci operis adnexo. Profectò quæstio de Prædestinatione ad gloriam antè vel post prævisa merita est de re adiaphora, neque ad dogma pertinet, cum nondùm sit ab Ecclesia definita. Enim verò de SS. Augustini, & Thomæ mente circà præjactam difficultatem variè à Theologis sentiri modicè ferendum est, cum & ipsa Scriptura à Catholicis etiam sectatoribus suis diversos in sensus ducatur, colatur tamen ab omnibus. S. Augustino, & S. Thomæ potissimùm assurgit Sfondratus, eo maximè nomine, quod nemo Catholicus, nemo inter Catholicos, qui Theologiam saltem à limine salutarit, eorum doctrinam præsertim in controversiis de Prædestinatione & Gratia summo in pretio habendam inficiabitur. Sed cum illorum Theologorum modestia, atque humanitas doctrinæ & pietati non concedat, haud molestè ferent, in re quæstionis, non dogmatis suo quemque abundare sensu, & tributa à Paulo Apostolo licentia uti.

Hinc

Hinc Ludovicus Abelly Episcopus Ruthenẽsis in Galliâ prima parte suæ Medullæ Theologicæ novies editæ cap. 5. de Deo sect. 3. unà cum Episcopo Ebroicensi Augustiniani Ordinis ornamento, Parisiensis Academiæ decore, & nascentis Calvinianæ hæresis terrore fatetur „ D. Augustinum circa ea, quæ mysterium Prædestinationis, & Reprobationis spectant, mentem suam nunquam apertè declarasse, aut explicasse, ex quo factum est, ut de illa inter Doctores Catholicos nunquam planè constiterit, cum ab ipsis in diversos, & contrarios sensus accipiatur. Quam ob causam Petrus Lombardus Episcopus Parisiensis non dubitavit dicere lib. 1. Sentent. dist. 41. D. Augustinum tam variè, & obscurè de Prædestinatione locutum fuisse, uti quid intelligere voluerit, ignoretur, eandẽque ob causam Claudius de Xaintes Episcopus Ebroicensis in lib. Atheismorum Calvini tract. 7. asseruit, D. Augustinum non eandem semper Sententiam, sed plures, ac planè diversas circà mysterium Prædestinationis tenuisse, nec unquam satis mentem suam aperuisse, quod ibi fusiùs declarat „

Quorumdam prætereà genio non arridebat propensio Cardinalis Authoris in aliquas opiniones Societatis Jesu de auxiliis Divinæ gratiæ. Verumtamen Henricus Spondanus Episcopus Apamiensis in Gallia in Auctar an. 1605. palam testatur „ Paulum V. Pontificem Maximum confertim de gravi illa controversia, quæ sub Clemente agitata fuerat de Gratiæ divinæ auxiliis, & libero arbitrio inter Religiosos S. Dominici, & Societatis Jesu ità sanxisse, ut utrisque, dum aliud decerneretur, liberum esset sua in scholis mode stè tueri, sed sine damnatione alterius partis „ Hæc eadem Spondani verba commendat Ludovicus Bail Doctor Theologus, & Propænitentiarius Parisiensis in lib. de beneficio Crucis par. 3. art. 28. advertens „ nec Clementem VIII. Pontificem de controversiis ea de re ejus tempore motis, ejusq; jussu in famosis illis Congregationibus agitatis ullum decretum tulisse, nec quicquam contra Molinam statuisse; ex quibus, ait, non leviter coniici posse, opinionem Molinæ non fuisse damnatam, nec fidei adversari, cum post tam diuturnum examen, ac concertationes tam prolixas de ejus opinionibus dissimulare non debuisset Summus Pontifex, si à fide Catholica alienæ, aut Pelagianæ fuissent.

Proptereà Eminentiss. Sfondratus in nullius particularis scholæ verba juratus, & opinionum sivè servitute, sive necessitate absolutus, illa, quam Theologis omnibus indulget in rebus quæstionis, non dogmatis Ecclesia, libertate eam iniit in hac materia viam, easque sectatus est sententias, quæ suo instituto aptiores, & adversariis confutandis accommodatiores sibi visæ sunt, neque ob id ulli injurius fuit. Tamdiù est, quod scholas theologicas PP. Prędicatorum & societatis Jesu sententiarum alterutra universas ferè occupat, suis utraque commodis, suis etiam difficultatibus insignis. Mihi autem in istis vindiciis quam sanctè Apostolicæ Sedis Decretis hac de re editis obtemperaturo præfixum est, nulli inter Catholicos receptæ doctrinæ, & utcumque pervagatæ invidiam conflare, neque in hisce spinosissimis controversiis, in quas se illustrissimæ scholæ Theologorum sciderunt, ullatenùs immisceri, sed in id unicè incumbere, ut pro modulo meo ostendam, nihil in libro de nodo Prædestinationis à Cardinali Sfondrato nisi citrà læsæ fidei periculum edoceri, nihil novum, & antea in Ecclesiâ Dei inauditum, nihil censurâ Theologicâ dignum, ut ei gratis, & arbitrariè imponitur, tradi.

Non autem omnia prorsùs dicta, cunctæque, ut ità dicam, quisquiliæ, quæ in eo volumine impunè, & liberè in utramque partem disputari possunt, & quæstionem, non dogma respiciunt, mihi æquè probantur, iisque non pauca dissentanea, dum theologicam scholam regerem, auditoribus meis tradidi. Neque sapientissimus, & consultissimus Sfondratus censendus est, eam sentiendi de rebus inter Catholicos licitè controversis libertatem, qua ipsemet frui voluit, aliis invidisse. Porrò *inquisitio illa*, ut prudenter monuit Euphæmius Antiochenus apud Photium cod. 228. pag. 418. *quæ de rebus fidei suscipitur, si aberret à veritate, ingens animæ naufragium affert, quarè vel minimam, quæ quidem eò pertineat, excutere syllabam oportet. At verò disputatio illa, quæ de quæstionibus habetur ad fidem minimè spectantibus, rectè quidem res habet, si optatum veritatis finem assequatur; sin autem ab eo excidat, id quidem non bенè successerit, non tamen in exitium animæ vergit.* Proindè ut propositio aliqua sit theologicè damnabilis, debet juxta receptissimam Theologorum sententiam continere ultrà communem gradum falsitatis ignominiosum aliquid, & noxium, alioquì propo-

posi-

positio, quam alteri iniustè infligit, reflectit in se censuram. Pauca quippè ad fidei regulam pertinent, plurima ad ejus illustrationem. In illa consentimus omnes, in his non rarò dissonamus, aut dissonare nobis videmur. Verborum magis non nunquam, quam rerum dissonantia est, aut si rerum est discrepantia, non tam adversa sępè, quam diversa sunt, quę dicuntur.

Quamobrèm demirari satis nequeo, quo Pontificiarum Constitutionum contemptu, Eminentissimi Nominis iniuriâ, & christianæ charitatis neglectu non nulli furtivas quasdam scriptiunculas insidiosa calliditate elaboratas eundem in librum Cardinalis Sfondrati adornarint, quæ potius exulcerati animi satyræ, quam integræ, & ab omni passionum æstu liberæ mentis fætus visæ sunt. Principio enim non aperto marte volumen illud aggrediebantur, cum vis patens faciliùs retundatur, sed cuniculis rem agebant tecti larvâ pietatis, & zeli pro catholica veritate. Pietatem quippè & Religionem obtendi commune omnibus fallere volentibus esse artificium, ut videlicet, honesta prætexant, jam olim observavit S. Leo magnus epist. 25. ad Theodosium Imperatorem: *Privatæ causæ*, inquit, *pietatis aguntur obtentu, & cupiditatum quisque suarum religionem habet veluti pedissequam*. Ut autem natura omni colore pupillam nudavit, quò omnes colores caperet, ità deponenda omnis offensi animi commotio de alienis lucubrationibus judicanti: *Soli sæpè nubes offundunt tenebras, rationem affectus obscurant*, ut ex Plutarcho tempestivè protulit S. Maximus Martyr, tom. 2. serm. 59. per excerpt.

Quinimò desiderati non sunt, qui illotis, ut dici assolet, manibus hoc volumen judicare aggressi tam procul à scopo aberrarunt, ut nequidem ipsiusmet causæ statum intellexerint, vel quod verosimilius est, id sublesta fide dissimularint. Siquidem in Prædestinationis arcano non unicus tantùm implicatur nodus inscrutabilia Dei trahentis unum, non alium judicia involvens. Hunc enim nexum esse ab humana mente inexplicabilem nemo rationis compos ambigere potest, idque Eminentiss. Author in ipsa prima paginâ ex scripturâ comprobat, & vel in ipsa prima periodo manifestè declarat, ac dilucidè, & luculenter in secunda paginâ exponit, quem nodum in Prędestinationis mysterio explicandum assumat, eumque velut intento digito demonstrat; Complures namque difficultates intricatis-

catiſſimæ, & inſuperabiles tùm in hac materiâ, tùm in aliis chriſtianæ Religionis abdiciſſimis arcanis involvuntur, quibus tamen illuminandis, & explicandis SS. Patres inſudarunt, præcipui Scriptores catholici ſummo ſtudio invigilarunt, iiſque ſchola theologica jam indè à cunabulis ſuis tota virium contentione lucem aliquam affundere certavit & certat etiam nunc indefeſſa, avitarum traditionum, Conciliorum, & Patrum monumenta excutiens, magno ſacræ etiam eruditionis,& divinarum litterarum incremento. Inexhauſtum quippè eſt penu Theologiæ Patrum, & exindè in dies effodiuntur abſtruſarum rerum elucidamenta nova, & vetera, nec ob id charitas inter Catholicos Magiſtros, & Doctores vel tantillùm deferbuit, aut defervescit.

Hinc pluribus cordatis viris partium affectu liberis cupido inceſſit ſolerter inveſtigandi cauſam, & originem tot turbarum, quæ in ejuſdem operis innocentiſſimam, & ſaluberrimam doctrinam excitatæ ſunt, quandoquidem craſſę allucinationes, dicteria, gerræ, offuciæ, doloſæ artes, & innumeri aſtus, quibus in hoc Cardinalis Sfondrati volumen claſſicum canebatur, nec vulgi aures oculoſq; præterierunt. Alii proptereà attendentes iſtud Velleii Paterculi pronunciatum lib. 2. hiſt. Rom. *Nunquā Eminentia invidiâ carent*, & rectè memores, in Cardinali Sfondrato colligata ſimul, & conſerta mirum in modum ſupereminuiſſe omnia, quæ ſparsìm, diffuſequè apud quamplures alios ſunt inchoatæ præſidia felicitatis, hujuſcemodi obtrectatores florentiſſimæ tanti Principis famæ livore conflagrantes, ac penè diruptos ad inhumanas illas accuſationes, quæ in ſolam nec profuturam mortui ignominiam redundant, compulſos fuiſſe ſuſpicati ſunt.

Nonnulli verò haud ignari, Sfondratum editis pluribus voluminibus ſingulari eloquentiâ, profunda eruditione, peremptorio authoritatum robore, & graviſſimo argumentorum pōdere præſtantiſſimis Regale Sacerdotium Romano Pontifici aſſerviſſe, & tam glorioſam Nominis ſui celebritatem poſteris commendaſſe, adeò ut aliis præclaris Scriptoribus eodem in argumento verſatis adverſæ partis ſectatores reſponſa quidem qualiacumque reddiderint, at nemo in Sfondratum, ejuſque opera hiſcere, aut mutire auſus fuerit; idcircò ab iſtis putatum eſt, quod exindè tranſverſa quædam de eodem Authore

re

re quæsita fuerit vindictâ. Undè non defuit, qui commiseratione erga hujusce tincturæ Censores commotus eos his verbis S. Bernardi epist. 36. in defuncti cujusdam Episcopi oblocutores prolatis ab incepto revocandos duxerit: *Modestiæ vestræ fraterna præsumptione consulo, quatenùs* (Cardinalem pium) *& doctum, quem quietè vivere permisistis, mortuum inquietare desinatis, ne dùm non valentem pro se respondere reprehenditis, magis hoc ex charitatis inopiâ, quam veritatis fiduciâ descendere* ostendatis.

Alii demùm sedulò admirati, istud Sfondrati opus aliud sanè non continere, quam instructissimam Apologiam pro Divina Bonitate, & Misericordiâ, ac morte Christi Domini pro omnibus perpessa adversùm Jansenii errores, istosq; ab Authore ad internecionem usque debellari, & victrici triumphantique calamo confodi, arbitrati sunt, aliquos Jansenianis partibus plus æquo proclives immoderatam hanc tempestatem, turbidasque procellas in eundem librum exsuscitasse, atque impotenti animo in ipsum grassatos fuisse. Rationes verò, & momēta, quibus hanc in opinionē se impulsos fatebantur, hujuscemodi erant: anno proximè superiori elegantibus typis prodiisse volumen justę molis inscriptum: *Michaelis Baii celeberrimi in Lovaniensi Academiâ Theologi Opera cum Bullis Pontificum, & aliis ipsius causam spectantibus jam primùm ad Romanam Ecclesiā ab convitiis Protestantium simul ac ab Arminianorum cæterorumq; hujusce temporis Pelagianorum imposturis vindicandum collecta, expurgata, & plurimis, quæ hactenùs delituerant, opusculis aucta*. Quæ omnia eò collimant, ut propositiones Michaelis Baii nequaquàm à Romanis Pontificibus prædamnatæ sint, eæque nil aliud, quam puram, & meram doctrinam S. Augustini contineant; undè in præfatione ad Lectorem eidem operi præfixa hæc verba inter cætera adnotanda sunt. *Interìm his utere; Lector, nec falsa te decipi patiaris eorum opinione, qui sibi imaginantur, ac contrà omne verum spargunt, Libros Michaelis Baij à Summis Pontificibus fuisse prohibitos. Eos liberè, libenterque lege, & quò plus eos legeris, eò pluris facies, & plus in germana Sanctorum Patrum, & maximè Augustini doctrina proficies*. Tantò huic volumini auxiliariæ hoc labente anno accesserunt manus latis suppetiis alterius libereuli, cui titulus; *Disquisitiones duæ de gratuita Prædestinatione, & de Gratiâ se ipsa effi-*

efficaci, quæ ad fidem pertinere asseruntur. Huic quoque opinioni de Jansenianis factionibus usque in hanc diem gliscẽtibus suffragium afferebatur testis omni exceptione majoris nimirùm moderni Archiepiscopi Parisiensis, qui in sua Ordinatione, & Instructione Pastorali die 20. Mensis Augusti Anno 1696. proximè elapsi promulgata circa proscriptionem libri inscripti, *Expositio fidei de Gratiâ, & Predestinatione* in hęc gravissima verba prorumpit: „ Nous voyons avec un sensible dè-
„ plaisir, qu' il y a encore parmy nous des esprits inquiets, & en-
„ nemis de la paix, & qu on répand dans le public des livres
„ qui pourroient troubler le repos de l' Eglise, & renouveller
„ les longues, & fâcheuses disputes qu'elle a eu tant de peine
„ d' arrêter. Tel est le Livre intitulè *Exposition de la Foy tou-*
„ *chant la Grace, & la Prèdestination &c.* ou' il Nous a eté fa-
„ cile de reconnoitre tout le venin du dogme de Jansenius &c.
„ & contenant des propositions respectivement fausses, témé-
„ raires, scandaleuses, impies, blasphématoires, iniurieuses a
„ Dieu, & dérogeantes á sa bontè, frapées d' anathême, &
„ hérétiques; en fin, comme renovelleant la Doctrine des
„ cinq. Propositions de Jansenius &c.

Idem quoque Doctores alia suæ opinionis de Jansenii fautoribus in librum Eminentiss. Sfondrati turbas, & tumultus cientibus testimonia prorsùs invicta se producturos spondebant, nempè, varias scriptiunculas in idem volumen disseminatas Jansenianorum errorum fuligine tinctas, & præcipuè quandam prolixiorem diuturno, ut ajebant; plurium Criticorum studio, insidiosaque industriâ consarcinatam cum hac inscriptione: *Propositiones excerptæ ex libro, cui titulus, NODVS PRÆDESTINATIONIS &c. cum adjunctis quibusdam notis.* Propositiones nigro theta inustæ quadragenarii numeri mysterium quoddam explere videntur, singulisque singulæ subiiciuntur notæ. Cum autem in hac censurâ, quæ ex insperato meas in manus incidit, omnes ferè obiectiones, & argutiæ contrà librum Cardinalis Sfondrati in aliis dispersæ conglomerentur, propterea, ut unico ictu universæ illæ cavillationes & technæ eliderentur, funditùsque dissiparentur, non abs re fore putavi, si quadraginta notas in ea censurâ adversùm totidem propositiones præfati voluminis de Prædestinatione illatas dispungerem, ac profligarem; Quod an ex voto mihi cesserit, æquus, & incorruptus

ptus Lector partium præjudiciis minimè implicatus judicabit, Cæteros privatis studiis abreptos nihil moror. *An non quibusdam interdùm hominibus mel amarum est* (notanter scripsit Nazianzenus orat. 27.), *nempè, morbo laborantibus, maleque affectis? At non propterea res ità se habet, ut hi arbitrantur*. Intereà non nulla circà eas notas Censoris in antecessum observanda delibare visum est.

In primis sedulò animadvertendum, quòd plerasque ex illis propositionibus Eminentiss. Authoris Censor producit compositis arbitrio suo verbis ad instar musivi operis reticendo, truncando, dimidiando, interpolando, ut ex iis contortis, concisis, mutilatis, interpolatis, in sensum invidiosum coactis errores, hæreses, & absurditates conflet, singulasque fermè propositiones grandioribus tibiis canat, & creberrimè versu quodam intercalari inculcet, esse novas, inauditas, contrà omnes SS. Patres universosque Theologos excogitatas, atque per κακοήθειαν sensum opinionemque Authoris obscurè & præposterè concipiat, ac plerumque contra id, quod falsò dici à Scriptore suspicatus erat, non adversùs hoc, quod re ipsa dixerat, declamare instituat. Quò has calumnias, & imposturas evidenter, & apodicticè refellerem, me necessariò ad duo cōpullum agnovi; primò ut integros textus Cardinalis Authoris exscriberem, verbaque immediatè antecedentia, & consequentia attexerem, causasque, cur ea Scriptor protulerit, paucis aperirem. Ambigua namque est plerumque ad utrumlibet, & versatilis textura mera verborum, & calumnia ex iis conflata in plenissima sui imagine solerter considerata, & expensa contuitum acriorem non sustinet, sed ipsâ attentiori reflexione compressa tenues rumpitur in auras. Alterum est, ut ad retundendam immodicam Notatoris audaciam, qua omnimodæ novitatis censuram illis propositionibus affingit frequentissimas Patrum, & Theologorum authoritates, ac testimonia coacervarem, & ad nauseam usque catervatim congererem, quamvis id futurum prænoscam (quod equidem ingenuè fateor) cum cruce, & fastidio Lectoris, cujus quoque humanitati, & solertię complura ratiocinia, & momentosas illationes, quæ in defensionem doctrinæ Cardinalis Sfondrati, & expunctionem cēsuræ ei oppositæ ex illis authoritatibus spōtè & è re natâ clarissimè dimanant, relinquere statui, ut etiam in hoc indulgeam

genio Cenſoris, qui ex eo hominum genere eſt, qui argumentationes, & diſcurſus vehementer averſantur, nihilq; aliud, quàm Scripturas, Traditiones, Concilia, & Patres in ore habent.

Poſtremò pro ferendo in librum Eminentiſs. Sfondrati recto & juſto judicio hoc æquiſſimum Juriſperitorũ axioma ante oculos candidi Lectoris præſtitutum velim, videlicet, *uti jura cũ juribus, ità teſtimonia cùm teſtimoniis concilianda ſunt*: Exploratiſſimum planè eſt, nullam illius libri propoſitionem dubium fortè ſenſum ingenerare poſſe, quin ei reſpondeant plures cõtextus omne prorsùs nubilum abſtergentes, eamq; optimo in lumine collocantes longè procul ab omni cenſura. Undè jure Sfondratus cùm S. Ilario ſub initium libri de Synodis Lectores ſuos his verbis obteſtari poteſt: *Oro vos per Dei miſericordiam, ne quiſquam de me ante ſermonis conſummationem per litterarum exordia exiſtimet judicandum. Iniquum eſt enim, niſi cõpertâ uſque ad finem ratione dictorum, præjudicatam ſententiam, quorum cauſa adhuc ignoratur, ex initiis afferre, cùm non de inchoatis ad cognoſcendum, ſed de abſolutis ad cognitionem eſt judicandum.* Hinc teſtem advoco eundem Lectorem in diſpunctione harum quadraginta notarum, ubi vix unam ipſe deprehendet propoſitionem à Cenſore notatam, cui ex eodem libro, & plerumque ex eâdem paginâ locupletiſſima non ſuppetat illius explicatio, & oppoſitæ notæ exploſio ac excidium, quod eſt optimum, & compendiarium defenſionis genus ex ipſis cauſæ viſceribus erutum, cuivis cordato, & juſto Judici ſuperabundans ad abſolvendam ab omni reatu delatam doctrinam, & è cõtra ad talionis pœnam exigendam ab infido accuſatore. Interim, dum id unum exoratos velim Lectores, præjudicatas, ut paululùm ſeponant diverſas ſententias, & in ancipiti tantiſpèr ſuſpenſum librent judicii ſui examen, donec integras has vindicias imperturbato mentis oculo percurrerint, & rem ſuis põderibus expenderint, Cenſores his verbis Philippi Abbatis Bonæ-ſpei epiſt 5. commonefactos dimittam: *Miror ſummoperè, quarè hujus libri lectionem eſſe inutilem exiſtimatis, imò reſpuendam tanquam fidei contrariam judicaſtis, quod nequaquam, ut æſtimo, tam liberè feciſſetis, ſi ei paulò diligentiorem operam dediſſetis. Etſi enim ibi aliquid invenitur, quod per ſe conſideratum debet forſitàn accuſari, poteſt, ni fallor, conſideratis prçcedentibus.*

bus, vel consequentibus excusari, & ad condemnandum quemvis librum non est prætendenda duarum vel unius scrupolositas dictionis, sed consideranda totius series lectionis. Nusquàm enim simul omnia possunt dici, & sunt nonnulla, quibus singularibus potest meritò contradici, sed cùm omnia pariter attenduntur, quæ videbantur respuenda, plerumque studio circumjacentium muniuntur.

(*. *)

PROPOSITIONES EXCERPTÆ EX LIBRO, CUI TITULUS

NODUS PRÆDESTINATIONIS &c.

Cum adjunctis quibusdam notis.

De Peccato originali, & statu Puerorum sine Baptismo decedentium.

PROPOSITIO PRIMA.

Parvuli, qui sinè Baptismo decedunt, licèt culpâ propriâ careant; non tamen carent alienâ, & paternâ. pag. 144. lin. 20.

NOTA.

HOc loco tradit Author, parvulos, antequam baptismo abluantur, culpâ propriâ carere, hoc est, nullâ peccati labe infici, nulloque intus in animâ reatu ipsis inhærente teneri, sed solum ob alienam, ac paternam culpam ipsis extrinsecùs imputatam donis Dei gratuitis, omnique jure ad cæleste Regnum privari.

DISPUNCTIO.

INepta, & injuriosa argutia. Quem enim ex Dialecticæ tyronibus non puderet tam miseræ argumentationis à particulari ad universale negativè? Porrò culpa alia est actualis, & personalis; alia aliena, paterna, & originalis, seù naturæ. Quisnam autem vel primis Logicæ elementis imbutus hunc in modum discurreret ex particularis negatione ducendo argumentum ad negationem universalis? Parvuli, antequam baptismate abluantur, culpâ personali carent; ergo nullâ peccati labe inficiuntur! Igitur S. Cyprianus epist. 59. & Concilium Africanum ibidem ac S. Augustinus lib. 1. cont. Iulian. cap. 6. cum di-

dixerunt : *Infans recens natus nihil peccavit, & ei remittuntur non propria, sed aliena peccata* ; ipsemet Augustinus dum protulit lib. 2. oper. imperf. cap. 185. *sua propria parvuli peccata non habent, & ideò de illis etiam hoc veraciter dici potuit, quòd non peccaverunt* ; & S. Gelasius Papa, dùm scripsit epist. 7. ad Episcopos per Picenum ; *Parvuli propria non habent ulla peccata* : Item Cornelius Mussus Episcopus Bitontinus Vir incomparabilis penè ingenii felicitate, & pietate, omnibusque tam divinis, quàm humanis disciplinis excultissimus, cùm super hæc verba Apostoli ad Rom. 5. ver. 19. *Peccatores constituti sunt multi*, pronunciavit, *hoc est ; sinè proprio, & particulari peccato* ; Item ; *alieno peccato infecti sumus, alienâ justitiâ resanamur*. Isti, inquam, Doctores redarguentur à Censore tanquam affirmantes, parvulos baptismo non tinctos nulla peccati labe infici.

Unde in adversarium bellè cadit hæc S. Augustini lib. 1. de peccat. merit. & remiss. cap. 35. exprobratio „ An verò, inquit, & hoc quæsituri, & de hoc disputaturi, & tempus ad „ hoc impensuri sumus, ut probemus, atque doceamus, quomodò per propriam voluntatem, sinè qua nullum vitæ propriæ potest esse peccatum, nihil mali commiserint infantes „ qui propter hoc vocantur AB OMNIBUS INNOCENTES? Non „ ne tanta infirmitas animi, & corporis, tanta rerum ignorantia, tam nulla omninò præcepti capacitas, nullus vel naturalis, vel conscriptæ legis sensus, aut m tus, nullus in alterutram partem rationis usus hoc multo testatiore silentio, „ quàm sermo noster proclamat, atque indicat? Valeat aliquid „ ad se ipsam persuadendam ipsa evidentia, nam nusquam sic „ non invenio quid dicam, quàm ubi res, de qua dicitur, manifestior est, quàm omne, quod dicitur. Vellem tamen „ quisquis hoc sapit, diceret, quod peccatum viderit, vel putarit infantis nascentis ab utero, cui redimendo fatetur, jam „ baptismum necessarium, quid mali in hac propria sua vitâ per „ animum proprium, corpusve commiserit? „

Quid si dixisset Sfondratus cum S. Gregorio Nazianzeno Ser. in sac. lavac. *Parvuli, licet baptismo consignati non fuerint, improbitate tamen carent*, aut cum S. Io. Chrysostomo homil. 5. ad Neophytos vocasset *eos infantes non coinquinatos peccato?* Non nè statim conclamaretur Scriptor tanquā negati origina-

lis peccati reus? Abusus fuerat eâ Chrysostomi sententiâ Iulianus Pelagianus, sed Sanctum Antistitem satis ab ea calumniâ purgatum Augustinus putavit dicens lib. 1. cont. eundem Iulian. cap. 6. „ Vides certè, non esse dictum à S Iohanne, parvu-
„ los non coinquinatos esse peccato, sive peccatis, sed non
„ habere peccata, intellige, *propria*, & nulla contentio est „
Dixit Sfondratus, illos parvulos carere culpâ propria, non tamen alienâ, & paternâ; & ex hinc ei litem intentat Censor, quem ita compellare libet verbis eiusdem S. Augustini. „ In-
„ gredere (Sfondrate), & conside cùm fratribus tuis, à qui-
„ bus nulla ratio, nulla tentatio te separavit. Opus est & tuâ,
„ & maximè tuâ sententiâ, quoniam in tuis litteris iste juvenis
„ invenisse se putat, unde tuam se arbitratur percellere, & eva-
„ cuare doctrinam &c. Sed absit, ut tu aliud saperes, & in Catho-
„ licâ Ecclesiâ tam præcipuus *Emineres*: Dic ergò & tu aliquid,
„ undè iste juvenis confundatur, & revereatur &c. Audis jam (Censor) quid etiam (Sfondratus) cùm cæteris catholicis Doctoribus dicat. Asserit enim pag. 52. *Adam omnes perdidit*, pag. 48. & 98. iterùm, iterùmque ait: *nemo peccato originali caret*, & pag. 184, *homines quales in mundo sunt, peccato originali, multisque actualibus obstricti sunt*. pag. 118. *peccatum originale vitare nemo potuit*: vocat pag. 120. parvulos *culpâ originali aspersos*, idque pluriès repetit cum Doctore Angelico. Edisserit pag. 164. *illi parvuli innocentiam personalem, quæ scilicet, peccatis actualibus opponitur, conservant illibatam*, quibus luculenter ostendit, culpam illorum infantium esse alienam, & paternam, non propriam, idest, originalem, & naturæ, non actualem, & personæ. Rursùs Eminentiss. Author pag. 26. appellat naturam humanam *propriâ conditione sordidam, ac peccatricē, divinique amoris indignam*. Numquid verba ista tam clara, & directa sonant in naturâ humanâ extrinsecam tantùm imputationem alienæ culpæ an potiùs intrinsecum peccatum, intrinsecam sordem, seù maculam, & intrinsecam indignitatem divini amoris ex intrinsecâ ratione naturæ humanæ in Adamo vitiatæ? Qui hìc non videt peccatum originale proprium, & intrinsecum unicuique homini, is nec in Sole quidquam videt. Insuper pag. 98. habet Sfondratus, *Ille, qui solo originali tenetur, peccatum hoc non facit, sed ab alio factum contrahit potiùs, quā committit*. Hæc verba sunt adeò evidentia, & prorsùs perem-

pto-

ptoria, ut ipsemet Censor eorum nitidissimos radios sustinere non valens referat quidem in propositione 5. & 9. verba immediatè antecedentia, & consequentia, de medio tamen sustulerit illas voces, quæ rectâ petunt jugulum immanis accusationis in Authorem confictæ, & quæ si solæ in toto libro adessent, perpetuum hac de re silentium imponere deberent.

Profectò nil luculentius, & castigatius ad normam Patrum, & Conciliorum præcipuè Tridentini sess 5. decreto de peccato originali proferri poterat. S. Cyprianus epist. 59. *Infans recens natus*, inquit, *nihil peccavit, nisi quod secundùm Adam carnaliter natus contagium mortis antiquæ primâ nativitate contraxit*. S. Thomas quæst 5. de malo art. 1. ad 11 *Puer*, ait, *laboravit vitio alieno quantùm ad causam, quia peccatum ab alio traxit, laboravit tamen vitio proprio, in quantùm à primo parente culpam contraxit.* Comparet, quæso, benignus Lector hæc verba SS. Cypriani, & Thomæ cum aliis modò relatis Sfondrati, & nec ovum ovo tam simile dicet, reperietque utrobique eadem verba pro explicando, quomodo peccatum originale sit alienum, & simul proprium unicuique

Undè Eminentiss. Author pag. 39. advertens, Pelagianos affirmasse, parvulos originali peccato non teneri, sed tamen, si absque peccato decedant, cælestis Regni expertes esse, in hunc errorem unà cum S. Augustino serm 14. de verbis Apostoli sic invehitur „ Ecce existit, nescio, quis, & dicit, parvu„ lus non habens ullum omninò peccatum, nec quod vitâ suâ „ contraxit, nec quod de vitâ primi parentis traxit, habebit „ & Regnum cælorum, & vitam æternam? „ &c. Ex his perspicuum prorsùs est, in quo sensu Author dixerit in loco à Censore notato, peccatum originale esse alienum, non proprium, idest, illud non esse actuale, & personale, non fieri, non committi, sed ab alio factum, & commissum contrahi: quo genuina phrasis declarativa peccati originalis enucleatè exprimitur. Quinimò non dixit ibi Sfondratus, peccatum originale esse dûtaxat alienum, sed addidit *paternum*, quid autem hæc vox importet, ità explicat magnus Augustinus lib. 1. contrà secundâ responsionem Juliani cap 48. *Aliena sunt*, ait, *sed paterna sunt, & per hoc jure seminationis atque germinationis, & nostra sunt.* In ipsâ ergo primâ propositione à Censore accusatâ conceptis terminis exprimitur, etiam juxta S. Augustinum, peccatum origina-

ginale esse alienum simul, & nostrum, seu proprium, cum ibi dicatur à Sfondrato, culpam originalem esse *alienam*, *& paternam*.

N O T A

*E*Um esse sensum Authoris patet ex verbis, quæ statim sequuntur: „ Quamvis enim, inquit, damnari nemo possit pa„ ternâ culpâ, potest tamen iis bonis privari, quæ liberaliter ac„ cepturus erat, patre innoxio, nec in Principem delinquente „. Siquidem clarum est, ejusmodi reorum filiis parentum culpam propriè non inesse, aut inhærere, tametsi ad eos ex humanæ justitiæ legibus ob publicum exemplum aliqua saltem delicti paterni pœna perveniat. Id ipsum secunda, quam mox afferemus, propositio confirmat, multaque alia legentibus occurrunt, quæ hunc esse Authoris sensum demonstrant.*

DISPUNCTIO.

QUo ad exemplum illud à Censore pravum in sensum detortum adnotari debebat, tum hoc S. Gregorii Theologi monitum orat. 37. *fieri non potest, ut similitudo ulla, & exemplum rei veritatem planè, perfectèque assequatur*; tum opportuna Theologorum Salmanticensium Carmelitarum trac. 13. de vitiis, & peccatis disput. 14. num. 50. animadversio, ex qua inferunt, quòd „ Exempla, quæ pro explicando peccato origina„ li adduci solent, non afferuntur ut omninò adæquata rei, de „ qua agitur, quia modus voluntarii in peccato originali reper„ tus adeò est specialis, & sibi proprius, ut nusquam alibi in„ veniatur; deserviunt tamen similia exempla ad aliquam ejus „ explicationẽ, & ut, supposita Fide de existentiâ talis peccati, „ suadeant, non esse impossibile, aut inintelligibile.

Exposcit à nobis Censor, ut apud Authorem aliquem extare consimile exemplum à Sfondrato allatum indicemus. Æqua planè, & facilis exauditu postulatio. Johannes Viguerius ex inclyto Ordine Prædicatorum in Institutionibus Theologicis, tractat. de peccato originali cap. 18. §. 5. „ Deus, ait, nobis, „ qui nihil actualiter egimus, non facit injuriam, aut injustitiam „ reputãdo filios iræ, & indignationis, & condemnationis, quia

 per

„ per iram, indignationem, & condemnationem accipitur *sola* „ *exclusio à gratiâ, & originali justitiâ, ac etiam à Regno cælorũ*, „ & restitutio naturæ ad conditionem suam, à qua eramus exẽ- „ pti per justitiam originalem, & jure hæreditario omnibus fi- „ liis, & posteris ab eo per propagationem seminalem procrea- „ tis, dummodò Adam,& filii ejus præcepta Domini servarent. „ Et quia Adam non servavit, per inobedientiam ipse, & po- „ steri jure illo privati sunt. *Exemplum communiter datur* de „ Rege, qui gratis ex liberalitate suâ dedit cuidam nobili castrũ „ pro se, & totâ posteritate suâ eâ lege,ut fidelitatem ei servaret „ quòd si non faceret, auferet ab eo, & filiis ejus. Si ille infide- „ lis esset, nullam injuriam faceret Rex ipsi, nec filiis ejus, si „ privaret eos castro eâ lege, & conditione dato. „ Exemplum ergo ab Eminentiss. Authore productum asseritur à Viguerio communiter dari solitum, ex quo Cornelius Mussus loc. cit. ita in contradictores invehitur „ Vos, inquit,qui jura cùm Ponti- „ ficia, tùm Cæsarea profitemini, convenio. Quod ergo per- „ didit Adam, justissimè dicimur, & nos perdidisse, sicut quod „ obtinuisset ipse, si stetisset, diceremur, & nos jũstissimè ob- „ tinuisse. Intelligis mysterium „ Alphonsus Salmeron disputat. 48. in cap. 5. epist. ad Rom. his verbis voto Notatoris respondet „ Ita enim ex peccato patris dicitur quis damnatus, nõ „ simpliciter, sed quod attinet ad bona paterna hæreditate cõ- „ sequenda, si Pater non deliquisset in Rempublicam, propter „ quod delictum bonis omnibus spoliatus est. Ita etiam in pro- „ posito vitâ cælesti, & supernaturali in Adam vivebamus, „ qua tamen per peccatum Adæ privati sumus „

Consule, si vacat, Andream Duvallium Doctorem Sorbonicum, & Regium Theologiæ in Academiâ Parisiensi Professorẽ tractatu de peccatis quæst. 1. art. 5. ubi huic vulgatissimę doctrinæ omninò consentaneus est „ Si Adamus non peccasset, „ ait, transfusa fuisset justitia originalis veluti naturaliter, seu „ per naturalem generationem in posteros, ex quo sequitur, „ totam naturam Adamo peccante ab ipsâ originali justitiâ ex- „ cidisse: sicuti si Rex castrum munitissimum concederet alicui, „ tam pro se, quàm pro omnibus suis posteris, eâ lege, ut fide- „ litatem sibi debitam servaret,& si non servaret, tam ipse, quã „ ipsi posteri eo privarentur, non est dubium; quin eo fidelita- „ tem non servante,à dominio hujus castri,non solùm ipse, sed

etiam

„ etiam omnes ejus posteri exciderēt, quod in judiciis humanis, „ quotidiè videre est: Filii enim propter scelera parentum, „ quæ bonorum confiscationem includunt, omnibus bonis paternis in perpetuum privantur, & in crimine perduellionis „ non tantùm privantur hæreditate patris perduellis, sed etiā „ perpetuò, carceri mancipantur „ Et cum dixisset Duvallius hujusmodi exempla non perfectè, & exactè peccati originalis traductionem exprimere, subdit „ Ideò hæc peccati originalis „ traductio magnum est, & reconditum fidei nostræ mysterium, „ adeò ut Augustinus libenter hac in re suam ignorantiam, & se „ ad argumenta omnia Pelagianorum respondere non posse fateatur: *Scripturæ, tamen authoritati, quæ in parvulis peccatum originale agnoscit, indubitanter credere magis, quàm intelligere*. Et epist. 29. ad Hyeronimum faceto Apologo terminat disputationem. Cùm, inquit, aliquis ruisset in puteū, „ ubi aqua tantùm erat, quæ eum magis exciperet, ne moreretur, quàm suffocaret, ne loqueretur, accessit alius, & dixit ei, „ quomodò huc cecidisti? at ille dixit, obsecro, cogita, quomodò hinc me liberes, & non quomodò huc ceciderim, quęras „ Ità quoniam pergit Duvallius „ ex fide Catholicâ constat de peccato originali tanquam de puteo infantis animam „ Christi gratiâ liberari, satis nobis esse debet, quòd modum, „ quo salva fiat, noverimus, etiamsi nunquam quomodò in malum illud devenerit, cognoscamus „

N O T A

Atquì hæc doctrina, quæ nullam propriam culpam in parvulis sine Baptismo decedentibus agnoscit, apertè repugnat Concilio Tridentino, in quo definitur „ Adæ peccatum, quod „ origine unum est, & propagatione, non imitatione transfusum, „ omnibus inesse unicuique proprium. sess. 5. can. 3., id, quod „ confirmatur sess. 6. cap. 3., ubi „ homines ex semine Adę propagati dicuntur nasci iniusti, cùm eâ propagatione, per ipsum „ dùm concipiuntur, propriam injustitiam contrahant „ Undè idem Concilium sess. 5. can. 4. & can. 5. anathemate ferit eos „ Qui formam baptismatis in remissionem peccatorum in „ parvulis non veram, sed falsam intelligerent, aut qui negarent per gratiam, quæ in baptismate confertur, reatum ori-

 gina-

„ *ginalis peccati non remitti, aut etiam afsererent, non tolli* „ *totum id, quod veram, & propriam peccati rationem habet* „ *Hæc fuit semper antiqua, & fundatissima Ecclesię Doctrina, quam cum impugnaret Pelagius obiiciens* „ *nullâ ratione conce-* „ *di, ut Deus, qui propria peccata dimittit, imputet aliena* „ *Respondit ei Augustinus, non imputare Deum aliena peccata, sed propria* „ *aliena quippè erant, inquit, quando ii, qui pro-* „ *pagata portarent, nondum erant: nunc verò carnali genera-* „ *tione jam eorum sunt, quibus nondum spirituali generatione* „ *dimissa sunt*; *lib. 3. de pecc. mer. & rem. cap. 8.*

DISPUNCTIO.

Liquidò constat ex dictis, Eminentissimum Sfondratum propriam culpam in parvulis sine baptismo decedentibus agnoscere, atque adeò apertè concinere Concilio Tridentino in locis à Censore allegatis, & perfectè consonare antiquæ, & fundatissimæ Ecclesiæ doctrinæ, quàmvis de peccato originali egerit Author tantùm obiter, & per transennam, atque occasione solvendæ cujusdam obiectionis, ut accuratiùs patebit ex responsione ad notam sequentis propositionis, in quâ germana, & solidissima explicatio Concilii Tridentini à Scriptore tradita afferetur. Vndè Censor in eodem capite octauo libri tertii S. Augustini de pecc. merit. & remiss; quod ipsemet adducit, notare debuisset, S. Patrem meritò cōqueri, quòd „ indè plerumquè convalescit error, cùm homines idonei sunt his verbis interrogandis, quibus intelligendis non sunt idonei, & quorum tardiusculam mentem „ impedit, & suæ sententiæ præiudicium, & pervicaciæ gravissimæ vinculum. „

At quoniam suam in primam propositionem censuram verbis S. Augustini conclusit Notator, mihi quoque fas sit verbis ejusdem S. Doctoris post commodatam S Chrysostomo advocationem prolatis lib. 1. contra Julianum cap. 6. ipsum Censorem alloqui „ Jam verò cohibe te ipsum, & aliquandò intellige, quomodo potuerit dicere (Cardinalis Sfondratus) „ parvulos non habere peccatum (actuale, & personale); Nō „ quòd peccato primorum hominum non teneantur obstricti, „ sed quòd nulla sua commiserint. Et hoc quidem in eodem

„ (li-

„ (libro) si totum legisses, invenire potuisti, aut si legisti,
„ nescio quemadmodum te potuit præterire. Aut si præteri-
„ re non potuit, miror, cur te non correxerit; si tamen ali-
„ quid apud te valet (Cardinalis Sfondrati) authoritas.....
„ Ecce cui Viro, quàm magno Christianæ Fidei, atque hujus
„ catholici dogmatis defensori voluisti (falsum) dogma sup-
„ ponere, quasi dixerit, parvulos primi hominis non esse (in-
„ trinsecè) inquinatos peccato, cùm dixerit, eos non habe-
„ re (culpam propriam) quæ non eum intelligi, nisi (perso-
„ nalem) voluisse, ejus tàm multa testimonia, tàmque mani-
„ festa declarant. Quid te igitur adjuvit, quòd (Cardinalis
„ Sfondrati) tanquam (Hæreticis) suffragetur testimonium
„ posuisti? An ut unum verbum quasi ab eo prætermissum ve-
„ lut acutâ calliditate captares, & tot verborum ejus, quibus
„ obrueris, tàm ingentem nobis aggerem commoveres? in-
„ tantùm improvidus, & incautus, ut nec in (ipso libro) ubi
„ vix unum, de quo malè intellecto deciperetis, testimonium
„ reperire potuisti, advertes (Cardinalem Sfondratum) satis
„ evidenter expressisse, omnes homines exceptis debitis pro-
„ priis paterni esse chirographi debitores „.

PROPOSITIO SECUNDA.

Adamo infeliciter peccante, tota quoquè Posteritas, quippè ex Patre rebelli nata, omni jure ad cæleste Regnum spoliata est, quod peccatum originale vocamus pag. 48. lin. 8.

N O T A.

Totam peccati originalis rationem ponit Author in privatione juris ad cæleste Regnum, quæ quidem privatio pœna est, & effectus peccati originalis, non verò ipsum originale peccatum, undè patet, Authorem nihil agnoscere in parvulis, quod veram, & propriè dictum peccati rationem habet.

Privatio juris ad cęleste Regnum idem est ac privatio justitię originalis, seù gratiæ sanctificantis, ut ipsemet Author explicat pag 114. „ Adamo peccante, inquit, non is solùm, sed „ tota ejus posteritas justissimè Dei donis, gratiâ, videlicet, & „ gloriâ, aliisque dotibus innocentiæ privata est.

Rationem formalem verò constitutivam peccati originalis consistere in privatione justitiæ originalis, vel gratiæ sanctificantis relatè ad actuale Adami peccatum, testatur Pater Gonetus disp. 7. de pecc. originali art. 5. §. 4. *esse sententiam menti, & doctrinæ D. Thomæ conformiorem*; Bartholomæus Mastrius de Meldula in 2. disp. 4. quæst. 5. art. 5. docet „ eandem sententiam ad hęc usque tempora communẽ esse in omni scholâ præcipuè Thomistarum, & Scotistarum, illamque præcipuos societatis Jesu Authores tradidisse, & quod majoris „ est momenti, hujus sententiæ Authorem fuisse S. Anselmum „ lib. de concept. Virg cap. 27. dicentem; *hoc peccatum, quod* „ *originale dico, aliud intelligere nequeo in ipsis infantibus, nisi* „ *ipsam, quam suprà posui, factam per inobedientiam Adæ justitiæ debitæ nuditatem* „ S. Bonaventura in Breviloquio part. 3. c. 5. conceptis verbis asseverat „ *privationem originalis justitiæ* vocamus originalem culpam„ Ergò per Censorem SS. Anselmus, Thomas, Bonaventura, & omnis schola Thomistarum, Schotistarum, ac præcipui Societatis Jesu Authores nihil agnoscunt in parvulis, quod verum, & propriè dictam peccati rationem habet.

Non poterat certè Notator criticum jecur ostendere contrà eam propositionem, nisi dimicaret contra omnem scholã theologorum, qui tritissimam illam obiectionem ab ipso adductam multiplici responsione diluunt. *Idem* namque, ut docet Præceptor Angelicus quæst. 1. de malo art. 4. ad 1., *secundùm diversa potest esse culpa, & pœna, non tamen secundum idem*. Etenim illa privatio justitiæ originalis, ut declarat Scotus distin. 37. ad 4. lit. Cc. unà cum Magistro sententiarum, quatenùs est à voluntate deficiente est culpa, quatenùs in ipsâ voluntate passivè recipitur est pœna. Itèm eadem privatio justitiæ originalis physicè considerata ut est à Deo non dante justitiam posteris Adæ est pœna, ut verò est moraliter, seù demeritoriè ex actu-pec-

peccaminoſo Adæ, fuit in ipſo peccatum habituale perſonale, in nobis autem eſt originale.

N O T A.

Certè Auguſtinus ex ejuſmodi privatione, aliiſque miſeriis, quibus parvuli etiam recèns nati obnoxii ſunt, originale peccatum eis ineſſe probat, cum alioquì injuſtum foret, eos tantis malis affici, ſi omni culpâ, ac reatu peccati carerent.

D I S P U N C T I O.

Theologi quidem valdè diſcrepant in exponenda mente S. Auguſtini circa conſtitutivum formale peccati originalis, quâ de controverſiâ s. Doctorem non fuiſſe ſollicitum ſcribit Eminentiſs. Bellarminus l.5. de amiſs. grat. & ſtat. pecc. cap. 20. Ex illa autem privatione gratiæ, ſeù juſtitiæ originalis tanquam à radice dimanare alias deordinationes ex peccato Adæ ad nos transfuſas per generationem egregiè demonſtrat S. Thomas loc. cit. & opuſc. 3. cap. 192. & S. Bonaventura in Breviloquio loc. cit. Unde Carolus ab Aſſumptione Carmelita diſcalceatus in Collegio Duaceno S. Thologiæ Lector in proëmio ad funiculũ triplicem advertit „ Plurimos à vero deviaſſe, non aliâ ratione, „ quàm quod S. Auguſtinum in S. Thoma non didicerint, plus „ fidentes humano ſtudio, quàm infuſo deſursùm Angelici Solis lumini „ idem ſentit Martinus de Ezparſa lib. 5. de juſtificat. quæſt. 6. art. 2. ad 1. inquiens „ quod eadem Sententia eſt „ D. Thomæ in propriis terminis, & nihil differt à D. Auguſtino quoad rem ipſam, quoad modum verò illi ſolum ſuperaddit majorem clariratem minùs ſubjectam æquivocationibus, quas non nulli paſſi ſunt valdè magnas in intelligentiâ „ Auguſtini, nolentes ſe accommodare interpretationi S. „ Thomæ.

N O T A.

Tridentinum etiam Concilium ſeſſ. 5. can. 2. de hac re ſic decernit „ Si quis . . . . inquinatum illum [Adamum] per „ inobedientiæ peccatum mortem, & pœnas corporis tantùm in

„ om-

„ omne genus humanum transfudisse, non autem, & peccatum, „ quod mors est animæ, anathema sit „ Quę quidem Patres Tridentini ex Synodo Arausicanâ can. 2. mutuati sunt, ubi hæc leguntur „ si quis soli Adæ prævaricationem suam, & non ejus „ propagini asserit nocuisse, aut certè mortem tantùm corporis, „ quæ pœna peccati est, non autem, & peccatum, quod mors „ est animæ per unum hominem in omne genus humanum transisse testatur, injustitiam Deo dabit „ Postremò Bellarminus lib. 5. de amissione gratiæ, & statu peccati cap. 16. hanc sententiam, quæ peccatum originale non aliud esse, docet, nisi primam Adæ transgressionem actualem posteris ejus imputatam, & nihil esse in parvulis unicuique proprium, & inhærens, quod habeat veri peccati rationem, falsam, hæreticam, & sac. Concilio Tridentino contrariam pronunciare non dubitavit.

DISPUNCTIO.

MAstrius loc. cit. art. 7. num. 144. apertè profitetur, quòd „ ponendo originale peccatum in eâ privatione melius salvatur modus loquendi Patrum, & Conciliorum : „ nam „ sic verè pueris inest, non per denominationem extrinsecam „ tantùm, sed realitèr privatio justitiæ originalis, qua dicun- „ tur nasci filii iræ, & peccatores, quamvis non dicantur pec- „ cantes, cum non habeant propriè, & intrinsecè peccatum „ actuale, sed dumtaxat originale, quod est peccatum habitu- „ ale „ Eminent. Cardinalis Sfortia Pallavicinus lib. 7. de sacram. pœnit. cap.15. tuetur eandem sententiam de constitutivo formali peccati originalis, & in fine sic concludit „ ex his pa- „ tet veritas definitionis, quæ habetur ex Tridentino sess. 5. „ peccatum illud esse origine unum, propagatione multiplex, „ & inesse unicuique proprium. Illæ enim privationes justi- „ tiæ originalis multiplicantur pro multitudine subjectorum „ Contensonus disput. 2. de peccatis cap. 2. speculat. 1 probat, peccatum originale esse unicuique proprium, & intrinsecè inhærere, quia hoc est privatio justitiæ originalis, ac per consequens macula. Exparsa loco laudato appositè advertit, quòd „ privatio gratiæ est ultimò completiva peccati originalis, & „ ratione hujus intrinsecè afficientis unumquemque postero- „ rum, atque multiplicis pro multitudine ipsorum dicitur à

„ Tri-

„ Tridentino peccatum originale inesse unicuique propri-
„ um, ideſt, afficere intrinſecè unumquemque, & eſſe nume-
„ ro diſtinctum abſolutè in ſingulis, quia peccatum eſt forma-
„ liter privatio, & privationes numerantur juxta numerum
„ formarum, quibus privant, inſuntq: ſuo modo intrinſecè
„ ſubjectis, quibus eædem formæ forent intrinſecæ, cùm idem
„ ſit ſubiectum privationis, & formæ.

Eccè dogma à Tridentino traditum de peccato originali unicuique homini intrinſeco, & proprio à Cardinali Sfondrato per locum maximè ab intrinſeco, ut cum ſcholâ loquar, ſeù ex ipsâ peccati originalis definitione clariſſimè expreſſum, non quidem probatione longè arceſſitâ, ſed prædicatione definitionis de definito, quæ procul dubio dicuntur ad convertentiam, & eſt prædicatio verè, & propriè ſcientifica.

Verba Eminentiſs. Bellarmini à Cenſore obiecta aliò certè ſpectant, & non niſi per ſummum nefas contrà receptiſſimam illam ſcholæ Theologicæ Columnum ſententiam de conſtitutivo formali peccati originalis, & contrà ipſam Bellarmini mẽtem obtrudi poſſunt. Imò idem Eminentiſs. Theologus in eodem tractatu à Cenſore allegato lib. 4. cap. 9. rotundis verbis aſſeverat „ *Ideò parvuli peccatum* habere dicuntur, quia „ carent *juſtitiâ &c.* Concinit Cornelius Muſſus loco laudato „ Iſta, inquit, donorum privatio non abſolutè, ſed ut di-
„ gnè nobis à divinâ juſtitiâ imputatur ad culpam, peccatum
„ originale eſt... Itâ ergò privatio illorum donorum ad cul-
„ pam imputata, & imputanda transfunditur per generatio-
„ nem &c. „ Demùm hanc privationem gratiæ, ſeù juſtitiæ originalis Scriptura, Concilia, Patres, & Theologiæ Proceres, nuncupant verè, & propriè, ac in toto rigore mortem animæ inimicitiam Dei, averſionem ab ultimo fine, conſtanterque docent, nos ratione illius privationis verè eſſe, & in toto ſermonis rigore dici inimicos, infenſos Deo, averſos ab ipſo, filios iræ, & injuſtos.

Ex eâ autem privatione gratiæ, ſeù juſtitiæ originalis ceù à fonte effluere alios defectus ex peccato Adæ ad nos transfuſos, luculentèr explanat Eminentiſs. Author pag. 123. recenſens dotes, ac dona ſupernaturalia Angeli, & hominis innocentis
„ ex unâ parte, inquit, in Lucifero, & Adamo nihil erat, quo
„ poſſent ad malum inclinari, non appetitus cum ratione cer-

 „ tamen

„ tamen, non indigentia alieni, & extranei boni, non per-
„ versi, & inoliti mores, non ignorantia, non cupiditas, non
„ difficultas honesti, non aliquid eorum, quæ homines ad pec-
„ candum illiciunt. ex adverso nihil eorum aberat, quo pos-
„ sent facillimé in officio contineri, & ad bonum, ac virtu-
„ tem complectendam propè compelli, summa tranquillitas
„ animæ, perfectissima Dei cognitio, & par cognitioni amor,
„ summa quoque, & facilitas, & suavitas operandi honesta,
„ spes certa futurorum, secura, & plena possessio præsenti-
„ um, ac denique omnia, quæ optare aliquis ad sanctitatem,
„ & felicitatem posset „ Carentia igitur omnium istorum donorum, quæ ex gratiâ, & justitiâ originali veluti rivuli à fonte, & rami à radice prodibant, provenit ex ejusdem gratiæ, & justitiæ originalis privatione, in qua Cardinalis Author juxta communem Theologorum sententiam collocavit essentiam peccati originalis tùm in propositione à Censore delatâ, tùm in aliâ extante pag. 114. nempè „ Adamo peccante, non hic
„ solùm, sed tota ejus posteritas justissimè Dei donis, gratiâ,
„ videlicèt, & gloriâ, aliisque dotibus innocentiæ privata est ex his satis, supèrque evincitur, Sfondratum non evacuasse, non eliminasse, non diminuisse, non extenuasse peccatum originale, sed ejus essentiam, proprietates, ac effectus concinnè, & dilucidè descripsisse, quamvis de eo hic obitér, & per transennam egerit. Quod si liceret Sfondrati mentem de hoc dogmate ex ejus opusculo de Innocentiâ vindicatâ colligere, ità pluribus in locis eum loquentem audiremus §. 2. n. 2. „ Pec-
„ catum originale animæ pulchritudinem, & imaginem super-
„ naturalem, quæ in gratiâ consistit, penitus obliterat, red-
„ ditque Deo exosam, ac indignam æternâ vitâ, & ideò qui
„ peccato originali tenentur in sacris litteris vocantur FILII
„ IRÆ, MASSA DAMNATA, VASA CONTVMELIÆ &c. Quid rogo
„ funestius de hoc peccato dici possit, quàm ejus causâ tot ani-
„ marum millia PERIISSE ? Multorum sententia est, triginta
„ mille circiter hominum milliones in hoc mundo reperiri,
„ docetque experientia, mediam ferè eorum partem, qui na-
„ scuntur priùs mori, quàm ad usum rationis perveniant.
„ Multæ ergo hominum myriades, quotquot, videlicet, ba-
„ ptismo non tinguntur, decedùntq; ante usum rationis nul-
„ lius alterius delicti rei, quàm peccati originalis cælo arcen-
tur „

„ tur„ Et num. 3. de eodem peccato originali„ Nihil magis „ ad ignominiam, quàm peccatum pertinet; Nihil enim corã „ Deo vero rerum æstimatore pejus, fędiusq; de homine dici „ potest, quàm peccatorem esse, gratiâ, ac amore indignum, „ nihil quoque indecentius cùm peccatum sit ipsissima indecẽ- „ tia &c. Peccatum originale non tantùm animæ faciem ma- „ culat, verùm etiam penitùs obliterat, fædatq;, & odio dignã „ reddit, ac mortis ream &c. In peccato non mora, sed fęditas „ æstimatur, & ita præstat, vel totâ æternitate exulem esse cæ- „ lo, & infælicem, quàm uno momento peccatorem.„ Item §. „ 8. n.2 „ Peccatum originale absolutè malum est, objectumq; „ divinæ abominationis &c. & n. 4.„ Deus potestatem habe- „ bat eligendi Matrem, quam volebat, quis ergo credat, cùm „ posset innocentem, & intactam habere, maluisse corruptam, & „ infamem? & corruptam non à juvene aliquo, aut lenone im- „ pudico, sed ab omnium creaturarum turpissimâ, & vilissimâ „ Deique inimicissimâ, qualis Diabolus est?„ Aurea hæc pror- sùs, & cedro digna verba, quæ omnia tamen vel in sententiis ex libro de Nodo Prædestinationis decerptis, & suprà pro- ductis expressæ asseruntur, vel ex iisdem per legittimam, & ne- cessariam consequentiam evidenter inferuntur.

PROPOSITIO TERTIA.

Parvuli, qui sinè Baptismo decedunt, beati quidem non sunt, nec tamen pereunt. pag. 114. lin. 18,

NOTA.

LOngè aliter de pueris à peccato originali per Baptismum non liberatis SS. Patres, & Concilia passim loquuntur: non nullos eorum locos afferre sufficerit. S. Ambrosius in cap. 15. Lucæ sic habet „ fuit Adam, & in illo fuimus omnes, periit Adam, „ & in illo omnes perierunt. Magno peccato, inquit, S. Prosper in responsione ad dubium sextum Genuensium, periit Adam, & „ in illo omnes perierunt, quia omni homini damnatâ nativitate „ genito hoc in Adam debetur, ut pereat. Author libri de vocatione gentium cap. 24. „ sine Baptismo mortuos periisse non dubi- „ um est, qui utique nisi gravissimi peccati essent participes non

 pe-

„ *perirent* „ *Concilium Chartaginense sub Aurelio apud Augustinum epist.* 96. „ *Quicumque negat parvulos per Baptismum* „ *Christi á perditione liberari, anathema sit* „ *si per Baptismum liberantur à perditione, ergo antea perditi erant, seù perierant ob peccatum, videlicet, originale.*

S. Bernardus epist. 290. *ad Innocentium II. Papam, refellens errores Petri Abaelardi, pueros per originale peccatum periisse, atque ideò redemptione Christi egere docet his verbis* „ *An sicut non habent* (*pueri*) *undè diligant, ità nec undè pereant, ut* „ *non sit eis in Christo necessaria regeneratio? . . . si ita sapit* „ (*Abaelardus*) *cum Pelagio desipit* „

DISPUNCTIO.

ILla propositio integra non est, cum sit tantummodò pars unius periodi, cui subiungit Eminentiss. Author „ Adamo ergo peccante non is solùm, sed tota ejus posteritas justissimè Dei donis, gratiâ, videlicet, & gloriâ, aliisq; dotibus innocentiæ privata est, non tamen æternis suppliciis „ addicta, & ideò de non baptizatis dicitur quidem Iohannis 3. „ *nisi quis renatus fuerit ex aquâ, & spiritu sancto non potest* „ *introire in* Regnum *cælorum*, *non dicit* Christus, æternis „ ignibus crucietur, sed non introibit in Regnum cælorum „ videas hîc clarissimè assertum à Sfondrato contrà Pelagianos dogma catholicum de pœnâ parvulorum cùm solo originali decedentium consistente in privatione gloriæ, & exclusione à Regno cælorum *ipsa autem exclusio à Regno*, ut rectè loquitur Mastrius in 1. sentent. disp. 5. quæst. 3. art. 2. n. 243 *etjam præcisè spectata mors est, & perditio rationalis creaturæ* Pariter videas ibidem, parvulos esse ab Authore ereptos ab æternis suppliciis, seù perpetuis ardoribus, & in hoc sensu dictum eos non perire. Cùm enim scriptor frequenter in hoc libro usus fuerit verbo illo *perire* loquens de damnatione adultorum, qui sanè utrâque pœnâ damni, & sensus plectuntur; ut deindè procederet cohærenter ad sententiam suam; & communem in scholâ Theologicâ de solâ pœnâ damni parvulis absque baptismate decedentibus inflictâ, non debebat simpliciter, & absolutè pronunciare, quòd illi parvuli pereant.

Quamobrem Cornelius Mussus vitæ integritate, & doctrinę fa-

famâ celeberrimus in comment. ſup. epiſt. ad Rom. priuſquam aſſereret, quod illi infantes pereant, ductus eâdem ratione, quâ Sfondratus permotus fuit ad ità loquendum, huiuſmodi conteſtationem præmiſit „ Ad difficultatem, inquit in cap. 5.
„ ejuſdem epiſt., de infantibus in utero, quos Adæ delictum
„ inficit, non ſalvat autem Chriſti donum, NON AUDEO RES-
„ PONDERE, QUOD PEREANT. Ad id enim negandum divina
„ miſericordia me compellit; non audeo item reſpondere,
„ quòd ſalventur, quoniam aperta nimis ſententia illa eſt, quã
„ jurejurando confirmavit Chriſtus Jeſus Johan. 3. *Amen*
„ *amen dico vobis, niſi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu*
„ *Sancto non poteſt introire in Regnum Dei* „ Hocce tanti viri teſtimonio nihil opportunius, nihil luculentius depromi poterat.

Sed quia Cenſor adhuc vim facit in verbo illo PERIRE; pro diſcendâ germanâ illius vocis explicatione, ut ad rem præſentem facit, magiſtrum appello Latinorum Patrum Coryphæum Auguſtinum, cujus judicjum, uti reor, non detrectabit Notator: *Ille perire Deo dicitur*, docet S. Pater tract. 89 in Iohannem, *quisquis ab illâ beatitudine, quam dat Sanctis ſuis, per ſupplicium ſeparatur*. Propterea Auguſtinus cùm illos infantes à ſanctorum beatitudine per ſupplicium ſeu per gehennã ignis ſeparatos tradit, ut deindè propriè, & concinnè loqueretur, proferre debebat, eoſdem PERIRE. E contrà Eminentiſs. Author, cum illos infantes à ſanctorum beatitudine per ſupplicium ſeu gehennam ignis ſeparari juxta communẽ ſcholaſticorum ſententiam inficietur, nè ſibimet committeretur, non debebat ſimpliciter, & abſolutè pronunciare eoſdem perire. Alludere certè voluit magnus Auguſtinus in eâ declaratione illius verbi PERIRE, uſus voce ſupplicii, ad gehennam ignis, quæ Apocalypſeos 20. appellatur mors ſecunda, nam prima mors, ut exponunt Victorinus, Andreas, Beda, Haymo, Lyranus, & alii apud Cornelium à Lapide in cap. 2. Apocalyps. eſt mors animæ per peccatum, & hac morte omnes Adę poſteros mortuos eſſe, atque periiſſe volunt SS. Ambroſius, Proſper, & Bernardus à Cenſore allegati, ut ex eorumdem verbis compertiſſimum eſt. Ita autem prima mors, quæ ad fidei dogma ſpectat, per privationem gratiæ, & juſtitiæ originalis à Sfondrato ſolidiſſimè aſſerta in diſpunctione notæ contrà ſecundam

cundam propositionem allata fuit, ubi etiam in eandem sententiam adduximus præclarissima verba salmeronis.

Denique controversiam hanc de voce dirimat Concilium Carthaginense, & ipsemet Censor ejusdem interpres. statuit Carthaginensis Synodus à Notatore producta, parvulos per baptismum Christi à perditione liberari; ex quo infert Censor, ergo antea perditi erant seù perierant ob peccatum originale. Idem igitur est, parvulos ob peccatum originale perire, ac esse perditos; atqui omnes ab Adamo esse perditos conceptis terminis affirmat Sfondratus inquiens pag. 52. *Adam omnes perdidit*, ergò Sfondratus ex præscripto Carthaginensis Synodi, & explicatione Censoris omnes propter Adæ peccatum esse perditos, & perire docet.

Pariformiter de hac morte primâ S. Bernardum intellexisse verbum illud PERIRE, elucescit ex capitulis hæresum Abaelardi ab eodem S. Abbate collectis, ac Summo Pontifici transmissis, ubi in octavo capitulo narratur, Abaelardum sensisse, quòd *non contraximus ex Adam culpam, sed pœnam*: subindè communiter circumfertur hoc dictum S. Bernardi ex serm. 3. de Resurrectione pro infantibus, quibus peccatum originale est voluntarium voluntate alienâ, nempè, *Tolle propriam voluntatem, & non erit infernus, nihil ardebit in inferno, præter propriam voluntatem*. Evidenter igitur ex huc usque dictis cōstat, Eminentiss. Authorem asserere, omnes ex Adæ peccato perditos, & periisse morte primâ, non autem omnes (ut in hac voce includuntur parvuli cum solo originali decedentes) simpliciter, & absolutè perire, idest, morte secundâ quatenùs involuit gehennā ignis. Undè in calce superioris dispunctionis accepimus, ipsum Sfondratum in opusc. de (Innocentia vindicata § 2. n. 2. in hæc verba elocutum de peccato originali. Quid, rogo, funestius de hoc peccato dici possit, quàm ejus causâ tot animarum millia periisse?

PRO-

PROPOSITIO QVARTA.

Si Deus parvulos ad gloriam non elegit, non ideó sequitur, eos damnari, pag. 118. lin. 18.

Parvuli non damnantur, & innocentiam personalem, quæ peccatis actualibus opponitur, illibatam servant, pag. 164. lin. 5.

N O T A.

Parum est Authori parvulos cum peccato originali decedentes quâcumque pœnâ sensus eximere, nisi etiam pronunciet, illos absolutè non damnari, quod est contrà Apostolum dicentem ad Rom. 5. v. 18. Per unius delictum in omnes homines in condẽnationem, *& contrà sententiam, & communem loquendi modum SS. Patrum.*

D I S P U N C T I O.

Verè Eminentiss. Author pag. 115. cum S. Augustino expressè confessus est, parvulos sine baptismo decedentes damnari. *Quis dubitaverit*, inquit, *parvulos non baptizatos in damnatione omnium levissimâ futuros?* Pariter cum eodem S. Augustino anteà pag. 40. scriptor invectus fuerat contra Pelagianos *Videris*, ait, *tibi misericors, quia non aufers ei vitam, damnas tamen, quem separas à Regno Cælorum. Damnas, non eũ percutis, sed in exilium mittis*, & mox ex semetipso ita subdit. „
„ Vos dicitis, Deum tam multos eorum, quos ad imaginem suã
„ finxit, & ad felicitatem æternam creavit, non quidem æter-
„ nis flammis addixisse, sed tamen spontè suâ, nullâque præ-
„ visâ culpâ cælo eliminasse, vobisque misericordes, clemen-
„ tesq; videmini, quia non infertis quidem eis pœnam, *damna-*
„ *tis* tamen *cum Cælo excluditis*. „ Docet ergo Sfondratus cùm magno Augustino, & in sensu proprio, parvulos sine baptismo decedentes per exclusionem à Regno cælorum *damnari*. Cùm ergò ipsemet in locis a Censore allegatis, & alibì dicit, parvulos sine baptismo defunctos non damnari, vel loquitur eo sensu, quo S. Augustinus lib. 1. ad Bonifacium cap. 10. pronunciavit,

vit: *non enim damnatur, nisi qui concupiscentiæ carnis consentit ad malum*, vel illud intellexit eo modo, quo Salmeron tom. 13. disput. 48. in c. 5. epist. ad Rom. dixit „ illos pueros cum solo „ originali decedentes non esse ita damnatos, ut puniantur pœ- „ nâ sensus, vel, ut ait pag. 455 non esse illos pueros simpli- „ citer damnatos, vel, ut locutus est Episcopus Abelly par. 1. Medullæ Theologicæ tract. 4 c. 5. „ illos infantes subituros „ æternam damnationem, quatenùs consistit in privatione „ gloriæ, & beatitudinis„ quo sensu eruditissimus Petavius tom. 1. Theologicorum dogmatum lib 9. cap. 10. num. 9. exponens mentem S. Augustini de pœnis parvulorum ait: *non est aliud æterna pœna ignis, & gehenna, nisi perfecta, integraque damnatio*.

Quare Joseph Maria Requesenius in Collegio Romano soc. Jesu studiorum Præfectus in opusculis Theologicis Romæ recusis ex his verbis Christi Domini. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit salvus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur* opusc. 1. Theolog. sect. 1. n. 14 infert, non baptizatis præcisè ob solam carentiā baptismi imponi solummodo à Christo in pœnam excludi à Regno cælorum, non autem damnari, & omissionem baptismi non trahere de se damnationem, hanc verò deberi soli incredulo, idque fundat Requesenius in doctrinâ Innocentii Tertii gravissimi, & doctissimi Pontificis *cap. Maiores de Baptismo*, ubi illa verba servatoris Marci ultimo, & alia à Sfondrato relata ex Johann. 3. dicuntur esse intelligenda solùm de adultis, non autem de parvulis propter rationem ibi assignatam. In hoc sensu docuit S. Bonaventura in 2. sentent. dist. 34. quæst. 2. in corp „ decedentes in solo originali quasi „ medium tenere inter habentes gratiam, & culpam actualem, „ & quoniam status retributionis respondere debet statui vitæ „ præsentis, in tali statu debere animas parvulorum poni, ut „ quasi medium teneant inter beatos, & æternis ignibus cru- „ ciatos. Quoniam igitur beati carent malo pœnæ sensibilis, & „ cum hoc habent Dei visionem, *Damnati* è contrario sunt in „ tenebris, & puniuntur pœnâ sensibili, parvuli secundum „ rectum ordinem divinæ æquitatis debent communicare in „ uno cum *Damnatis*, & in alio cum beatis, sed non possunt „ communicare cum beatis in habendo divinam præsentiam, „ quia tunc in nullo communicarent cum *Damnatis*, præsen-

„ tia

„ tia enim visionis Dei non stat cum pœnâ sensibili; ideò cum
„ beatis communicant in hoc, quòd carent omni afflictione
„ exteriori, vel interiori, cum *damnatis* verò in hoc, quòd
„ privantur visione Dei, & lucis corporalis. Parvuli igitur sic
„ divino judicio justo inter beatos, & simpliciter miseros, quasi in medio constituti sunt.

Videas in verbis Doctoris Seraphici, pueros absque Baptismo decedentes, & solâ pœnâ damni mulctatos distingui ab adultis utrâque pœnâ damni, & sensus punitis, qui dicuntur simpliciter, & absolutè *damnati*, quod etiam adnotandum erit in aliis textibus infra afferendis ejusdem S. Doctoris, aliorumque Theologorum, uti etiam patet ex communi, & vulgari modo loquendi. Undè Præceptor Angelicus in 3. dist. 22. q. 1. art. 1. quest. 2. „ Quadruplex, inquit, est infernus. Unus
„ est *damnatorum*, in quo sunt tenebræ, & quantùm ad carentiam divinæ visionis, & quantùm ad carentiam gratiæ, & est
„ ibi pœna sensibilis: & hic infernus est locus *damnatorum*.
„ Alius est infernus supra istum, in quo sunt tenebræ, & propter carentiam divinæ visionis, & propter carentiam gratię,
„ sed non est ibi pœna sensibilis, & dicitur Limbus puerorum.
„ Alius supra hunc est, in quo sunt tenebræ quantùm ad carentiam divinæ visionis, sed non quantùm ad carentiam gratiæ, sed est ibi pœna sensus, & dicitur Purgatorium. Alius
„ magis supra est, in quo est tenebra quantùm ad carentiam divinæ visionis, sed non quantùm ad carentiam gratiæ, neque
„ est ibi pœna sensibilis, & hic est infernus Sanctorum Patrum,
„ & in hunc tantùm Christus descendit quantùm ad locum, sed
„ non quantùm ad tenebrarum experientiam. „ Quid autem importet ea verba Apostoli à Censore objecta ex epist. ad Rom. 5. jam didicimus ex Johanne Viguerio supra relato, nimirùm, „
„ per iram, indignationem, & condemnationem accipitur
„ sola exclusio à gratiâ, & originali justitiâ, ac etiam à regno
„ cælorum, & restitutio naturæ ad conditionem suam, „ Eadē Apostoli verba explanat Salmeron ibidem opponens condemnationem justificationi vitæ, affirmansque per condemnationē significari mortem primam, idest, *explicationem donorum, & immortalitatis*, non autem mortem secundam, idest, *gehennam ignis*. Undè eadem Apostoli verba *per unius delictum in omnes homines in condemnationem*, ità appositè interpretatur Cornelius

lius à Lapide „ Fluxit ex uno peccato Adæ in κατάκριμα ideſt, „ in condemnationē, ut omnes etiam parvuli eſſent obnoxii, „ condemnationi, ideſt, pœnæ damni, etſi non ſenſus, ut do- „ cent plerique ſcholaſtici. „ Cùm autē Card. Author pluribi clariſſimis verbis profiteatur, parvulos ex peccato Adæ obnoxios eſſe pœnæ damni, optimè ipſe ſalvat textum illum Apoſtoli juxtà doctrinam plerorumq; ſcholaſticorum.

N O T A.

De parvulis, inquiunt Epiſcopi Aphricæ in Sardiniâ pro fide exules in epiſtolâ ſuâ ſynodicâ „ Indubitanter tenen- „ da catholicæ regula veritatis, quia parvulus, qui baptizatur, „ gratuitâ Dei bonitate ſalvatur, qui verò ſine baptiſmate mori- „ tur propter peccatum originale damnatur „ Eodem modo loquuntur S. Auguſtin. Enchir. cap. 23. lib. 1. de origine animæ cap. 2., & alibi, S. Fulgentius lib. de Fide ad Petrum cap. 3., S. Gelaſius epiſt. ad Epiſcopos per Picenum; S. Gregor. lib. 9. moralium cap. 26., & alii.

DISPUNCTIO.

Patres iſti à Cenſore adducti, utpotè qui parvulis illis utrāque pœnam damni, & ſenſus attribuunt, nihil ad rem præſentem faciunt, & Authorem communem ſcholaſticorum ſententiam de pœnis parvulorum ſectatum nullatenùs afficiunt.

Quoad S. Fulgentium notat Natalis Alexander diſſert. 16. in hiſt. eccleſ. ſæculi ſecundi, præcipuam ejus propoſitionem ex lib. de fide ad Petrum ad hanc materiam ſpectantem fuiſſe hujuſmodi „ *Parvuli ſivè in uteris matrum vivere incipiunt,* „ *& ibi moriuntur, ſivè jam de matribus nati ſine Sacramento* „ *ſancti Baptiſmatis de hoc ſæculo tranſeunt* eternâ penâ dam- „ nantur: Hanc aſſertionem, inquit Natalis, ut dogma fidei „ S. Fulgentius meritò propoſuit Pelagianorum errori oppoſi- „ tum, qui parvulos præfatos in loco diſtincto à regno cælo- „ rum vitam beatam æternùm acturos effutiebant, quia nullum „ in iis agnoſcebant originale peccatum; perindè hanc ſuæ aſ- „ ſertionis rationem profert S. Fulgentius: *quia etſi propriæ* „ *actionis peccatum nullum habuerunt, originalis tamen peccati*

„ *dam-*

,, *damnationem carnali conceptione, & nativitate traxerunt*.
,, Propositio ejus incidens fuit, *quod* damnatio parvulorum
,, sine baptismo decedentium ignis æterni sempiternum involuit supplicium ,, quam propositionem ut Fidei dogma non proposuit S. Fulgentius de quo etiam sciendum est ex Ferrando Cartaginensis Ecclesiæ Diacono ejusdem S. Præsulis discipulo in ejus vitâ cap. 20., ipsum S. Doctorem fuisse *linguam*, & *ingenium* illorum sanctorum Antistitum Aphricæ in Sardiniâ exulum, qui teste eodem Ferrando ,, quandocumque rescri-
,, bebant consulentibus, Episcoporum nomina cunctorum
,, dicebantur in titulo, sed solius B. Fulgentii sermo tenebatur
,, in stylo ,, & paulò anteà de eodem S. Fulgentio dixerat
,, Huic quandocumque transmarinis literis de fide, vel de di-
,, versis quæstionibus interrogabantur Episcopi respondere
,, pro omnibus, ab omnibus imponebatur.. & iste meruerat,
,, ut literas ex Aphricano Cōcilio dandas solus ipse scriberet ,,
Eodem igitur sensu Patres illi Aphricani dixerant eos parvulos damnari, quo S. Fulgentius, ut supra ex Natali Alexandro novimus, protulit, eosdem æternâ pœnâ damnari, idest, exclusione à Regno cælorum puniri, idque indubitanter tenendum ceù catholicæ regulam veritatis.

Undè Eminentissimus Bellarminus lib. de amiss. grat. & stat. pecc. lib. 6. cap. 5. cum SS. Patres à Censore allegatos secundum illam Theologorum sententiam exponere curasset, postea subdit de Authoritate S. Fulgentii. *Quod si Beatus Fulgentius fortè aliter sensit, non facimus illi injuriam, si B. Gregorium Nazianzenum cum universâ scholâ Theologorum sequi malumus*. Indicat Bellarminus Nazianzenum in oratione de baptismo, cujus græca verba ita latinè vertit Illustris. Habertus Episcopus Vabrensis Doctor Sorbonicus in tom. de Gratiâ lib. 2. cap. 10. ,, Qui Baptismum suscipiendi facultate carent,
,, propter ætatem puerilem, existimo eos neque gloriâ donan-
,, dos, neque pœnâ mulctandos fore, ut qui baptismi quidem
,, charecterem non habeant, sed improbitate quoque non la-
,, borent, verùm, & ipsi damnum potiùs passi fuerint, quàm
,, injuriam fecerint. Neque enim quisquis dignus supplicio
,, non est, protinùs honorem quoque meretur, quemadmodū
,, nec quisquis honore indignus est, statim etiam pœnam pro-
,, meretur,, Conqueritur ibi Habertus, clarissima Nazianze-

 ni

lius à Lapide „ Fluxit ex uno peccato Adæ in κατάκριμα idest,
„ in condemnationē, ut omnes etiam parvuli essent obnoxii,
„ condemnationi, idest, pœnæ damni, etsi non sensus, ut do-
„ cent plerique scholastici. „ Cùm autē Card. Author pluribi clarissimis verbis profiteatur, parvulos ex peccato Adæ obnoxios esse pœnæ damni, optimè ipse salvat textum illum Apostoli juxtà doctrinam plerorumq; scholasticorum.

N O T A.

De parvulis, inquiunt Episcopi Aphricæ in Sardiniâ pro fide exules in epistolâ suâ synodicâ „ Indubitanter tenen-
„ da catholicæ regula veritatis, quia parvulus, qui baptizatur,
„ gratuitâ Dei bonitate salvatur, qui verò sine baptismate mori-
„ tur propter peccatum originale damnatur „ Eodem modo loquuntur S. Augustin. Enchir. cap. 23. lib. 1. de origine animæ cap. 2., & alibi, S. Fulgentius lib. de Fide ad Petrum cap. 3., S. Gelasius epist. ad Episcopos per Picenum; S. Gregor. lib. 9. moralium cap. 26., & alii.

DISPUNCTIO.

Patres isti à Censore adducti, utpotè qui parvulis illis utrāque pœnam damni, & sensus attribuunt, nihil ad rem præsentem faciunt, & Authorem communem scholasticorum sententiam de pœnis parvulorum sectatum nullatenùs afficiunt.

QuoadS. Fulgentium notat Natalis Alexander dissert. 16. in hist. eccles. sæculi secundi, præcipuam ejus propositionem ex lib. de fide ad Petrum ad hanc materiam spectantem fuisse hujusmodi „ *Parvuli sivè in uteris matrum vivere incipiunt,*
„ & ibi moriuntur, sivè jam de matribus nati sine Sacramento
„ *sancti Baptismatis de hoc sæculo transeunt* eternâ penâ dam-
„ nantur: Hanc assertionem, inquit Natalis, ut dogma fidei
„ S. Fulgentius meritò proposuit Pelagianorum errori opposi-
„ tum, qui parvulos præfatos in loco distincto à regno cælo-
„ rum vitam beatam æternùm acturos effutiebant, quia nullum
„ in iis agnoscebant originale peccatum; perindè hanc suæ as-
„ sertionis rationem profert S. Fulgentius: *quia etsi propriæ*
„ *actionis peccatum nullum habuerunt, originalis tamen peccati*
„ *dam-*

„ *damnationem carnali conceptione , & nativitate traxerunt*.
„ Propositio ejus incidens fuit , *quod* damnatio parvulorum
„ sine baptismo decedentium ignis æterni sempiternum invo-
„ luit supplicium „ quam propositionem ut Fidei dogma non propofuit S. Fulgentius de quo etiam sciendum est ex Ferrando Cartaginensis Ecclesiæ Diacono ejusdem S. Præsulis discipulo in ejus vitâ cap. 20., ipsum S. Doctorem fuisse *linguam*, & *ingenium* illorum sanctorum Antistitum Aphricæ in Sardiniâ exulum, qui teste eodem Ferrando „ quandocumque rescri-
„ bebant consulentibus , Episcoporum nomina cunctorum
„ dicebantur in titulo, sed solius B. Fulgentii sermo tenebatur
„ in stylo „ & paulò anteà de eodem S. Fulgentio dixerat
„ Huic quandocumque transmarinis literis de fide, vel de di-
„ versis quæstionibus interrogabantur Episcopi respondere
„ pro omnibus, ab omnibus imponebatur . . & iste meruerat,
„ ut literas ex Aphricano Cõcilio dandas solus ipse scriberet „ Eodem igitur sensu Patres illi Aphricani dixerant eos parvulos damnari, quo S. Fulgentius, ut supra ex Natali Alexandro novimus, protulit, eosdem æternâ pœnâ damnari, idest, exclusione à Regno cælorum puniri, idque indubitanter tenendum ceù catholicæ regulam veritatis.

Undè Eminentissimus Bellarminus lib. de amiss. grat. & stat. pecc. lib. 6. cap. 5. cum SS. Patres à Censore allegatos secundum illam Theologorum sententiam exponere curasset, postea subdit de Authoritate S. Fulgentii. *Quod si Beatus Fulgentius fortè alitèr sensit, non facimus illi injuriam, si B. Gregorium Nazianzenum cum universâ scholâ Theologorum sequi malumus*. Indicat Bellarminus Nazianzenum in oratione de baptismo, cujus græca verba ita latinè vertit Illustrìss. Habertus Episcopus Vabrensis Doctor Sorbonicus in tom. de Gratiâ lib. 2. cap. 10. „ Qui Baptismum suscipiendi facultate carent,
„ propter ætatem puerilem, existimo eos neque gloriâ donan-
„ dos, neque pœnâ mulctandos fore, ut qui baptismi quidem
„ charecterem non habeant, sed improbitate quoque non la-
„ borent, verùm, & ipsi damnum potiùs passi fuerint, quàm
„ injuriam fecerint. Neque enim quisquis dignus supplicio
„ non est, protinùs honorem quoque meretur, quemadmodũ
„ nec quisquis honore indignus est, statim etiam pœnam pro-
„ meretur„ Conqueritur ibi Habertus, clarissima Nazianze-

 ni

ni verba à quibusdam in diversa abreptis perperàm in alium sensum torqueri, eaque vindicat ex Commentario Nicetæ Heracleensis Episcopi, & ostendit, ibi Theologum agere de toto, & integro statu illorum parvulorum decedentium cũ solo peccato originali, quos ait *μήτε κολασθήσεσθαι, μήτε δοξασθήσεσθαι*, neque glorificandos, neque plectendos tanquàm *ἀσφράγιστοι* idest, *signaculo carentes*, & tanquàm *ἀπονήροι malitiâ carentes* S. Gregorius Nazianzenus autem, teste Cardinali Bellarmino „ est vir sine controversiâ doctissimus, & in fidei dogmati-
„ bus conservandis diligentissimus, & de infantibus sine bapti-
„ smò decedentibus asserit, inquit idem Bellarminus, eos non
„ plecti pœnâ sensus, quoniã illa propriæ improbitati debetur
„ quâ illi carent. „ *An tibi parva in uno Gregorio Episcoporum Orientalium videtur authoritas* [ita contrà Julianum lib. 1. cap. 5. invehitur S. Augustinus post productum ex eâdem oratione Gregorii Theologi in sanctum baptisma testimonium]. *Est quidem tanta persona, ut neque ille hoc nisi ex fide Christianâ omnibus notissimâ diceret, nec illi eum tam clarum haberent, atque venerandum, nisi hæc ab illo dicta ex regulâ notissimæ veritatis agnoscerent.*

N O T A.

Quapropter Bellarminus, licèt eorum sententiam probet, qui parvulos sine baptismo decedentes à pœnâ sensus eximunt, fide tamen catholicâ docet „ eos absolutè esse damnatos, & non solâ
„ *cælesti, sed etiam naturali beatitudine perpetuò cärituros, quâ*
„ *de re sic graviter monet: Hoc loco, inquit, illud præfandum esse*
„ *videtur, misericordiam nostram ergà parvulos jam defunctos*
„ *nihil eis prodesse, & contrà nihil eis obesse sententiæ nostræ se-*
„ *veritatem, multùm autem nobis obesse, si ob inutilem misericor-*
„ *diam ergà defunctos pertinacitèr aliquid contrà scripturas, aut*
„ *Ecclesiam defendamus, idcircò non affectum quemdam humanũ,*
„ *quo plerique moveri solent, sed Scripturæ, Conciliorum, &*
„ *Patrum sententiam consulere, & sequi debemus „ lib. 6. de amiss. grat. cap. 2.*

DIS-

DISPUNCTIO.

DOlosè omisit Censor prima verba Bellarmini, nempè; „ Ex enumeratis sententiis, prima, & secunda non solùm „ falsæ, sed etiam hæreticæ existimandæ sunt, prima autem sen- „ tentia fuit eorum, qui regnum cœlorum infantibus non ba- „ ptizatis permittere audebant, etiamsi non negarent; eos in „ peccato originali conceptos, & natos. Altera sententia fuit „ eorum, qui parvulos non baptizatos excludebant à regno „ cœlorum, & vitâ beatâ Sanctis promissâ, tamen eis dabant „ vitam æternam, & naturalem beatitudinem sine ullâ mole- „ stiâ, aut dolore extra regnum Beatorum, & procul à carcere „ damnatorum, hoc est in loco medio inter gehennam, & cæ- „ lum, ad quem errorem proximè accessisse videntur Ambrosius Catharinus, Albertus Pighius, & Hyeronimus Savonarola.

Nihilò tamen secùs ea Eminentiss. Bellarmini censura videtur immodica, & nimia pluribus Theologis, qui proptereà nixi authoritate veterum Doctorum aliqualem beatitudinem naturalem illis infantibus sine baptismo defunctis attribuere non dubitarunt; Enumerat Joseph Maria Requesenius in opusculo de statu parvulorum sect. 2. complures maximi nominis Theologos illis parvulis aliqualem, & imperfectam beatitudinem naturalem concedentes. „ Riccardus, inquit, in 2. dist. 33. art. „ 3. quæst. 2. docet, eos parvulos habituros plura bona, & ma- „ jus gaudium de eorum possessione, quàm habeant de bonis „ creatis peccatores in hac vitâ. Lyranus in cap. 4. ecclesiast. „ ait, illos pueros ex omnium Doctorum sententiâ potituros „ vitâ feliciori, quàm possit in hoc mundo naturaliter haberi; „ eodem ferè modo loquuntur Origenes homil. 7. in Num; „ Marsilius in 2. quæst. 19. art. 5. S. Bonaventura, Cajetanus, „ & alii relati à Cornelio à Lapide in comment. super loc. cit. „ ecclesiast. qui omnes docent, pueros sine baptismo deceden- „ tes feliciorem ibi, quàm viventes vitam agere.

Lessius lib. 3. de perfect. divinis n. 143. & seq. scribit „ Quòd „ etiamsi illi dicantur damnati, quia cælesti gloriâ, ad quam „ erant conditi, in æternum sint privati, tamen credibile est, „ eorum statum longè feliciorem, ac lætiorem fore, quàm sit „ alicujus hominis mortalis in hac vitâ. „ Salmeron disput.

48. in c. 5. epist. ad Rom. ,, Resurgent, ait, pueri per Chri-
,, stum, & supra hunc ordinem naturalem, quo quotidiè pro-
,, ficient in cognitione operum Dei, & substantiarum separa-
,, tarum, visitationes habebunt Angelicas, & tanquam nostri
,, Rustici hanc terram incolent, & qui medii sunt inter glori-
,, am, & supplicium, sint etiam medii in loco ,, Suarez
1. 2. disp. 9. sect. 6. n. 4. manebunt, ait, pueri in suis natura-
libus bonis, ac suâ erunt sorte contenti, & n. 6. (ut indicat
Requesenius loc. cit.) unà cum Marsilio apud Azorium cap.
33. quest. 5. tribuit illis cognitionem, & amorem Dei super
omnia, ac reliquas naturales virtutes, eademque ferè insinu-
at tom. 2. in 3. par. disp. 50. sect. 5. & disp. 57. sect. 6., ubi do-
cet, eos pueros frui debere naturalibus bonis. Didacus Ruiz
plurimæ lectionis Theologus disp. 61. de volunt. Dei sect. 4.
n. 3. ponit hanc conclusionem ,, Magna misericordia misce-
,, tur in punitione infantium morientium in originali pecca-
,, to, licèt non in diminutione pœnæ damni, quoniam est in-
,, capax diminutionis, at in remissione mortis, quæ pœna di-
,, rectè debita fuit originali peccato, naturaliterque durasset in
,, æternum, nihilominùs in die Judicii resuscitandi sunt pueri
,, nunquam morituri, supernaturalique incorruptibilitate, &
,, impassibilitate donati. supernaturaliter etiam accipient sci-
,, entias per accidens infusas, & liberabuntur ab omni dolore,
,, vel tristitiâ, morbo, tentationibus, & personalibus pecca-
,, tis, quæ naturaliter solent oriri ex peccato originali. Con-
,, sequenter autem liberantur à pœnis inferni, quas incurrerēt.
,, Consonant huic doctinæ Albertus 1. par. quæst. 80. mem. 2.
,, art. 4. ad 11., Alexander 1. par. quæst. 39. memb. 3. propè fin.,
,, S. Thomas in 4. dist 46. quæst. 2. art. 2. ad 4.,, Hactenùs Ruiz.
Sunt plures alii, & graves Doctores (pergit inibi Requese-
nius) quos referunt, & sequuntur Arriaga tom. 3. disp. 52.
sect. 1. n. 2., & Salas 1. 2. tract. 2. disp. 13. sect. 4. n. 24. 25. &
36., & tract. 13. disp. 11. sect. 6. quæst. 3. ubi naturalem beati-
tudinem non simpliciter, sed secundùm quid apertè illis con-
cedunt; nec dissentit Scot. in 2. dist. 33. quæst. 1. putans, pro-
babile esse, omnium rerum naturalem cognitionem habituros
longè majorem, quàm omnes Philosophi habuerunt. His
adiungere placet Raphaelem Venostum Novocomensem Con-
greg. Lateran. Ordinis S. Augustini lib. 2. de Prædest. c. 14.
scri-

ſcribentem, quòd „ Pueri in juſtitiâ naturali decedentes etſi „ non beantur ſupernaturali, ac indebitâ beatitudine, bean- „ tur in Lymbo naturali beatitudine„ item Johannem Viguerium in Inſtitutionibus Theologicis tract. de pecc orig cap. 18. §. 6. docentem, quòd parvuli cum ſolo originali decedentes non ſunt privati beatitudine naturali.

Nihilominùs Sfondratus hac de re procedit perquàm ſobriè, & caſtigatè, ut patet ex ipſis locis à Cenſore notatis. Palam enim profitetur pag. 114 quòd illi *parvuli beati quidem non ſunt*, & pag. 119., quòd *Deus non fecit eos beatos*, & pag. 164. abſolutè pronunciat, quòd illi *parvuli in eum ſtatum bonorum naturalium transferuntur, quem* §. 1. *ex Angelico Doctore deſcripſimus*. Indubitatum autem eſt, illam S. Thomæ ſententiam nullatenùs perſtringi eâ cenſurâ Bellarmini, cum quo propterea Author pag. 114. & 118. explicat quamdam authoritatem S. Auguſtini ex lib. 3. de libero arbitrio cap. 23. nimirùm, quòd illis parvulis abſque baptiſmo decedentibus tribuatur quidem media ſententia inter præmium Beatorum, & ſupplicium damnatorum, non tamen medius locus inter Cælum, & infernum.

Cæterùm, quod primo loco monendum erat, propoſitio Sfondrati à Cenſore notata eſt truncata, & mutilata, adeòque ita reſtituenda eſt ſuæ integritati „ ex quibus omnibus, inquit, „ Author, facilè intelligas, magnum parvulorum, & adultorum diſcrimen eſſe: ſi enim Deus parvulos ad gloriam non „ elegit, non ideò ſequitur damnari: at id ſequitur in adul- „ tis, in quibus rem ipſam ſi conſideres, unum, idemque eſt „ non eligi, quod damnari, cùm medium non detur. „

Item altera propoſitio à Cenſore delata ex pag. 164. eſt veluti antecedens, ex quo Author facit hanc illationem. „ Ergò, „ ut jam latè ſæpè oſtenſum, certum eſt, etiam in parvulos „ maximam Dei miſericordiam elucere, quamvis enim Dei vi- „ ſione, æternâque gloriâ priventur, at præſervantur ne pec- „ cent, hoc eſt, nè Deum ipſi offendant, ne jacturam inno- „ centiæ faciant, nè perpetuis ignibus crucientur „. Eccè illi verbo Tô non *damnantur* poſito in antecedenti reſpondet in conſequenti iſtud Tô *perpetuis ignibus non cruciantur*. Ergò ex eiſdem propoſitionibus à Cenſore accuſatis in propatulo eſt, Authorem non excludere ab illis parvulis quamcumq; dãnationem abſolutè, ſed damnationem talem, ideſt, quæ infli-

fligitur adultis, qui in peccato mortali personali defuncti utrâque pœnâ damni, & sensus damnantur. Imò suprà retulimus, Authorem in lib. de Innocentiâ vindicatâ §. 2. n. 2. ità scribentem: „ Qui peccato originali tenentur, in sacris litteris vocantur *Filii iræ*, *Massa damnata*, *Vasa contumeliæ &c.* & hoc rectè deduci ostendit Author ex eo, quòd peccatum originale est essentialiter privatio justitiæ originalis, seù gratiæ.

PROPOSITIO QVINTA.

Qui solo peccato originali tenetur, dici non potest Deum deserere. . . priùs ergo quàm peccata hominum [actualia] prævidcrentur, sicquè quantum ex parte Dei fuit, nemo desertus, nemo exclusus, nemo reprobus, ergò nemo non electus. pag. 98. lin. 29. & lin. penult.

N O T A.

Cum catholicâ fide certum sit, propter peccatum originale parvulos baptismate non renatos excludi à Regno cælorum, & negativè saltem reprobari, ut docent omnes Theologi, contra fidem peccat, qui asserit neminem ob solum originale peccatum esse desertum, exclusum, reprobum, aut non electum. Hanc assertionem fidei principiis repugnare affirmat Cardin. de Lauræa opusc. 2. de reprob. cap. 5. n. 37., & certè si fide catholicâ tenendum est, parvulos cum peccato originali decedentes absolutè perire, & damnari, ut ex notationibus ad præcedentes propositiones constat; fide quoque catholicâ tenendum est, eosdem non fuisse electos, sed in massâ damnationis relictos, ut loquitur S. Augustinus, atque adeò exclusos, seù reprobatos.

DISPUNCTIO.

S. Augustinus lib. 2. de Nupt. c. 2. de interpolatore quodam libri sui ad Valerium queritur, quòd *alicubi mediis detractis sententias interrumperet, alicubi extremis non additis decurtaret*. eâdem ratione querelam texere posset Sfondratus in Censorem, qui quàm atrociter eam propositionem mutilarit, patet·

patet ex integro ejus textu, qui ita se habet „ Qui solo originali tenetur, dici non potest Deum deserere, cùm ipse peccatum hoc non faciat, sed ab alio factum contrahat potiùs, quàm committat; Si ergo Deus neminem deserit, nisi desertus, quomodò in illo prædestinationis decretorio momento, & in quo summa rerum incommutabiliter vertitur, tot hominum myriades deseruit, ab iis non desertus, hoc est, nullo eorum peccato, demeritoque prævisio? Planè ut hæc omnium maxima desertio, ita non potuit à Deo initium ducere, sed à prævisis hominum peccatis, priùs ergò quàm peccata hominum prævide rentur, sicque quantum ex parte Dei fuit, nemo desertus, nemo exclusus, nemo reprobus, ergò nemo non electus.

Ex integrâ, & adæquatâ Authoris propositione luce meridianâ clarius est, ipsum inibi de reprobatione adultorum dumtaxàt, qui per peccata personalia, & actualia Deum deserunt, & quorum peccata, & demerita à Deo prævidentur, sermonem habere, sicut etiam de eorundem adultorum reprobatione locutus est Eminentiss. de Lauræa loc. cit. undè n. 44. legitur hæc conclusio „ Alii omnes, qui in adultâ ętate erant prę-visi morituri in peccatis, sivè cum propriis, & actualibus tantùm, sivè cum his & originali, etiam ob ea peccata fuerunt reprobati, sed originativè ob peccatum originale.

Huic potissimum veritati elucidandæ allaborat Sfondratus in hoc opere, ut Deus neminem prorsùs à gloriâ excludat, nisi post prævisam ejus culpam. Quoad parvulos cum solo originali defunctos audivimus in superiori responsione Authorem his verbis pag. 40. adortum eos, qui asserunt illos parvulos damnari nullâ eorum culpâ prævisâ „ Vos dicitis, inquit, Deus tam multos eorum, quos ad imaginem suam finxit, & ad felicitatem æternam creavit, non quidem æternis flammis addixisse, sed tamen sponte suâ, nullâque prævisâ culpâ cęlo eliminasse, vobisque misericordes, clementesque videmini, quia non infertis quidem eis pœnam, damnatis tamen, cum cælo exclúditis „ Quid clarius, quid luculentius dici poterat de illis pueris *damnatis ex pręvisa culpâ?* Rursùs pag. 48. „ Parvulos quod attinet, inquit, qui sine baptismo decedunt cælesti quidem regno; quippè paternæ culpæ reos, nec expiatos exclusit „ Assignat paulò infrà rationem „ De-

 „ us

„ us quia justus est, ait, non gratis, sed ob culpam saltem prævisam punire decrevit „ Hæc autem est ipsissima ratio Cardinalis de Lauræa loc. cit. à Censore, videlicet „ Deus justè ob „ aliquam culpam parvulos istos damnare statuit ab æterno, „ sed aliam in eis non prævidit, nisi originalem, ergò ob istam „ tantùm reprobavit „ Accedat modò Chrysostomus qui homil 16. in epist. ad Rom. expendēs hæc Apostoli verba, *omnes peccaverunt, & privantur gloriâ Dei*, hæc habet eliquatissima, quorum splendorem nulla caligo obscurare poterit „ Si igitur „ omnes peccaverūt, quo pacto alii quidem servati sunt, alii au„ tem perditi? Nempè, quòd non omnes accedere voluerunt, „ nam quòd quidem ad Deum spectat, salvi omnes effecti sunt, „ etenim vocati sunt omnes „ Desinat proindè mirari Censor, Emin. Authorem scripsisse, quòd quantum ex parte Dei fuit, nemo desertus, nemo ex exclusus, nemo reprobus, nēo nō electus.

PROPOSITIO SEXTA.

Nos dicimus exhiberi parvulis [sine baptismo decedentibus] si non gratiam sufficientem, quà vitam æternam consequi possint, exhiberi tamen beneficium longè præstantius, quodque infinitis partibus ipsam gratiam sufficientem antecellat: eo enim beneficio prius è medio tolluntur, quàm peccatis se obstringant, & non damnantur; pag. 164. lin. 1.

Certum est etiam in parvulos maximam Dei misericordiā elucere, quamvis enim Dei visione æternàque gloriâ priventur, at præservantur nè peccent, hoc est, nè Deum ipsi offendant, nè jacturam innocentiæ faciant, nè perpetuis ignibus crucientur, quæ omnia, & maxima beneficia esse, & cælesti gloriæ certâ ratione præferri, & consequenter ad Christi merita, & Redemptionem pertinere suprà ostendimus; ibidem lin. 9.

N O T A.

Multa hîc afferuntur nova, & anteà in Ecclesiâ Dei non audita. Primum, quòd pueri sine Baptismo decedentes pertineant ad

Re-

Redemptionem Christi, & ejus meritis maxima beneficia consequātur, quod planè contrarium est doctrinæ à Concilio Tridentino traditæ sess. 6. de justificat. cap. 6. ubi dicitur „ Quod etsi Christus pro „ omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficiū re„ cipiunt, sed ii dumtaxat, quibus meritum passionis ejus communi„ nicatur „ Ac statim additur, eam meritorum Christi communicationem fieri per Baptismum, in quo homines renascuntur, & justificantur, quod etiam intelligendū de Sacramento pœnitentiæ aliisq; Sacramentis, & præsidiis à Deo institutis: id quod generaliter ad omnes homines pertinet, præcipuè tamen, & peculiari modo locū habet in pueris, qui non nisi per Baptismum actu ipsis collatum in justificationem, & beatitudinem renascuntur, ut loquitur Augustinus epist. 89.

DISPUNCTIO.

IN sextâ Synodo act. 8. sugillatus fuit Macharius Antiochenus, quòd verba D. Athanasii infideliter allegaret expromptis iis, quæ errori, pro quo satagebat, favere viderenrur, studiosè autem pressis cæteris, è quibus poterat veritas, & sana B. Athanasii doctrina constare. Eodem pede passim claudicat Censor, & in præsenti primâ propositione desiderantur hæc verba „ Et in„ nocentiam personalem, quæ scilicet, peccatis actualibus op„ ponitur, illibatam conservant, & in eum statum bonorum na„ turalium transferuntur, quem §. 1. ex Angelico Doctore de„ scripsimus „ Quàm dolosè autem amputata fuerint hæc verba, infrà apparebit.

Nusquàm Censor adeò vehemens, & agitatus, nullibi adeò subdolus, & callidus, quàm in hac, & proximè sequenti notâ, ubi totis lacertis in Authorem depugnat, omnemque movet lapidem, ut eum si non opprimat, saltem iniquiori invidiâ oneret. Tot enim, tamque disparata adversus ipsum congerit, ut tantis authoritatum, argumentorum, & dicteriorum involucris Lectori palpum obtrudat, inbecillium mentes confundat, & inanium larvarum terriculamentis simplices deterreat. Ut autem responsio nostra viâ, ac ratione procedat, summatim perstringam, quæ ad hujus notæ dispunctionem reponēda sunt. In primis enim suadebimus, infantes absque baptismo decedentes plura beneficia à Deo recipere. Deindè declarabimus, hæc

 ipsa

ipsa beneficia illis attribui ex meritis Christi. Ulteriùs probabimus, præservationem à peccatis, & à pœnâ æternâ ignis esse ingens Dei beneficium. Præterea explanabimus, hanc præservationem etiam respectu illorum parvulorum praeproperâ morte ante Baptisma ereptorum verè esse, & rectè appellari beneficium. Postremò evincemus, istiusmodi beneficium præservationis à peccato, & gehennâ iisdem infantibus ex Christi meritis obvenire; cætera ad sequentis notæ dispunctionem reservabimus.

Neque novum neque in Ecclesiâ Dei inauditum, neque Cōcilio Tridentino contrarium, parvulos absque Baptismo decedentes variis beneficiis à Deo affici. Id satis demonstratum existimari potest ex testimoniis gravissimorum Doctorum à nobis in responsione ad quartam notam descriptis. Verùm, & non nulla alia illis adiiciamus. S. Bonaventura loco supra laudato docet, quòd „ Sicut in Beatis potissimè manifestatur misericordia, & in damnatis potissimè claret justitia, sic in istis parvulis manifestatur misericordia simul, & justitia (& ad secundum) Ad illud, ait, „ Quod obiicitur, quòd tristitia necessario sequitur, quandò desiderium non impletur, dicendum, quòd verum est, quando nec impletur in se, nec fit recompensatio secundùm æstimationem desiderantis, Quandò verò secundùm æstimationem desiderantis aliqua recompensatio fit, non necesse est tristari, sicut multi, qui vellent esse in Paradiso, benè consolantur de statu vitæ præsentis, quia contenti sunt his, quæ habent, quamvis modicum habeant: & sic in parvulis intelligendum est esse, quòd eis sufficiat status suus, nec elevant oculos ad opes, quas habere non possunt. Undè in lib. 2. Revelationum B Brigittæ ita legitur cap. 1. æternus Judex allocutus illam sanctam fæminam, „ Considera bonitatem, & misericordiam meam. Ego enim, sicut dicit Magister, facio illis virtutem, qui non habent virtutem. Ego ex multa charitate omnibus illis, qui baptizati sunt, & infrà annos discretionis moriuntur, do regnum cælorum, sicut scribitur, complacuit Patri meo talibus dare regnum cælorum. Adhuc etiam ex pietate meâ facio cum infantibus Paganorum misericordiam: nam qnicumque eorum infrà annos discretionis moriuntur, quia ad cognitionē faciei meæ venire non possunt, venient in locum quemdam

tibi

„ tibi non licitum scire, ubi sine cruciatu morabuntur„ Et lib. „ 5. revel. 2. interrog. 6 quæst. 1. „ O Judex quæro à te, cur „ alius infans procedit de utero matris vivus cōsecutus baptis- „ ma, alius acceptâ animâ intra viscera matris moritur? Re- „ spondit Judex inter alia. Non tamen propter hæc anima, „ quamvis ad vivificandum corpus longius tempus non acce- „ perit, durissimis appropinquat suppliciis, sed magis miseri- „ cordiæ mihi cognitæ. Sicut enim sol irradians domum non „ videtur, ut est in pulchritudine, nisi à respicientibus cælum; „ sed solummodò radii: sic animæ talium quamvis propter Ba- „ ptismi carentiam non viderint faciem meam, viciniùs tamen „ appropinquant misericordiæ, quàm pœnæ, sed non sicut „ electi mei.

Non me præterit, nonnullos omnem penitùs authoritatem illis revelationibus adimere, easque anilibus fabellis accensere. Ast his Criticis advertere haud grave sit, eas S. Brigittæ revelationes fuisse Romæ editas, prævià accuratissimâ recognitione, & approbatione sapientissimi Cardinalis Turrecremata; Quarè ipsemet Sfondratus in opusculo de Innocentiâ vindicatâ §. 7. n. 12. de iisdem revelationibus hanc animadversionē attexuit „ „ Quanti sint momenti, inquit, revelationes S. Brigittæ, do- „ ctissimè ostendit Cardinalis Turrecremata in prologo defen- „ sionis earundem revelationum c. 1. Planè anno 1377. Urba- „ nus VI. & post aliquot annos Gregorius IX. peritissimis Car- „ dinalibus, Episcopis, & Magistris examinandas commisit, „ ac posteà confirmavit, idemq; fecit Martin. V. teste eodem „ Turrecrematâ. Verba Gregorii IX. sunt. *Totum, quod in eis* „ *continetur* (hæc est in revelationibus S. Brigittæ) *& veritate* „ *conspicuum est, & sanctitate plenum perlucidum, atque perfe-* „ *ctum*. Urbani verò VI. *Authenticas, & veritate plenas, & à* „ *Dei spiritu veraciter traditas &c.* Et denique ipsa Ecclesia „ in oratione, quæ in Missâ dicitur sic Deum orat: *Domine De-* „ *us noster, qui B. Brigittæ per Filium tuum unigenitum secreta* „ *cælestia revelasti &c.* „ Placet hìc verò documentum eruditissimi Cardinalis Bona, qui de hujusmodi revelationibus universaliter protulit lib. de discret. spirituum cap. 20. „ Quæ „ circumferuntur à sanctis viris, & mulieribus scriptæ revela- „ tiones, non ideò approbatæ censentur, ut illis certitudine „ fidei assentiamur, sed ut eas tanquam probabiles recipiamus. „

Po-

Postremò Johannes Baptista de Lezana Carmelita in Apologiâ pro illibato SS. Virginis conceptu cap. 14. testatur, quod „ Beatæ Brigittæ revelationes ità communi applausu, & Ecclesiæ calculo, & sapientum judicio, approbatæ sunt, ut non nisi à torvo spiritu reprobari queant, quibus in re tam gravi se „ opponere, audacia magna est, & calculum meruit „

Consonat S. Bernardinus Senensis tom. 1. Serm. 58. in fer. 6. post Resurrectionem Domini art. 1. cap. 1. scribens, quòd post Resurrectionem generalem „ Impassibilitas corporum puerorũ „ in Limbo existentium erit nihil omninò pati, & hoc non ex „ potentiâ resistendi extrinsecæ læsioni, quam non habebunt, „ sed ex ordinatione misericordiæ Dei, quæ non permittet, „ eis aliquid adhiberi, per quod habeant aliquo modo lædi.

Eos autem parvulos aliquod beneficium obtinere aliquo modo ex meritis Christi demonstrat Suarez tom. 2. in 3. par. D. Thomæ quæst. 59. art. 6. disp. 57. de adventu Judicis sect. 6., inquiens „ Ad gloriam Christi spectare, ut ab omnibus, etiam „ à parvulis sine gratiâ defunctis, die Judicii universalis adore„ tur, & ut Princeps, ac supremus Judex agnoscatur „ Probabilius etiam existimat, quòd illi intelligant „ Se nihil boni egisse, vel mali, & ideò nec pœnam sensus, nec gloriam recipe„ re, & etiam intelligant propter culpam privari gloriâ „ Adducit hujus rationem, ut videlicet „ Intelligant Dei benefi„ cium, quòd prius in Adamo, & posteà in Christo susceperunt, & eum hac ratione colant, & venerentur „ Addit Martinonus in Anti-jansenio disp 40. de grat. sect. 5. „ Cum „ ipsi Dæmones ament Deum aliquatenùs etiam plusquàm se „ ipsos, ut bonum commune omnium juxta D. Thom. 1. p. q. „ 60. art. 5. ad 5.; quidni etiam parvuli isti Christum ama„ bunt, ut suum benefactorem, & authorem suæ resurrectio„ nis, ac beneficiorum, quæ in illâ consequentur per Chri„ stum mortis corporalis æquè ac spiritualis destructorem? „ Et cùm retulisset hæc verba Suarez loc. cit. „ De corporibus „ infantium nihil improbabile diceret, qui eodem modo de eis „ loqueretur, ac de aliis damnatis, cum D. Thomas de omni„ bus illis indifferenter loquatur, nihilominùs tamen, quia „ illa corpora aliquam majorem perfectionem habebunt, & „ aliqua dona, seù beneficia, quæ non sunt naturæ omninò de„ bita, ideò respectu illorum potest attribui Christo aliqua ra-

„ tio

„ tio exemplaris „ Subiungit idem Martinonus „ Quamvis „ enim hæc verba Apostoli 1. ad Cor. 15. *In Christo omnes vivificabuntur* , asserat Suarez „ Propriè , & præcipuè intelligi „ de prædestinatis , attamen aliquatenùs probabiliter extendi „ possunt ad parvulos illos , quatenùs in corporibus suis resurgentibus specialem aliquam habebunt conformitatem , & re„ lationem ad Christum , quæ non erit in damnatis , nisi longè „ minor , multòque imperfectior , quàm in prædestinatis „ Adstipulatur disertè Salas 1.2. tract. 2. disp. 14. sect. 4. assignans discrimen inter resurrectionem adultorum ob peccata actualia damnatorum , & resurrectionem parvulorum ob solum peccatum originale à cælesti gloriâ exclusorū „ Cum non sit , ait , il„ lis (nempe primis) beneficium , sed supplicium resurgere , „ non est referendum in merita Christi , secùs resurrectio de„ cedentium in solo originali : *Est enim maximum beneficium,* „ & indebitum naturæ , ideò *in merita Christi* referendum . „ Undè non erunt in Judicio tanquam accepturi novum præ„ mium , vel supplicium , sed ut testes aliorum , & ut audituri „ sententiam publicam confirmativam secretæ damnationis „ anteà factæ ad pœnam damni , & ut recepturi aliquod bonum „ novum ob merita Christi .

Modò ex SS. Patribus , aliisque Doctoribus enucleandum est , quàm ingens sit beneficium præservatio à peccato actuali . Moysen per hæc verba exodi 32 *aut dimitte eis hanc noxam , aut si non facis, dele me de libro tuo* ; desiderasse , visione Dei æternâ carere , & addici cruciatibus æternis , nè peccata populi videret , docet Chrysostomus homil. 74. ad populum Antiochenum , homil. 1. de laudibus Pauli , lib. contra gentes , & lib. de providentiâ , ubi ait in personâ Moysis , *Optabilius mihi erat in gehennam incidere , quàm Israelitas infideles ; & incredulos videre* . Chrysostomo suffragantur Bernardus serm. 12. in Cant. & epist. 78 ad Sugerium , ac Riccardus Victorinus lib. de gradibus violentæ charitatis . Itèm per hæc verba Apostoli ad Rom. 9. *Optabam ego anathema esse à Christo pro fratribus meis* , [& antea contestatus erat Paulus , *veritatem dico in Christo , non mentior , testimonium mihi peribente conscientiâ meâ in spiritu sancto , quoniam tristitia &c*] Chrysostomus homil. 1. de laudibus Pauli asserit , *Apostolū voluisse de gloriæ æternitate decidere,* hom. 2. *se ipsum à cælorum gloriâ cupiebat excludi , & perire ,* ho-

homil. 79. ad popul., *æternâ gloriâ excidere*, lib. 1. de compunctione cordis absque limitatione ullâ, multisque amplificationibus additis, *ad omnia tristia non tantùm possibilia, sed etiam impossibilia* declarat hoc desiderium Apostoli, & serm. 16. ad Rom. 9. sine limitatione ullâ explanat, optasse Paulum esse alienum, & separatum ab amicitiâ Christi; Authoritas autem Chrysostomi, qui totiès tam constanter ità existimavit absque ullâ dubitatione, vir singulari, & eximio lumine Spiritus Sancti præditus ad investigandam mentem Apostoli, maximi momenti in præsenti esse debet. Accinunt Chrysostomo Theodoretus, Theophylactus ajens, *separari à cœtu eorum, qui cum Christo æternùm vivent*. Theonas apud Cassianum collat. 23. cap. 6. „ Vellem inquit, non solùm temporalibus, verùm etiam perpetuis addici suppliciis „ Idem habet Ricc. Victor. loc. cit.

Insupèr aliorum sacrorum Interpretum expositionibus veritas tanti momenti magis magisque elucidanda, & inculcanda est. Agmen ducat S. Basilius in regulis fusiùs disputatis interrogat. 3. dicens de Apostolo, *Dei gratiam abiecisset*. Photius apud Oecumeniū ità sentit. *Eligerem nondùm ad eum venisse, si per hoc vos accessissetis* Venerabilis Rupertus Abbas Tuitiensis, „ Utriusque dicta, scilicet, Moysis, & Pauli, inquit, comment. in „ cap. 32. Exod, magni ponderis sunt, & nostras vires exce- „ dunt. Magni etiam viri hactenus utramque sententiam hu- „ meris suis versaverunt, & rem, sicut est, satis verbis expri- „ mere non potuerunt. Est enim hoc penè ineffabile, nec, nisi „ aliquid de ejusdem charitatis spiritu habentibus, saltem sensu „ perceptibile est, quomodò homo Deo familiaris qualicumque „ causâ, vel ratione hoc animo suo admittere possit, ut à Deo „ anathema esse, vel de libro ejus concedat se ipsum deleri, quo- „ modò in istâ concessione non solùm nullam incurrat pœnā, „ aut culpam, sed etiam ampliorem apud Deum mereatur gra- „ tiam.... Divitias animi ejusmodi nos frigidi, atque ino- „ pes ignoramus, & idcircò cùm legimus, illum anathema se „ esse pro fratribus optantem, istum de libro Dei deleri se cō- „ cedentem, aut dicta dissimulamus, aut in sensum exilem gra- „ vissimè prolata detorquemus. Cæterùm quem spiritus idem „ tetigit, videt ex parte aliquâ, quantum talis habitus mentis „ apud Deum valeat pro suâ reverentiâ „ Concinit Isidorus

Cla-

Clarius vitæ integritate, ac ſacrarum literarum peritiâ clariſſimus Fulginatium Antiſtes „ Tantum abeſt, inquit, ut odio
„ Judæos proſequar, ut ſi fieri poſſet, optarim ipsâ, quam à
„ Chriſto expectamus, quo Chriſto nihil mihi charius, ne cę-
„ lum ipſum quidem, felicitate privari, & paratis ab eo ineffa-
„ bilibus bonis, ut meo interitu, & æterno exilio ſalus Judę-
„ is pararetur. Et Moſes, aut dimitte, ait, eis noxam hanc,
„ aut dele me de libro, quem ſcripſiſti.... Quocircà optaſſet,
„ ſi ſuo interitu reconciliari potuiſſet hæc gratia, relegari à
„ Chriſto, ut hæc gloria ſervatæ Judeæ gentis ipſi Chriſto ac-
„ cederet „

Favet quoquè Johannes Thaulerus ex ordine Prædicatorum profundiſſimus Theologus, & Spiritus Sancti unctione excellentiſſimè edoctus de Vitâ, & Paſſione Chriſti cap. 26. „ Ve-
„ rè humilis, inquit, ac amore fervens inferni cruciatus pro
„ hominibus univerſis perpeti optaret, ſi ſic viſum eſſet Deo,
„ ad illiuſque id cederet honorem, quemadmodum Moſes pro
„ filiis Iſrael deleri voluit è libro vitæ, & Paulus optavit ana-
„ thema eſſe pro fratribus ſuis. Et cap. 29. D. Paulus fidelis
„ Chriſti amator poſt horribiles illas, immaneſque cruces, quas
„ in ſuâ commemorat epiſtolâ, perpeſſas, adhuc anathema fieri
„ optabat pro fratribus ſuis Iſraelitis, ideſt, maledici, atque ſe-
„ parari à Deo, ut Chriſto plures lucrifaceret. Nimirùm, hæc
„ eſt perfecta charitas, quæ nuſquam ſe ipſam quærit, nuſquam
„ ſibi parcit, neque in tempore, neque in æternitate, ut Dei
„ honor augeatur. Iſti ſunt veri amatores, ac imitatores Chri-
„ ſti, qui Chriſto, quatenùs poſſibile eſt, aliquam pro morte il-
„ lius vicem reddunt, exponentes etiam periculis animas ſuas,
„ ſicut & Chriſtus ſuam pro eis animam poſuit, cupiuntque per-
„ dere ſemetipſos, ut Chriſtum lucrifaciant.

Suffragatur alter ex eodem Ordine graviſſimus Theologus in Tridentinâ præſertim Synodo probatiſſimus Dominicus Soto, „
„ Anathema à Chriſto, inquit, ſuper eadem verba Apoſtoli bi-
„ fariam contingit, uno modo, cùm quis voluntate ab eo deſci-
„ ſcit, & hoc nullatenùs licet, cùm teneamur Deum ſuper om-
„ nia diligere, atque id minimè Paulus poterat, qui nullâ re ex-
„ iſtimabat poſſe à charitate Chriſti deturbari &c „ Accipitur
„ ergo anathema, hoc eſt, ſeparatio in alio ſenſu, nempè, pro
„ eo, quod eſt abeſſe à Chriſti preſentiâ, & fruitione, quam ar-

 „ den-

„ dentissimè exoptabat „ Et paulò post factâ sibi obiectione, si elongari à gloriâ Dei nequit homo, nisi per culpam, quomodò id Paulus optare poterat? Affert primò eorum responsionem, qui intelligunt de temporariâ separatione, seù remoratione à gloriâ. Secundò in hæc verba ipse respondet „ Tametsi dum „ Origenem, Chrysostomum, & Patres super hunc locum me- „ ditatiùs lego, sublimiorem mihi videor hìc sensum intueri. „ Vis etenim amoris, ubi in extasim rapit amantem, non finit „ rationes has circumspectare ut se se latiùs proferat. Quocir- „ cà qui (ut paulò ante meditabar) neque exulare à cælo, neq; „ in tartara detrudi, ullius momenti arbitrabatur, ut separari „ posset à Charitate Christi, eàdem nunc charitate absque præ- „ scriptione, vel temporis, vel loci, ait, cupere se anathema „ esse à Christo pro fratribus, non considerans, quo id pacto „ fieri posset; quasi optasset charitas Dei in Paulo fructu gloriæ „ orbari, ut plures Deus haberet amatores: In quo profectò se „ maximè dilectio patefacit &c. At quoniam nos ab hac dile- „ ctione quàm longissimè absumus, neque intelligere hæc pos- „ sumus. „

Accedit legi in Vitis Patrum, cum S. Antonio dictum esset cęlitùs, nondum eò se devenisse perfectionis, quò Coriarius quidam Alexandriæ manens, confestim Alexandriam petens Antonius ab eo requisivit, quæ bona patraret opera. Cui ille: nil memini, me unquam boni egisse, nisi quod mané dum surgo, antequam ad opus procedam, oro Deum, ut omnes in istâ Civitate à minore ad maximum ob eorum benefacta Paradisum adipiscantur; ego verò solus ob mea peccata (intellige præterita, & ut isti salventnr) addicar inferni cruciatibus. Quod exemplò summis laudibus extulit verbum Antonius, ut ibi habetur. Possem sanctis his viris adjungere Abbatem Ludovicum Blosium, Johannem Lanspergium Carthusiensem, Authorem spec. Cru. & alios, maximè verò cælestes hæroinas Catharinam Senensem, alteram Catharinam Genuensem, Angelam Fulginatem &c.

Si prælibatas Patrum, & Doctorum sententias quisq; attentiori mentis oculo collustrabit, nullo negotio deprehendet, quod si illi hujusmodi sensa expresserunt in Moyse, & Paulo relatè ad peccata aliena, quid dixissent de ipsis respectu proprii peccati? Siquidem docet Ruiz disp.40. de Prædes. sect.8. nu.7.

quòd contrarium charitati foret, desiderare simul cùm pereuntibus hominibus perire, nec æternam vitam obtinere, si morte damnentur æternâ; quoniam indè nec major Dei gloria, nec major utilitas proximorum consequitur, ideòque simpliciter melius est, & cadens sub intrinsecâ obligatione charitatis, velle propriam felicitatem, & æternam coniunctionem cum summo bono, licèt alii separati maneant, & damnentur. Quidquid de hoc sit, nolo cum Censore contentionis funem ducere; contestor quippè, me hac de re non aliud sentire, quàm quòd docet Præceptor Angelicus lect. 1. in cap. 9. epist. ad Rom. ubi laudata Apostoli verba clarissimè, & ab omni procul censurâ exponit. Enim verò Eminentiss. Author attendit in præsenti peccatum actuale relatè ad committentem; atque adeò liquidò constat ex dictis, præservationem à peccato esse ingens Dei beneficium præferendum cuicumque bono creato, & carentiæ cujuscumque pœnæ vel æternæ. Ast de hoc beneficio præservationis à peccato redibit sermo in dispunctione sequētis notæ, & latiùs in dispunctione 38. & 39. notæ.

Esse verò in illis infantibus absque Baptismo defunctis magnum Dei beneficium præservari à peccatis actualibus, & gehennâ ignis declarant complures Theologi. Idem Ruiz disp. 41. de prædestinat. sect. 6. n. 4. „ Adscribit suavi gubernationi „ causarum naturalium, & liberarum secundùm profunditatem judiciorum Divinæ Providentiæ, quòd illi infantes, licèt non obtineant remedium æternæ salutis, non damnentur pœnâ sensus, sed solâ pœnâ damni, & quòd personalia „ peccata non committant „ Leonardus Lessius lib. 13. de perfectionibus divinis cap. 22. n. 143 censet „ Illos infantes Baptismo non tinctos astituros in Judicio extremo, omnia visuros, & intellecturos, quæ geruntur, audient tubam, & simul cum aliis in ætate perfectâ, cum perfecto Judicio, & sēsibus integris resurgent. Congregabuntur in unum locum seorsùm tamen ab impiis, quia ad eorum sortem non pertinebunt videbunt Judicis majestatem, eumque adorabunt, videbunt sanctorum, & impiorum congregationem, eorumq; bona, & prava opera cognoscent, audient sententiam Judicis in utrosque, sibique gratulabuntur, quòd non sint de impiorum numero, *agent Deo gratias, quòd ante usum rationis abrepti sint, quia longè maxima pars eorum, si ad ætatem venisset*

„ *in*

„ *in eandem damnationem incidisset, præsertim infidelium filiò.*
„ Itaque non murmurabunt contrà Deum, sed *magnoperè se illi*
„ *obstrictos sentient, quòd periculis tantorum malorum exempti*
„ *fuerint*. Excipient ipsi Sententiam Judicis, sed benignam,
„ qua etsi à visione Dei, & cælesti regno excludentur, tamen sta-
„ tum naturæ congruentem assequentur, quo contenti, & læti
„ in omnem æternitatem vivant, & Deum laudent „. Reque-
senius opusc. 1. Theolog. sect. 2. num. 60. scribit „ Quòd illi
„ pueri non se gerunt sicut damnati in Inferno manentes in
„ aversione voluntariâ, & odio Dei, sed Deum amant, eique
„ agunt gratias *ob ereptam illis vitam, antequam personaliter pec-*
„ *cassent*. Mastrius de Meldula in 2. Sentent. disput. 4. quæst. 6.
„ art. 2. num. 117. docet ex Doctore Seraphico, „ Infantes illos
„ non habituros tristitiam, quia habent causas solatii, quæ eam
„ impediunt, v. g. quòd non peccaverint peccato actionis ex
„ unâ parte, & quòd non patiantur pœnam ignis, ut damnati in
„ inferno ex aliâ „. Pergitque addere rationem S. Doctoris à nobis suprà propositam de statu medio illorum infantium inter beatos, & damnatos, concluditque, quòd ipsi propter evasionẽ pœnæ sensus, & præservationem à peccatis actualibus valdè gaudebunt.

Suffragatur Arriaga tom. 3. tract. de vitiis, & peccatis disp. 52. sect. 3. scribens „ quòd ratio proxima à nobis assignata in
„ omnibus ferè illis eò habet maiorem vim, quò viciniores fu-
„ ere inferno, quàm cælo; si enim de infidelium filiis agamus,
„ illi omnes agnoscunt, se non solùm proximam capacitatem
„ inferni habuisse, sed certé damnandos fuisse de facto, si vi-
„ xissent, hæc autem consideratio longè potentior est ad recre-
„ andum, quàm altera ad affligendum: in filiis verò fidelium,
„ licèt multi salvati essent, si vixissent, longè tamen plures
„ periissent in adultâ ætate. Omnes quoque Theologi do-
„ cent, quòd „ Pueri illi nullam omninò sunt habituri fomi-
„ tem peccati: è contrariò verò habituri voluntatem in ordi-
„ ne naturæ optimè dispositam, & magnam de Dei bonitate, ac
„ infinitate cognitionem, undè nullum omninò peccatum
„ actuale committent, nec committere poterunt: habebunt
„ enim de gravitate peccati magnam apprehensionem. Hoc
„ posito cùm omnes ferè illi agnoscant se, si permissi fuissent
„ ad provectiorem ætatem accedere, aliquot peccata forte val-

„ dè

„ dè multa mortalia, & venialia commissuros fuisse videantque
„ se ab eis fuisse præservatos simul, & à tormentis inferni, non
„ possunt non indè tam multùm, immò plus recreari, quàm
„ affligi ex amissâ visione beatâ.

Hinc Didacus de Baeza Comment. moral. in Evang. hist. p. 1. lib. 9. c. 1. §. 7. scribit, quòd „ Meritò Alcuinus quæst. in Genes. putat beneficum extitisse Deum erga pueros Sodomorū, „ dum illos tradit flammis, inter quas habent, quòd sine peccato sint. Nonne, inquit Alcuinus, provisum est illis, ne diù „ viventes exempla sequerentur patrum, & leviùs in futuro „ crucientur? Est qualecumque *beneficium, reum non esse, qui* „ *gloriosus non est*. Et quidem beneficium erat, quòd pueri caperentur inbrevi à vitâ, ne malitia mutaret intellectum. Beneficium erat, antequam peccati proprii labe inficerentur, „ morte absorberi. Hoc semper Deo acceptū referent hi pueri, si aliquando hujus vitæ pericula noverint, quòd ab illâ, peccati expertes exierint „

Postremò ostendendum superest, infantibus illis absque Baptismate decedentibus præservationem à peccatis actualibus, & ab æternâ ignis pœnâ ceu ingens beneficium conferri ex meritis Christi. Istud autem necessariò consequitur ex eorum Doctorum testimoniis, quibus probatum est, iisdem parvulis alia beneficia obvenisse, vel obventura ex meritis Christi. Quarè Cornelius Mussus Episcopus Bitontinus in cap. 5. epist. ad Rom. de illis infantibus hæc scribit „ Plus ergò potest *Christi donum*, etiam in pueris hisce, quàm Adæ delictum: ex „ delicto enim Adæ nascuntur in utero filii iræ, longè tamen „ magis misericordiam exercet Deus in eis, quàm iram, & vindictam „ Alphonsus Salmeron disp. 48. in cap. 5. epist. ad Rom. rem acu tangit „ Illi pueri (nempe Baptismo non tincti, ut in margine indicatur) etiam evasionem suppliciorum „ gehennæ Christo debent, non quidem in se, sed in causâ suâ, „ idest, peccato originali, quia si illi vixissent, personalia peccata produxissent, quibus *gehennam ignis incurrerent*. Undè Paulus ad Rom. 3. ait: *Peccaverunt*, & ostendit etiam de „ personalibus, & gravissimis peccatis admittens jam factum, „ quod naturâ futurum erat. Et ut Beata Deipara redempta „ dicitur à Christo, quamvis nulli culpæ etiam originali actu „ subiecta fuerit, ità isti dicuntur immunes à gehennâ ignis,

„ quam

„ quam viventes, & destituti gratiâ Dei per actualia peccata „ meruissent „ Salmeronem sectatus est Requesenius in opusc. 1. Theologic. de statu parvulorum sect. 2. n. 58. & 66. clarissimè eam sententiam professus. Aliis congerendis in hanc rem Authoribus supersedemus, tum quia Censor nullam authoritatem, aut rationem adversùs hanc doctrinam adducit, tum quia ad depellendam novitatis notam pro mille testibus stant Mussus, & Salmeron; siquidem de primo testatur Vuadingus in syllabo Scriptorum Ordinis Minorum ex Michaele ab Isselt „ Quòd doctrinam de justificatione in ordinem redegit, de„ fendit, determinavit in Concilio Tridentino cum audito„ rum admiratione tantâ, ut Patres cæteri uno ore omnes di„ cerent, Spiritum Sanctum mirabili modo in eo fuisse opera„ tum „ Proindè innumeris, & amplissimis elogiis ejus eximia pietas, & spectatissima sapientia a Cardinalibus, Episcopis, aliisque Scriptoribus coëvis locupletissimè cumulata fuit. Item Alphonsus Salmeron S. Ignatii Loyolæ Socius Synodo Tridentinæ sub Paulo III., Julio II., & III., ac Pio IV. Pontificius Theologus interfuit, ac postea undecim volumina in evangelia, & quinque in reliquam scripturam omnium eruditorum plausu excepta conscripsit. Mentem verò, & germanum sensum Concilii Tridentini potiùs ab utroque hoc Patre ejusdem Synodi, quàm à Censore haurire præstat.

Verum adhuc enucleandus est textus ille Salmeronis, in quo insinuat duplicem redemptionem liberativam, & præservativã, & ex doctrinâ Eminentiss. Sfondrati in opusc. de Innocentiâ vindicatâ §. 4. nu. 2. emedullandus „ Sciendum igitur, inquit „ inibi Sfondratus, sicut duplex est medicina, præservativa, & „ curativa, ista, quæ malum tollit, postquam evenit, illa, quæ „ impedit, ne eveniat, duplicem esse redemptionem liberati„ vam, & præservativam. Redemptio præservativa non sup„ ponit peccatum, sed debitum tantùm, aut potentiam peccan„ di, sicut medicina præservativa non supponit actualem mor„ bum, sed tantùm periculum morbi. Hujus verò redemptio„ nis præservativæ, & in sacris Literis, & in Patribus, & in Le„ gumlatoribus, ac ipso D. Thoma frequentissima est memoria. „ Nam Ecclesiastici 18. „ *Ante languorem adhibe medicinam*. Si „ adhiberi potest medicina ante morbum, cur non redemptio „ ante peccatum, & indulgentia, ante culpam? Imò quanto

„ me-

„ melior, & optatior est medicina, quæ morbum impedit, quã „ quæ expellit, ita tanto melior est redemptio, quæ peccatum „ prævenit, quàm quæ sequitur. Sic psal. 43. dicitur *Qui redemisti David de gladio maligno*, hoc est Goliathi, & tamen „ nunquam huic David succubuerat, imò vicerat, sed periculum succumbendi erat, nisi custodiretur, recidisset, nisi teneretur, & hæc est optima redemptio, quæ casum avertit. Et „ S. Paul. ad Ephes. 5. *Redimentes tempus, quia dies mali sunt*; „ non quòd tempus semel amissum revocari possit, sed quia potest caveri, ne amittatur. Et psal. 85. *Eruisti animam meam ex inferno inferiori*, non quòd David eò aliquandò devenerit, sed quòd venisset, ni Deus prohiberet ... Ad sensum scripturæ loquuntur Patres S. Augustinus sup. Genes. „ ad lit. *Major gratia impenditur illi, cui conservatur innocentia; quàm cui remittitur culpa*. Et S. Bernardus serm. 21. „ sup. Cantica, *Angelos fuisse redemptos Sanguine Christi, non à peccato, quod commiserunt, sed ab eo, quod possent committere*. Item S. Augustinus in psal. 85. *Liberavit te ab egritudine, non in quà eras, sed in quà futurus eras*. Et lib. 1. „ Confess. c. 1. *Gratiæ tuæ deputo quæcumque non feci mala, & omnia mihi dimissa fateor, quæ te duce non feci. Ideò amplius te diligat, qui se videt peccatorum laqueis non implicari* „ „ Et *in l finali C. ex quibus causis restit.* dicitur *Melius est intacta jura servari, quàm post causam vulneratam remedium quærere*. Ubi Glossa. *Melius est*, inquit, *morbo occurrere, quàm præsentem repellere*. & *l. 1. C quando liceat unicuique: Melius est in tempore occurrere, quàm post tempus vindicare*. „ S. Thom. in 4. sentent. d. 43. q. 1. art. 4. ad. 3. *oportet*, inquit, *ponere, quòd quilibet personaliter redemptione Christi indigeat, non solùm ratione naturæ, liberari autem à malo, vel à debito absolvi non potest, nisi qui debitum incurrit, vel in morbum incidit: undè dimissio debitorum, vel liberatio à malo intelligi non potest, si aliquis sine debito, vel immunis à malo nascatur*. Vides hîc, S. Thomam admittere redemptionem, „ quæ non à malo liberet, sed tantùm à debito malum incurrendi, quæ est ipsa redemptio præservativa „. Hucusque Eminentiss. Sfondratus. Ut igitur aliquis redimi dicatur, sufficit, illum contrahere debitum peccati; cum autem infantes absque Baptismo præmaturâ morte abrepti incurrerint ex pecca-

to originali debitum peccati actualis, quo multipliciter se contaminarent, si vitam protraherent in hoc statu naturæ lapsæ, quemadmodùm ex Salmerone, & aliis gravissimis Doctoribus dictum est, idcircò præservatio à peccatis actualibus est ingens Dei beneficium illis pueris ex meritis Christi obveniens, permissâ à Deo præproperâ morte, postquam parvuli nullum peccatum committunt. Hæc autem, ne calumniæ pateant, ita dicta intelligantur, non ut parvuli illi dicantur redempti redẽptione præservativâ concessâ Beatissimæ Virgini præservatæ ab omni prorsùs peccato originali, & actuali, quod stultissimum est, sed ut præcisè ostendatur, præservationem à peccatis actualibus fuisse in illis pueris consideratis in statu reprobationis ingens Dei beneficium.

Ex his omnibus comperiet Censor, nullum hìc ab Eminen. Authore novum, & antea in Ecclesiâ Dei non auditum, fuisse traditum; Tridentinum autem ab ipso Censore allatum ibi loquitur specialiter de beneficio justificationis, ut videre est in ipso illius tertii capitis titulo, & in verbis immediatè post sequentibus.

N O T A

DEinde asseritur, beneficia illa, quæ pueris cum peccato originali decedentibus tribuuntur, gratiam sufficientem, quæ adultis confertur, & quâ vitam æternam consequi possunt, infinitis partibus antecellere, imò & ipsi gloriæ cælesti certâ ratione præferri: quod quàm sit absurdum, & primis fidei christianæ principiis contrarium per se patet. Quòd verò pueri Dei beneficio è medio tollũtur priusquã peccatis se obstringant, id jamdudùm Episcopi Aphricani pro fide in Sardiniam relegati in epistolâ synodicâ adversùs Pelagianos rejecerunt his verbis,, Non est dicendus aliquâ Dei bo-,, nitate futuræ impietati præreptus, qui absque justificationis gra-,, tiâ mortuus impiorum consortio est deputatus.

D I S P U N C T I O.

TExtus epistolæ ab Episcopis Aphris conscriptæ ad rem præsentem nõ facit; nam pręter dicta in responsione ad quartam notam, Præsules illi tenebant, parvulos cum solo origina-

li

li morientes utrâque pœnâ damni, & sensus damnari, quàm pœnam comitantur perpetui actus odii, & blasphemiæ in Deum per totam æternitatem, quòd longè alienum est à sententiâ Sfõdrati. Pariter, ut ipsemet Censor fatetur, hæc epistola synodica Præsulum Aphrorum conscripta fuit adversùs Pelagianos: isti autem, ut egregiè demonstrat ex variis authoritatibus S. Augustini, & aliorum Patrum Eminentiss., ac Sapientiss. Cardinalis Norisius in Vindiciis Augustinianis cap. 3. §. 5. parvulos absque Baptismo mortuos ità Dei beneficio futuræ impietati præreptos affirmabant, ut iidem fruerentur extra regnum Dei vitâ æternâ, veluti secundâ quâdam felicitate, seù, ut loquitur S. Augustinus lib. 1. oper. imperf. cap. 132., in aliquo loco secundæ felicitatis, seù quasi medio loco inter infernum, & regnum cælorum, à quo errore cum toto cælo distet doctrina Cardinalis Authoris, idcircò incassùm ejusdem epistolę synodicæ authoritas in ipsum contorquetur.

Prima verò censuræ pars altiori indagine digna est, & cum ea à Censore in sequenti nota magno apparatu promoveatur, ac quæsito fuco obducatur, ibidem accuratè expendetur, & non uno tantum modo diluetur. Cum autem in causâ eorundem parvulorum mentionem faciat Notator de gratiâ sufficienti, & subaudierim, à non nullis nigro theta inuri, quod Sfondratus tradit pag. 48. scilicet, parvulis absque Baptismo decedentibus nunquam Deum æternam vitam voluisse, & istos ad alium finem, classemque Providentiæ pertinere, exopto mihi à benignissimo Lectore ignosci, si aliquantisper à via digressus explicandum obiter suscipiam dictum illud Authoris, ratus me minimè deflectere à consilio in harum notarum dispunctione pręfixo, videlicet, expediendi etiam alias alicujus momenti difficultates, quas ab aliis Censoribus in eodem libro Cardinalis Sfondrati notatas comperissem. Quo circà ex ipsâ Authoris doctrinâ duplex ad eam propositionẽ explicatio suppetit. Altera ex eâdem paginâ citatâ 48., ubi elucet, eos pueros voluntate divinâ antecedente esse ordinatos ad regnum cæleste, sed ab hoc exclusos voluntate consequente carentiam baptismatis (quâ voluntate nunquam Deus ipsis ęternam vitam voluit) collocatosque esse inter beatos, & simpliciter miseros, ut loqui amat S. Bonaventura in dispunctione notæ contrà quartam propositionem laudatus, ibique, ut ipse Scriptor fatetur pag.

 164.

164. , eos innocentiam personalem, quæ scilicèt, peccatis actualibus opponitur, illibatam conservare, & in eum statum bonorum naturalium transferri, quem § 1. ex Angelico Doctore describerat, & in hoc sensu illos infantes ad alium finem, classemque Providentiæ attinere, rectè dici potest.

Altera responsio desumitur ex eo, quod Author propendere videtur in sententiam traditam à Didaco Ruiz, disput. 49. de Prædestinat. sect. 3., qui docet, voluntatem Dei antecedentem plenam, & quantùm ex parte sui est efficacem (quâ vult salutem omnium adultorum, & eorum parvulorum, qui salvantur, quâque præstat omnia, quæ requiruntur ex parte Dei, ut sortiatur effectum, & solùm deficit cooperatio voluntatis humanæ) non extendi ad plurimos parvulorum, quibus est impossibile baptisma, pro quo Deus non rarò directâ voluntate, atque providentiâ prædefinit impedimenta plurima; Undè sect. 1. adducit Augustinum pluribus in locis tradentem, quibusdam pueris esse impossibile applicare remedium salutis, & eam impossibilitatem non provenire ex demerito, vel culpâ parentum, sed esse dispositam ex divinâ Providentiâ juxta inscrutabilia Dei judicia, quod etiam innuit Gonetus disp. 5. de reprobatione art. 5. afferens pro eâdem opinione gravissimos Theologos, & anteà art. 4. dixerat, eos parvulos speciali Divinæ providentiæ subjacere, & pro illis, quantùm ex parte Dei est, esse institutum baptisma, & per merita Christi quoad sufficientiam obtentum. Similiter Theophilus Raynaudus in opusc. de vitæ, & mortis humanæ terminis punc. 15. n. 20. non improbat hanc opinionem, pro quâ stare tradit Gregorium in 1. dist. 46. quest. 1., Vasquez 1. par. disp. 96. c. 2., & Becanum 1. par. tract. 1. c. 15. quæst. 8. quibus addimus Didacum Alarcon in Complutensi Collegio Soc. Jesu Theologiæ primarium Professorem, & Regii Supremi Senatus S. Inquisitionis Censorem &c. tract. 4. de Prædestinat. disp. 5. c. 9. n. 22., ubi concedit, quòd nec Christus Dominus voluit illis parvulis salutem plenâ, & efficaci voluntate, sed tantùm voluntate quâdam simplici concedente, & præbente media generaliter sufficientia, nam ipse quidem mortuus est pro omnibus, quatenùs erat omnium una causa communis, pro quâ missus est à Deo Redemptor, veramq; omnium naturam in seipso suscepit, & pro omnibus se obtulit Patri (qui noluit suo justo judicio omnibus per illum remedia sufficientia

cientia præstare) atque pro omnibus hominibus instituit Baptisma secundùm se, nec aliud est remedium in evangelicâ lege pro expiando originali infantium, & nullo ex his modis Christus fuit Redemptor dæmonum, pro quibus mortuus non est.

N O T A.

P*Rius è medio tolluntur, quàm peccatis se obstringant, at præserventur, nè jacturam innocentiæ faciant, quibus satis apertè significat Author, se nullam peccati originalis maculam in pueris ante Baptismum agnoscere, uti supra ostendimus.*

DISPUNCTIO.

EA Censoris verba calumniosa sunt, & meram imposturam continent: quippè per eas voces *prius è medio tolluntur, quàm peccatis se obstringant*, evidenter importantur peccata personalia, & actualia, quibus homines obstringere se dicuntur, cum ad usum rationis perveniunt. Si enim infantes illi supponantur jam nati in peccato originali, non tolluntur de medio, priusquam peccato originali sint obstricti, proindè dici non possunt præservari, ne jacturam innocentiæ naturalis, quam nunquam habuerunt, faciant, sed ne ammittant innocentiam personalem, quam in alterâ parte allatæ propositionis à Censore insidiosè interpolatæ (ut vidimus) Eminentiss. Author explicat per carentiam peccatorum actualium, atque adeò clarissimè supponit, non stare simul innocentiam naturalem cũ peccato originali. Parvulos illos Baptismate nõ adhuc expiatos pluribi, S. Augustinus innocentes vocat „ Illos, inquit, lib. „ 1. contra Julianum cap. 6. Innocentes meritò nuncupa- „ mus secundùm id, quod ait Apostolus, nondùm natos nihil „ egisse boni, sive mali, Et lib. 1. de peccatorum merit. & remiss. cap. 35, „ Sine propriâ voluntate nullum vitæ propriæ „ potest esse peccatum, nihil mali commiserunt infantes, qui „ propter hoc vocantur ab omnibus innocentes „ Item serm. 7. de verb. Apostoli „ Eccè infantes in suis utique operibus in- „ nocentes sunt, nihil secum, nisi quod de primo homine tra- „ xerunt &c. „ S. Bernardus Abbas serm. 67. in Cantic. „ Fla- „ gitat infans auxilium gratiæ, quia vim patitur à naturâ, cla-

 mat

„ mat innocentia miseri &c. „ S. Bernardinus Senensis tom. 2. serm. 64. in sabbatho in albis „ In tertio loco superiore stant „ animæ puerorum non baptizatorum innocentium à proprio „ peccato „ Cardinalis Cajetanus in 2. 2. D. Thom. quæst. 106. art. 2. de illâ innocentiâ personali ait „ Eam esse secundùm partem, scilicet à peccato actuali tantùm, in quo sensu „ appellamus Innocentes parvulos occisos ab Herode in Christi nativitate „ Novissimè Contensonus dissert. 2. de pecc. originali c. 2. scribit „ S. Augustinum non parùm laborasse in conciliandâ Divinâ justitiâ cum puerorum nullius adhuc peccati reorum innocentiâ.

N O T A.

Longé aliter de his sentiunt SS. Patres, Concilia, totaq; Ecclesia, quæ per magnum illud inobedientiæ peccatum, quo Adamus se, totamque posteritatem obstrinxit, docet, pueros nondum per Baptismum renatos esse sub potestate diaboli, atque ejus captivos, filios iræ, vasa contumeliæ, idque apertè demonstrant exorcismi, & exsuflationes, quibus à primis usque sæculis in administrando Baptismi Sacramento utitur Sacerdos, quippè exsuflando in parvulum ait: Exi Spiritus immunde, & da locum Spiritui Sancto; quòd etiam expressè definit Concilium Tridentinum sess. 5. de pecc, originali can. 7. declarans „ Adamum per offensam prævaricationis incurrisse cum morte captivitatem sub ejus potestate, „ qui mortis deindè habuit imperium, hoc est, Diaboli, quæ utiquè pœna ad omnes eos pertinet, qui carnali generatione ejusdem culpæ participes fiunt.

D I S P U N C T I O.

HÆc autem, quæ de potestate Diaboli in parvulos, de exorcismis, & exsuflationibus à Ministro Baptismi adhiberi solitis obiiciuntur, jamdiù exsuflavit Doctor Angelicus, ut videre est apud Carolum ab Assumptione in Funiculo triplici, funicul. 2. §. 11. num. 106. & 107. ubi ex D. Thoma tradit, parvulos sub potestate Dæmonis remanere, quamdiù manet macula peccati originalis, & reatus pœnæ ei proportionatæ, & tamen eos per exorcismos liberari à potestate Diaboli quoad aliquid, quan-

quantùm, scilicet, ad hoc, quòd non præstent impedimentum Sacramento suscipiendo, & si absque Baptismo occumbant, eos remanere sub potestate Diaboli quantùm ad maculam peccati originalis, & pœnæ damni ei proportionatæ, secundùm quod detinentur in loco, ubi sunt tenebræ gloriæ, & gratiæ. Liberatur tamen per ordinem Divinæ justitiæ à pœnâ sensus omnique animi tristitiâ. De quo ordine justitiæ ita scribit S. Doctor quæst. 5. de malo art. 2. ad 5. *In statu futuræ vitæ ignis, & alia hujusmodi activa* (inter quæ etiam Diabolus quamvis liberè agens ob eâdem rationē comprehenditur) *non agunt in animas, aut in corpora hominum secundùm necessitatem naturæ*. Et in 2. dist. 33. q. 2. art. 1. ad 3. dicit „ Virtute naturæ agentis, sed magis secun-„ dùm ordinem Divinæ justitiæ, quia ille status est recipiendi „ pro meritis. Unde cùm Divina justitia non exigat, quòd pue-„ ris, qui cum solo originali peccato decedunt, pœnâ sensus debeatur, nihil ab hujusmodi activis tales patientur „. Quòd si illorum infantium pœna est omnium mitissima omniumq; levissima, ut pro certo, & indubitato habuit S. Augustinus, illi pueri non possunt vexari, & affligi à Diabolo in æternùm sine spe liberationis, cùm hoc non possit non esse pœnâ gravissima.

PROPOSITIO SEPTIMA.

Infantes Baptismo non tincti ad aliquid, quod ipsâ vitâ æternâ melius sit, destinantur. pag. 14. lin. 22.

PROPOSITIO OCTAVA.

Licèt Deus parvulos sinè Baptismo decedentes ad cœlestē gloriam non admiserit, alio tamen, multoque majori beneficio affecit, quod illi ipsi longè cælo prætulissent, & nos quoque, si electio daretur, multò majoris pretii, quàm Cælum duceremus . . . . . , Quid ergò conqueri de Deo possunt, aut quid ipsis malè fecit, si non quidem Cælo, sed alio beneficio donavit, quod multò præstantius Cælo est, quodque, & ipsi, & omnes sapientes, si potestas eligendi daretur, longè Cælo præferrent? pag. 120, lin. 10.

Nova, & inaudita, & communi Christianorum sensui repugnans assertio,, super omnia Dei bona *constituitur, inquit*
,, *S. Hilarius comment. in Math. cap. 26. qui in Dei gloria collo-*
,, *catur, qua nihil sit ultrà, quod melius sit. Certè statui beatorum injurium, ac piarum aurium offensivum videtur aliquid commenti-sci, quod cujuscumque compensationis prætextu æternæ vitæ, ac cælesti gloriæ præferatur*; ,, *Quæ enim, inquit Augustinus, circà*
,, *parvulos, qui post gravissimos cruciatus sine Sacramento christia-*
,, *næ pietatis expirant, compensatio cogitanda est, quibus insuper*
,, *& damnatio præparata est? epist. 28.*

DISPUNCTIO.

QVi in referendis Scriptorum dictis aliqua alicubi vident, nec considerant, quæ aliis in locis explicatiùs pro veritate traduntur, meritò ab Anastasio Sinaita lib. inscripto *Viæ Dux* cap. 13. vocantur monoculi; Quidni utroque oculo captus dicendus erit Censor, qui eodem in loco Authoris unum rotundis characteribus expressum non vidit? In primâ ex propositionibus hic delatis, sublata est de medio hæc parenthesis (*ut posteà dicemus*) qua scriptor apertè appellat alia loca tanquã declarativa doctrinæ, quam ibi tantum innuit. In dispunctione notæ proximè superioris accepimus, S. Chrysostomum in sensu à Cardinali Sfondrato in locis citatis intento, & à Censore execrato ceu novo, & inaudito, ac communi Christianorũ sensui contrario explicantem homil. 16. in cap. 9. epist. ad Rom. verba hæc Apostoli. *Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis*. Horum verborum expositionem à Chrysostomo traditam non nullis displicuisse insinuat S. Pater ,, Nec me
,, sanè fugit, inquit, quæ à me dicuntur ea vobis & nova, &
,, incredibilia videri. Veruntamen nisi obturbaveritis, ea sta-
,, tim enitar aperta reddere, nec enim simpliciter dixit, quæ
,, dixit, sed quoniam omnes dicebant, Deumque incusabant ,,
Pariformiter contra sententiam Cardinalis Sfondrati exclamat Censor: ,, Nova, & inaudita, & communi Christianorum sen-
,, sui repugnans assertio! Si dicta hæc ,, (Apostolo advocationem hac ratione commodavit Chrysostomus) ,, Tanquam
,, insar-

,, infirmiora te conturbant, rem considera, non solum quòd
,, separatum se esse vellet, sed & causam, propter quam vellet,
,, ac tum demùm, quasi ea, quæ oculis cernuntur, videbis il-
,, lius magnitudinem dilectionis . . . nam nisi causam exami-
,, naverimus, & Heliam homicidam dicemus, & Abraham nõ
,, homicidam solùm, sed filii percussorem. Itemque & Phi-
,, nees, & Petrum cædis accusabimus, nec de ipsis solùm san-
,, ctis, sed & de ipso rerum universarum Deo, quisquis regulam
,, hanc minimè observaverit, multa absurda suspicabitur, ut nè
,, igitur hoc accidat, hisce in omnibus, & causam, & consilium,
,, & occasionem, & omnia, factorum defensione à nobis suscè-
,, ptâ, in unum componentes, ità demum res ipsas examinemus.
,, Quod & nunc de beatâ hac animâ faciendum nobis est.

Aequissimo Chrysostomi documento obtemperans loca ab Eminen. Authore in primâ propositione indicata, quæ tria sunt integrè, & fideliter hìc describam, ut clarissimè eluceat mens Scriptoris, cui Censor per summum nefas inepta prorsùs, & ridicula imponit. Primus locus extat in pag. 48. ,, Parvulos quòd
,, attinet, qui sine Baptismo decedunt, cœlesti quidem regno,
,, quippè paternæ culpæ reos, nec expiatos exclusit, non ex-
,, clusit tamen naturalibus bonis, & à peccato præservavit,
,, æternoque supplicio, quo si adolescerent, puniendi erant,
,, quæ tamen magna portio amoris, & gratiæ est, cum sola præ-
,, servatio à peccato pluris valeat, majorisq; pretii sit, quàm re-
,, gnum ipsum cœleste, quo, si ipsis optio daretur, carere vellent,
,, quàm peccato involui. Non ergo neglecti dici possunt, qui
,, tanto bono donati sunt, tantoq; malo liberati ,,

Alter locus jacet in pag. 120. & adducitur à Censore cum lacunâ in medio, quæ suis verbis replenda est. ,, Id verò, inquit,
,, beneficium fuit, quod fato præmaturo abreptos innocentiæ
,, suæ personalis securos reddidit, & quàm plurimis peccatis
,, tum venialibus, tum mortalibus, ac præsentissimis, infinitis-
,, que peccandi periculis subduxit, quibus procedentibus annis
,, certissimè implicandi erant, addicendique perpetuis gehen-
,, næ incendiis juxta illud Sapientiæ 4. *Raptus est ne malitiâ mu-*
,, *taret intellectum ejus*, quod præsertim de filiis infidelium ve-
,, rissimum est. Hoc verò innocentiæ personalis donum, & im-
,, munitatis à peccato tantum est, ut ipsi parvuli millies cœlo ca-
,, rere malint, quàm vel uno peccato involui, nullusque Chri-
,, stia-

„ ſtianorum eſt, cujus non idem votum eſſe debeat „ Iſta verba quantâ vafritie, & quàm inſidioſo artificio de medio ſublata fuerint, inferiùs apparebit. Hac etiam de causâ omitti non debent ultima hæc verba „ Quòd ſi Deus id egit, quod & ipſi, & „ nemo alius non optaret, ergo nulla dolendi, nulla conque- „ rendi, ſed magna laudandi, grateſque agendi cauſa eſt „ «

Poſtremus locus deſcribitur in pag. 164. „ Certum eſt, ait, „ etiam in illos parvulos maximam Dei miſericordiam elucere, „ quamvis enim Dei viſione, æternâq; gloria priventur, at præ- „ ſervantur ne peccent, hoc eſt, nè Deum ipſi offendant, ne „ jacturam innocentiæ faciant, nè perpetuis ignibus crucien- „ tur; quæ omnia, & maxima beneficia eſſe, & cæleſti gloriæ „ *certâ ratione* præferri, & conſequenter ad Chriſti merita, & „ Redemptionem pertinere jam ſupra oſtendimus „ Et infra hæc à ſe ſcripta teſtatur Eminentiſs. Author ad confutandum Calvinum, & Janſenium, hominis arbitrium, Deique bonitatem impugnantes. Hæc tria dicta ad invicem ſunt relata, & per modum unius, ac ut indiuulsè connexa hìc aſſumenda ſunt, cùm ad genuinum, & obvium, & litteralem eorum intellectum, tùm ad indagandum ſenſum, mentemque Authoris.

Excepimus ſuprà à Chryſoſtomo, Apoſtolum laudata verba protuliſſe; *quia omnes dicebant, & Deum incuſabant &c.* Undè à ſe ipſo petit S. Doctor cauſam illius expreſſionis Paulinæ: *Quænam ergo cauſa?* tum ſibimet reſpondit: *Ipſe amatus Jeſus.* Ita mens exploratiſſima Cardin. Sfondrati in allegatis propoſitionibus patet ex ipſo hujus libri themate, quo demonſtrare nititur contra Calvinum, & Janſenium eximiam, ac effuſam Dei bonitatem erga omne hominum genus, ſinguloſque hominum ſtatus, & cùm parvulorum abſque Baptiſmo defunctorum ſtatus ſit maximé numeroſus, declarare ſtudet Scriptor in allegatis locis, quòd ipſis infantibus nulla, ut idemmet Author loquitur, dolendi, nulla conquerendi, ſed magna laudandi, grateſque Deo agendi cauſa ſit, atque quòd in eos magna Dei miſericordia eluceat. Hùc tota collimat iis in locis Scriptoris doctrina.

Hoſtem in ipſomet notæ limine ſibi fingit Cenſor, perindè ac ſi Cardinalis Sfondratus de Beatorum gloriâ ſtulta ferè, & ridicula ſenſerit. Sed audiamus Authorem ita ſublimiter de cæleſtis beatitudinis præſtantiâ elocutum „ Tanta eſt gloria, inquit, pag. 54. , tantumque gaudium vel unius Beati, ut id

„ lon-

„ longè omnium damnatorum mala, & dolores superet, sicquè
„ vel unius animæ salutem, dignam Christi Sanguine, ac pre-
„ cibus mercedem fuisse. Nam quòd damnati doleant, & cru-
„ cientur, id totum ab igne, causisque creatis est, quæ illos
„ torquent. Quòd verò Beati gaudeant, & felices sint, id to-
„ tum à Deo immediatè, clarèque viso procedit. Illa ergo in-
„ ter damnatorum pœnas, & gaudia Beatorum, quæ inter De-
„ um, & creaturas proportio est. Deindè quòd damnati puni-
„ antur, opus est justitiæ, quòd Beati gaudiis exundent, opus
„ amoris, & misericordiæ; at verò quis nescit, Deum validiùs
„ amando, & miserendo, quàm vindicando, & puniendo age-
„ re, cum hoc invitus, illud spontè, & ideò impensiùs agat?
„ In pœnis damnatorum semper misericordia justitiæ misce-
„ tur, ejusque brachium avertit, nè toto impetu, quantum-
„ que damnati merentur, in miseros ruat. At in Beatis nihil
„ misericordiam, nihil torrentem voluptatis moratur, quo-
„ minùs toto alveo, plenoque fluat „ Denique sola justitia est,
„ quæ damnatos persequitur; at in Beatorum delitias, & ju-
„ stitia, & misericordia conspirant, certantque; quæ magis
„ felices eos reddat, tantò ergò perfectius, & excellentius opus,
„ quantò pluribus, & melioribus causis, sicut & major lacus,
„ in quem plures amnes volvuntur. Et hæc causa Augustino
„ fuit, ut diceret, omnes in damnatis gemitus, pænasque ces-
„ satur..s; si vel momento Deum videre possent, sicque vel unâ
„ Paradisi stillâ in eos ignes cadente. Quid ergò erit ęternitas,
„ si tantum est momentum? Quid erit mare, si tanta est gutta?
„ Verba Augustini sunt, tanta est dulcedo futuræ gloriæ, ut si
„ una gutta in infernum deflueret, totam damnatorum amari-
„ tudinem dulcoraret „ Quid præclarius, quid eloquentius in
cælestis gloriæ commendationem pronunciari poterat? Quàm
igitur compensationem pro cælesti gloriâ ab Authore traditam
somniat Censor? Quid pro recompensatione illorum parvu-
lorum absque Baptismo decedentium scripserit S. Bonaventu-
ra, jam suprà ex ejusdem verbis didicimus. Author autem quo-
ad eorum parvulorum bona naturalia in aliâ vitâ non alia utique
admisit, ut toties diximus ex pag 164, quàm quæ illis attribuit
Doctor Angelicus.

Exhibitâ elegantissimâ sententiâ Sfondrati de excellētiâ cæle-
stis Beatitudinis à Beatis in Patriâ possessæ, producendum est

ejusdem testimonium de gravitate pœnæ damni infantibus absque Baptismo defunctis ob solum peccatum originale à Deo inflictæ,, Maxima,, inquit pag.39. cum S. Augustino de illis parvulis,, Creaturæ rationalis pœna est, si exilio mulctetur, ,, nec verò exilium, aut majus est, quàm quòd perpetuum, aut ,, pejus, quàm quo cælum amittitur, tantò enim infelicius exi- ,, lium, quantò felicior patria, sicut tantò gravius malum, quã- ,, tò majus est bonum, quo privat, . . . & hæc privatio patriç ,, est acerbissimum exilium, & paulò post subdit, quod iidem ,, infantes *damnantur, cum cælo excluduntur*. Hìc humanissimum Lectorem etiam atque etiam obtestor, ut geminum hoc effatum Sfondrati de cælestis gloriæ præstantiâ, & de miseriâ pœnæ æternæ damni ab illis infantibus perpessæ intentâ mentis suæ acie assiduus, dum hac de re agitur, perpendat, ex hinc enim deprehendet aditum penitùs præclusum cavillis Censoris, qui innocentissimam, & integerrimam Cardinalis Authoris doctrinam eruditissimâ pietate enucleatam insidiosè exagitat, & calumniosissimè insectatur, sicque pueriliter effertur, & insultat, ac velut partâ victoriâ *io triumphe* cantat

NOTA.

Juxta hanc doctrinam omnes Christiani statum parvulorum cum solo originali decedentium, justitiæ per fidem sibi collatæ, immò, & Sancti in Cælo regnantes, qui in ætate adultâ mortui sunt, cælesti, quâ gaudent, gloriæ præferre deberent, quia neutri sine peccato actuali vitam hanc transigere potuerunt.

DISPUNCTIO.

Alienissima sunt à mente, & scriptis sapientissimi Cardinalis ea ludibria, & insulsissimæ fatuitates à Censore obtrusæ, quæ nec in stolidissimum Margiten cadere possent. Quàpropter innoxia, ac piissima Sfondrati effata secernenda sunt à dicteriis, & imposturis Censoris, qui quot verba, tot ineptias, quot voces, tot calumnias ingeminat. In primis cælestis gloria modò non sumitur pro beatitudine, vel objectivâ, quæ à Theologis definitur cum Boetio 3 de consolat. prosa 2. *Status omniũ bonorum aggregatione perfectus*, & cum D. Augustino 5. de civit.

c. I.

c. 1. *Rerum optandarum cumulata plenitudo*, vel potiùs formali sumptâ integraliter pro statu beatitudinis continente quidquid spectat ad beatitudinis perfectionem, & complementum: sic enim cælestis gloria procul dubio involvit perfectissimo, ac excellentissimo modo præservationem à quâcumque culpâ, & pœnâ, atque adeò ne idem componatur cum se ipso, non debet institui comparatio præservationis ab omni peccato actuali, & pœnâ cum cęlesti gloriâ sumptâ absolutè, & quocumque modo, sed acceptâ prout abstrahit ab impotentiâ peccandi, & carentiâ peccati, ac pœnę. Deindè aliud est, mortem parvulorum sine Baptismo, seù negationem Baptismatis ducendam esse pro ingenti beneficio, & gratiâ, quod falsissimum, & insulsissimum est, cum Baptisma à S. Gregorio Nazianzeno orat. 40. verè appelletur, *omnium Dei beneficiorum præclarissimum, & præstantissimum*, aliud præproperam mortem illorum puerorum absque Baptismo, quatenùs est præservativa à culpâ actuali, & pœnâ æternâ ignis ab iisdem infantibus si adolescerent, incurrendâ, esse magnum Dei beneficium, quod verum, & pium est. Præterea neque fit comparatio inter illos infantes sine Baptismo decedẽtes, & parvulos statim post Baptismum nullo peccato actuali inquinatos ad cælum evolantes, aut inter istorum sortem, & statum illorum. Quis enim sui compos unquam effutiet, carentiã gloriæ, & cęlestis patriæ exilium esse reputandum majus bonum, ipsâ gloriæ possessione, & cęlestis patriæ mansione; cum ipse Sfondratus eam parvulorum exclusionem à regno vocet pag. 40. *damnationem, pœnam, & exilium?*

Tota igitur magnitudo, & excellentia illius beneficii præservationis à peccato actuali, & gehennâ ignis in eis parvulis est in ordine ad visionem beatam præcisè, abstrahendo ab aliis perfectionibus status beatitudinis, & præeminentiâ illius beneficii in eis parvulis præ visione beatâ ab Authore asseritur tantùm cum modificatione, seù ut ipse ait, *Certâ ratione*, & hunc aliquem modum idem contrahit ad optionem, seu electionem, si hæc daretur inter illa duo. En verba Scriptoris in relatis locis constantissima „ Regno cælesti, si ipsis parvulis optio daretur, carere vellent, quàm peccato involvi: ipsi parvuli milliès cælo carere malunt, quàm vel uno peccato involvi, nullusque „ Christianorum est, cujus non idem votum esse debeat. Illi „ infantes ipsum longè cælo prætulissent, & nos quoque, si

„ electio daretur, multò majoris pretii quàm cælum ducere-
„ mus. Hoc beneficium præservationis à peccato, & ipsi
„ infantes, & omnes sapientes, si potestas eligendi daretur,
„ longè cælo præferrent.

Hæc verba in paucis versibus tam frequenter repetita, & tam clarè, ac constanter asseverata, & inculcata ad oculum demonstrant germanum sensum illarum propositionum, & genuinam mentem Authoris, qui totam illam præcellentiam, & majorem appretiationem beneficii illorum parvulorum præ gloriâ cælesti reducit dumtàxat ad illam electionem, & optionem inter ea duo. Istud autem ex ipsis verbis Scriptoris est adeò eliquatum, & in bono lumine collocatum, ut si altè menti infigatur (quòd planè in re præsenti ob oculos semper habendum est) omnia penitùs profligabuntur dicteria, & machinamenta Censoris; qui velit, nolit, stare debet propositionibus illis, proùt à Scriptore asseruntur, neque ad conflandam ei invidiam in re certissimâ & exploratissimâ unquam licebit ipsi, pro libito comparationem illam confingere, sanissimasque Scriptoris locutiones in sensum adversum, & ab ejus mente longè alienum detorquere, quandòquidem, ut præclarè advertit Nazianzenus epist. 2. ad Cledonium „ Eædem voces, si rectè intelligantur,
„ cum pietate coniunctæ sunt, si perperàm exponantur, im-
„ pietate non carent. „

Saluberrima, atque piissima Cardinalis Sfondrati doctrina à caligine, & tenebris à Censore offusis expurgata, & suę puritati restituta gravissimis modò authoritatibus, & momentosis rationibus est communienda. Celebris, & pervagata est in omni scholâ Theologicâ sententia à Præceptore Angelico tradita 1. par. quæst. 48. art. 6., & quæst. 1. de malo art. 5. nempè, majus esse malum culpæ, quàm malum pœnæ œternæ damni, seù carentiam visionis beatæ; nam culpa magis opponitur summo bono secundùm se, cum sit offensa, & contemptus divinæ bonitatis secundùm se, quàm pœnâ, seù privatio beatitudinis, quæ opponitur Deo, non secundum se, sed proùt participabili à creaturâ participatione creatâ: hanc enim Deus vult, & intendit, ex suppositione peccati; illam verò Deus non potest velle, nec intendere, sed solùm permittere. Deindè culpa constituit hominem malum, & pœnâ dignum, pœna non constituit hominem malum, quia ut ait S. Dionysius cap. 4. de di-

„ vinis

vinis nominibus, *non est malum puniri, sed fieri pœnâ dignum*: idcircò per charitatem debemus peccatum odisse propter ejus malitiam, ut efficaciter velimus nunquam peccare, & ut simus parati omnia mala peccatum non includentia subire, nè peccemus, atque adeò peccatum non est eligibile pro ullo bono consequendo etiam majori, quàm sit malitia peccati, & habet de essentiâ suâ, quòd sit ineligibile honestè in quocumque casu. Præterea culpa comparata ad hominem committentem est illi majus malum, quàm non esse, & quàm carere omnibus bonis naturæ, gratiæ, & gloriæ, & ideò ille debet potius tolerare quodcumque malum non involvens peccatum, quàm admittere culpam, ut ait Ruiz. disput. 16. de prædestin. sect. 9. n. 7. qui disput. 17. sect. 2. n. 6. dilucidè tradit, quòd „ D. Petrus „ sciens, se peccaturum esse mortaliter, si existimaret unum de „ duobus esse necessariò eligendum, videlicet, aut in æternum „ annihilari, aut peccaturū mortaliter, deberet eligere in æter- „ num annihilari, & renunciare suæ prædestinationi potiùs, „ quàm eligere peccatum mortale „.

Ulteriùs laudatus Thelogus n. 9. scribit, reprobo melius, aut „ certè minus malum fore, nunquam creari, & nunquam exi- „ stere, quàm peccare, & damnari; hanc sententiam, inquit, „ ex verbis Christi Domini Matth. 26. & Marci 14. *Melius erat* „ *ei, si natus non fuisset homo ille*; colligunt Cyrillus Alexandri- „ nus lib. 1. in Genes., Gregorius Nyssenus orat. de infant. „ qui præmaturè abripiuntur, & orat. Catechet cap. 7; & 8; „ Theophilact. Marci 14; Hieronymus Matth. 26; Bernar- „ dus serm. 35. in Cantic; Gloss; & Lyra. Matth. 26; S. Tho- „ mas in Catenâ Marci 14; cui sententiæ consonare scribit „ doctrinam scholasticorum omnium asserentium, mortale „ peccatum esse malum maximum omnium malorum, propte- „ reàque rationi consentaneum esse, ut optione datâ, potius „ eligeretur annihilatio, quàm peccare „. Positâ hac doctrinâ Patrum & scholasticorum omnium quæro à Censore, quòd si ipsi daretur optio: (præscindendo à quacumque hypothesi impossibili, cum in hac propositione nulla repugnantia reluceat) àn mallet non consequi beatitudinem absque ullo peccato, quàm eam obtinere post patrata peccata mortalia, quàmvis deindè per pœnitentiam detersa. Profectò si ipse per rectam rationem, & juxtà communem Patrum, & scholasticorum omnium

nium sententiam operari velit, deberet potius eligere carentiam beatitudinis absque ullo peccato, quàm assecutionem beatitudinis, seu beatitudinem non possidendam, nisi post commissa peccata lethalia quàmvis per pœnitentiam expiata.

Præterea S. Augustinus lib. 5. in Julianum cap. 8.; ut refert Eminentiss. Author pag. 115; inquit de infantibus absque Baptismo mortuis, *non audeo dicere, quòd eis, ut nulli essent, quàm ut ibi essent, potiùs expediret*, seù ut Paulò suprà dixit, *ut eis, nõ nasci, potiùs expediret*. Hinc Salmeron indicans eundem locum Augustini habet disp. 48. in c. 5. epist. ad Rom; quòd „ Tales „ pueri non appetunt, non esse, imò illi malunt sic esse, quàm non esse „ Similiter Cornelius à Lapide in Ecclesiastem c. 4. assignans discrimen inter adultos peccantes, & pueros existentes cum originali „ Melius est, inquit, non esse, quàm damnari, „ & cruciari in inferno, & ideò communis damnatorum in die „ Judicii vox est, & lamentatio, ut dicant montibus, cadite „ super nos, & collibus operite nos, Apoc. 6; & docet diserte Christus loquens de Judâ traditore, idest, melius, & utilius illi esset, si natus non fuisset &c. Animæ verò puerorum, „ qui mortui sunt in peccato originali, deguntq; in limbo, „ malunt esse, quàm non esse, quia peccatum non est actus illorum proprius, nec ex actu proprio, sed alieno Adami Protoplasti contractum „ Citatque S. Thomam 1. 2. quæst. 83. art. 1; ut etiam sentit Requesenius opusc. de statu parvulorum sect. 1. n. 17. Quò circà si secundum rectam rationem, & ordinem charitatis deberet, datâ optione, potius eligi, non solùm carere æternâ beatitudine, sed etiam in æternum annihilari, quàm vel unum lethale peccatum committere. Optimè intulit Sfondratus, quòd respectu infantium cum solo originali morientium præservatio à peccato actuali est tale beneficium, quòd & illi infantes, & quilibet alii, datâ electione, deberent, secundùm rectam rationem, & ordinem charitatis longè præferre cælo, ipsumque multò majoris pretii facere, quàm ipsam cœlestem gloriam.

Itaque Eminentiss. Author in notatis à Censore locis manifestam comparationem instituit inter malum culpæ, & malum pœnæ in ordine ad optionem, seu electionem inter utrumlibet, & quia peccatum, seù Dei offensa est malum longè majus, quàm quælibet pœnâ, vel ipsa privatio gratiæ, & gloriæ, & ex duo-

duobus malis inevitabilibus debet eligi minus præ majore, idcircò ex hinc legittimè infert Sfondratus, esse longè æstimabilius præservari à peccato, quàm beatâ Dei visione frui, cum æstimabilius planè sit præservari à majori malo, quàm à minori, & per consequens majoris pretii sit præservari à peccato, quàm præservari à privatione gratiæ, & gloriæ, quòd beneficium illis parvulis obvenire scribit Author secutâ præproperâ morte, postquam jam ipsi immunes sunt à novo malo culpæ, & à pœnâ sensus. Quocircà Sfondratus sibimetipsi consentaneus in opusculo de Innocentiâ vindicatâ §. 2. n. 3. hanc veritatem concinnè astruxit his verbis „ Præstat vel totâ æternitate exu-„ lem esse cælo, & infelicem, quàm uno momento peccato-„ rem. Affinia sunt ista his vocibus, quas Beata Catharina Genuensis à Contensono disput. 6. de probabilitatis commento cap. 2. speculat. 3. meritò appellata, amoris Dei igne decoro perfusa proferre solebat, ut in ejus vita cap. 39. refertur, nempè „ Si homini suppeterent vires æstimandæ gloriæ Beatissimæ „ Virginis Mariæ, & eam haberet in voluntate, & cum effectu „ ex divinâ ordinatione (quemadmodùm illam habet Deipara) „ & deindè ei propositum esset: cum hac gloriâ debes in te vi-„ dere unicam imperfectionis scintillam contrà ordinationem „ omnipotentis Dei, pro comperto habeo, quòd illa respon-„ deret videns tamen eam dulcem veritatem: nolo hanc glo-„ riam cum hac societate, & potius detrudar in infernum „. Cōsentit Venerabilis Pater Alexander à S. Francisco Carmelita Excalceatus probitate, & doctrinâ opinatissimus in Manuali pauperum redolente cælestem pietatem, & effundent unguentum illud, quo mortalium mentes ad cælestes delicias singulari quâdam suavitate perunguntur „ Est tam grande malum, inquit „ thesauro 28. quantumvis minimum peccatum, ut quod-„ cunque bonum quantumvis maximum inde sequi possit, cō-„ mitti nullo modo debeat, ita ut etiam si posset quis levis pro-„ latione mendacii universum mundum lucrari, non dico sibi, „ sed Deo, & omnes simul animas damnatorum ex inferno li-„ berare, nihilominùs abstinere potius deberet ab illo menda-„ cio cum tanti boni jacturâ, quàm illud proferre, etiamsi tam „ inæstimabile lucrum indè consequeretur. Minimum enim „ peccatum majus affert animæ peccanti detrimentum, quàm „ quodlibet aliud maximum malum,... Sed etiam si possibile

„ fiat,

„ fiat, ut in bonum ipsius etiam animæ peccantis peccatum
„ convertatur, & cooperetur, nullo modo faciendum est ma-
„ lum, ut veniat bonum.

Undè Suarez tom. 4. de pœnit. disp. 3. sect. 9. fundatissimè docet, quòd licèt de facto, & secundùm legem ordinariam, ac connaturalem rebus ipsis nunquam possit occurrere occasio necessariò eligendi inter culpam, & æternam pœnam, & in ordine ad absolutam electionem nunquam possit malum æternæ pœnæ eligi propter vitandum malum culpæ, quia saltem secundùm legem ordinariam nunquam potest esse medium accommodatum ad illum finem, & comparatio illa consulenda non sit præsertim hominibus infirmioribus, & fragilibus, nihilominùs in ordine ad simplicem, seu conditionatum affectum in homine perfecto potest esse utilis ad ponderandum gravitatem culpæ, & explicandum affectum odii circa illam, & hujusmodi conditionales affectus sunt frequētes apud Sanctos Viros, & ab insignioribus Theologis impensè commendatur hoc pronunciatum S. Anselmi lib. de simil. c. 190. „ Si hinc peccati pudorem, & il-
„ lìnc cernerem inferni horrorem; & uni eorum haberem im-
„ mergi, potiùs me in gehennam immergerem, quàm peccatum
„ in me immitterem: mallem enim à peccato purus infernum
„ intrare, quàm peccati sorde pollutus cælorum regna tenere „

Hoc indicium, ut adnotat Bernardinus Rosignolius, spectatæ innocentiæ, & charitatis vir lib 1. de actionibus virtutis cap. 17.
„ Est maximè proprium timoris casti, cujus est maximè propriū
„ peccatum expellere eà ratione maximè, quòd non solum ani-
„ mum inducit in propositum ac firmam voluntatem illud ca-
„ vendi, sed suâ sollicitudine ac stimulis efficit etiam, ut cave-
„ at, quamvis id non sit in usum deducendum nisi ab iis, qui jam
„ didicerint in acie fortiter stare adversùs propriam animi in-
„ becillitatem. „ Descriptis S. Anselmi verbis subjungit Gaspar Tauschius sacræ Scripturæ interpres, & Academiæ Olomucensis Cancellarius in fontibus Salvatoris p. 1. §. 9. „ O quan-
„ tò melius fecissem, si priusquam peccassem, in gehennam po-
„ tiùs sine peccato cum D Anselmo insilire voluissem. Certè
„ multò optabilius, & omni studio præferendum est, omnes to-
„ lerare cruciatus, & pœnarum mala omnia, quæ sunt, erunt,
„ fuerunt, esseque possunt, quàm unicū committere peccatum.
„ Hoc enim sempiternum, & optimum offendit Numen, illa

„ me

„ me pulicem unum, & canem mortuum, hisque longè viliorē „ quippè ad nihil aliud magis, quàm ad peccandum aptum, pro- „ numque affligunt. Et cui unquam in mentem venit dubitare, „ abiiciendus nè in ignem pulex sit potius, quàm ut molestiâ „ aliquâ Rex afficiatur, ne dicam, tormentis excrucietur, ene- „ ceturque, ut peccato meo excruciatus, enectusque es Chri- „ ste Rex meus, & Deus meus, & morte, ac tormentis tristiùs, „ diriùsque afflictus ?„ Et paulò infra ostendit, quod cum fugimus peccatum, gaudium Dei ex Johannis 15. est in nobis, & Deo accedit quædam oblectatio „ Majus mihi bonum est (per- „ git) oblectatio tua, vel minima, quàm malum mihi sint tormē- „ tà omnia, vel maxima, quæ si ad oblectationem tuam faciunt, „ non mala, sed bona mea sunt. „

Seraphica Virgo Theresia apud Paulum Segnerū par. 2. Christiani Instructi disc. 22. n. 5. dicebat, *quòd unusquisque deberet intelligere hanc veritatem, eamque tanquam infallibilem tenere, esse majus malum unicum solum peccatum veniale, quàm sit totus simul infernus*. Sancta quoque Maria Magdalena de Pazzis, ut in ejus Vitâ cap. 99. refertur, pro proximorum salute sæpè ingenti pietatis sensu proferre solebat„ O Verbum Divinum cur pa- „ ti me non facis infernum, & vitam amittere, ut saltèm in ali- „ quâ parte placarem iram Patris tui? Item. Domine si non vis „ mihi facere istam gratiam concedendi mihi has animas, quas à „ te flagito, dicam etiam ego, me nolle venire ad possidendam „ gloriam à te mihi præparatam. „

Propterea B. Catharinæ Genuensi divinitùs patefacta narratur in ejus vita cap. 27. hæc veritas, nimirùm, esse multò magis intolerabilem offensam Dei quamvis minimam, & exiguam, quātuncunque esse possit, quàm infernum Luciferi, istudque documentum tam altè ejus cordi insedisse dicitur, ut videndo, quāti momenti illud esset, excitatum fuerit tantum incendium in ipsius pectore, ut morbo correpta ad extrema devenerit. Eandē cælestem veritatem constanter professus est Alexander à S. Frācisco in soliloquiis verè piissimis ac devotissimis profundâ oratione magis, quàm arte, & studio ex medullis sacrarum Scripturarum, & SS Patrum deductis „ Si quid Domine, ait folioq; 4; „ ad impetrandā gratiam præservationis à peccato mihi patien- „ dum est, si cruces, si labores, si tormenta, si ignominiæ, si per- „ secutiones, si mortes si omnes inferni pœnæ sustinendæ sunt,

 „ ve-

„ veniant, Domine, veniant obſecro, ex tunc omnia iſta ſuper
„ me ad tempus, vel in ſempiternum, ſi tibi placuerit, dummo-
„ dò Domine te non offendam Quidquid Domine omnipo-
„ tentia tua facere poteſt, ut patiar, pati volo, & acquieſco, &
„ eligo, & rogo, dummodò non permittas, ut te offendam. Et
„ ſoliloq. 13. „ O quàm infelix eſſet pro me hora illa, momẽ-
„ tum illud, in quo te offenderem! Utinam placeret Divinę pie-
„ tati tuæ in æternum omnium tormentorum potiùs, quàm in
„ illud momentum devenire. Certè ſi tibi placet hoc mihi cō-
„ cedere, ex tunc, Domine, acquieſco, & aſſentior. Præopto
„ enim magis ſubdi per totam æternitatem omnibus tormentis
„ quàm uno momento ſervũ eſſe peccati„ Expendat amabò candidus Lector prælibata Sanctorum hominum effata, & è veſtigio comprehendet, non aliud certè ſenſiſſe Sfondratum in notatis propoſitionibus. Undè Didacus de Avendanno Limæ in Peruvio primarius Theologiæ Profeſſor in Amphiteatro Divinæ miſericordiæ p. 1. verſ. 13. diſc. 3. n. 369. iiſdem penitùs verbis Cardinalis Sfondrati eandem veritatem exprompſit „ Eſt meli-
„ us peccatis caruiſſe, quàm Divini conſpectus felicitate potiri,
„ eligendum illud præ iſto, ſi ad eum ſtatum conditio deveni-
„ ret, quæ impoſſibilis quidem, ſed ad hanc veritatem declarā-
„ dam opportuna„ Idem habet Cornelius à Lapide in c. 9. epiſt. ad Rom.

Ex his ſanctorum hominum pronunciatis, quibus mirificè exprimitur flagrantiſſimus Dei amor, & intenſiſſimum peccati odium, inferimus, quòd tametſi pœna inferni adæquatè ſumpta includat formaliter, vel connexivè peccata graviſſima, & plura, & plura in infinitum, quatenùs damnati habebunt privationem auxiliorum neceſſariorum ad Deum amandum, & ad faciendum ullum actum honeſtum, & patientur neceſſitatem ſaltem moraliter per totam æternitatem Deum odio habendi, & blaſphemā-di, quod ſecum trahit plura, & plura in infinitum peccata graviſſima; nihilominùs eis licuit ad exprimendum amorem Dei, & odium peccati præſcindere à pœnâ inferni illos actus peccaminoſos graviſsimos, & proteſtari, ſe eſſe paratos pati infernum, nè peccent, & ut Deus glorificetur, intelligendo nomine inferni aliquod magnum malum phyſicum honeſtè eligibile, & patiē-ter tollerabile ex amore Dei. Ità non video, cur conflanda ſit invidia Eminen. Sfondrato, eo quòd à cęleſti beatitudine abſtra-

ſtrahat impotentiam peccandi, & præſervationem à pœnâ æternâ, cum quibus beatitudo eſt neceſſariò connexa. Siquidem cum iſtiuſmodi affectus puram pietatem redolentes, & hujuſcemodi optiones privationis æternæ gloriæ præ peccato lethali à Theologis permittantur, & à religioſis ſcriptoribus enixè commendentur, procul dubio etiam permitti, & approbari debet ea præciſio impotentiæ, peccandi, & carentiæ pœnæ ab ipsa cœleſti beatitudine: Siquidem tradit Joſeph Cacheranus tom.2.ſuę Theologiæ aſſertivæ tract. 4. lib 4. de Beatitudine c.2 §.3.n.22. quòd eſt communis Theologorum ſententia, amorem beatificũ poſſe divinitus in Beatis ſuſpendi, & anteà lib. 3. c.3 § 5. n.65. retulit Scotiſtas, Nominales, Aegidium à Præſentatione, aliosque Doctores aſſerentes, Beatos non eſſe impeccabiles ex ipsâmet naturâ viſionis conſideratæ ſecundũ ſe præcisè, ita ut ſi Beati viderent Deum, & ipſum non amarent, non remanerent ab intrinſeco impeccabiles. Similiter idem Theologus c.2.§.2.n. 19. ſupponit cum aliis pluribus Doctoribus, quòd Beatus actu videns Deum affici poſſit doloribus inferni etiam in æternum duraturis ſimul cum viſione beata, in quo nullam ſe videre repugnantiam, fatetur.

N O T A

QUi etiam ex eàdem aſſertione, ſequeretur longè minori pretio habendos, qui poſt gravia peccata pænitentiæ virtute, & charitatis ardore ad altiſſimum Sanctitatis gradum pervenerunt, quales fuerunt S. Petrus, S. Maria Magdalena, & alii, quàm juſtos, qui ſervatâ Baptiſmi innocentiâ, ſtatim atque uſum rationis adepti ſunt, diem ſuum obierunt: id quod à fide, & ſenſu communi Chriſtianorum alienum eſt, immò, & divino oraculo apud Ezech. cap. 18. v. 21.22. contrarium, ubi Deus vitam abſolutè impio pænitenti promittit: omnium iniquitatum ejus, *inquit*, non recordabor, in juſtitiâ ſuâ, quam operatus eſt vivet, *quibus verbis ſignificatur apud Deum, ac re verâ hominum è vitâ decedentium ſortem non ex præteritis peccatis, quæ per pænitentiam deleta ſunt, aut ex prævisis operibus, quæ ſi diutius vixiſſent edituri erant, ſed ex præſenti juſtitiâ, in quâ uſque ad finem perſeveraverunt, exiſtimandam eſſe*: omnes nos, *inquit Apoſtolus*, maniſeſtari oportet ante Tribunal Chriſti, ut referat unuſquiſque

propria corporis prout gessit sive bonum, sive malum 2. *Corinth.* 5. *u.* 10. Propria corporis prout gessit. *Hoc est, dum in corpore degeret, sivè ea per se gesserit, ut adulti, sivè aliorum operâ, ut infantes, qui alieno ministerio Baptismum percipiunt. Quo ex textu Apostoli jam olim Augustinus Semipelagianos confutavit, qui ad prævisa quædam opera, hoc est, ut ipse loquitur, ad futura non futura confugiebant, ut rationem redderent, cur ex duobus pueris, unus ad Baptismi gratiam perveniret, alter festinantibus licèt Ministris, antè acceptam eam gratiam è vitâ decederet.*

DISPUNCTIO.

HÆc instantia ultimo loco adducta non magis hùc quadrat, quàm circulus quadrato. Non semel tantùm hæresim illam confutat Sfondratus, & præcipuè pag. 57.; ubi eam inter deliria recenset, & ineptissimi commenti nota exsibilat „ Dicebant, inquit, Pelagiani, ex duobus parvulis, quorum unus „ Baptizatus, alter non Baptizatus decedat, eum, qui Baptismo caret, ideò Sacramento privatum esse, quia Deus peccata prævidebat, quæ, si vixisset, commissurus erat. Augustinus inter alia argumenta, quibus ineptissimum hoc commentum refutat &c. Deindè peccatum jam remissum est peccatum non ampliùs existens, cùm peccatum remitti sit ipsum tolli, & destrui, atq; adeò dicit carentiam mali, & mæstitiæ, & hoc modo, idèst, quatenùs est remissum est materia gaudii, quia ex infinitâ Dei misericordiâ peccatis illis pænitentiâ deletis successerunt innumera bona. Veruntamèn si consideretur peccatum perpetrandum, & ut stat sub optione, seù electione inter ipsum, & cælestem gloriam acquirendam post commissa aliqua peccata deinceps per pænitentiam expiata, certissimum, & inconcussum esse debet, potiùs esse eligendum carentiam beatitudinis sine peccato actuali, quàm beatitudinem supposito peccato quamvis gratiâ Dei remittendo, & proindè firmissimum consistit, præservationem à peccato actuali præferendam esse ipsi beatitudini, si inter utramque daretur optio: Illa autem prælatio præservationis à peccato, & gehennâ non ponit, neque figit aliquem statum pro parvulis absque Baptismo decedentibus, sed ut ex Suario dictū est, simplex, & conditionatus affectus est: Istiusmodi autem affectus,

ctus, ut animadvertit Card. de Lugo de Pœnit. disp. 5. sect. 2. „ Habent rationem simplicis complacentiæ sistentis intrà perfectionem complacentiæ simplicis, quæ potest esse intensa, „ quia gradus superadditi non faciunt eam esse amorem absolutum, nec respiciunt obiectum alio modo „ Et in hoc consistit tota allucinatio Censoris, qui transit ab illâ comparatione sitâ præcisè in optione, seu electione inter ea duo ad statum absolutum, vel ad aliam comparationem. Quem enim præterit, plures his de rebus constitui posse comparationes, easque vel ex mutatione alterutrius extremi, vel ex multiplici respectu, & habitudine ad eundem terminum posse multifariàm variari, diversasque proponi quæstiones? Censor autem, ut Paulò antè dicebamus, indutus personam accusatoris contra Eminen. Authorem non debet gratìs, & arbitrariè commutare quæstiones, & themata, variasque fabricari comparationes, sed debet omninò consistere intra terminos ab Authore propositos, eosque invariatos oppugnare.

Quoad Sanctos verò, qui à Censore dicuntur in cælo regnantes, qui in ætate adultâ mortui sunt, & sine peccato actuali vitam hanc non transegerunt, uti SS. Petrus, & Magdalena, non solùm antecedenter ad eorum peccata, sed etiam si concipiantur illi considerare sua peccata præterita in ordine ad tēpus præsens, & ad electionem, quæ pro illo tempore facienda fuisset secundùm rectam rationem, & habere tunc actum conditionatum circa peccata præterita, necesse est, ut docet Suarez loc cit quòd illa etiam detestentur plusquàm carentiam beatitudinis absque culpa, quia illa conditionalis habet hunc sensum, quòd si nunc occurrerent illud idem tempus, & occasiones, in quibus peccarunt, potiùs eligerent non peccare, quàm quolibet alio carere malo. Subscribit Suario Tauschius de fontibus Salvatoris p. 1. §. 11. ajens „ Beati in cælo clarè intuentes Deum mallent carere omnibus bonis, commodisque suis, & pati cruciatus, malaque præter peccatum alia possibilia omnia, quàm vel levissimum in Deum delictum admittere, adeò hoc illi gravius judicant, immò, quàm vel alius levissimè offendat Deum „ Undè omninò inopportunum, &. à præsenti scopo prorsùs alienum est, quod scribit Censor de excellentiâ Sanctorum pœnitentium supra alios, & de vitâ à Deo absolutè promissâ impio pœnitenti. Ut enim habet idem Tau-

Tauschius loc. cit. „ Quamvis peccatum meum ignoscat mihi
„ Deus, semper tamen verum erit, me peccasse, nec efficere po-
„ tero (ò si id efficere possim !) ut non peccaverim „.

Agitatur quidem nobilis controversia inter Theologos; utrũ innocentem Deus amet plus, quàm pœnitentem. Cum autem ille magis ametur à Deo, qui destinatus est ad altiorem gradum gratiæ, & gloriæ, sive sit innocens, sive pœnitens, proindè Ruiz disp. 53. de volunt. Dei sect. 11. n. 4. thesim statuit in hæc verba „ Ex duobus hominibus prædestinatis ad æqualem gra-
„ dum gratiæ, & gloriæ, cæterisq; paribus, innocentem Deus
„ magis diligit, quàm pœnitentem, ut existimant omnes, qui
„ de hoc tractant. Frequenter tamen evenit, per accidens ma-
„ jora bona tribui pœnitenti, quàm innocenti, & consequen-
„ ter magis amari pœnitentem. Multi namque resurgunt hu-
„ miliores, cautiores, ferventiores ad recuperandam cum fæ-
„ nore jacturam præcedentium peccatorum, propter quam
„ utilitatem consequendam, & Petrus permissus est cadere, &
„ alii plerique prædestinati ad altiorem gradum gloriæ, uti Pa-
„ tres observant „ Sed quorsum hæc spectant ? Non enim Sfondratus attendit hìc peccatum nisi relatè ad hominem committentem, quatenùs est liberum agens illius culpæ, vel in ordine ad electionem liberam, quo sensu planè peccatum est malum majus, quàm non esse, & quàm carere omnibus bonis naturæ, gratiæ, & gloriæ; non autem considerat peccatum, si referatur ad hominem præcisè, in quantùm ea culpa permittitur à Deo, vel in quantùm ipse homo, vel alius permittit, ut sic enim, concedit Ruiz loco laudato, peccatum non esse homini malum omnium maximum.

N O T A.

Falsa Authoris ratiocinatio oritur ex eo, quòd peccatum actuale in se ipso tantùm consideret, prout est offensa Dei, cui summoperè displicet, illudque comparet cum statu infantium antè perceptum Baptismum è vita discedentium. Cum potius debuisset eorundem infantium statum cum statu justorum, qui gratiâ, & charitate Deo coniuncti sunt, aut etiam cum statu Beatorum, qui summo jam bono fruuntur, comparare. Nunc enim quis non advertat pueris à peccato actuali vacantibus infinitis partibus præferendos esse

esse fideles adultos, qui in adoptionem filiorum Dei adscripti, spe jam salvi facti sunt, & per bona opera ad vitam proficiunt sempiternam, & multò adhuc magis beatos in cælo, qui ab omni peccato liberi, & suæ felicitatis securi in æternum cum Christo regnant? sane si peccatum actuale semel admissum statum, & conditionem adultorum ita deprimit, ut eis etiam in cælo constitutis infantes sine Baptismo demortui quodammodò præferri debeant, ut quid ergò Apostolus Dei bonitatem tantoperè prædicat, quòd ubi abundavit delictum, ibi abundet gratia? Ut quid ex eo potissimùm misericordiam Dei commendat, quòd omnia cooperentur in bonum iis, qui secundùm propositum vocati sunt &c. Quam in rem Augustinus ait prorsus omnia, idest, ipsa etiam peccata, quia & humiliores post peccatum resurgunt, & per pœnitentiam ferventiores, majori quàm antea, alacritate, in bonis se operibus exercent.

Præterea si tanta sunt beneficia, quæ Deus etiam ob meritum Christi pueris sine Baptismo decedentibus confert, cur, quæso, ecclesiasticâ sepulturâ privantur? cur cum psalmis, & hymnis ad Ecclesiam non deducuntur? cur pro eis Sacrificium Missæ in gratiarum actionem non offertur? At qui non solum hunc usum non habet Dei Ecclesia, sed potius parentes, ac propinqui, cæterique fideles ejusmodi puerorum mortem tanquam gravissimum casum deplorant.

DISPUNCTIO.

Calumniosa Censoris nota ex his falsis persuasionibus, & imaginariis speciebus nascitur; primò, quòd mors infantis in peccato originali sit gratia, & beneficium Dei, secundo, quòd sit felicior status parvuli decedentis sine Baptismo, quàm sors parvuli defuncti statim post Baptismum ante usum rationis, tertio, quòd carentia gloriæ, & infernus sit bonus majus, quàm ipsa gloria, & Paradisus; quarto, quòd decessus parvulorum in peccato originali sit, tùm respectu eorumdem puerorum, tùm respectu parentum ipsorum infantium, materia non doloris, sed puri gaudii, quinto, quòd supposità eorumdem morte in peccato originali, esse non possit magnum Dei beneficium, & eorum ingens consolatio, quòd ipsi fuerunt præservati à peccatis actualibus, quibus adulti inquinantur, & ipsimet, si adolevissent, ea perpetrassent, & gehennam incidissent; sexto, quòd exindè illi infan-

infantes non habeant magnam causam laudandi, gratesque agē-di Deo, sed potiùs materiam habeant dolendi, aut conquerendi de Deo, & tandem quòd peccatum jam remissum possit tantùm esse obiectum doloris, & tristitiæ, nullatenùs autem gaudii, & lætitię. Hæc autem absurda, cum ex ignorantiâ, & pravis phantasmatibus, vel potiùs dolo Cardinali Sfondrato per summam injuriam affinxerit Censor, nil mirum, si tot consectaria inepta, & ridicula non ex sententiâ, & doctrinâ Authoris, qui nullum ex illis unquam somniavit, sed ex suo marte, & depravata immaginatione oborta jactabundè in vulgus sparserit. Non sua bufoni de fabulâ gratior proles, quàm obtrusa à Censore commenta, exultavit in somnio suo, quasi in Delphorum oraculo.

Plura alia comminiscitur Censor de statu parvulorum absque Baptismo defunctorum, quæ vel jam eversa sunt, vel clariùs difiicientur ex his, quæ Ariaga tom. 3. disp. 52. sect. 4. n. 14 scribit, nimirum „ Illi infantes levissimam propositionem habent „ ejus boni, quod amiserunt: est enim res supernaturalis, quā „ non possunt sine magno miraculo vehementer apprehendere; at tormentorum, quæ sunt res naturales, habent intensā „ valdè propositionem, ideòque magis gaudent, se hæc evasisse, quàm doleant, se illam amisisse. Et hæc ratio potest habere locum, etiamsi dicatur, in se majus malum esse eam pœnam „ damni, cum enim ea non positivè affligat, quidquid sit de propriâ gravitate, sicut affligunt dolores, & alia mala positiva, „ non potest, nisi mediante vehementi apprehensione boni, „ quo privat torquere, hæc autem apprehensio admodùm est „ exigua in infantibus. Et sicut homo quandò non cogitat, non „ affligitur de amisso honore, aut divitiis, ità si eas non valdè „ æstimet, non valdè etiam de illarum amissione tristabitur. Id „ quòd clarissimè ex nobis ipsis confirmo, nam licet habeamus „ notitiam visionis beatæ, & quàm sit infinitum propè bonum, „ nihilominùs quia cogitatio hæc est obscura, non apprehendimus in hac vitâ vehementer quid sit eâ visione carere, undè „ fit quòd ordinariè ad movendos homines ad deserenda vitia „ longè efficacior sit propositio pœnarum inferni, quæ incurruntur quolibet mortali, quàm propositio visionis beatæ, quę „ per idem peccatum amittitur, ergò facillimè potest intelligi, „ eos infantes in Limbo, eo quòd beatam visionem non apprehendāt adeò efficaciter, non ita dolere, quòd illam amiserint,

„ ac

„ ac gaudent, quòd evaserint pœnas inferni, quarum gravitatē
„ vehementiùs aprehendunt, utpotè obiectum naturale, &
„ magis cadens sub naturâ intellectus ipsorum.

N O T A.

Denique valdè periculosa, & perniciosa esset ista doctrina, si in vulgus spargeretur: ubi enim semel homines sibi persuasissent, parvulis sine Baptismo demortuis ea præstari beneficia, quæ cælesti etiam gloriæ anteferri debeant, facilè existimarent, non tanti referre, an Baptismo regenerati, an verò non regenerati moriantur, idque præsertim locum haberet in matribus ex crimine fœtus suos concipientibus, quas nihil æquè cohibere solet, quàm si cogitent, quòd in Ecclesiâ didicerunt, prolem, si in utero extinguatur, æternùm perituram.

DISPUNCTIO.

Pericula, & detrimenta illa, quæ ex Authoris doctrinâ obventura per acerbissimas hyperboles ominatur Censor, jam fuerunt superiùs elisa, cum in unum conglobata digessimus absurda consectaria, & insulsa machinamenta, quæ ad conflandā celeberrimo Scriptori invidiam ex suo cerebro commentus est Notator, cui necessitate peccanti ignoscerem; quippè oppugnari non potest optima causa, nisi pessimis artibus. Nonne hoc divinare, seù potiùs calumniari est, & affectatâ, temerèque assutâ verborum interpretatione, quoquò libido tulerit, mentem Cardinalis Authoris inflectere? Nec Syracusani senis machinis ex libro Sfondrati poterit unquam trahi, quòd exclusio à gloriâ sit gratia, & beneficium, quòd ob carentiam Baptismi infantibus contingat major gratia, & felicitas, quòd privatio gloriæ sit potior ipsâ gloriâ, quòd status peccati originalis sit perfectior statu perfectæ sanctitatis, & immunitatis ab omni peccato Istiusmodi siquidem spectra, & inania monstra jam superiùs detecta, profligata, & dissipata sunt, sanaque Scriptoris mens tam dilucidè explanata fuit, ut nullis planè salebris asperari posse videretur. Sedulò, & assiduè reflectat Censor, in præsenti sermonem esse de parvulis absque Baptismo decedentibus, idest, de hominibus, quos propter peccatum originale esse ex-

clusos à regno cælorum, & negativè saltem reprobatos confessus est ipsemet Censor in sua Notâ ad quintam propositionem tanquam catholicâ fide certum, & ab omnibus Theologis traditum; ut de his parvulis protulit Sfondratus pag. 120. „ Quòd
„ Deus eos fato præmaturo abreptos innocentiæ suæ personalis securos reddidit, & quamplurimis peccatis, tùm venialibus, tùm mortalibus, ac præsentissimis, infinitisque peccandi periculis subduxit, quibus procedentibus annis certissimè implicandi erant, addicendiq; perpetuis gehennæ incendiis. „ Hujusmodi autem reprobis, seù consideratis in statu reprobationis præstitum fuisse à Deo maximum beneficium, eo quòd immaturâ morte abrepti à quamplurimis peccatis, infinitisque peccandi periculis præservati fuerint, quibus, protractâ vitâ, certissimè inquinandi erant, mulctandiq; perpetuis ardoribus, quis mentis compos in dubium revocare poterit? Infantes quoquè, inquiebat Cornelius Mussus in cōcione de pœnitentiâ christianâ „ Quamvis dicantur innocentes respectivè ad alios, tamen absolutè etiam infantia, ut pervenit ad sextum aut septimum ānum habet sua peccata, sua desideria carnalia, suos amores inhonestos, sua odia maligna, & suos timores mundanos. „ Quidquid ergò discriminis, quidquid detrimenti, quidquid diri ex hinc ominatur Notator, non ex innocentissimâ, & saluberrimâ doctrinâ Cardinalis Sfondrati, sed ex Censoris præstigiis, depravatione legittimi sensus ab Authore intenti, & ex inductâ ab ipsomet caligine portendi debet.

Porrò doctrina Cardinalis Sfondrati hac de re prorsùs est eadem cum sensis, & piis proloquiis sanctorum hominum, & præcipuè S. Theresiæ (quæ ut superiùs vidimus, dicebat, unumquēque debere intelligere eam veritatem, illamque tanquam infallibilem tenere) & S. Anselmi, de quo Eadmerus sancti viri individuus comes in ejus vitâ lib. 2. cap. 2. refert quòd propter hæc (idest propter dicta supra à nobis, & ab eodem Eadmero hìc relata) „ Magno studio semper vir sanctus nitebatur peccatorum contagia devitare, & quidquid eis aliquam nascendi occasionē poterat ministrare, ab intentione suâ omni sollicitudine propulsare. Nec in his momentaneus erat, in his versabatur quotidiana institutio morum ejus, in his stabat assidua conversatio vitæ ejus, in his vigebat indeficiens executio propositi ejus in istis Deo serviebat, pro his quibusque bonis acceptus

„ erat,

„ erat, per hæc vitam æternam adipisci satagebat„ Sanctissimi hujus Archipræsulis ex eodem Benedictino Ordine assumpti piissimis axiomatibus Eminen. Cardinalis Sfondratus concors, & conspirans erat, tùm in toto suæ vitæ curriculo, tùm in extremâ annorum periodo, quandò eo temporis momento, quod fuit ejus vitæ mortalis supremum, idemque decretorium æternitatis, pluriès à circumstātibus auditus est, intermortuis verbis Christum Dominum exorare, ut pro immensâ sua bonitate ipsum tali dignaretur donare statu, in quo illum offendere non amplius posset, quod summum omnium beneficiorum existimabat. Undè in præsenti mihi fas sit usurpare verba S. Chrysostomi in commendationem illius sententiæ Paulinæ supra laudatæ,
„ Et hoc humilitatis ejus est, etenim omni pelago latior, omni
„ flammâ vehementior erat hæc dilectio, ac nulla illam pro di-
„ gnitate dictabit oratio, sed ille solus eam noverit, quisquis
„ eâdem exactè præditus fuerit„ Quocirca hanc responsionem ejusmodi Chrysostomi verbis, quibus eam exorsus sum, concludere liceat ex hom. 11. in epist. 2. ad Corinth. „ Hæc igitur co-
„ gitantes timeamus verba hæc magis, quàm gehennam, obser-
„ vemus hæc magis, quàm regnum ipsum, & ne putemus grave
„ esse puniri, sed peccare. . . Ne igitur gehennam timeamus,
„ sed quòd offendimus Deum; hoc enim illo gravius, quod ira-
„ scens aversatur, hoc omnium deterius, hoc omnium mole-
„ stissimum. . . . Antè omnia peccatum timeamus, hoc enim
„ supplicium est, hoc gehenna, hoc & innumera mala. „

Vix è tabulâ manum post dilutam Notam dimoveram, cum protinùs subaudivi, nonnullos superciliosos Censores in Emin. Sfondratum acriter invectos, perindè ac si pag. 120. ipse abusus fuerit verbis istis Sap. 4. *Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus*, hæc accommodando infantibus immaturâ morte præreptis absque Baptismo, quod à S. Augustino videtur prædamnatum lib. 3. & 4. de Animâ, & ejus origine ad Vincentium Victorem, inter cujus undecim errores S. Doctor enumerat lib. 3. cap. 15. octavum his verbis: *De infantibus, qui priusquam renascantur in Christo, præveniuntur occiduo, scriptum esse: Raptus est, ne malitia mutaret intellectum illius, & cætera, quæ in eam sententiam in Sapientię libro leguntur*, quod repetit S. Pater cap. 24. lib. 4. circa fin. num. 8. scribens; *Aut de his, qui priusquàm Baptizentur, expirant dictum esse quod scriptum est: raptus*

est ne malitia mutaret illius intellectum, atque ad hunc sensum cætera pertinentia.

Verùm ex ipsomet S. Augustino evertitur cavillus in Cardinalem Authorem contortus, nam S. Doctor eodem lib. 3. cap. 10. fusiùs describit illum errorẽ Vincentii Victoris aiens „ Noli credere, nec dicere, nec docere de infantibus, qui priusquam renascantur in Christo præveniuntur occiduo, scriptum esse: *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum illius, aut ne fictio deciperet animam ejus, propter hoc properavit de medio iniquitatis illum educere. Placita enim erat Deo anima ejus, & consumatus in brevi explevit tempora longa*, si vis esse catholicus. Hoc enim ad illos *omninò* non pertinet, sed ad eos potius, qui baptizati, & piè viventes diù non permittuntur hìc vivere, non annis, sed sapientiæ gratiâ consumati. Iste verò error, quo putatur, hoc de parvulis antequam Baptizentur morientibus esse dictum, ipsi sacrosancto lavacro intolerabilem facit injuriam, si parvulus, qui baptizatus rapi poterat, proptereà priùs rapitur, ne malitia mutet illius intellectum, aut ne fictio decipiat animam ejus, *quasi in eodem Baptismo hæc esse malitia credatur, & fictio, qua in pejus mutetur, & decipiatur*, si non ante rapiatur. Deindè quoniam placita erat Deo anima ejus properavit de medio iniquitatis illum educere, ita ut nec paululùm remoraretur, ut quòd in eo prædestinarat, impleret, *sed contra suam prædestinationem facere maluit tanquàm festinans, ne quod ei placuerat in non baptizato, exterminaretur in Baptismo, tanquam moriturus infans ibi pereat, quò currendum est cum illo ne pereat*. Quis ergò hæc verba scripta in libro Sapientiæ de parvulis sinè Baptismate mortuis dicta esse crederet, diceret, scriberet, recitaret, si ea sicut oportuerat, cogitaret? „

Ex hinc claret, jure à S. Augustino reprobari, quod omnia illa verba Sapientiæ simul accepta enuncientur de ipsis infantibus. *Hoc enim* (idest totus, & integer contextus eorumdem verborum) *ad illos OMNINO non pertinet*, idcirco S. Doctor in aliis duobus locis ab Adversario obiectis (quamvis utrobiquè paucissimis verbis præfatum errorem contrahat) copulative accipit eadem verba, scilicet, *& cætera, quæ in eam sententiam in Sapientiæ libro leguntur*, item, *atque ad hunc sensum cætera pertinentia*. Porrò nullatenus dici potest, quòd anima parvuli

Ba-

Baptismo non tincti sit Deo placita, & quòd ille infans in eo statu occumbens consumatus in brevi expleverit tēpora longa. Quamobrem Sfondratus vocat eos infantes *culpæ paternæ reos & non expiatos, culpâ originali aspersos, peccato originali obstrictos, privatos justitiâ originali, & gratiâ, aliisque donis supernaturalibus*, asseritque *illos non esse beatos*, eorumque naturam appellat *propriâ conditione sordidam, ac peccatricem, divinique amoris indignam;* ac proindè illis attribuit dumtaxàt hæc prima verba ejusdem textus Sapientiæ. *Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus, istudque præsertim de filiis infidelium* verum esse pronunciat, de quibus audivimus supra tùm Lessium docentem, quòd longè maxima pars eorum, si ad ætatem venisset, in eandem damnationem incidisset, & ipsimet magnoperè se Deo obstrictos sentient, quòd periculis tantorum malorum exempti fuerint; tùm Arriagam scribentem, quòd omnes illi infidelium filii agnoscunt, se non solùm proximam capacitatem inferni habuisse, sed certè damnandos fuisse de facto, si vixissent tū paulo anteà Mussum in idem conspirantem. Immò Sfondratus eadem Sapientiæ verba commodè extendere posset ad omnes infantes absque Baptismate mortuos, quos ut potè jam reprobos Deus magno favore prosequitur, si eos ex hac vitâ rapiat, ne diuturno vitæ decursu malitia plurimorum peccatorum personalium mutaret in deterius intellectum eorum, ipsosque deiiceret ad gravissima gehennæ tormenta.

Expendenda quoque sedulò est ratio, propter quam S. Doctor redarguit Vincentium Victorem ea Sapientiæ verba applicantem præfatis infantibus, videlicet, *quasi in eodem Baptismo hęc esse malitia credatur, & fictio, qua in pejus mutetur, & decipiatur, si non ante rapiatur*, item, ita ut Deus faceret contra suum decretum prædestinationis festinando eos infantes rapere, *ne quod ei placuerat in non Baptizato, exterminaretur in Baptismo, tanquam moriturus infans ibi pereat, quò currendum est cum illo ne pereat*. Hæc autem sunt prorsus absurda, & ridicula. Undè S. Augustinus, qui ea Sapientiæ verba loc. cit. coarctare videtur ad eos tantùm, *qui Baptizati, & piè viventes diù non permittuntur hic vivere, non annis, sed Sapientiæ gratiâ consumati;* nihilominus lib. 1. de Civit. Dei cap. 28. disserens de altâ Dei providentiâ „ qua rectè consultum est illis fœminis, „ quas Deus permisit à Barbaris vi opprimi, inquit, vel enim

„ jam

„ jam superbiebant, quòd turpem nullius essent passę contactū,
„ vel fortasè indè elatæ fuissent, si nec violentiâ hostiū essent
„ oppressæ, non est ablata ipsis castitas in animo residens, quod
„ Dei gratiæ tribuendum, sed humilitas persuasa, quæ est ma-
„ gnum bonum, ibique utitur, Doctor gratiæ iisdem verbis Sa-
„ pientiæ 4. sicut, ait, quidam morte rapti sunt, ne malitia
„ mutaret intellectum eorum, ita quiddam ab istis vi raptum
„ est, ne prosperitas mutaret modestiam earum (quamvis de
„ aliquibus ipsarum immediatè subdat) quòd cum de carne suâ
„ turpem nullius essent perpessæ contactum jam superbiebant.
„ Rursùs idem Augustinus super psal. 85. assignans plures ra-
„ tiones, cur Deus sæpenumerò non exaudiat preces homi-
„ num, hæc habet „ Quid enim petebas?.... Ego, inquis,
„ petebam vitam filii mei, quid mali petebam? nihil mali pe-
„ tebas, sicut tu sentiebas, Nam quid, si ille raptus est,
„ ne malitia mutaret intellectum illius? Sed peccator, in-
„ quis, erat, & ideò volebam eum vivere, ut corrigere-
„ tur. Tu volebas eum vivere, ut melior esset. Quid, si
„ Deus noverat, si viveret, pejorem futurum. Undè ergò nosti
„ quid illi prodesset, mori an vivere?„ Vides hìc, ab Augusti-
no usurpata ea Sapientiæ verba indefinitè, & universaliter tùm
de pueris, qui quandoque peccato inquinati sunt, ut accidit de
illo filio in exemplum adducto, ubi etiam S. Doctor indicat, esse
Dei misericordiæ adscribendum, quòd quis cum paucioribus
peccatis decedat; tùm de illis fœminis, quamvis in superbiæ cri-
men jam prolapsis.

Ast gratiam istorum Criticorum aucupemur, producendo in medium Doctores eadem Sapientiæ verba infantibus absque Baptismo defunctis adaptantes. In dispunctione Notæ proximè superioris excepimus verba Didaci de Baeza asserentis unà cum Alcuino Deum beneficū extitisse erga pueros Sodomorū, quòd raperentur in brevi à vita, ne malitia mutaret eorum intellectū, & ut leviùs in futuro crucientur. Teophilus Raynaudus in Miscell. Philolog. opusc. de vitæ, ac mortis humanæ terminis puncto 15. num. 18. cui titulus: *Parvuli obeuntes inexpiati Providentiam non lædunt* „ Qui nullo actuali peccato, inquit, inqui-
„ nati sunt, sed tamen sordent originali, quibus stamen vitæ suc-
„ ciditur, priusquàm expientur, aut etiam expiari possint, cu-
„ jusmodi sunt abortivi, & qui absconditi non viderunt lucem
„ &c.

„ &c. Etiamsi non peccarint, prænoscuntur tamen peccaturi, „ si vita suppeteret, ut benè exponit Alphonsus Curiel. Sap. 4. „ ad illud *Raptus est, nè malitia &c.* non quòd demerita conditionaliter prævisa moverint Deum ad vitæ breviationem in „ pœnam talium demeritorum. Sed motus solâ suâ bonitate „ obstare voluit sceleribus, in quæ prævidit ruituros cum suo „ graviori damno, & aliorum pernicie, si vitam sortirentur longiorem. Tantùm ergo abest, ut justitia Dei, ac providentia criminationi jure patere possit ob breves vitæ terminos his personis, quæ nihil peccarunt constitutos, *ut potiùs optimè de* „ *illis mereatur Deus* vitam succidens, cujus ulterior prolongatio cum majori eorum damno conjungeretur. „ Sine piaculo omitti non possunt verba hæc Cornelii Mussi Episcopi Bitōtini morum, & sapientię famâ celeberrimi ad hanc thesim in paucis illustria, quibus tergiversationem omnem sepsit, „ Justitia, & misericordia Dei, inquit in cap. 5. epist. ad Rom. simul „ efficiunt, ut aliqui infantes in utero moriantur. Justitiâ quidem enim exigit, ut filius perditionis intereat, misericordia „ verò, ut citissimè, ne peccata peccatis adiiciens graviùs jam „ torqueatur juxta illud Sap. 4. *Raptus est, ne malitia mutaret in-* „ *tellectum ejus*.

Istorum ergo Doctorum (ità mihi Censorem interpellare fas sit cum S. Augustino lib. 2. cont. Julian. cap. 10.) *appende sententias. Nolo esse plures, ut eas te pigeat numerare, sed non sunt leves, ut eas dedigneris appendere, immò sunt tam graves, ut te videam sub earum onere laborare*. Compertissimum exindè fit, Eminentiss. Authorem sano, & legittimo sensu pro infantibus ante Baptismum ereptis, sicque à peccatis actualibus quamplurimis, & ab æternâ ignis pœnâ subductis usurpasse ea prima dūtaxat Sapien. verba ab illis Scriptoribus haud pœnitendi nominis eandem in rem pronunciata, atque adeò nil novum, & antea inauditum à Sfondrato obtrusum esse, neque sacrarum paginarum oracula fuisse ab eo novo, quodam modo explicata, & ad proprios sensus contra regulam Concil. Tridentini detorta, ut eidem Notator pluribi, & præsertim in suâ conclusione imponit.

PRO-

PROPOSITIO NONA.

Qui solo originali tenetur dici non potest Deum deserere . . . . Si ergò Deus neminem deserit, nisi desertus, quomodò in illo prædestinationis decretorio momento, & in quo summa rerum incommutabiliter vertitur, tot hominum myriades deseruit, ab eis non desertus, hoc est nullo eorum peccato, demeritoque prævisio? pag. 98. lin. 20.

N O T A.

CErtum est, hoc effatum Augustini, *Deus neminem deserit, nisi priùs deseratur, intelligi de perseverantiâ adultorum in justitiâ jam acceptâ, à qua non excidunt nisi per propriam voluntatem, & peccata actualia: quod expressè significat Concil. Trident. sess. 6. de Justificat. cap. 11. ubi ait, Deus suâ gratiâ justificatos non deserit, nisi ab eis priùs deseratur.*

D I S P U N C T I O.

BErnardus Guyard ex præclarissimo Ordine Prædicatorum Doctor Parisiensis, & Christianissimo Regia Consiliis, & Concionibus in opere, cui titulus. *Discrimina inter doctrinam Thomisticam, & Jansenianam* edito Lutetiæ anno 1655. lib. 2. quæst. 4 art. 1. testatur, illud dictum Augustini, *Deus neminem deserit, nisi priùs deseratur* intelligi à Jansenio Iprensi de derelictione quantùm ad gratiam habitualem; *Nam si desertionem Dei* scribit Jansenius tom. 3. lib. 3. c. 19. apud eundem Theologum, *quæ fit actualis gratiæ subtractione, spectare voluerimus, nimis enormiter ab Augustini mente discedunt, qui istud ei paradoxum, & quidem postquam per Adami lapsum in statum damnationis, & iræ Dei præcipitati sumus, imponere volunt* „ Contendunt tamen aliqui, pergit Guyardus, Concil Tridentinum „ non loqui de habituali, alii verò sic, sed non cum alterius ex-„ clusione. Hac tamen contentione salvus abire non potest „ adversarius Jansenius, nam qui, Deum non priùs hominem „ deserere, quàm ipse ab homine deseratur, de subtractione

„ utri-

„ utriusque auxilii tum habitualis, tum actualis contendunt,
„ Iprensem in sensibiliori parte vulnerant, quandoquidem
„ apud illum de solo auxilio actuali controversia est. De utrâ-
„ que tamen subtractione sermonem esse volunt Thomistæ, ita
„ ut doceant, Deum nullum deserere subtrahendo ab eo sive
„ gratiā habitualē, sive actualem, quin priùs Deum deseruerit „
Et mox refert pro auxilio actuali, & gratiâ habituali Johannem
à S. Thoma 1. par.quæst. 19. dist. 5. ita respondentem ad autho-
ritatem Concil. Tridentini „ Ad alias ponderationes Conci-
„ lii, quòd Deus non deest, nisi homines ei defuerint, dicimus
„ propositionem esse verissimam, & verificari tùm de gratiâ ha-
„ bituali sanctificante, tùm de actuali auxiliante, quatenùs De-
„ us de se paratus est semper auxiliantem gratiam dare, & per-
„ ficere opus suum, quod incæpit, nisi per nos steterit, & nisi
„ priùs saltem in genere causæ materialis recedamus „ Sub-
iungitur postea Alvarez de auxil. d. 58. n. 7. „ Si carentia auxi-
„ lii efficacis consideretur ut est simplex negatio, priùs intel-
„ ligimus, Deum non dare auxilium efficax, quàm hominem
„ peccare, si autem consideretur ut privatio seu pœna peccati,
„ priùs intelligimus, hominem peccare, seù velle persistere in
„ peccato, quàm Deum non dare auxilium efficax ad vitandum
„ peccatum; nec est inconveniens, quòd idem respectu ejus-
„ dem secundùm diversam rationem sit prius, & posterius „
Ecce Alvarez, subiungit ibidem Guyardus, axioma, de quo
„ est quæstio, etiam de subtractione auxilii actualis intelligit,
„ supponendo semper dari illi auxilium sufficiens, subtrahi au-
„ tem efficax, quod est etiam actuale „

Prætereà illud proloquium Augustini sic exponit Raphael
Aversa Clericorum Regularium Minorum Generalis 1. par.
quæst. 23. sec. 2. „ Augustinus, inquit, voluit respondere ad
„ id, quod sibi imponebatur, voluntatem Dei esse, ut Chri-
„ stiani, qui cadunt, salvi esse nec velint, nec possint. Et in-
„ quit, ipsos quidem peccatores nolle salvari, & dum sunt in
„ hac voluntate, non posse salvari, sed tamen in hanc despe-
„ rationem non ex Dei voluntate cecidisse, redditque ratio-
„ nem, quia Deus neminem deserit, nisi priùs deseratur; Ubi
„ planè sensus est, Deum non excludere quemquam à salute,
„ nisi priùs ipse renuat salvari „ Concilium verò Tridentinū
ità explicatur ab Andrea Duvallio Doctore Sorbonico in tract.

 de

de gratia q. 5. art. 6. „ Quamvis Concilium Tridentinum sess.
„ 6. cap. 11. quando inquit, Deum neminem deserere, nisi pri-
„ ùs homo eum deserat, de auxilio sufficienti loquatur, hoc ta-
„ men non est intelligendum de toto vitæ hominis spatio, qua-
„ si Deus, postquam aliquis semel eum deseruit, eum reliquo
„ vitæ suę tempore deserat, & auxiliis sufficientibus destituat,
„ sed de singulis vicibus, in quibus Deus excitantem gratiam
„ confert, tunc enim eà vice, quà homo eam renuit, Deus eam
„ subtrahit, ita tamen, ut aliis momentis, seu vicibus miseri-
„ corditer eam offerre non desinat, & ideò intellectus, & vo-
„ luntas obcæcatorum, & induratorum piis illustrationibus, &
„ motionibus affici non destituat, dicunturque obcæcati, &
„ obdurati potiùs ratione effectus, quàm ratione mediorum,
„ quia, scilicet, de facto non convertuntur, licet Deus ad con-
„ versionem sufficienter eos moveat „

N O T A.

CÆterùm si generaliùs ea verba accipiantur, tam certum est, omnes in Adam Deum deseruisse, quàm omnes in Adam peccasse. Cum itaque Deus aliquem, qui solo originali tenetur, deserit, hoc est, ex prævisione peccati originalis in massà perditionis relictum damnat, non illum deserit antequam deseratur, sed ab eo priùs desertus est, tum in Adamo, in cujus lumbis fuit, tum etiam quando primùm carnali generatione in peccatis conceptus culpam originalem contraxit „ Universum genus humanum, inquit Augu-
„ stinus, tam justo judicio divino in apostaticâ radice damnatum
„ est, ut etiamsi nullus indè liberaretur, nemo rectè posset Dei vi-
„ tuperare justitiam „ Enchirid. cap. 99. Non simus ingrati, inquit idem S. Pater „ Quòd secundùm placitum voluntatis suæ
„ tam multos liberat misericors Deus, de tam debitâ perditione,
„ ut si indè neminem liberaret, non esset iniustus, ex uno quippè
„ omnes in condemnationem non injustam judicati sunt ire, sed justam, lib. de dono perseverantiæ cap. 8. similia habet pluribus aliis in locis S. Doctor, quibus è diametro opponuntur, quæ hîc ad minuendum, vel potius ad tollendum de medio peccatum originale afferuntur.

DIS-

ÆQuo jure protulit de ævi sui Calumniatoribus S. Cyprianus lib. de unitate Ecclesiæ „ Corruptores vocans, & interpretes fallos, qui extrema ponerent, & media præterirent, partim memores, & partim subdolè non recordantes, scindentesque unius capituli sententiam, ut ipsi ab Ecclesiâ scissi erant „ Quid nobis pronunciandum de Censore, qui ad impingendam religiosissimo, ac doctissimo Cardinali immanem accusationem sublati de medio peccati originalis(quod est *ipsa fidei fundamenta subvertere*, uti advertit S. Augustinus lib. 5. contra Julianum cap. 2.) ipsemet sustulit de medio delatæ propositionis verba Authoris, quibus clarissimè producebat in medium peccatum originale ab Adamo commissum, & à singulis ejus posteris contractum? Nonne frontem omnem decoxit Censor, adversus quem meritò intorquere posset Sfondratus hæc verba à magno Augustino contra Julian. lib. 4. cap. 8. jactata: *Redde verba mea, & vanescet calumnia tua, repone suis locis; quæ dixi, ut appareat de re tantâ, quibus abs te fraudibus disputetur*? Quisnam autem tollit de medio peccatum originale, qui ponit in medio verba illud dilucidè explicantia, an qui eadem verba de medio calumniosè subtrahit? Verba autem ab Authore in medio posita, & à Censore insidiosè de medio detruncata sunt „ Homo peccatum originale non facit, sed ab alio factum „ contrahit potius, quàm committit „ Quemadmodum S. Augustinus lib. 1. contra secundam responsionem Juliani cap. 48. dixerat „ Aliena sunt, sed paterna sunt, at per hoc jure seminationis, atque germinationis, & nostra sunt „ Et S. Thomas supra adductus „ Puer laboravit vitio alieno quantùm ad „ causam, quia peccatum ab alio traxit, laboravit tamen vitio „ proprio, in quantùm à primo parente culpam contraxit „ Fas mihi modò sit cum S. Augustino lib. 2. cit. cap. 185. loqui: „ Fovea Vulpeculæ ex utrâque parte conclusa est, non est quâ „ intret ut lateat, aut si jam ibi latebat, non est quâ exeat, ut „ evadat „

Pro diluendâ verò Notâ Censoris attendendum opportunũ hocce monitum S. Hilarii lib. 4. de Trinitate. *Intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi, quia non sermoni res, sed rei est sermo subjectus*. Author autem in loco à Censore allega-

to in id unum strenuè incumbit; ut verba ista Apostoli ad Rom. 9. *Dicit enim Scriptura Pharaoni, in hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam, ergò cujus vult miseretur, & quē vult indurat* à Jansenianis cavillis vindicet, eaque proindè à pag. 79. usque ad 105. quo solet ingenii acumine, & sermonis nitore illustrat. Ex pluribus namque textibus scripturæ, & S. Augustini luculenter demonstrat, Deum neminem deserere nisi deseratur ab homine per impedimenta à voluntate Deo vocanti opposita; obdurationem, & cæcitatem non ex Dei voluntate, sed hominis actuali culpâ, liberoque arbitrio provenire, propriam obdurationis Pharaonis causam ipsius malitiam, & avaritiam fuisse, non autem defectum gratiæ, aut divinam voluntatem, atque adeò totam obdurationis causam in malitiam, & voluntatem humanam referri etiam ex illâ parte, quâ Deum permittentem, & non impedientem spectat. Deindè in paginâ à Censore notatâ Sfondratus ex verbis S. Augustini, vel S. Cęsarii Arelatensis pergit explicare causam illius obdurationis, & excæcationis peccatoris adulti, inquiens; *Deum non deserere hominem, nisi priùs ab homine deseratur per peccatum, videlicet, actuale*; & excipit peccatum originale à causâ hujusmodi desertionis, immediatè subiungens, *nam si de originali intelligatur, cum nemo hoc careat, frustrà poneret Augustinus discrimen inter eos, qui Deum deserunt, & eos, qui non deserunt, cum nemo peccato originali careat; ut taceam illum, qui solo originali tenetur, dici non posse Deum deserere, cum ipse peccatum hoc non faciat, sed ab alio factum contrahat potius, quàm committat*. Non negat itaque simpliciter, & absolutè Author, quòd homo per peccatum originale Deum deserat, sed dumtaxat affirmat, hominem per peccatum originale non deserere Deum ex propriâ malitiâ, & voluntate, ex quâ tantum provenit ejus obduratio, immò in verbis immediatè subnexis Sfondratus videtur declarare universaliter, & indefinitè reprobos à gloriâ non excludi, nisi aliquo peccato prævisо, quo Deum deseruerint; *Priùs ergo*, inquit, *quàm peccata hominum præviderentur, sicque quantū ex parte Dei fuit, nemo desertus, nemo exclusus, nemo reprobus*. Cùm autem inter reprobos plurimi sint ob solum peccatum originale à gloriâ exclusi, isti, quantùm ex parte Dei fuit, non fuerunt deserti, exclusi, & reprobi, nisi postquam prævisum fuit eorum originale peccatum, quo in Adamo Deum deseruerint.

Quam-

Quamvìs autem, ficut ex contextu elucet, ibi loquatur Scriptor dumtaxat de reprobatione adultorum, ut in difpunctione quintæ Notæ animadverfum eft, attamen, fi illa propofitio præcisè confideretur ab aliis divulfa, nil obftat, quo minus fenfum à nobis modò explicatum reddat. Propterea videndus omninò eft Sfondratus pag 59. 163. 181. ubi idem Auguftini dictum in eandem fententiam effert.

. Aft vim facit Cenfor in hoc verbo Apoftoli ad Rom. 5. verf. 12. *In Adam omnes peccaverunt*, proindè haud dedignetur germanam ejus dicti expofitionem excipere à S. Auguftino lib. 2. oper. imperf, c. 185.,, Quamvis enim, inquit, peccatum illud ,, primum, atque unum, quod per unum hominem intravit in ,, Mundum, commune fit omnium, propter quod dictum eft, ,, *in quo omnes peccaverunt*, tamen fua propria parvuli peccata ,, non habent,, Undè dixerat lib. 1. ejufdem operis cap. 57.,, ,, Sic autem aliena funt originalia peccata propter nullū in eis ,, noftræ voluntatis arbitrium, ut tamen propter originis con- ,, tagium effe inveniantur. & noftra.,, Id totum autem expreffit Sfondratus, cum pluribi præcipuè pag. 48. illos infantes abfque Baptifmo mortuos vocavit, *paternæ culpæ reos*, *& non expiatos*, item cum ibidem dixit, quòd *Deus ftatuit omnium hominum fortem ex merito demeritoque primi hominis pendere*,, & demùm pag. 52. cum ad hæc verba Apoftoli in eodem cap. 5. ad Rom *Sicut per inobedientiam unius peccatores conftituti funt multi*, fubjunxit,, Ubi vides, idem Apoftolo effe, omnes, quod ,, multos. Quòd fi Adamus omnes perdidit, Chriftus verò nō ,, omnes redemit, fequitur fortius peccatum Adami ad perdē- ,, dum, quàm Chrifti fanguinem ad redimendum fuiffe, ficque ,, non erit verum illud Apoftoli: *ubì abundavit delictum, fuper-* ,, *abundavit gratia &c.*,, His addendus locus S. Hilarii egregius (quamvis effe nufquam hodié in ejus operibus inveniatur, ut obfervant Theologi Lovanienfes in annotationibus ad S. Auguftinum, fed leguntur in Commentariis Ambrofiaftri infcriptis ad illud cap. 5 ad Romanos.) à S. Auguftino lib. 4 ad Bonifacium cap. 4 his verbis conceptus,, Sic S. Hilarius intel- ,, lexit quod fcriptum eft, *in quo omnes peccaverunt*; ait enim ,, manifeftū in Adam omnes peccaffe, quafi in mafsâ, ipfe enim ,, per peccatum corruptus, omnes quos genuit, nati funt fub ,, peccato. Hæc fcribens Hilarius fine ambiguitate commonu-

,, it,.

„ it, quomodò intelligendum esset, *in quo omnes peccaverunt*,„ Eatenùs ergò, per SS. Hilarium, & Augustinum omnes peccaverunt in Adamo quasi in massâ, quatenùs Adam per peccatum corruptus, omnes quos genuit, nati sunt sub peccato; atqui id totum perspicuè expressit Sfondratus tùm in locis supra allegatis, tum pag. 48 dicens„ Adamo infeliciter peccante, tota quo-
„ que posteritas quippè ex patre rebelli nata, omni jure ad cæ-
„ leste regnum spoliata est, quod peccatū originale vocamus„
„ & pag. 114. Adamo peccante, non is solum, sed tota ejus po-
„ steritas justissimè Dei donis gratiâ, videlicet, & gloriâ, ali-
„ isque dotibus innocentiæ privata est„ Proindè naturam humanam in Adamo quasi in massâ, corruptam appellat pag. 26. „
„ Propriâ conditione sordidam, ac peccatricem, diviniq; amo-
„ ris indignam„ Quæ omninò consonant SS. Cypriano, & Thomæ Aquinati in dispunctione primæ Notæ allegatis, & Cōcilio Arausicano II. can. 2. statuenti in hæc verba„ Si quis soli
„ Adæ prævaricationem suam, & non ejus propagini asserit no-
„ cuisse, aut certè mortem tantùm corporis, quæ pœnâ peccati
„ est, non autem, & peccatum, quod mors est animæ, per unū
„ hominem in omne genus humanum transisse testatur, injusti-
„ tiam Deo dabit, contradicens Apostolo dicenti: per unum
„ hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum
„ mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes pec-
„ caverunt„

PROPOSITIO DECIMA.

Constat parvulos (sine Baptismo decedentes) sensibilis pœnæ immunes fore, id enim ratio, omniumq; Theologorum authoritas convincit; pag. 119. lin. 12.

NOTA.

Ratione ergò destitutus, & ex Theologorum albo expungendus Augustinus, qui medium locum, in quo infantes sine ullâ sensibili pœnâ, naturali quàdam felicitate in æternum fruerentur, ut Pelagianorum inventum explosit, eosdemque infantes ad sinistram in Judicio futuros, atque in Infernum ituros, tametsi non nisi mitissimâ pœnâ ibidem plectendos, constanter docuit. Idem

Idem dicendum de S. Fulgentio, Gelasio, & Gregorio magno Summis Pontificibus, Isidoro Hispalensi, Alcimo Avito, Anselmo, & aliis, qui hanc Sententiam palàm, & apertè docuerunt.

Rationis quoque expertes, & Theologorum nomine indigni erunt inter scholasticos, ac recentiores Gregorius Ariminensis in 2. Sentent. dist. 30, quæst. 3. Oviedo lib. 1. de gratiâ, & libero arbitrio tract 3. cap. 2. num. 1. Conrius tract. de statu parvulorum &c. Silvius 1. 2. quæst. 38. ar. 6. q. 2. Paludanus epist. ad Archiepiscopum Tyronensem, & hac nostrâ etiam ætate Florentius de Cocq. tract. 2. cap. 6. sect. 6. & Scholæ Lovaniensis Doctores, qui omnes hanc sententiam sequuntur, imò eodem quoque loco habendus erit Eminen. Card. Norisius, qui in vindiciis Augustini §. 5. fusè eandem sententiam tanquàm dogma Catholicæ Ecclesiæ probatum defendit. Potuit quidem liberè Author sequi sententiam, quæ negat, pueros ob solum originale peccatum pœnâ sensus plecti, tanquã à tempore Scholasticorum inter Theologos communiorem, sed non debuit contrariam tantâ confidentiâ reiicere, & improbare.

DISPUNCTIO.

HOspes, & peregrinus sit Censor in Theologicâ Palæstrâ necesse est, ubi nihil frequentius contingit, quàm quòd eadem argumenta, eædemque rationes pro aliquâ controversiâ seù propugnandâ, seù oppugnandâ adductæ quibuspiam apodictica ratiocinia, & evidentes demonstrationes, aliis dumtaxat coniecturæ, aut paralogismi, aut ad summum argutiæ vix tenuiter probabiles videantur. Quid si dixisset Eminentiss. Author cum Carolo ab Assumptione in triplici funiculo pag. 61. rationes oppositæ sententiæ esse frivolas, pag. 58. contrariam sententiam esse certè irrationabilem pag. 53. ejusque sectatores vocari puerorum tortores? Aut cum Eminentiss. Bellarmino lib. 6. de amiss. grat. & stat. pecc. cap. 4. pronunciasset, Censoris sententiam, seù ab eo laudatam non videri quidem apertè ab Ecclesiâ reprobatam, reiici tamen passim in scholis, & sibi improbabilem videri? Aut cũ doctissimo Cornelio Musso Episcopo Bitontino in cap. 5. epist. ad Rom. sensisset „ Piè credendum est, cum omnibus ferè sanctæ orthodoxæ Ecclesiæ Doctoribus, nullam aliam pœnam habere infantes, qui citrà Baptismalium undarum lavacrum intereunt, nisi quòd perpe-

„ tuò

„ tuò carent illâ cælesti Beatorum gloriâ. Parùm enim agno-
„ scere videtur divinam misericordiam, qui alitèr sentit. (&
„ post non pauca) sed mittamus, ait, ut ex animo loquatur D.
„ Augustinus: Igne, inquit, cruciantur infantes non Baptiza-
„ ti. Quid indè? Num habentes Ambrosios, Hieronymos, Sco-
„ tos, Thomas, Bonaventuras, Riccardos, Albertos, Guillel-
„ mos, Alexandros, Petros, Durandos, uni Augustino adhę-
„ rebimus, tantam, & Doctorum, & Sanctorum Patrum cater-
„ vam reiicientes? Absit, ut propter unius Augustini authori-
„ tatem à tantis Patribus (adde à pietate, & à ratione) discedã.
„ Displicerem & ipsi Augustino, si tot, tantisque reiectis Pa-
„ tribus, illi uni adhærerem?

Profectò rationes illas à Scriptore meritò dici convincentes, si non alio ex capite eluceret, hoc unum sufficeret, quòd eædem rationes scholæ Theologicæ Principes in suas partes pertraxerunt, eosque impulerunt ad deserendam opinionem, quam à tot SS. Patribus fuisse traditam scribit Censor. Quot igitur sunt Theologi denegantes parvulis absque Baptismo decedentibus pœnam sensus, tot sunt testes, & trophęa validissimæ potentię rationum ejus sententiæ, quam hac de re strenuissimè, & religiosissimè tuetur Cardinalis Sfondratus.

Mirari etiam subiit futiles Censoris cavillationes circa vocem illam Theologorum, quorũ nomine venire dumtaxat scholasticos Tractatores, qui Augustinum secuti, ut in lectionibus Romani Breviarii pro die festo S. Doctoris legitur, posteà Theologicam disciplinam viâ, & ratione tradiderunt, eorumque Dux, & antesignanus extitit Petrus Lombardus dictus Magister sententiarum, est adeò tritum, & exploratum, ut pudeat his nugis diutiùs immorari Undè Doctores, qui de locis Theologicis agere solent, hoc Theologorum agnomine eosdem scholasticos donant, eisque tribuunt locum Theologicum à loco SS. Patrum discretum.

Vulgatum est quoque vel in ipsâ sacrâ Scripturâ vocem illam *omnes* sæpe-numero usurpari pro longè majori parte. Certè tot, tantique sunt Theologi sententiæ Emin. Authoris propugnatores, ut factâ istorum cum aliis Theologis pro oppositâ opinione stantibus comparatione, jure à Martinono in Anti-jansenio disp. 49. sect. 1 paucissimi dicantur„ Contrarium, inquit, sen-
„ tiunt exceptis Gregorio Ariminensi, & Driedone, Magister
sen-

„ sententiarum, D. Thomas, D. Bonaventura, Scotus, Riccardus, Gabriel, cæterique veteres, & recentes Theologi ..... Bellarminus, & alii controversiarum Scriptores „ Johannes Malderus Episcopus Antuerpiensis 1. 2. quæst. 83. dub. 2. „ Parvulos nihil ab inferni igne pati, ait, propter peccatum originale est communis omnium Scholasticorum ..... „ ut vel ex eo consensu magnum peti possit argumentum, adeò „ clari sunt pro eâ doctores, ut Adversarii vix ex scholasticis „ habeant, quem pro se producant præter paucissimos &c. „ Habertus Episcopus Vabrensis lib. de gratiâ cap. 16. n. 2. scribit, parvulis absque Baptismo decedentibus non infligi pœnā sensus, quæ respondet delectationi illicitæ *secundùm omnes Theologos*. Suarez tom. 2. in 3. p. disp. 50. sect. 5. in probatione secundæ conclusionis de illis infantibus ait. *Neque patientur sensibiles pœnas, ut omnes Theologi docent*. Bellarminus lib. 6. de amiss. grat., & statu pecc. cap. 4 post adductos SS. Patres subdit, „ His accedit Petrus Lombardus cū omni scholâ Theologorum, qui communi consensu docent, parvulos sine „ Baptismo morientes puniri apud inferos pœnâ damni, non „ autem pœnâ sensus „ Salmeron disp. 48. in cap. 5. epistolæ ad Rom. Pro hac sententiâ „ Testis est, inquit, tota penè Schola Theologorum, & præsertim Magistri in 2. d. 33., & ibidē „ D. Thomæ, Bonaventuræ, Scoti, & omnium ferè præter „ unum Gregorium Ariminensem, & Ubertinum de Casalis „ in lib. de vitâ Salvatoris „ Nihilominùs verissimè protulit de magno Augustino S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus 2. par. hist cap. 8. tit. 10 „ *Est gemma Doctorum, & Pater „ Theologorum &c.*

Mastrius de Meldula quæst. 5. de pecc. origin. art. 1. n. 155. & 159. vocat sententiam Authoris communissimam inter Catholicos, adducitque S. Bonaventuram asserentem, eandem sētentiam omnes Magistros magis approbare communiter, & Scotum ipsam appellantem sententiam Magistrorum. Juremeritò autem S. Cælestinus Papa scribens ad Galliæ Episcopos „ Augustinum tantæ scientiæ fuisse, memorat, ut inter Magistros „ optimos etiam antè à suis decessoribus haberetur „ Et S. Gelasius in epistola 6. profitetur „ Augustinum, & Hieronymum „ esse lumina Magistrorum.

Cardinalis Aureolus in 2. sent. dist. 33. q. unicâ art. 1 scri-

 bit,

bit, quòd illa doctrina [sententiæ Sfondrati] *est communis Ecclesiæ sententia*. Æquissimè tamen pronunciavit Johannes II. Papa in epist. 3. „ Doctrinam S. Augustini in Ecclesiâ observa-
„ ri secundùm Prædecessorum statuta „. Alexander VII. SS. Augustini, & Thomæ asserta appellavit *dogmata inconcussa, tutissimaque*. Et Clemens X. de S. Augustino „ Est Ecclesiæ Do-
„ ctor præcellentissimus, qui spiritu Dei plenus hæresum, er-
„ rorumque tenebras tanquam fulgentissimum christianæ eru-
„ ditionis iubar, profundissimis, simulque sole clarioribus
„ scriptis profligavit „.

Nicolaus de Lyra in cap. 4. Ecclesiast. asserit, infanteș absque Baptismo defunctos non sustinere aliquam „ Pœnam sensibile,
„ sed habere vitam magis delectabilem, quàm possit haberi in
„ vitâ præsenti *secundum omnes Doctores, qui loquuntur de mo-*
„ *rientibus in solo peccato originali* „ Johannes Maldonatus exponens verba Johannis 3. vers. 5. *Nisi quis renatus fuerit &c.* subiungit „ Lego apud Severum Antiochenum in Catenâ Græ-
„ câ, quòd omnes hodie Catholici docent, infantes, qui sine
„ Baptismo decedunt, beatâ quidem privari vitâ, aliâ tamen
„ pœnâ non puniri „ Ecquis autem arbitrabitur, Scriptores istos discrepare â Possidio in epist. ad Macedonium vocante S. Augustinum, *Patrem Patrum, Doctorem Doctorum*? à Sisto IIII. asserente, eum esse *inter intemeratæ Ecclesię Doctores præcipuum?* ab Hugone Victorino didascal. lib. 4. c. 14. testante; *omnes Ecclesiæ Doctores eum ingenio vicisse incomparabiliter*? à Martino V. *illum Patrum, sapientiumque omnium ingenia, ac studia exhibere*?

Nemini autem palmam cedere in exornando S. Augustino Eminentiss. Sfondratum (quamvìs sanctissimus Doctor omni humanâ laude longè major sit) elegantissima ejusdem verba demonstrant pag. 56. & 218.

Eâdem postmodùm oberrat chordâ Censor crambem recoctam jam totiès in cineres effusam porrigens, videlicet, imponendo Authori, ipsum assignare medium locum in quo infantes absque Baptismo decedentes sine ullâ sensibili pœnâ naturali felicitate in æternum fruantur. Centiès ostendimus, Scriptorem hac in re perquàm sobriè, & temperatè se gessisse, affirmando cum S. Thoma pag. 164. „ Illos infantes in eum statum
„ bonorum naturalium transferri, quem paragrapho primo ex Angelico Doctore descripserat. Ad

Ad ultima verò Censoris verba Petrus de Comitibus Regens Augustinianus disp. 5. de pecc. origin. art. 3. sectatus sententiam, quam de pœnis parvulorum tenet Eminentiss. Author, ita respondet „ Ex capite authoritatis est multò probabilior, & „ communior nostra sententia, quàm opposita, atque adeò nõ „ video, quomodo possit sustineri, quòd nostra sententia ad- „ versetur Statutis Pontificum, D. Bonaventuræ, Scoti, Ae- „ gidii,& aliorum. Facillimè trahuntur ad nostrũ sensum Afri- „ canæ Synodi, Gelasius, Gregorius, Avitus, Isidorus, An- „ selmus &c. „ Suffragatur Andreas Duvallius tract. de peccatis quæst. 4. art. 3. inquiens „ Non esse apertè de fide, infan- „ tes absque Baptismo decedentes non puniri pœnâ sensus, sed „ tantùm damni; siquidem cap. *Majores de Baptismo* non defi- „ nitur absolutè pœnam peccati originalis esse solùm privatio- „ nem Divinæ Visionis, sed illud dumtaxat ex communi Theo- „ logorum sententiâ, tanquam certum statuitur, & suppo- „ nitur. Ita ut hæc definitio non sit majoris ponderis pro fide, „ quàm sit communis Theologorum sententiâ; dicendum ta- „ men est ad fidem accedere, tùm propter hanc communem „ Theologorum sententiam, cum Theologorum unanimis „ consensus in aliquo dogmate Ecclesiæ sensum de illo aperire „ videatur; tum etiam propter rationes Theologicas, quas cõ- „ stat, quando evidentes sunt, certitudinem maximam ingene- „ rare, tùm denique propter definitionem allatam Pontificis, „ qui quando approbat doctrinam communem Theologorum, „ eam ad certum aliquem gradum certitudinis elevat, ut si do- „ ctrina illa non sit de fide, ad eam tamen quàm proximè acce- „ dat.

De voluntate Dei omnes salvos faciendi, & de Christo pro omnibus mortuo.

PROPOSITIO XI.

Duæ sunt in Deo voluntates; prima absoluta, efficax independensq; ab omni hominum merito, qua Deus naturaliter, meroque suæ bonitatis instinctu, atque ut dicam, motu proprio vult omnium hominum salutem, æternãq; felicitatem . . . . . & hanc vocamus voluntatem antecedentem; pag. 21. lin. ult. Altera voluntas est hypothetica, & conditionata. . . . . & hanc vocamus voluntatem consequentem. pag. 6. lin. 31.

NOTA.

HÆc *duplex in Deo voluntas*, antecedens, *videlicet*, & consequens, *cujus primus meminit S. Johannes Damascenus lib.* 2. *de orthodoxâ fide cap.* 29. *novo prorsùs sensu hic accipitur, quem apud nullum etiam ex recentioribus Theologis reperias. Alitèr omninò utramque hanc Dei voluntatem exposuit Doctor Angelicus* 1. *p. q.* 19. *art.* 6. *ad* 1. *ubi allato exemplo Judicis, qui cùm velit* antecedenter *omnes Cives vivere, hunc homicidii reum* consequenter *atque absolutè, ob justitiam, ac bonum publicum vult morte puniri, hæc subjungit,, Deus vult antecedenter omnem hominem salvari, sed consequenter vult aliquos damnari secundùm exigen-,, tiam suæ justitiæ,, Neque tamen id, quod antecedenter volumus,,, simpliciter volumus, sed secundùm quid, quia voluntas compara-,, tur ad res secundùm quod in se ipsis sunt, in se ipsis autem sunt in,, particulari: undè simpliciter volumus aliquid secundùm quod,, volumus illud, consideratis omnibus circumstantiis particulari-,, bus, quod est consequenter velle: Undè potest dici, quòd Judex,, justus simpliciter vult homicidam suspendi, sed secundùm quid,, vellet eum vivere, scilicèt, in quantum est homo, undè magis po-,, test dici velleitas, quàm absoluta voluntas.,, Et iterum eâdem par. quæst.* 23. *art.* 4 *ad* 3. *de voluntate Dei salvandi omnes, sic loquitur,, Deus vult omnes homines salvos fieri antecedenter (quod*

,, non

„ *non est velle simpliciter* „ *Idem habet* 3. *p. q.* 21. *art.* 4. *Allatæ propositioni nihil magis contrarium, quàm hæc doctrina D. Thomæ, ut omninò mirandum sit, Authorem in ipso jam libri titulo profiteri, se nodum prædestinationis ex doctrinâ ejusdem S. Doctoris explicaturum.*

DISPUNCTIO.

EXscribendus necessariò hìc est integer locus à Cẽsore propositus, ex eo enim adequatè accepto omnis cavillatio penitùs evanescet. Duæ, inquit Eminentiss. Scriptor pag. 5. „ Sunt in „ Deo voluntates, Prima absoluta, efficax, independensque ab „ omni hominum merito, qua Deus naturaliter, meroque bo- „ nitatis suæ instinctu, atque, ut ita dicam, motu proprio vult „ omnium hominum salutem, æternamque felicitatem, & ideò „ eos creat, eos redimit, & accomodatissimis ad hunc finem „ mediis accingit, aliter tamen, aliterque juxta infinitæ, ac or- „ dinatissimæ Sapientiæ suæ modum. Et hanc vocamus volun- „ tatem antecedentem, seu voluntatem amoris, quia nullam „ aliam causam habet, quàm ut dixi, naturalem bonitatis suæ „ instinctum, motumque proprium. Hæc, inquam, voluntas, „ quantum est ex parte Dei, efficax, & absoluta est. Efficax, „ quia vi hujus voluntatis movetur Deus ad media, non tantùm „ huic fini necessaria, & commoda, verùm etiam abundantissi- „ ma, & præstantissima hominibus applicanda, adeò ut ne vni- „ genito quidem, nec sanguini, vitæque parcat, quod nemo „ facit, nisi qui finem flagrantissimè, ac efficacissimè ex parte sua „ cupit. Absoluta verò hæc ipsa voluntas dicitur, quia licèt „ Deus exequi hanc suam voluntatem nolit, nisi homine con- „ sensum suum præbente, cum salvare invitum nolit, quod ta- „ men creaverit, & quod ideò creaverit, ut æternam vitam adi- „ pisceretur, quodque in hunc finem nobilissimis, & validissi- „ mis mediis instruxerit, id totum gratìs, totumque opus sum- „ mi amoris, & bonitatis fuit, nihil homine ipso ad propositum „ tam regiæ spontaneæque adoptionis conferente, nullâque ex „ ejus parte conditione expectatâ. . . . . Quod Deus te vo- „ luerit condere, voluerit in filium, quantum est de se, adopta- „ re, voluerit regni cælestis hæredem esse, in eumque finem „ mille, ac pretiosissimis te dotibus, ac beneficiis exornaverit,

„ merę

„ meræ charitatis, & misericordiæ fuit, nihil te, tuisque meri-
„ tis adjuvantibus. Voluntas verò, qua decrevit, ne hoc ipsũ
„ regnum obtineres, nisi velles, & mereris, quodque spolia-
„ re te illo voluerit, quia prævidit, te operari, & mereri nolle,
„ hæc, inquam, voluntas conditionata, & consequens dici de-
„ bet, quippè ex prævisâ voluntate, arbitrioque tuo pendens,
„ quod Theologi nostri aliis terminis voluntatem intentivam,
„ & executivam appellant.

S. Johannes Damascenus primus quidem omnium illam duplicem voluntatem nomine antecedentis, & consequentis appellavit; eam autem distinctionem duplicis voluntatis desumpsit vel à Tertulliano, vel à S. Chrysostomo: primus lib. 2. cont. Marcionem c. 11. habet „ Bonitas Dei prior secundùm naturã,
„ severitas posterior secundùm causam, illa ingenita, hæc acci-
„ dens, illa propria, hæc accomodata, illa edita, hæc adhibita.
„ Nec natura enim inoperatam debuit continuisse bonitatem,
„ nec causam dissimulatam evasisse severitatem, alteram sibi, al-
„ teram rei Deus præstitit „ Chrysostomus verò homil 1. in
„ epist. ad Ephes. „ Ubique ait, beneplacitum est voluntas an-
„ tecedens. Nam est alia voluntas. velùt, voluntas prima est,
„ ut ne, qui peccaverunt, pereant . . . . Beneplacitum ergò
„ primam voluntatem nominat, nempè, vehementem volun-
„ tatem, voluntatem cum cupiditate conjunctam, quæ & firma
„ animi persuasio dicitur „ Damascenus horum Patrum vestigiis insistens in calce libri contra Manichæos inquit „ Primaria voluntas est id, quod quispiam ex se ipso vult „ & lib. 2. de fide Orthodoxâ cap. 29. „ Sciendum est, ait, Deum præcipuâ, & an-
„ tecedente voluntate velle omnes salvari, & regni sui compo-
„ tes fieri, non enim nos ut puniret condidit, sed ut participes
„ simus ipsius bonitatis tanquam bonus. Peccantes verò puni-
„ ri vult tanquam justus. Itaque prima illa voluntas antecedens
„ dicitur, & beneplacitum, quod ex ipso est; secunda autem
„ consequens voluntas, & permissio ex nostrâ causâ ortum ha-
„ bens &c.

Componat, quæso, Lector Eminen. Authoris verba aliis præfatorum Patrum, & nec lac lacti tam simile reperiet, adeò religiosè eorum vestigia pressit Sfondratus. Voluntatem Dei antecedentem relatè ad salutem omnium hominum appellat Author efficacem, & efficacissimam, sed cum addito diminuente, nempè,

pè, vel quantum eſt ex parte Dei, ut pag. 2.5.6.10.17.18:19.23. 28.29.30.31.32.41.43.112. vel cum iſto alio addito diminuente illi alteri æquipollente, nimirùm, *ſi ipſi homines velint*, ut in pag. 5. 18. 19. 32. 41. 50. 53. 58. 60. 82. Voluntatem Dei antecedentem de ſalute omnium hominum cum illo duplici addito diminuente conſideratam importare dumtaxat voluntatem efficacem inadæquatè, ſeù in actu primo relatè ad finem principalem, ideſt, ſalutem omnium hominum eſt evidens, & innegabile ex ipſis terminis. Videatur Maſtrius de Meldula celebris Theologus in primo Sent. diſp. 3. quæſt. 4. art. 4. n. 260. diſp. 4. quæſt. 3. art. 3. n. 62. & latiùs quæſt. 5. n. 96. 98. & ſeq. ubi ex verbis Chryſoſtomi ſuperiùs allatis infert,, Si ex illis non explica-,, tur, ait, voluntas beneplaciti, & quæ ſit efficax quantum ex,, parte ſuâ, quibus aliis clarioribus verbis id explicare potuerit,, planè ignoro; & diſp. 5. q. 1. art. 2. n. 22. docet, quòd niſi di-,, catur illam voluntatem eſſe ex parte Dei efficacem quantum,, in ſe ipſo eſt, jam talis voluntas non declarat ingens, flagran-,, ſque, ac vehemens Dei deſiderium, quòd omnes ſalventur,,, nec ex tali voluntate Patres rectè arguerent ſummam Dei bo-,, nitatem, & eam exaltare altitudinem divitiarum divinæ gra-,, tiæ, ac miſericordiæ, & minimè declararet affectum Dei erga,, totum genus humanum,, Et n. 9. poſt allata verba antiquiſſimi Authoris Conſtitutionum Apoſtolicarum ſub nomine S. Clementis lib. 2. cap. 59. ſubjungit idem Maſtrius,, Ecce quòd,, voluntas ſalvandi omnes vocatur à Clemente placens, ideſt,,, voluntas beneplaciti in ſenſu ſuperiùs declarato, ut benepla-,, citum dicitur quidquid Deo placet, & quod cupit, ut fiat quã-,, tum in ipſo eſt, quo etiam ſenſu vocatur perfecta, ut oſtenda-,, tur, eſſe efficax, quantum eſt ex parte Dei, in multis enim non,, perficitur ex ipſorum defectu,, Hoc totum, & nihil amplius contendit Sfondratus in hoc ſuo Tractatu, ut magis, magiſque inferiù patefiet.

Huic loquendi modo apertè concinunt tum S. Chryſoſt. homil. 2. in epiſt. ad Hebr. ubi generalem voluntatem in Deo eſſe dicit ſalutis omnium hominum,, quos quantum in ſe eſt ad ſa-,, lutem perducere cupit,, Tum Ambroſiaſter ſuper illa eadem verba Apoſtoli, *Deus vult omnes homines ſalvos fieri*. Tùm S. Petrus Chryſologus ſerm. 108. eleganter exprimens eximium Dei affectum, quantum ex ſe eſt omnium impiorum ſalutem de-

ſide-

siderantis, & procurantis „ Audi," inquit, rogantem Domi-
„ num: totâ die expandi manus meas, ipso habitu rogat? Ex-
„ pandi manus meas,ad quem? ad populum non credentem,sed
„ contradicentē; distendit membra, dilatat viscera, pectus por-
„ rigit, offert sinum, gremium pandit; ut patrem se tantæ ob-
„ secrationis demonstret affectu: Audi & aliter rogantem Deũ:
„ Popule meus quid feci tibi, aut quid contristavi te? &c. Tùm
S. Paulinus Nolanus in epist. de Gazophilac. „ Deus, quantum
„ in ipso est, omnem hominem vult salvum fieri, quia in omni
„ homine opus suum diligit &c.„ Tùm S Laurentius Justinia-
nus lib. de contemptu mundi cap 8. „ Noli ò homo cum delin-
„ quis bonitatem damnare divinam, quòd suam tibi minimè
„ prærogavit gratiam, & benè agendi tibi negaverit potestatem,
„ vult, quantum in ipso est, omnes homines salvos fieri, & ad
„ agnitionem veritatis venire, quatenùs in omnibus reperiat,
„ quod coronet; Tùm S. Thomas in cap. 19. Johan lect. 3. „
„ Per hoc, quod dicit *sitio* ostendit ejus ardens desiderium de
„ salute generis humani 1. ad Timoth. 2. vult omnes homines
„ salvos fieri, Lucę 19. venit filius hominis quærere, & salvum
„ facere quod perierat; vehemens autem desiderium consue-
„ vimus exprimere per sitim „ Tum Enchiridion Coloniense
„ in tit. de Sacram.Pęnit.„ Misericors Deus vult omnes homi-
„ nes salvos fieri, quantum ad se attinet,voluntate anteceden-
„ te, quod verò reprobos damnat, fit voluntate consequente.
„ . . . . . Deus adeò vult omnes homines salvos fieri, ut ne-
„ mini quantumlibet scelerato gratiam suam subtrahat; Tùm
„ denique Scotus in 2. dist. 37. dum promiscuè disputat quæ-
stiones quatuor §. ad *solutionem istorum*, ait „ Deus licèt non te-
„ neatur dare rectitudinem nostris actibus, tamen quantum est
„ ex se daret, si voluntas creata cooperaretur. Universaliter
„ enim quidquid Deus dat antecedenter, daret illud consequē-
„ ter, quantum est ex se, nisi esset impedimentum „ Nota (ad-
monet post relata hæc verba Scoti Ruiz disp. 19. de voluntate
Dei sect. 5. n 21.) generalem doctrinam de antecedente volunta-
„ te *quantum est ex se efficaci*, „ & paulò anteà dixerat, eandem
esse sententiam omnium ferè scholasticorum.

Hanc Dei voluntatem antecedentem salvandi omnes homi-
nes appellant efficacem quantum est de se, seù quantum est ex
parte Dei, vel si homines velint, Dionysius Petavius tom. primo
The-

Theolog. dogm. lib. 10. cap. 3. & 4. ubi hoc latè probat ex pluribus SS. Patribus, quemadmodum etiam habet Didacus Ruiz frequenter in suis tomis Theologicis, Herinez in Academiâ Lovaniensi S. Theologiæ Lector jubilatus par. 1. Theol. disp. 8. q. 2. n. 27. Marcus de Berulle tom. 1. Theol. Scoti disp. de Prædestinat. quæst. de voluntate Dei; Antonius Bernaldus de Quiros in Collegio Vallisoleti generalis studiorum Præfectus, & Theologiæ Professor primarius in selectis disp. Theolog. de Deo q. 19. art. 6. num. 79. Petrus de Comitibus Regens Augustinianus disp. 2. de prædestin. art. 1. & omnes illi Theologi, qui asserunt illam voluntatem Dei antecedentem esse absolutam, & Deum dare omnibus gratiam quantum est de se efficacem, seù si homo velit.

Eodem modo discurrendum est de illâ voce *absoluta*, cujus in toto libro hac solùm occasione semel, aut bis meminit Author. In pag. namque 19. fit mera repetitio verbalis præhabita in loco à Censore producto, & pag. 112. ponitur τὸ *absolutè* in sensu diverso, prout opponitur huic particulæ τὸ *comparativè*. Quod autem loc. cit. illa voluntas Dei antecedens certissimè, & ab omni procul censurâ dicatur absoluta, non quidem respectu finis principaliter intenti, idest, salutis omnium hominum, ut falsò obtrudit Censor, sed respectu mediorum, est exploratissimum legenti integrum textum supra allatum. Non ne verissimum est, Deum absolutè hominem creasse, elevasse extrinsecè ad finem supernaturalem, ipsique in ordine ad æternam salutem validissimis mediis opitulatum esse? Undè Mastrius loc. cit. disp. 4. quæst. 5. n. 97. docet cum Gabriele Pennoto Canonico Regulari Ord. S. Augustini de libert. lib. 4. c. 21. quòd,, voluntas Dei
,, præveniendi hominem per gratiam non est voluntas condi-
,, tionata, si non fuerit impedimentum ex parte hominis, sed
,, est omninò absoluta, nec homo potest ejus executionem im-
,, pedire, licèt enim sit in ejus potestate ei consentire, vel dis-
,, sentire, non tamen eam recipere, vel non recipere, quia De-
,, us operatur eam in nobis sine nobis,,. Quamvis hæc ex verbis ipsius Authoris sint evidentissima, & ad omnes cavillos Censoris confringendos abundantissima, ut autem ipse addiscat, quàm leviter jactavit, illam voluntatem Dei antecedentem de omnium hominum salute dici non posse absolutam, patiatur se instrui à scholæ Theologicæ principibus.

B. Albertus Magnus apud Dionysium Carthusianum 1. Sent. disp. 46. q. 1. loquens de distinct. divinæ voluntatis in antecedentem, & consequentem, ait „ Quidam Magistri nostri temporis dicunt idem subtilioribus verbis: duplex est voluntas, „ una absoluta, quæ absolutè, ac simpliciter comparatur ad volitum, & non per aliud, quemadmodum enim scientia Dei „ comparatur per se ad omne verum, & potentia Dei ad omne „ ens possibile potestate efficientis, ita voluntas per se est omnis boni, & non nisi boni, & hoc modo vult omnem hominẽ „ salvari. Alia est Dei voluntas pendens ex præscientiâ meritorum non sicut ex causâ, sed sicut ex ratione concomitante, „ & hac voluntate non omnem hominem vult salvari: Hæc Albertus „ Tùm pergit Dionysius. Alberti responsio procedit „ secundùm opinionem superiùs recitatam eorum, qui dicunt, „ quòd præscientia meritorum sit ratio prædestinationis „ Advertat hîc obiter Lector, Dionysium cum aliis pluribus meritò inter Authores docentes, prædestinationem ad gloriam fieri post prævisa merita, recensere Albertum Magnum.

Doctor Angelicus, ad quem in suâ censurâ provocat Notator, super eadem verba Apostoli sic alté edisserit in Comment. ejusdem epistolæ lect. 1. „ Alio modo secundùm Damascenum, ut „ intelligatur de voluntate antecedente, non consequente. „ In voluntate enim Dei, licèt non sit priùs, & posteriùs, dicitur tamen voluntas antecedens, & consequens. Item secundùm quod voluntas potest dupliciter considerari, scilicet „ in universali, vel *absolutè*, & secundùm aliquas circumstantias, & in particulari. Et priùs est *absoluta* consideratio, & „ in universali, quàm in particulari, & comparata. Et ideò voluntas *absoluta* est quasi antecedens, & voluntas alicujus rei in „ particulari est quasi consequens. Exemplum de Mercatore, „ qui vult omnes merces suas salvare *absolutè*, & hoc voluntate „ antecedente. Sed si consideret salutem, non vult omnes merces per comparationem ad alia salvare, scilicet, quando cum „ salute sequitur submersio Navis, & hæc voluntas est consequens. Sic in Deo salus omnium hominum secundùm se cõsiderata habet rationem ut sit volibilis. Et Apostolus hìc ita „ loquitur, & sic ejus uoluntas est antecedens. Sed si consideretur bonum justitiæ, & quòd peccata puniantur, sic non vult, „ & hæc voluntas est consequens. „

S. Ber-

S. Bernardinus Senensis tom. 2. serm. 5. feriæ quartæ in die cinerum cap. 2. pag. 32. ità sententiosè fatur,, De Domino Apostolus 1. Timoth. 2. ait,, Qui vult omnes homines salvos fieri.
,, Quod verbum exponens Damascenus ait, quòd in Deo est du-
,, plex voluntas, non quidem ex parte volentis, sed voliti, sci-
,, licet voluntas antecedens, vel *absoluta*, & voluntas conse-
,, quens, seù *conditionata*. Voluntas autem *absoluta* est, quæ
,, respicit ordinem naturæ, proùt à Deo condita est, & quia à
,, à Deo omne bonum est volitum, & naturam intellectualem
,, bonum est obtinere salutem, ideò, quantum ex se est, vult om-
,, nes homines salvos fieri, quia ad hoc omnes conveniunt in
,, humanâ naturâ. Voluntas verò conditionata respicit ordinē
,, personæ ex parte liberi arbitrii, in quo incidit in malum, &
,, quia non est bonum omnes homines salvos fieri, nisi sub con-
,, ditionibus istis, scilicèt, ut qui se pręparat, & salvari con-
,, sentit, vult Deus salvari per suæ gratię largitatem, nolentem
,, verò, & suæ gratiæ resistentem Deus non vult salvari, quia nec
,, bonum, nec justum est. Patet exemplo: licèt enim sol omnes
,, homines illuminare sit aptus, tamen qui oculum claudit, vel
,, se ab eo avertit, non illuminatur à Sole. Sic Deus, quantum
,, in se est, paratus est omnes salvare, & tamen homines, qui ob-
,, staculum ponunt, nequaquam salvat,, Nihil accomodatiùs, nihil splendidius pro doctrinâ Sfondrati efferri poterat.

Franciscus Horantius gravissimus Theologus Ord. Minorū, qui Concilio Tridentino Procurator pro Episcopo Palentino interfuit, & postmodùm ad Ecclesiæ Ovetensis infulas evectus fuit, hanc eruditam attexit ponderationem lib. 3. de locis catholicis c. 6.,, D. Paulus dum discipulum eo loco persuadet pro
,, omnibus orare, egregiè judicat omnium salutem Deum sitire;
,, parùm etiam repugnabimus, si quis hujusmodi Dei desideriū,
,, & voluntatem, aut conditionalē, aut magis *absolutam*, suoque
,, modo perfectam appellet, modò eam sic omnes commodissi-
,, mè exprimamus, Deus vult omnes homines, & eorum quem-
,, que, salvos fieri, nisi obstinatorum hominum gravitas, ac du-
,, rities divinum à se favorem excutiat.,,

Vincentius Contensonus piissimus, & solidissimus Theologus ex inclyto Ordine Prædicatorum primo tomo Theologiæ primæ editionis disp. 9. de Divinâ voluntate cap. 1. specul. 3. pag. 384. habet,, Similiter Deus *absolutè* vult reprobum salvari, quē

„ tamen attentis variis caufis finit in peccatum labi, & propter
„ peccata damnari.

Petrus de Comitibus Auguftinianus in tract. de Prædeftinat. difp. 2. art. 1. explicans verba D. Thomæ 1. par. quæft. 19. art. 6. ad 1. ait, quòd S. Doctor nomine voluntatis antecedentis intelligit voluntatem *abfolutam*, qua Deus fertur in hominem ut homo eft abfque ullo adjuncto bonitatis, feù malitiæ, & nomine voluntatis confequentis intelligit actum voluntatis, quo Deus fertur in hominem cum adjuncto, hoc eft, ut bonum, feù malum.

Gabriel Vafquez Theologus præftantiffimus in 1. par. difput. 85. n. 15. ità difcurrit „ Juxtà mentem Damafceni, qui priùs
„ hanc divifionem divinæ voluntatis in antecedentē, & confe-
„ quentem ex Chryfoftomo accepit, & nobis explicavit, ali-
„ qua etiam voluntas antecedens eft efficax, & omninò abfolu-
„ ta, qualis eft voluntas præveniendi hominem gratiâ vocatio-
„ nis. Porrò tametfi voluntas, qua ex fe vult Deus omnium
„ hominum falutem, fit efficax, tamen non eft omninò fub con-
„ ditione, fed eft voluntas verè abfoluta, licèt non nihil con-
„ ditionis includat, quarè non folùm velleitas, fed voluntas
„ nuncupanda eft. Explicat hanc divifionem S. Thomas in hoc
„ articulo, qui & exemplo, quo utitur, & doctrinâ ipsâ mentē
„ Damafceni àpprimè intellexiffe videtur. Inquit igitur in fo-
„ lutione primi argumenti, eam effe voluntatem antecedentē
„ quæ circà rem aliquam abfolutè, & fecundùm fe confideratā
„ verfatur, confequentem verò, quæ eft circa rem cum ali-
„ qua circunftantia. „ Rurfus n 20. & 21. habet „ Inter volun-
„ tates antecedentes neceffariò fatendum eft, effe aliquas om-
„ ninò abfolutas, & efficaces, fi explicationem Damafceni, &
„ S. Thomæ fequamur. Cum enim ex eorum fententiâ volun-
„ tas antecedens refpectu noftri fit, quæ ex folo Deo, nec ullo
„ modo occafione noftrorum operum ortum habet, illa etiam
„ erit antecedens, qua Deus decrevit vocare nos hac aut alia
„ vocatione, quæ omninò abfoluta, & efficax eft Sicut enim
„ ex fua fola benignitate vocare voluit, fic etiam nullo inpediē-
„ te in tempore vocat, nec talis voluntas vocandi unquam effe-
„ ctu caret, quamvis ipfa vocatio non femper voluntatem no-
„ ftram moveat.

Didacus Alarcon in Complutenfi Collegio Societ. Jesu prima-

marius Theolog. professor tract. 3. de Voluntate Dei disput. 6. cap. 3. n. 13. firmat hanc assertionem „ Voluntas antecedens, „ qua Deus vult omnes homines salvos fieri, est omninò absoluta ex parte subiecti, & ex parte obiecti, & fomaliter est simplex, virtualiter tamen dicitur efficax, ut tradunt quoquot „ docent, non esse decreta conditionata in Deo, & probant testimonia plurima Sanctorum omnium asserentium, voluntatem hanc esse ardentissimum desiderium Dei salutis omnium, „ & ostendunt etiam infinita beneficia, quæ Deus omnibus hominibus consulit, quibus suam salutem consequantur.

De Quiros in Collegio Vallisoleti Soc. Jesu Generalis studiorum Præfectus quæst. 19. de voluntate Dei art. 6. n. 8. „ Mea, inquit, sententia sit, hanc voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes esse absolutam simpliciter, & secundùm quid „ conditionatam „ & num. 79. dixerat „ Deus ex se efficaciter „ vult salutem omnium, saltem sub conditione, quòd bene vivant, & nemo catholicus negare potest; Ergò vult *absolutè* „ omnium etiam reproborum salutem „ Georgius de Rhodes disp. 5. de Deo quæst. 2. sect. 2. § 1. appellat illam Dei voluntatē antecedentem conditionatam, & inefficacem ex parte obiecti, at ex parte Dei omninò *absolutam*, *& efficacem*, allegatque pro hac sententiâ Suarez, & Ruiz.

Johannes Gisbert in Academiâ Tolosana Regius Theologiæ Professor tom. 2. Scientiæ Religionis par. 1. de Deo uno, & Trino in serie quæstionum Juris, prævia approbatione Decani illius universitatis edito, ponit q. 3. de voluntate Dei cap. 5. art. 2. hanc Thesim n. 5. „ Voluntas generalis Dei salvandi omnes „ homines partim est efficax, partim inefficax, formaliter verò, „ & quoad intentionem *absoluta* est, non conditionata „.

Videat Censor, an allata Sfondrati propositio sit adeò contraria D. Thomæ, ut nihil magis, undè desinat mirari, quòd Author in ipso libri titulo professus sit, se nodum prædestinationis ex doctrinâ ejusdem S. Doctoris explicaturum. Ea autē Theologorum testimonia (quibus alia plura adiici possunt) coacervata sunt ad instructionem ipsius Censoris, ut addiscat, modum illum loquendi non esse contra omnes veteres, & recentes Theologos, quamvis re verâ, nusquam dixerit Sfondratus, voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes esse absolutam relatè ad terminum principalem, idest, ad salutem omnium hominum; sed

sed dumtaxàt relatè ad media omnibus collata, ut ex ejusdem verbis evidentissimum est.

PROPOSITIO XII.

Deus seriò, impensissimè, ac quantum in se est, efficacissimè omnium hominum salutem vult. pag. 2. lin. penult.

PROPOSITIO XIII.

Hanc Dei voluntatem omnes salvandi, quantum ex parte Dei est, efficacem esse, dubitari non potest, pag. 43. lin. 32. superiori propositione eandem voluntatem *absolutam* vocat.

NOTA.

HÆc è diametro opponuntur Scripturis sacris, quæ nobis omnipotentiam Dei commendant,, In ditione tuâ cuncta sunt posita, & non est qui possit resistere voluntati tuæ,, *Esther cap.* 13. *num.* 9. Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet. *Psal.* 113. *n.* 11. *quæ verba Psalmistæ expendens Augustinus Enchirid. cap.* 43. *ait*, quod utique non est verum, si aliqua voluit Deus, & non fecit, quoniam ne fieret, quod volebat Omnipotens, voluntas hominis impedivit. *Undè ex hujusmodi assertionibus, ut ait adhuc Augustinus eodem lib. cap.* 96.,, *Periclitatur ipsum*
,, nostræ fidei confessionis initium, qua nos in Deum Patrem omni-
,, potentem credere confitemur, neque enim veraciter ob aliud vo-
,, catur omnipotens, nisi quia quidquid vult potest, nec voluntate cujusquam creaturæ voluntatis Omnipotentis impeditur effectus.,,

DISPUNCTIO.

SUpersedisset sanè Censor jactandâ oppositione propositionū Authoris contra Scripturam, si hæc in ejus libro legisset, seù potius nō dissimulasset, nempè,, Duæ sunt voluntates in Deo (ex Commentatore S. Matthæi inter opera S. Anselmi) est & alia,

,, quæ

„ quæ est de effectibus rerum, de qua dicitur, omnia quæcum-
„ que voluit fecit, huic nemo potest resistere, hæc providen-
„ tiæ concordat semper &c. item pag. 34. Voluntas Dei nō po-
„ test mutari, aut vinci pag 39. Divina voluntas est immuta-
„ bilis. pag. 217. *Nihil est, quod tuæ possit resistere voluntati, si sal-*
„ *vare decreveris Israel* ex Esther. 13. „ quæ verba contra Authorem afferuntur à Censore, qui potius adnotare debuisset; prędictas authoritates evidenter procedere de voluntate Dei efficaci simpliciter, & adęquatè, seu in actu secundo.

Observat autem Stephanus Dechamps de hæresi Janseniana lib. 1. disputat. 7. cap. 2. num. 3. Jansenium ad improbandum in Deo voluntatem seriam, & impensam salvandi omnes homines fædè hæreticos expilasse, infamemq; ex variis illorum sententiis ac veluti laciniis centonem concinnasse, sic Janseniani in Gallico Catechismo de Gratia ad illam interrogationem 66. „ Voluit ne Deus solos electos salvos fieri? Respondent „ Si vellet omnes, ac singulos homines salvare, omnes re ipsa salvarentur, quia omnia quæcumq; vult in cælo, & in terra facit, nec est, qui possit ejus resistere voluntati „ Urget id ipsum acerrimè Theodorus Beza in Apolog. colloq. Monpelg. pag. 315. „ Si verè,
„ inquit, & simpliciter Deus vellet omnes salvos fieri, om-
„ nes necessariò ad salutē perducerentur, quia voluntas ejus est
„ omnipotentissima. At non omnes actualiter salvātur &c. „ Urget quoquè Hieronymus Zanchius de prædest. cap. 5. thesi 11.
„ Cum Dei volūtas nulla ratione impediri possit, & sit omnipo-
„ tentissima, idcircò nullo modo dici potest, Deum simpliciter,
„ & propriè velle omnes in universum homines salvos esse, „ Et in explicatione thesis 12. „ Cum voluntas Dei sit omnipoten-
„ tissima perfectio, si simpliciter vellet, omnes salvos fieri, omnes
„ salvi fierent &c. Ideo psal. 113. dicitur: quæcumq; voluit Do-
„ minus fecit in cælo, & in terra „ Rursus paucis interjectis „ Cę-
„ terùm pugnat cum Dei omnipotētia, & majestate dicere, De-
„ um aliquid simpliciter velle, & illud non fieri; quarè si qui
„ non salvantur, dicendum est Deum noluisse simpliciter illos
„ salvari &c. „ Deducit exhinc Dechamps, tritum illud esse, & familiare Calvinianum argumentum, quo Janseniani rem confici, & suos exarmari adversarios putant.

NO-

N O T A.

N*Eque poteſt dici, hæc verba Authoris*, efficacem, & efficaciſſimam *eſſe Dei voluntatem ſalvandi omnes, commodè intelligi poſſe, atque eo planè ſenſu, quo Apoſtolus abſolutè dicit, Deum velle, ut omnes ſalvi fiant, tametſi non omnes ſalventur. Non enim licitum eſt in rebus Theologicis verborum ſignificationem immutare, & ea novo prorſus ſenſu contra communem, & apud omnes receptum, intelligenda proponere, quia, ut ait Hieronymus* ex malè ordinatis verbis ſępè hæreſis incurritur, *quod quidem hìc accidit, ſupra enim vidimus ex S. Thoma* 1. *q.* 19. *art.* 1. *ad* 1. *antecedentē Dei voluntatem, potiùs dicendam velleitatem, quàm voluntatem abſolutam, cum è contrario hæc verba Authoris*, ſeriò, impenſiſſimè, efficax, efficaciſſima, abſoluta voluntas *in ſenſu obvio, & apud omnes recepto voluntatem Dei ſimpliciter abſolutam ſignificent, quę ſi non impletur, jam Deus non eſt omnipotens.*

DISPUNCTIO.

SOlerter adnotavit Bernardus Guyard in opere inſcripto. *Diſcrimina inter doctrinam Thomiſticam, & Janſenianam* lib, 2. quæſt. 5. art. 8. quod „ Janſenius Iprenſis contradicit Doctori Angelico quoad illam diſtinctionem, quia vulgò dicit, quòd „ Deus vult omniū ſalutem, *quantum in ipſo eſt*. Hæc enim ultima clauſula non illi arridet. *Quòd ſi*, inquit Cornelius apud „ eundem, *ab authoribus iſtis quæratur, quomodò non omnes ſalvi „ fiunt, ſi Deus velit omnes ſalvos fieri, cum ejus omnipotentiſſimæ „ voluntati nihil reſiſtere poſſit, dicere ſolent, Deū omnes homines „ velle ſalvos fieri, quantum in ipſo eſt* „ Verùm non tantùm iſta „ expoſitio nō placet illi, imò contrariam divinæ ſinceritati dicit; ſed modum iſtum loquendi familiarem eſſe D. Thomæ, „ qui in ejus lectione verſati ſunt, non poſſunt ignorare. Celebris eſt locus ille lib. 3. cont. Gentes cap. 159 in quo poſtquam oſtendit, quòd, licèt in poteſtate hominis nō ſit, nec promereri, nec advocare gratiam Dei, poteſt tamen impedire ne „ eam recipiat, propter quòd juſtè rebellis gratiæ dicitur, & peccatum illi imputatur, addit ſequentem rationem, *quia Deus „ in quantum eſt in ſe paratus eſt omnibus gratiam dare, vult enim „ omnes homines ſalvos fieri, & ad cognitionem veritatis venire.*

„ Sic

„ Sic altera authoritas, quæ est Principis Apostolorum, Deus „ patienter agit propter vos nolens aliquos perire, sed omnes „ ad pœnitentiam reverti, quam etiam ad ostendendum Deum „ velle omnium salutem à Theologis malè impendi, scribit Jã- „ senius, eandem in S. Thoma interpretationem recipit; *vel* „ *secundùm Damascenum*, inquit, *non vult aliquem perire vo-* „ *luntate beneplaciti antecedente, quia facit quod in ipso est, ad no-* „ *stram salutem*. Quamvis enim voluntas Dei ex se per consen- „ sum liberi arbitrii efficax non reddatur, modus iste loquendi, „ quantum est in se, cum illâ voluntate efficaci non est incom- „ patibilis. Ab aliis abstineo, sicut & in hac parte ab ejus disci- „ pulis, in quorum scriptis nihil frequentius, quàm hæc clau- „ sula *in quantum in ipso est* legitur, quis autem in animum suũ „ inducere poterit expositionem S. Thomæ super locum Apo- „ stoli vult omnes &c. Esse contrariam divinæ sinceritati? so- „ lus Jansenius „

Deum autem seriò, impensissimè, & quantum est de se efficacissimè velle salutem omnium hominum est constantissima, & exploratissima veritas à plurimis SS. Patribus, & Theologis ex sacris Scripturis deducta, ut etiam ex dispunctione sequentium notarum constabit. In antecessum verò observamus, voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes, ut non semel dictum est, esse efficacem quantum est ex parte Dei, seu si homines velint, seu si auxiliis consenserint, adeòque non esse absolutam ex parte termini principalis, qui est salus omnium hominum, sed cõditionatam, & coarctari ad finem, ut stat sub tali conditione, & non aliter. Undè cum volitione finis conditionatâ stat nolitio ejusdem, si non purificetur conditio, & utraque, tam volitio, quàm nolitio, quæ erat antecedenter ad conditionem, transit ad volitionem, vel nolitionem absolutam consequenter ad purificatam, vel non purificatam conditionem, & per consequens efficacia voluntatis conditionatæ non consistit in hoc, quod fiat effectus absolutè, sed quod fiat, si purificetur conditio. Cum hoc tamen optimè cohæret, quòd illa voluntas Dei de salute omniũ non sit inefficax ex eo quòd salus omnium non sortiatur suum effectum. Siquidem nulla voluntas conditionata finis redditur inefficax ex eo, quòd finis volitus non sortiatur absolutè effectum suum. Sicut enim se habet efficacia volitionis divinæ absolutæ in ordine ad effectum absolutum, ita se habet efficacia vo-

 litio-

litionis divinæ conditionatæ in ordine ad effectum conditionatum,& per consequēs sicut volitio divina absoluta est efficax,per hoc, quod effectus ex vi illius est absolutè futurus. ita volitio divina conditionata est efficax per hoc,quod effectus est ex vi illius conditionatè futurus. Porrò non potest per id,quod ex voluntate alicujus fit eo modo,quo fieri vult,reddi inefficax talis volūtas, cum efficacia voluntatis consistat in hoc, ut fiat, quod vult, & eo modo,quo vult. Aliquos autem non salvari,nō purificatâ conditione cooperationis ex parte ipsorum, fit ex vi ipsiusmet voluntatis divinæ de salute omniū alligatæ huic conditioni, si cooperentur,& non aliter, cum hæc ipsa volitio de salute omnium sub hac conditione involvat nolitionem de salute omniū,non positâ conditione. Idcircò per hoc,quod aliqui non salvantur,non purificatâ conditione cooperationis,non potest reddi inefficax voluntas Dei conditionata de salute omnium; immò esset inefficax, si omnes etiam non cooperantes salvarentur,& hoc contrariaretur illi voluntati; quâ fertur in salutem omnium cum particulâ taxativâ, proùt stat sub conditione cooperationis, & non aliter. Hinc fit, ut salus omnium,non impleta conditione,esset contra efficaciam voluntatis divinæ, quæ vult talem salutem non simpliciter, sed sub tali modo, & tali conditione. Quod egregiè animadvertens S Thom. 1. par. quæst.15. art.8. in corpore, dicit; „ Ex eo, quod voluntas Dei sit efficacissima, non solū sequi, „ quod fiant ea, quæ Deus vult, sed etiam quod eo modo fiant, „ quo Deus fieri vult „ Cum ergò Deus velit salutem omnium hominum non simpliciter,sed ut stat sub conditione cooperantis contingenter ex parte libertatis humanæ, hoc ipsum est juxta voluntatem Dei, ut salus omnium non sequatur, quando contingit deficere id, quod requiritur ex parte aliquorum. Quarè optimè salvatur divinam voluntatem semper impleri,prout fertur ad volitum non secundùm se, & simpliciter, sed conditionatè, & ut stat sub tali modo contingenti. Tota equivocatio Censoris est, quod efficaciam voluntatis conditionatæ à Sfondrato assertam constituit in sortitione effectus absolutâ, quæ est extra terminos tali efficacię proportionatos.

Nequid autem ad exactam hujus notæ solutionem desideretur, paucis explicandum est cum Didaco Ruiz disp. 20. de voluntate Dei sect.4.n. 18. quomodo voluntas illa Dei antecedens salvandi omnes velleitas dici possit„ Velleitas, ait, quæ non

„ vult

„ vult ex parte sua præstare, quæ præstare requirit illud bonum, „ quod per eam est volitum, illa videtur esse propria voluntatis „ ignavæ, sed aliter se habet Dei velleitas, quæ multò melius significatur verbo indicativi dicendo. Deus vult, omnes homines salvos fieri. Tunc enim maximè velleitas significatur „ verbo indicativi, quando ex parte volentis nihil deficit, quo „ minus obtineatur effectus volitus, nam talis volitio est particulariter efficax, & absoluta. „

Hinc Bernardus Guyard in quæstione nuper laudatâ art. 7. opportunè animadvertit „ Tantæ esse necessitatis explicationẽ „ illius sententiæ Paulinæ: *Deus vult omnes homines salvos fieri*, „ ut exindè pendeat explicatio, an Christus Dominus pro omnibus omninò hominibus mortuus sit „ Quod cum à longè „ perspexerit Jansenius, voluntatem antecedentem pro omnium salute in Deo extinguere, aut inutilem efficere conatur. „ *Postquam peccata* (verba sunt Jansenii) *jam ab hominibus inducta considerantur, antecedens voluntas in sola præcisione mentis, adeoque nudâ quadã velleitate, nihil omninò gratiâ causante, consistere potest, quod ex eo manifestissimè patet, quia talem antecedentem voluntatem etiam erga damnatas creaturas sive hominũ „ sive Angelorum Deus habet.* „ Observat idem Guyardus articulo octavo sequenti „ Jansenium jactare, quòd S. Thomas super allegatum textum Apostoli secutus est duas explicationes S. Augustini, quarum prima fit per distributionem accommodã, altera per distributionem, non pro singulis generum, sed pro generibus singulorum, quæ duæ solùm prędestinatos respiciunt, non autem omnes omninò homines „ Fateor, inquit Guyardus, „ & non solùm hoc ibi habet S. Thomas; sed etiam in primâ „ parte, sed nonne addit, & admittit tertiam explicationem de „ voluntate antecedente, per quam omnium vult salutem? Sed „ quia vim facit Iprensis in Commentariis S. Apostoli, quarè „ non descendit usque in finem illius lectionis primæ? Invenisset enim, quòd homo Christus Jesus est mediator Dei, & „ hominum, *non quorundam*, sed inter Deum, & *omnes homines*, „ post quæ sanè gloriari ausus non fuisset, habere se favorabilem „ S. Thomam, nam ly *non quorundam* pertinet ne ad distributionem accommodam, sivè ad distributionem pro generibus „ singulorum, non pro singulis generum? Non ne potiùs denotat, eum velle salutem omnium omninò hominum, hoc

„ est, omnium individuorum naturę humanæ?„ Deindè explicat, quomodò S. Doctor illam expositionem de distributione accommodâ tantùm pro prædestinatis usurpans, eam de voluntate consequenti, quæ simpliciter voluntas dicitur, intelligit. quandò verò eam ad omnes omninò homines extendit, tunc ipse loquitur de voluntate antecedenti, quæ dicitur velleitas per respectum ad voluntatem consequentem, quamvis illa dicat actū formalem in Deo. Undè quæst. 6. art. 2. refert hanc egregiam sententiam Dominici Soto in 4. dist. 15. q. 1. art. 1. „ Dominicus Soto, inquit, quem Calvinus in disp. sup. Concil. Tridentinum Regentem Concil. Tridentini prædicat, mentem utique Patrum circa mortem Christi apprimè novit; Sic autem ait, quòd„ Bonitati divinæ nullum magis nativum est in operibus „ ad extra se factis, quàm omnes homines, ut ait Paulus, salvos facere. Hoc enim uno proposito illos creavit, atque hac siti eos redempturus de cælo descendit, ut NEMINE EXCEPTO, suam eis beatitudinem impertiret.

PROPOSITIO XIV.

Manifestum est, Deum non tantùm seriò omnium salutem velle, verùm etiam ad hanc consequendam non avarè, non parcè, sed effusissimè, quantum est de se, omnia media suppeditare, quæ non modò sufficiant, imò abundent; pag. 128. lin. 25.

NOTA.

Quàm hæc falsa sint, infantes ipsi, ut loquitur Augustinus lib. 4. contra Julianum cap. 8. suâ taciturnitate convincunt„ quandoquidem eos vel in sinu matrum, vel statim atq; lucem aspexerunt, antequam ad Baptismum peruenerint, extinctos, omnia media ad salutem consequendam necessaria non habuisse, res ipsa per se clamat.

DISPUNCTIO.

INstantia illa de parvulis absque Baptismo decedentibus à V. C. Ludovico Bail Doctore Theologo Ecclesiæ Parisiensis Pro-

Propœnitentiario in libro de beneficio Crucis Parisiis impresso anno 1653. par. 3. art. 7. rectè vocatur Achilles Jansenistarum, ibique egregiè docetur „ Quòd etsi discernerentur parvuli ab „ adultis in hac causâ, non iniquũ videretur, quia parvuli igne „ perpetuo non torquentur post mortem, sicut adulti: quarè si „ salus esset impossibilis parvulis, cum ex hoc torqueri non de- „ beant in æternũ, tolerari posset, sed quòd sit impossibilis adul- „ tis, quibus aliter paratum est incendium sempiternum, ut nõ „ possint aliter esse, quã in inferno, quaquà se vertant, hoc hor- „ rescit animus, & intollerandum videtur iis, qui de Deo sen- „ tire norunt in bonitate ejus „ Nihilominus præfata obiectio nullatenus tangit Cardinalem Authorem, qui pag. 29. & 48. expressè excipit infantes absque Baptismo decedentes, ut nos supra specialiter explicavimus.

NOTA.

Quid de omnibus gentibus, quas ante adventum Christi vias suas ingredi dimisit Deus? Certè de his S. Prosper in respon. ad cap 8. *Gallorum sic habet „ Si circa universitatem generis humani „ salvandam, & in agnitionem veritatis vocandam ità indifferens „ per omnia sæcula asserenda est voluntas Dei, & usquequaque ne- „ minem hominum prætermisisse monstretur, impenetrabilis judi- „ ciorum Dei altitudo pulsatur. Quarè enim in præteritis sæcu- „ lis dimiserit Deus omnes gentes ingredi vias suas, quando Jacob „ elegit sibi Dominus. . . . quarè quod quærebat Israel, non est „ consecutus, electio autem consecuta est, cæteri verò excecati sunt, „ impossibile est compræhendere, & perniciosæ curiositatis est quæ- „ rere „*

DISPUNCTIO.

Huic obiectioni ità satisfit in Enchiridio Concilii Coloniensis de Sacramento Pœnitentiæ fol. 93. edit. Paris. anni 1558. nimirum „ Constat Deum nulli hominum gratiâ illâ generaliùs „ acceptâ deesse, adeò ut nullus sit peccator tam scelestus, cui „ Deus quoad in hac vitâ superstes fuerit, hanc gratiam penitùs „ subtrahat &c. Vel Pharao, vel Judas traditor exemplo esse „ possunt, quam liberalis sit Deus in hac gratiâ subministrandâ.

Quòd

„ Quòd autem Actorum 14. legimus. dicente Paulo ad viros
„ Lystrios, Deum in præteritis generationibus dimisisse omnes
„ gentes ingredi vias suas, non sic intelligendum, quasi Deus
„ gentes suâ gratiâ deseruerit. Qui enim non reliquit se exper-
„ tem testimonii, hoc est, qui beneficiis innumeris testificatur
„ se esse Deum optimum, & maximum, qui omne genus ho-
„ minum inhabitare facit super terram, ut quærant eum, adeoq;
„ declarat se eum esse, qui det omnibus vitam, & inspirationem
„ & omnia, sequitur non longè esse ab unoquoque nostrum,
„ quod in ipso vivamus, moveamur, & simus, isne putandus est
„ ulli genti gratiam suam prævenientem subtraxisse? „ Deindè
declaratur, quomodò Deus peccatores gravioribus vitiis impli-
catos deserat. „ Factum est, ut gentes Dei gratiam contemnen-
„ tes ac repudiantes dimissæ sint ingredi vias suas. Atque eâ-
„ dem omnino ratione fit, ut non omnes illos motus gratiæ spe-
„ cialis omnibus peccatoribus Deus impertiat. In causâ est enī
„ peccatoris obduratio gratiam illam communem seu genera-
„ lem negligentis, & repudiantis.
Tametsi Deus „ In hæc verba quoquè respondet Bail modò
laudatus art. 17. „ Dimiserit gentes ingredi vias suas, non im-
„ pedit istud quin auxilia quædam interiora ad vitanda pleraq;
„ peccata, & aliquod bonum operandum acceperint, Deus enī
„ dicitur deserere, non denegatione omnimodæ gratiæ, sed
„ non appositione quarumdam gratiarum magis specialium,
„ quas omnibus non concedi apud nos indubitatum, sed vel il-
„ las, vel quandam gratiam generalem parciùs, & occultiùs om-
„ nium hominum corda pulsantem, cum dispares sint mensu-
„ ræ, & quantitates gratiarum, quantò melius ex aliis verbis
„ ejusdem S. Prosperi confici potest, gratiam sufficientem dari
„ etiam his, qui pereunt; Sic enim loquitur in responsionibus
„ ad obiectiones Vincentianas in fine: Qui enim voluntatem
„ Dei spreverunt invitantem, voluntatem Dei sentiunt vindi-
„ cantem „ Tum subdit hanc sententiam ex lib. 2. de vocat.
Gentium cap. 10. „ Manifestaverunt, inquit, divinorum elo-
„ quiorum multæ authoritates, & continua omnium sæculorū
„ experimenta docuerunt, justam Dei misericordiam, & justi-
„ tiam nec alendis unquam corporibus hominum, nec docen-
„ dis, juvandisque eorum mentibus unquam defuisse. „ Ex eo-
dem Authore operis de vocatione Gentium subnecti possunt
alia

alia luculentissima testimonia ab Eminentiss. Scriptore deprōpta pag. 16. 133. 149. 153. 190. quibus addere visum est hoc aliud ex lib. 2. cap 4. ubi explicatur, quomodò Deus ante Christi adventum dimiserit omnes gentes vias suas ingredi „ Quamvis „ speciali curâ, inquit Author ille, atque indulgentiâ Dei Populum Israeliti cum constet electũ, & omnes alias nationes suas „ vias ingredi, hoc est, secundùm propriam permissæ sint vivere voluntatem, non ita se tamen æterna Creatoris bonitas ab „ illis hominibus avertit, ut eos ad cognoscendum se, atque „ metuendum, nullis significationibus admoneret „ Et cum descripserit gratiam internam cum externâ conjunctã à Deo omnibus collatam, pergit: „ Quoniam etsi longè est à peccatoribus salus, præsentiâ tamen salutis ipsius, ac virtute nihil „ vacuum est &c. Sicut enim ista gratiæ largitas, quæ in omnes „ gentes effluxit, non evacuat eam, quæ super unum Israel sub „ lege roravit, nec præsentes divitiæ fidem præteritę abrogant „ parcitati, ita nec de illâ curâ Dei, quæ Patriarcharum filiis „ propriè præsidebat, coniiciendum est, gubernacula divinæ „ misericordiæ cæteris hominibus fuisse subtracta. Qui quidē „ in comparationem electorum videntur abiecti, sed nunquam „ sunt manifestis, occultisque beneficiis abdicati.

Ast ambages omnes â Censore inductas his verbis Eminent. Sfondratus evertit „ Si enim Deus, inquit pag 122. quantum „ ex se est, vult omnes efficaciter, impensèque salvari, sequitur „ non minùs efficaciter, impensèque media, & gratias homini „ dari, quibus hunc finem obtinere possit, voluntati enim finis „ respondet voluntas, & cura mediorum. Vel igitur reprobanda est illa Dei voluntas efficax secundùm se salvandi omnes, „ vel si hæc admittitur, reiici nequaquam poterit, Deum effusissimè, quantum est de se, omnia media abundanter suppeditare „ Undè S. Johannes Chrysostomus homil. 7. in Johannem hæc præclara habet „ Gratia in omnes diffusa est, non Judeum, non Gentilem, non Barbarum, non Scytham, non „ liberum, non servum, non virum, non mulierem, non „ senem, non juvenem aversatur, omnibus autem facilem se „ præbet, omnes pari honore vocat „ Consonant Augustinus lib. de Genes. ad lit. Author lib. de vocatione Gentium l. 2. S. Cyrillus lib. 1. in Johannem, & doctrina scholæ Sorbonicæ apud Philippum Gamachæum de grat. ad quæst. 3. c. 5. „ Pagani, in-

„ quit,

„ quit, in summâ rerum divinarum ignorantiâ, & caligine ver-
„ santes, nec ullam Evangelii lucem habentes præter lumen na-
„ turæ habent adhuc varias inspirationes supernaturales, qui-
„ bus præveniuntur, & excitantur, quibus si assensum præbe-
„ ant, futurum est, ut Deus cætera ad salutem necessaria illis
„ suppeditet, illosq: erudiat, vel per se immediatè, vel per An-
„ gelos, vel per homines, sicut de Centurione, de Eunucho,
„ & aliis legimus „

Habertus Episcopus Vabrensis lib. 2. de grat. cap. 6. n.1. affert aliud testimonium Gamachæi 12. ad quæst. 3. c. 5. prop. 2. his verbis,„ Philippus Gamachæus vir qualis! quantorũ ἀντάξιος,
„ Gratia sufficiens, ait, nemini denegatur, sed datur re verâ om-
„ nibus cujuscumq; sortis, status, & conditionis fuerint, nec
„ solum electis, sed etiam reprobis; assertio est contra Calvinũ,
„ & probatur ex scripturis &c. „

Deindè exscribit verba Andreæ Duvallii, quem paulò post vocat Professorem Regium magni nominis, & insignis notæ, & posteà Isamberti, & tum subdit. „ Professores hodierni doctis-
„ simi in Sorbonæ, & Navarræ Regiæ numerosissimis scholis,
„ quæ sunt turres David, ex quibus pendent mille clypei om-
„ nis armatura fortium, Hennequinus, Dautruvius, Perere-
„ tius, Lemoinus, Robertus Duvallius, & alii eandem senten-
„ tiam contra hęreticos sentiunt, & docent,

N O T A.

Quid deindè de tot barbaris nationibus, quas à ducentis annis in novo Orbe Europęi invenerunt, quasq; etiam nunc in novos subindè tractus penetrantes inveniunt, in quibus vix ullum veri Dei cultus vestigium occurrit, an apud illos omnibus, & singulis hominibus tam adultis, quàm infantibus semper omnia ad salutem consequendam media effusissimè â Deo suppeditata fuisse dicemus?

D I S P U N C T I O.

Audiat de illis tot barbaris nationibus Censor responsum testis omni exceptione majoris „ Japones, ut refert S Fran-
„ ciscus Salesius lib.4 de amore Dei cap.5. „ Apostolo suo Bea-
„ to Francisco Xaverio querebantur de eo, quod Deus, qui tan-

„ tam

„ tam curam habuerat aliarum nationum, suorum oblitus fuisse
„ majorum videretur, cùm eis sui ipsius cognitione non favisset
„ defectu cujus perditi fuerāt. Vir Dei respondit, divinam legē
„ naturalem sitam esse in spiritu omniū mortalium, quam si pri-
„ sci sui custodissent absq; dubio illos lux cælestis illuminasset,
„ sicut è contra quia eam violarunt, damnari meruere. Tum Sa-
lesius divinitùs edoctus pergit,, Responsio Apostolica Viri Apo-
„ stolici, & omninò similis rationi, quam magnus Apostolus as-
„ signat perditionis antiquorum Gentilium,, (Eccè aliud re-
sponsum de gentibus ante Christi adventum, quod Censor op-
posuerat),, Quæ eos inexcusabiles facit, nam cum cognovissent
„ bonū, secuti fuerunt malū, quod est uno verbo, illud quod illis
„ intimat in primo capite epistolæ ad Roman., miseriam supra
„ miseriam eis, qui non agnoscunt perditionem suam à malitiâ
„ suâ dimanare,, Assignarat paulò antè rationem S. Præsul, quia
„ Deus sol justitiæ supra OMNES diffundit sufficienter, aut ut me-
„ lius dicam, SUPERABUNDANTER radios suarum inspirationum
„ corda nostra suis benedictionibus calefacit, unumquemque
„ pulsando illecebris sui amoris,, Item ex lib. 2. de amore Dei
c. 8. Deus, inquit, non reliquit nobis inutilitèr inclinationem
„ naturalem ipsum amandi, sed ut illa non remaneat otiosa, hoc
„ præcepto generali nobis præcipit eâ uti, & ut hoc præceptum
„ executioni mandari possit *nullum* relinquit *hominem viventē*,
„ cui ipse non donet *abundanter omnia media* ad hoc necessaria.
„ Sol visibilis omnes attingit suo calore vivificāte, & velut ama-
„ tor universalis rerum inferiorum in eas immittit vigorem ne-
„ cessarium ad rerum productionem; ità pariter divina bonitas
„ vivificat omnes animas, & largitur robur omnibus cordibus
„ ad ipsam amandam, absque eo quod nemo sit absconditus suo
„ calori, (& infra) Deus non donat nobis solùm simplicem suf-
„ ficientiam mediorum ad ipsum amandū, & ejus amore ad nos
„ salvandum, sed *copiam opulentam amplam, magnificam, dignam
„ tàm magnâ bonitate*, uti est divina &c. Non exercet ergò Deus
„ simplicem sufficientiam remediorum ad convertendos obsti-
„ natos, sed ad id applicat divitias suæ bonitatis. Apostolus
„ opposuit divitias bonitatis thesauro malitiæ cordis impœni-
„ tentis, & loquitur de corde malitioso, & tā pleno iniquitate,
„ ut contemnat etiam divitias mansuetudinis, quâ ipsum per-
„ trahit Deus ad pœnitentiam; & notetur, quòd obstinatus nō

„ sper-

„ spernit tantùm divitias bonitatis divinæ, sed divitias trahen-
„ tes ad pœnitentiam, ita ut *nemo* possit veraciter ignorare hanc
„ divitem, opulentam, fæcundam, & copiosam abundantiam
„ mediorum, quæ Deus largitus est peccatoribus ad ipsum amã-
„ dum, *id certum videtur quasi in tota Scripturâ*; „ O quàm multa quàm paucis! Videat Censor, quàm aptè hæc concinant Sfondrato.

N O T A.

Certè si hæc tàm incredibilia, atque ipsis rerum experimentis contraria, tanquam ad defendendam Dei causam necessaria, ita in Ecclesiâ proponuntur, valdè timendum est, nè Hæreticis, Judæis, Muomethanis, imò & tot impiis libertinis, atque Atheis, quibus hoc sæculum abundat, occasio detur, Ecclesiam, & fidem catholicam subsannandi.

DISPUNCTIO.

Caveat Notator, hipercriticus quid ipsa universalis Ecclesia in Lectionibus Breviari Romani pro die festo S. Antistitis attestetur de S. Francisci Salesii scriptis, quibus superemmet iste tractatus de Amore Dei „ Suis etiam scriptis cælesti doctri-
„ nâ refertis Ecclesiam illustravit, quibus iter ad christianam
„ perfectionem tutum, & planum demonstrat.

Hæc autem de tractatu amoris Divini à Sancto Præsule conscriptæ memoriæ consignavit Christophorus Giardu Episcopus Castrensis tum religione, tum pastorali zelo probatissimus in compendio ejus vitę lib. 2. c. 24. „ Ipse, ait, complanavit, & fa-
„ cile reddidit animabus piis iter valdè certũ ad montẽ perfe-
„ ctionis ex communi sententiâ Academiæ spiritualium, & me-
„ ritò consecutus est Lauream, & Magisterium hujus artis artiũ.
„ . . . . . Franciscus tractans de amore Dei simul junxit pra-
„ xim cum theorica, nec docuit alios nisi id, quod prius exper-
„ tus fuerat in se ipso, non sunt ejus præcepta merę speculatio-
„ nes, sed reales experientiæ, non inventiones ingenii, sed ope-
„ rationes affectus, neque hoc opus fuit partus naturæ, sed do-
„ num gratiæ, nec illud eruit ex suo marte transmittens poste-
„ ris proprias considerationes, sed id didicit ex unctione spiri-

„ tus,

„ tus, & exercitio cordis. Priùs fecit, posteà scripsit, priùs „ operatus est, posteà docuit. . . . . . . Denique tractatus de „ amore Dei aliud non est, quàm epitome exercitiorum spiritualium cum cœlesti sponso præhabitorum &c.

Sed ne pigeat ad fastidium usque congerere, & inculcare aliorum Patrum, & Doctorum testimonia ad rem tanti momenti firmandam, Familiam ducat S. Paulinus Nolanus epist. de Gazophilac. „ Patent, inquit, thesauri bonorum Dei, & divitiæ bonitatis ejus in promptu sunt, ut unusquisque non expectet „ accipere, sed ultrò sibi rapiat, quantum velit. . . . ob hoc „ quantum in ipso est omnem hominem vult salvum fieri, quia „ in omni homine opus suum diligit, & impensè tibi largitus est „ de suis opibus, si tu tibi ipsi non sis invidus, & avarus de iis, „ quæ Deus tua fecit, non ut causa tibi ad mortem, sed ut prætium ad vitam forent. O abundantia bonitatis Dei &c. S. Ephrem. Syrus serm. de compunctione cordis „ Divinam providentiam, ait, & in nos munificentiam quantaque nobis quotidiè largiatur, consideremus universi. Semper ejus gratia „ corda nostra visitat &c. „ Et postquã multa dixit de benignitate, quæ Deum compellit, ut semper visitet etiam peccatores, à quibus repellitur, addit „ Cernis quanto desiderio salutem „ nostram sitiat? quantopere nos salvare cupiat? „ Cardinalis Hosius, qui Legatus Summi Pontificis Concilio Tridentino præfuit, in confessione fidei cap. 68. scribit „ Sicut Sol in suo „ splendore permanens illuminat reuelatã facie fulgorem suũ „ speculantes, eodem modo, & lux Christi splendet quidẽ omnibus, ditissimè eis largiens suam claritatem. Episcopus Roffensis lib. contra Luter. art. 36. „ Præsto est Deus cuique volenti fidem, & gratiam elargiri suam, jam hujus incomparabilis thesauri cunctis factã potestate „ Enchiridion Coloniense in tit. de sacram. pœnit. „ Misericors Deus vult omnes homines salvos fieri quoad se attinet voluntate antecedente, „ quod verò reprobos damnat, fit voluntate consequente, quod „ justus sit eos, quibus præbita est OMNIS OCCASIO consequendæ salutis, nec apprehẽdere voluerunt, damnare &c. Deus adeò „ vult, omnes homines salvos fieri ut nemini quantũlibet scelerato gratiam suam subtrahat „ Universitas Duacena lib. inscripto: Veritas, & Æquitas Censuræ Pontificiæ &c. „ Omnes „ illustrationes, & inspirationes, quæ non desunt infidelibus,

„ sunt gratię Christi, ad cujus fidem disponunt remotissimè.
„ Infideles carere gratiâ sufficienti ad salutem tam proximâ,quã
„ remotâ, & omnibus principiis ejus, non est benè sentire de
„ gratiâ Christi, & copiosa redemptione. Et pag. 95. Nemo
„ autem est, qui auxilium quoddam speciale, illustrationem,
„ piam motionem &c. non percipiat„ Matthæus Ory Doctor Parisiensis Ord. Prædic. qui tempore Francisci I. Inquisitorem fidei Lutetiæ agebat lib. contra hæreses fol. 13.„ Speciale Dei
„ auxilium nemini denegatur, sed omnibus velùt lumen Solis
„ diffunditur, ita ut non sit acceptio personarum apud Deum,
„ cum non sit Deus Judæorum tantùm, sed & gentium.„ Ruiz disp. 69. de scientia Dei sect. 10. n. 7.„ Deus quantum ex se est,
„ ardentissimo amore desiderat reproborum conversionem, &
„ salutem, validissimisque mediis, & auxiliis procurat eandem.

Excipiat tandem Censor doctas has voces Francisci Horantii supra laudati lib. 1. de locis catholicis pag 52.„ Gratia sufficiens
„ & necessaria, ait, est omnibus parata non minus quàm sit per-
„ via oculis nostris lux hæc materialis, imò nolentes, & relu-
„ ctantes humanissimè provocat, atque inexcogitabili arte im-
„ piorum etiam pectoribus, quæ nostri Salvatoris benignitas est
„ & humanitas, se se insinuat, & undique miserentis Dei divi-
„ tiæ prodeuntes se se nobis ostentant etiam peccatoribus, &
„ malis; Sed audiatur Calvinus lib. 2. c. 2. sect. 6. *Phanaticos ni-*
„ *hil moror, qui gratiam pariter, & promiscuè expositam esse gar-*
„ *riunt*. Sit ut lubet, simus nos phanatici, simus garruli, simus
„ Divinæ gratiæ expositores, modò id crimen nobis commune
„ sit cum antiquis Prophetis. cum Apostolicâ majestate, cum
„ universâ Sanctorum multitudine, utriusque Ecclesiæ veteris,
„ scilicèt, ac novæ, Græcæ, & Latinæ, utrum magis præoptan-
„ dũ nobis cum his recensitis nos malè audire à Calvino, an be-
„ nè nobis esse cum istâ suâ maledicentiâ?„ Viderit Censor, cui suffragetur magis, utri accedere malit. Sibi placeat, sibi plaudat, sibi sapiat, quantum volet Notator, tot criminum reos agat laudatos Doctores, aliosque plurimos his consentaneos, tot accusationibus illos oneret; Sfondrato optatius est à talibus cum talibus accusari, quàm absolvi.

PRO-

PROPOSITIO XV.

Palam est, nullum omninò hominum esse. . . . . quem Christus nolit efficaciter, quantum est de se, salvum esse; pag. 17. lin. 20. Quod si nihil scriptura, nihil Patres de hoc Dei omnes homines salvandi proposito loquerentur, id ipsum apertissima ratio convinceret, cui nemo, nisi expers rationis repugnare possit; pag. 18. lin. 18.

NOTA.

Quod Christus omnium salutem voluerit; proque omnibus sanguinem suum fuderit, nullus dubitat Catholicus; at quod efficaciter pro omnium, ac singulorum hominum salute sanguinem suum Deo Patri obtulerit, negabit profectò, non qui, ut ait Author, rationis expers fuerit, sed quisquis meminerit, Christum jam jam iturum ad mortem, dixisse Patri. Non pro Mundo rogo, sed pro hîs, quos dedisti mihi, qui tui sunt *Johann. 17. v. 9. Item quisquis novit eum orantem ad Patrem non potuisse non exaudiri pro suâ reverentiâ; Heb. 5. v. 7. Denique quisque ex doctrina gratuitæ prædestinationis, agnoscit Deum solis electis salutem æternam absolutâ voluntate dare decrevisse, ex quâ voluntate pendet series illa gratiarum, & beneficiorum, quibus certissimè liberantur, quicumque liberantur, quorum utique potissimum est perseverantiæ donum.*

DISPUNCTIO.

CAlumniosam obtrudit in hac notâ imposturam Censor argumentatus à propositione modificatâ termino diminuente, & particulâ taxativâ ad propositionem ampliativè, & nullo addito diminuente affectam. Author in delatâ propositione expresse ponit voluntatem efficacem Christi *quantum est de se* circa salutem omnium. Dum ergò Notator exindè transit ad voluntatem Christi simpliciter, & adequatè efficacem, manifestam patefacit suam inscitiam, vel dolum. Porrò de voluntate Christi Domini, utpotè quæ fuit semper divinæ Patris voluntati perfectissimè conformis, discurrendum est in præsenti materiâ

teriâ eodem modo, quo de voluntate divinâ superiùs locuti sumus. Propterea Christus voluntate generali antecedenter quãtum est de se efficaci voluit, ut omnes homines, qui per peccatum Adæ perierant, per media quædam convenientia salutem æternam consequerentur, sicut, & sciebat Deum Patrem eo modo velle omnes homines salvos fieri. Undè cum maximo pietatis sensu scripsit S. Franciscus Salesius introductionis suæ part. 5. cap. 13. quòd sicut olim summus Sacerdos super pectus in rationali suo filiorum Israel nomina descripta gerebat, ita Christus Dominus, ut veritas figuræ responderet, omnes homines verè in corde suo expressis omnium, & singulorum propriis nominibus, habuerit, & sic omnibus, & singulis meritorum suorũ fructus distribuerit. Item lib 2. de Amore Dei cap. 4. in fin declarans S. Præsul summum beneficium Redemptionis generi humano â Domino communicatum edisserit,, Ita demonstravit
,, Dominus divitias suæ bonitatis in hac Redemptione copiosâ
,, abundanti, superabundanti, magnificâ, & excessivâ, qua no-
,, bis acquisivit, & veluti recuperavit omnia media necessaria
,, pro adeptione gloriæ, adeò ut nemo possit unquam conqueri
,, quasi divina misericordia alicui deesset, & cap. 6. Deus certè
,, ostendit mirificè divitias incomprehensibiles suæ potentiæ
,, in hac tàm magnâ varietate rerum quas nos videmus in natu-
,, râ, sed etiam majori magnificentiâ ostentat thesauros infini-
,, tos suæ bonitatis in varietate incomprehensibili bonorum,
,, quæ nos agnoscimus circa gratiam. Ipse non fuit contentus
,, in sacro excessu suæ misericordiæ mittere suo populo, idest,
,, *generi humano* redemptionem generalem, & universalem, quâ
,, quisque salvus esse potest, sed eam tot modis variavit, ita ut
,, suâ liberalitate relucente in totâ hac varietate ista varietas
,, mutuò exornet etiam suam liberalitatem, & cap. 7. Hæc su-
,, prema Dei bonitas diffundit abundantiam gratiarum, & be-
,, nedictionum in totum genus humanum, & naturam Angeli-
,, cam, à quâ omnes irrigati fuere, velùt à pluviâ, quæ cadit su-
,, pra bonos, & malos, omnes illuminati fuerunt tanquam à lu-
,, mine, quod illuminat omnes homines in hunc mundum ve-
,, nientes. Omnes receperunt suam partem, veluti ex semine,
,, quod cadit non solùm supra terram bonam, sed etiam in me-
,, dium viarum intra spinas, & supra petras, ita ut omnes inex-
,, cusabiles forent coram Redemptore, si ipsi hac abundantissimâ
,, re-

„ redemptione non uterentur pro propriâ salute. Quamvis „ autem hæc abundantissima gratiarum opulentia sit ità diffusa „ supra totam naturam humanam, & in ipsâ nos simus omnes „ æquales, & dives abundantia benedictionum sit omnibus no- „ bis oblata, nihilominùs harum gratiarum varietas est tam ma- „ gna, ut dici non possit, an sit mirabilior magnitudo omnium „ gratiarum in tam ingenti diversitate, aut diversitas in tantâ „ magnitudine; & infra. Quisquis habet non solùm ad sufficiẽ- „ tiam, sed abundanter quidquid opus est ad salutem „ Hęc S. Franciscus Salesius, qui ab Eminentiss., & piissimo Cardinali de Aguirre tom 3. Theologiæ S. Anselmi disp. 120. sect. 7. nu. 65. „ Vocatur Seraphicus amator Dei, ardentissimus Dei ama- tor, & Ecclesiæ in hoc ipso sæculo eximium decus, Zelator ar- dentissimus gloriæ divinæ, qui nihil cogitabat, volebat, loque- batur, agebat, nisi ex præsentissimo atque æstuante Dei amore ipsius cor urente. & alibi nuncupatur alter hujus sæculi Bernar- dus.

N O T A.

Certum est enim, Christum Dominum paternæ voluntati sibi notæ semper consentientem hoc decretum, nec precibus, nec morte suâ mutare voluisse, ac proindè solis electis absolutè, & efficaciter magnum illud usque ad finem perseverantiæ donum, ut loquitur Cõcil. Trident. ad salutem æternam promereri voluisse, quos videlicet, sibi à Patre datos, neque à quoquam de manu suâ raptum iri in Evãgelio declaravit. Undè S. Thomas S. Augustinum sequens 3, par. q. 21. art. 4. docet omnem Christi voluntatem absolutam fuisse semper impletam, atque adeò quamlibet ejus orationem esse exauditam „ „ omnis, inquit, absoluta voluntas Christi, etiam humana fuit im- „ pleta, quia Deo fuit conformis, & per consequens omnis ejus „ oratio fuit exaudita, „ Et eodem articulo respondens ad 2. ait dicendum, quòd Dominus „ Non oravit pro omnibus Crucifixoribus, „ neque etiam pro omnibus, qui erant credituri in eum, sed pro his „ solùm, qui erant prædestinati, ut per ipsum vitam consequerẽtur æternam „ Quapropter si credamus Authori, dicendum esset, S. Thomam, itemque S. Augustinum cum omnibus eorum sequacibus apertissimæ rationi repugnare, quod an tolerandum sit, aliorum, ad quos pertinet, judicium esto.

DIS-

NOnnulla tùm supra, tùm hìc opposuit Censor de oratione Christi, quæ sanè præfocata sunt ab Eminen. Authore pag. 50. sed cum ea non legerit, vel saltem dissimularit, ut ipsi invidiam crearet, proinde hìc exscribenda sunt „ Sciendum est, in-
„ quit Sfondratus, Christum Dominum Johan. 17 mundo va-
„ ledicentem pro tribus personarum generibus preces suas ad
„ Patrem fudisse. Primo à versu 9. usquè ad 20. prò solis Apo-
„ stolis rogat, quibus tantùm, & non toti mundo conveniunt,
„ quæ illic à Christo dicuntur, videlicet, quòd sermonem suum
„ eis dederit, quòd mundus eos odio habuerit, quòd non sint
„ de mundo, quòd eos in mundum mittat &c. posteà à versu 20.
„ non pro solis Apostolis, sed pro omnibus fidelibus, (quos in-
„ ter multi utique reprobi erant) orat iis verbis. *Non pro eis*
„ *autem rogo tantùm, sed, & pro iis, qui in me credituri sunt per*
„ *verbum eorum*, ubi apertè ostendit, se priùs pro solis Aposto-
„ lis ad Patrem precatum esse. Denique versu 21. rogat, & pro
„ toto mundo, *ut credat mundus, quia tu me misisti*, Ubi vides
„ licet Christus à speciali illâ oratione, quæ solos Apostolos
„ complectebatur, Mundum excluserit, non exclusisse tamen à
„ reliquâ oratione suâ, in qua petebantur, quæ toti mundo cō-
„ venirent, videlicèt, ut in Christum crederent. Licet ergò
„ Christus præcipuè pro Apostolis, pro fidelibus, pro prede-
„ stinatis oraverit, non ideò tamen reliquum mundum oratio-
„ nis suæ expertem voluit, ut etiam S. Paul. clarè 1. ad Timoth.
„ 4. his verbis insinuat: *Qui est Salvator omnium hominum ma-*
„ *ximè fidelium*. Vides in hoc reprobos, & electos pares esse,
„ quòd omnes ad redemptionem pertineant, sed in hoc distin-
„ gui, quòd electi præcipuas partes redemptionis obtineant,
„ quia soli ejus effectum consequuntur. Planè cum S. Johan-
„ nes testetur, Christum esse Advocatum pro peccatis totius
„ mundi, sequitur orasse quoq; pro peccatis totius mundi, alio-
„ quin tam frustrà esset Advocatus, qui non erat, quàm frustrà
„ esset Musicus, qui non cantat. Omnes ergò redempti, omnes
„ commendati, omnes Christo ad salutem cōmissi, sed electi pre-
„ cipuè, non tamen soli. Oravit ergò pro mundo, & non oravit:
„ oravit prece illâ communi, omnesque complectente, non ora-
„ vit oratione illâ speciali ad solos Apostolos, aliosque electos
„ spe-

„ ſpectante, quo modo intelligendus etiã eſt Angelicus Doctor
„ 3.par.quæſt.21.art.4.ad 2.cum enim nihil aliud ſit oratio,quã
„ expreſſio deſiderii,ſicut Chriſtus omnibus etiã reprobis ſalutẽ
„ ardentiſſimè optavit, ita pro omnibus quoque precatus eſt „
Ex his Eminentiſs. Authoris verbis contritos jam vides Lector omnes cavillos Cenſoris, qui, ut apertiſſimum eſt, inſidiosè diſſimulavit præclariſſimam illam Sfondrati doctrinam, ubi etiam ſatisfit S. Thomæ, ejusque locus nominatim exprimitur à Notatore objectus, cui hanc aliam reſponſionem Bernardi Guyard ſupra commendati lib. 2. de diſcriminibus inter doctrinam Thomiſticam, & Janſenianam art. 3. reponere viſum eſt „ S. Thomas, inquit, ſcripturas (ſi quis unquam) intelle-
„ xit, & benè de Domino ſenſit. Quis autem benè de Domino
„ ſentire poteſt, niſi eum non ſolum crucifixoribus prædeſti-
„ natis, ſed etiam reprobis vitam ex viſceribus ſuis extrahenti-
„ bus pepercisse credat? ſi enim exemplum dedit nobis, ſi illis,
„ qui oderunt nos, benefaciamus præcipit, ſi pro perſequen-
„ tibus nos jubet, ut oremus, ſi eam perfectionem commen-
„ dat nobis, quæ perfectio eſt Patris cæleſtis, qui facit oriri ſo-
„ lem ſuum ſuper bonos, & malos, ipſum pro omnibus per-
„ ſecutoribus, & crucifixoribus ſuis non oraſſe credet S. Tho-
„ mas? ut autem Chriſtus Dominus non tantùm amicis, ſed &
„ inimicis benefaciendum, pro illiſque orandum perſuaderet,
„ dicebat Ethnicos & id quidem præſtare, hoc eſt, amicis ſuis
„ benefacere; at verò Chriſtianis, qui ad nobiliorem, ſanctio-
„ rem, generoſioremque dignitatem promoti ſunt, non tan-
„ tùm amicos, ſed & inimicos diligendos eſſe. Quis igitur Pa-
„ trem, Legislatorem, & Ductorem Criſtianorum in hoc arti-
„ culo defeciſſe poterit ſibi perſuadere. Quis pro charis, &
„ amicis ſuis tantùm, hoc eſt, pro Prædeſtinatis oraſſe dicet?
„ Hoc & Ethnici faciunt. Deindè Chriſtus Dominus pro illis
„ omnibus, quibus pepercit, oravit, ignoſcendo enim ora-
„ bat, & orando ignoſcebat; At non tantùm Crucifixoribus
„ prædeſtinatis, ſed etiam reprobis, quantùm eſt ex ſe ignovit.
„ Horribile enim & dictu, & cogitatu eſſet, in anima Chriſti
„ ſive viventis, ſive morientis odium aliquod, aut rancorem
„ adverſus iſtos parricidas remanſiſſe, ita ut veniam illis conce-
„ dere renuiſſet, igitur & pro omnibus illis oravit „ Tum id confirmat doctiſſime Guyardus ex ipſis verbis Chriſti Domini

juxta expositionem Venerabilis Bedæ super Luc. 23. & ejusdem S. Thomæ pluribus in locis, additque suffragia insignium Theologorum Medinæ, & Cabreræ.

Huic Doctori Parisiensi adiungere libet alterum ejusdem facultatis Theologum Franciscum Feuardentium, qui lib. 5. Theomachiæ cap. 25. ita refellit obiectionem Calvinistarum, & Jansenianorum de precibus Christi „ Preces Christi, inquit, ali-
„ quandò singulares, ac pro privatis amicis fuerunt conceptæ,
„ velut cum pro Petro rogavit, ut non deficeret fides ejus, ac
„ etiam frequenter pro se ipso, velut in suscitatione Lazari, &
„ gestis tam in horto olivarum, quàm in monte Calvariæ
„ omnibus compertum est. Aliquandò verò magis communes,
„ & universæ, quales fuere, quas modò pro suis Apostolis, mo-
„ dò pro credituris per verbum illorum, modò etiam pro Cru-
„ cifixoribus, & inimicis suis effudit dicens: *Pater ignosce il-*
„ *lis &c.* Alias denique preces effudit pro toto Mundo, cun-
„ tisque filiis hominum, cujusmodi fuerunt illæ, quas in mon-
„ tibus pernoctans divino Patri offerebat, ut etiam volens, no-
„ lens agnoscit Hæresiarca. Nemoque dubitare potest, Domi-
„ nicas preces omninò pares, & conformes fuisse operibus, cũ
„ ergò pro omnibus indifferenter, & sufficienter passus, & mor-
„ tuus sit, indubitatum esse debet, eundem etiam preces, &
„ orationes suas pro omnibus sufficienter coram Patre suo fu-
„ disse, & obtulisse. Quod autem soli electi re ipsâ finalem gra-
„ tiam, æternamq; beatitudinem consequantur, cæteri omnes
„ in peccatis suis moriantur, ac pereant, horum culpis effici-
„ tur, non meritorum Christi insufficientiâ, quemadmodum
„ in illis evidenter apparet, quibus dicitur, volui vos congre-
„ gare, & noluistis, perditio tua ex te Israel, ex me verò salus
„ tua; vocavi & audire, venireque renuistis; ego in interitu
„ vestro ridebo. Deus enim reliquit hominem in manu consi-
„ lii sui, adiecit illi præcepta, & mandata, vitam proposuit, &
„ mortem, ad quodcumque voluerit, apponat manum. si vo-
lueris servare mandata, ipsa servabunt te &c. Cudebantur, & vibrabantur hæc tela adversus Calvinianos, & Jansenianos; hinc sibi prospiciat Censor, ne quis fortè ei exprobret, eisdem ipsũ configi, & in eorum castris stipendia facere. Viderit ipse, quas in angustias partium studio se se coniecerit.

PRO-

PROPOSITIO XVI.

Unus est Deus, unus est mediator, inquit Apostolus . . . . ergò qni omnium Deus, & mediator est, aut oportet officio suo desit, aut omnium salutem, & vitam efficaciter velit. pag. 10. lin. 1. art. 18.

NOTA.

IAm suprà ostensum est, periclitari ipsum confessionis nostræ initium, qua Deum omnipotentem prædicamus, si Deus efficaciter *aliquid velit, quod effectu careat, unde nequaquam dicendum est, Christum omnium mediatorem futurum non fuisse, nisi omnium salutem, & vitam efficaciter voluisset. Alio quippè, aliaque ratione juxta prædestinationis gratuitę defensores verè mediator, ac Redemptor omnium dicitur, quòd videlicèt sufficiens pro omnibus pretium, ac superabundans, morte sua Patri obtulerit, ac re ipsa solverit, ac deindè sacramenta instituerit tanquam communes gratiæ fontes, ex quibus omnes salutem hauriant Id quod S. Prosper his verbis exprimit responsione ad primam obiectionem Vincent Cum „ propter unam omnium naturam, & propter unam omnium causam à Domino nostro in veritate susceptam rectè omnes dicuntur „ redempti, & tamen non omnes à captivitate sunt eruti, redemptionis proprietas haud dubiè penes illos est, de quibus Princeps „ Mundi missus est foràs, poculum quippè immortalitatis, quod confectum est de infirmitate nostrâ, & uirtute divinâ, habet quidem „ in se, ut omnibus prosit, sed si non bibitur, non medetur „ Quā doctrinam sequitur, & confirmat Concilium Tridentinum sess. 3. cap. 2. & 3. dum ait „ hunc Christum proposuit Deus propitiatorem „ per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non solùm autem „ pro nostris, sed etiam pro totius Mundi: verum etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed ii dumtaxat, quibus meritum passionis ejus communicatur „ Videndus hac de re Cardinalis de Lauræa opusc. 1. de prædest. cap. 20. & opusc. 2. de reprob. malorum cap. 11.*

APagè nugas. Pudet diutiùs immorari his mendaciis jam supra non semel detectis, & exsuflatis. Ne ferram, ut Tertulliani verbis utar, per eandem lineam frustrà reciprocem, ad notasse sufficiat, Eminentiss. Authorem ibi loqui de voluntate Dei efficaci, *quantum est de se*. En ejusdem verba à Censore suppressa in medio illius textus,, Cum Deus, inquit, sit omnium ,, Dominus, omnium mediator, non potest non omnibus, *quātum est ex se*, vitam, & felicitatem velle &c. Quis autem ambiget, ut quis de facto liberetur à servitute Dęmonis, debeant ei Christi merita applicari per Sacramentum, & ideò in effectu nō redimi reprobos, quia Sacramenta non recipiunt. quando, & ut oportet? Hoc dumtaxat intendit Eminen. de Laurea opusc. 2. de reprob. malorum cap. 11. allegato à Censore, qui exindè suffuratus est textus S. Prosperi, & Concilii Tridentini, qui solùm eodèm spectant. Nihilominùs idem doctissimus Cardinalis opusc 3. de gratiis actualibus cap. 19. ponit hanc primam conclusionem num. 429.,, Pro omni lege omnibus infidelibus om- ,, nis generis Deus largitus est, ac largitur gratiam sufficientem ,, (quam Sfondratus efficacem vocat, quantum est de se juxta lo- ,, cutionem plurium gravissimorum Theologorum inferiùs ad- ,, ducendum) ad posse in eum credere, sicut oportet, & ad pos- ,, se legem Dei salvantem, seù conducentem ad salutem obser- ,, vare, licèt non fecerint,, Et num. 456. astruit hanc aliam assertionem:,, Dicendum ergò & veraciter confitendum, quòd ,, benignissimus Dominus, & amantissimus Pater noster Deus, ,, qui creavit hominem, ut summum bonum intelligeret, intel- ,, ligendo amaret, amando possideret, ac possidendo frueretur, ,, idest, illum elevavit ad supernaturalium fruendorum ordinē, ,, quamvis illum liberum formaverit, & in manu consilii sui re- ,, liquerit, ut faceret, quod vellet, sivè bonum, sivè malum, ,, sciens eum suis propriis viribus non posse ad bonum super- ,, naturale, hoc est, ad summi boni cognitionem, & possessionē ,, se conducere, verisimile, ac probabile non est, quòd homini ,, talia bona opera ad id bonum conducentia præceperit, nisi ei ,, virtutem, seù auxilium, per quod id posset facere, concesse- ,, rit, alioquin, & impossibilia præcepisset, & posteà sine culpà ,, hominem damnaret. Hic est ipsissimus S. Augustini discur-

,, sus

„ ſus, ut in ſuo loco diximus de auxilio *ſine quo non* collato An-
„ gelis, & Adamo, inquiens, quod ſi illud non dediſſet, trans-
„ grediendo Dei præceptum non peccaſſent. Hùc enim colli-
„ mant omnia Sacræ Scripturæ loca, quæ Dei in hominem amo-
„ rem ac miſericordiam commendant.

Hactenùs iſte Purpuratus Pater, qui inibì eaſdem geminas theſes validiſſimis argumentis ex ſcripturâ, Patribus, & Conciliis, atque rationibus communit, penitùſque proſternit ambages, & technas omnes, quas Cenſor in has ultimas propoſitiones iniicit circa media ſalutis à Deo conceſſa omnibus infidelibus, barbaris, & ſilvicolis ante, & poſt adventum Chriſti Domini.

De reliquo in loco accuſatæ Propoſitionis Scriptor efficaciſſimè demonſtrat, Deum ſeriò, & efficaciter quantum eſt de ſe velle omnes prorsùs homines ſalvos fieri, ex textu Apoſtoli, ex quo eodem omninò modo argumentatur Doctor Angelicus lect. 1. in cap. 2. epiſt. 1. ad Timoth: „ Homo Chriſtus, inquit,
„ eſt mediator Dei, & hominum, non quorundam, ſed inter
„ Deum, & omnes homines, & hoc non fuiſſet, niſi vellet om-
„ nes ſalvare „ Et in limine lectionis 2. pergit: „ Suprà dixit
„ Apoſtolus. quòd Deus vult omnes ſalvos fieri, & probavit
„ hoc ex parte Dei, quia eſt unus omnium, & ex parte Chriſti,
„ qui eſt unus mediator omnium &c. „ Subſcribit Eminentiſs. Cajetanus in comment. ejuſdem epiſtolæ: „ Manifeſtat, ait,
„ quòd Deus vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionẽ
„ veritatis uenire, tùm ex vnitate Dei &c. tùm ex unitate Me-
„ diatoris: Si plures eſſent Mediatores inter Deum, & homi-
„ nem, exiſtimaretur, quòd unus eſſet mediator pro quibuſdã,
„ & alius pro aliis; Sed ex quo unus eſt mediator Dei, & ho-
„ minum ad reconciliandum homines Deo, illi uni incumbit
„ mediare inter Deum, & omnes homines. Et propterea idem
„ ſequitur, ſcilicet, quòd Deus vult omnes homines ſalvos fie-
„ ri, & ad agnitionem veritatis venire, ex hoc ipſo, quòd unũ
„ conſtituit mediatorem Dei, & hominum. Qui tanto magis
„ omnium hominum mediator eſt ad Deum, quanto ipſe eſt ho-
„ mo, quanto ab ipſo nihil humani alienum eſt. *Qui dedit Re-*
„ *demptionem ſemetipſum pro omnibus*. Ab effectu manifeſtat,
„ quòd etiam mediator vult omnes homines, ſalvos fieri, & ad
„ agnitionem veritatis venire, ex hoc ipſo, quòd dedit ſemet-
„ ipſum pretium ad redimendum, non aliquos, ſed omnes.

„ Quod

„ Quod veriſſimum eſt non ſolùm quantùm ad ſufficientiam, „ ſed etiam quantum ad efficientiam „ Adjungit hic Cornelius à Lapide Theodoretum Commentatorem Apoſtoli apud S. Anſelmum, & alios: „ Unus, inquit, eſt omnium hominum tam „ fidelium, quàm infidelium Deus, ideſt, Creator, Proviſor, „ & Pater, qui ſummè bonus omnes homines quaſi filios ſuos „ amat ac ſalvos eſſe cupit, ideoq; dedit Chriſtum mediatorem, „ ut ſcilicet unus, & idem Chriſtus omnium omninò hominũ „ eſſet Redemptor, vtque per Chriſtum omnes ſibi homines „ jungeret, ac ſalvaret; patet ergò, quòd Deus velit omnes ho„ mines ſalvos fieri feriò, & ſincerè, ſeu ut addit Sfondratus, „ efficaciter quantum eſt de ſe, videlicet, ut explicat S. Tho„ mas loc. cit. niſi impedimentum ponant.

PROPOSITIO XVII.

Cum sacræ Scripturæ totiès, ac tam enixis verbis Chriſtum pro omnibus mortuum eſſe teſtentur, nullibì verò, & nunquam pro aliquibus tantùm, planè temerarius ſit, qui id dicat. . . . . Si quis Princeps moriturus ultimis tabulis diſponat, ut ex regio, immenſoque theſauro, quem hæredi relinquit, omnes prorsùs regni captivi redimantur, qui triremibus, & ſervituti addicti ſunt, hæres verò non de ſingulis generum, ſed de generibus ſingulorum, hoc eſt, non de omnibus, ſed de paucis tantùm id intelligi vellet, quis non infidelem prævaricatorem, hoſtemque paternæ voluntatis non diceret? pag. 15. lin. 25.

NOTA.

Nemo non videt, hìc tanquam temerarios, infideles prævaricatores, ac divinæ voluntatis hoſtes traduci, quot hæc loca ſcripturæ, Deus vult omnes homines ſalvos fieri, & Chriſtus pro omnibus mortuus eſt, ita interpretantur, ut vocabulum omnes *accipiant, non pro ſingulis generum, ſed pro generibus ſingulorum, ideſt, non pro quolibet individuo, ſed pro cujuſcumque ſexus, ætatis,*

tis, conditionis, nationis hominibus; qua in re Author manifeste ostendit, vel se non legisse SS. Augustinum, Prosperum, Fulgentium, Gregorium Magnum, Remigium Lugdunensem, S. Thomam, aliosque Patres, qui inter alias locorum istorum explicationes hanc ipsam afferunt, & in primis commendant, vel si eos loca illa ità intellexisse noverat, vix ipse temeritatis, atque in SS. Patres irreverentiæ notam effugiet, qui non solùm eorum interpretationem nō est secutus, sed eam cum fastidio, & iniuriâ reiecit. Sat erit indicare loca, ubi prædicti SS. Patres hanc explicationem tradunt. S. Augustinus Enchirid. cap. 103. epist. 107. lib. de corrept. & grat. cap. 14., Episcopi Aphricani pro fide exules in epistola synodica, S. Fulgentius lib. de incarnat. & gratiâ cap. 31., S. Gregorius in pr. Regum lib. 1., S. Remigius cum tota Ecclesiâ Lugdunensi lib. de tribus cap., Lupus Ferrariensis d. 3. q. 1., S. Anselmus lib. de voluntate Dei in fine, S. Thomas 1. p. quæst. 19. art. 6 ad 1., item in Comment. super caput 2. epist. 1. ad Timotheum vers. 4. hos sequuntur inter recentiores Estius in 1. dist. 46., item in suis ad hunc locum Apostoli Commentariis, Sylvius 1. p. quæst. 19. Fromondus in comment., Cardinalis de Lauræa opusc. 1. de prædest. cap. 20., & innumeri alii.

Rectè Thomas Lemos loquens de eâdem explicatione tom. 2. tractatu 2. de dilectione Dei æternâ cap. 14. num. 138. ait, eum tanquā Sanctorum explicationem venerandam esse, & respiciendam „ Asserere autem, inquit, illam esse extortam, & peregrinam, seù „ minus rectam non est solùm sanctis Ecclesiæ Doctoribus contradi- „ cere, quod & gravissimum est, sed re ipsâ est idem S. Augustino, „ & S. Prospero obiicere, quod antiquitùs eisdem sanctis Doctori- „ bus à Pelagianis, & Semipelagianis obiiciebatur.

DISPUNCTIO.

RUrsùs involucris, & ambagibus nos obruere progreditur Censor propositionem mancam, & mutilam obtrudens. Desunt enim ista verba in medio „ Qui id dicat, quod scriptu- „ ra non dicit, id verò non dicat, quod scriptura tam clarè, & „ toties dicit „ Et in fine desiderantur hæc alia „ At quando „ id justiùs dicendum de illis erit, qui contra clarissimam scri- „ pturæ sententiam Christi Redemptionem angustissimam faci- „ unt, ejusque infinitum in homines amorem brevissimis ter-

„ mi-

„ minis coërcent „ Textus autem scripturæ ab Authore ibi indicatus non est ille Apostoli 1. ad Timoth. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri &c.* ut falsò supponit Censor, sed sunt ista loca scripturę „ Nec minus hanc in rem faciunt, inquit, Sfon-„ dratus ibidem, illæ sententiæ, quibus sacræ litteræ clarissi-„ mis verbis docent, Christum pro omnibus mortuum esse, „ quales sunt ad Rom. 8. *Qui proprio filio suo non pepercit, sed* „ *pro omnibus tradidit illum*, & 2. ad Cor. 5. *si unus pro omnibus* „ *mortuus est Christus, ut qui vivunt non sibi vivant, sed illi, qui* „ *pro omnibus mortuus est*, & 1. ad Timoth. 4. *Qui est Salvator* „ *omnium hominum maximè fidelium*, & epistola 1. ad Cor. 8. *Pe-*„ *ribit infirmus in tuâ scientiâ, pro quo mortuus est Christus?* Ubi „ Apostolus apertissimè supponit, Christum etiam pro moritu-„ ris, hoc est, pro reprobis mortuum esse, & 1. Joan 2. *Ipse est* „ *propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantùm,* „ *sed etiam pro totius Mundi* „ Oculos Lectoris appello. Nonnè Sfondratus hìc evidentissimé loquitur, Christum mortuum esse pro omnibus contra Calvinistas, & Jansenianos? Hoc autem est de fide sanctum, & est dogma ortodoxum à Sede Apostolicâ definitum, & à Sfondrato pluribus etiam Patrum suffragiis roboratum, & præcipuè Augustini, ac Concilii Tridentini statuentis sess. 6. cap. 3 1. „ Quòd etsi Christus pro omnibus mor-„ tuus est, non omnes tamen beneficium ejus mortis accipi-„ unt „ Ex quibus testimoniis immediatè infert Author „ Ex „ his omnibus, inquit, palam est, nullum omninò hominem „ esse, pro quo Christus passus non sit „ Deindè verba illa Authoris contra eos jaciuntur, qui dicunt, quod scriptura non dicit, idverò non dicunt, quod scriptura dicit, atque Christi Redemptionem angustissimam faciunt, ejusque infinitum in homines amorem brevissimis terminis coërcent. Hæc autem non feriunt Patres à Censore nominatos, qui, ut ipsemet fatetur, non tenent tantùm expositionem textus Paulini ab eodem assertam, sed etiam tradunt alias explicationes, & sanè Augustinus explanationem Authoris palam docet, ut indicatur pag. 16. 17. 18. 30. 31. 32. 35. 37. 47. 50. 75. 185. 186.

Tempestivè observat Ludovicus Bail de beneficio Crucis par. 3. art. 4, quòd „ Dogmatistæ (Bajani, & Janseniani) „ Christum charitate spoliant, minusque sitientem salutis ho-„ minum exhibent, quàm sint plerique homines, quos chari-

„ tas

„ tas urget ad desiderandam, & procurandam pro viribus salu-
„ tem omnium. Tam irrationabile est dogma, & Christo tam
„ injuriosum, cujus charitas omnibus supereminet, ut si sola
„ hæc inesset ratio, mihi esset horrori, sicut omnibus Christũ
„ amantibus esse debet. Et art. 5. subiungit, quòd Apologistę
„ Jansenii obiiciunt Patres, & Concilia, quorum verbis deter-
„ minatur, Christum pro mundo Electorum mortem subiisse
„ &c. sed in istâ farragine authoritatum operam ludunt Apolo-
„ gistæ: legi enim, & iterum legi, nec aliud lego, nisi quod
„ aliqui ex his Patribus indicant, Christum mortuum fuisse pro
„ electis, aut pro populo christiano, eosque redemisse; at istud
„ lubentes admittimus, nec eâ de re controversia est. Non
„ negant autem isti Patres, etiam mortuum fuisse pro aliis. Ad
„ quid igitur ista, nisi ad fastum, & pompam, & ad simplicium
„ deceptionem paginam occupant in eorum Apologiâ? „

Equidem minimè diffiteor, non paucos Theologos immemores obsequii, & reverentiæ innumeris titulis magno Augustino ab omnibus debitæ acriùs perstringere expositionem illorum verborum Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri* à S. Doctore habitam pro generibus singulorum, non pro singulis generum. Ast Eminentiss. Author duobus in locis proponit eandem explicationem S. Augustini circa illa verba Apostoli, & summâ, qua par est, veneratione, & modestiâ eam excipit. Primò enim pag. 56. scribit „ Augustinum, prout illi cum
„ Pelagianis certamen erat, illam Apostoli sententiam expli-
„ casse, eamq; expositionem conceptis verbis asseverat *esse verã*
„ in sensu insinuato, idque refellendis Pelagianis satis fuisse „ &
postmodùm luculentissimum elogium S. Doctori attexit. Idem repetit Author alio in loco pag. 165. nempè „ Sententiam il-
„ lam Apostoli diversis modis à S. Augustino expositam, utcũ-
„ que opportunius videbatur Pelagianis confutandis, & susti-
„ neri debere, quod suorum verborum Augustinus interpres
sit. Undè idem S. Pater in tribus locis à Censore citatis versat tantummodò illud dictum Apostoli 1. Timoth. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri*. De morte verò Christi pro omnibus perpessâ nulla ibidem mentio, benè tamen in locis ab Eminen. Authore allegatis pag. 15. 16. & alibi, ubi Doctor gratiæ Christi Augustinus disertè asserit, Christum pro omnibus mortuum fuisse.

S Lo-

Locus epistolæ Synodicæ Episcoporum Aphrorum in Sardiniâ exulum à Censore significatus extat in cap. 14. ubi solùm fit sermo de eodem effato Apostoli. *Deus vult omnes homines salvos fieri*, quod idem patet expresè in cap. 31. lib. de Incarnat. & Grat. S. Fulgentii à Censore notato, & in loco allegato P. Lemos, imò S. Fulgentius lib. 1. de remiss. peccat. cap. 16. asserit, Christum Dominum mortuum fuisse, etiam pro Judâ „ Post tra-„ ditionem Christi, inquit, habuit traditor tempus, quo per il-„ lum sanguinem, qui effusus est in remissionem peccatorum, „ ipsius quoque Judæ posset remitti peccatum. Quoniam Chri-„ stus, qui pro impiis mortuus est, non denegasset suo tradito-„ ri remissionis beneficium, si non ille sibi desperando adimeret „ tempus remissioni concessum „ Et epist. 7. ad Venantiam cap. 8. tradit, medicinam cælestem ex se nunquam deficere pro quocumque vulnere „ Sicut medico nostro, inquit, nulla est „ incurabilis plaga, ita nec in aliquo vulnere, nec in aliquo „ tempore cælestis potest deficere medicina „ S. Gregorius magnus homil. 25. in Evangel. in idem conspirat „ Ubique no-„ bis occurrit superna medicina, quia & dedit homini præce-„ pta ne peccet, & tamen peccanti dedit remedia, ne despe-„ ret. Sed hinc cognoscimus quantum Redemptori humani „ generis debitores sumus &c., & homil. 35. Ecce vocat, & „ quos inquinatos denunciat, hoc eos etiam amplecti quærit, „ à quibus desertum esse se queritur. Nemo ergò tantæ miseri-„ cordiæ tempus perdat, nemo oblata remedia divinæ pietatis „ abiiciat. Ecce superna benignitas aversos nos revocat, & „ nobis revertentibus clementiæ suæ sinum aperit. Item ho-„ mil. 34. Adhuc expectat, & provocat, ut surgamus, sinum „ suæ pietatis aperit, nosque ad se recipere per pœnitentiam „ quærit &c. sed ecce adhuc post tergum sequitur, & monet, „ quia jam & à nobis contemptus est, & tamen adhuc vocare „ non cessat &c. superbè aversos benignè revocat, & qui feri-„ re nos adversantes potuit, ut revertamur, munera promit-„ tit „

S. Remigio cum Ecclesiâ Lugdunensi de tribus cap. respondet Andreas Duvallius Doctor Sorbonicus in notis ad easdem epistolas, agens de variis expositionibus loci Pauli, *qui vult omnes homines salvos fieri* „ Licet prima expositio, inquit, sit „ Augustini in Enchirid. cap. 103., nihilominus propter hu-

„ jus

„ jus temporis hæreticos parumper est periculosa. Quòd verò
„ Christus non fuerit passus pro his, qui in infidelitate mori-
„ untur, ejusque passio fuerit dumtaxat pro multis, & non pro
„ omnibus, hæc benignâ indigent interpretatione; sermo enim
„ est de merito, & satisfactione quoad efficaciam, non autem
„ quoad sufficientiam, quomodò pro omnibus omninò homi-
„ nibus passus est. Qua quidem distinctione facile est omnibus
„ Ecclesiæ Lugdunensis rationibus occurrere, ut legendo cui-
„ vis facile constabit.

De Servato Lupo Abbate Ferrariensi advertit Ludovicus Bail in lib. de beneficio Crucis p. 3. cap. 22., quod „ Cum li-
„ brum illius de tribus quæstionibus typis editum approbassent
„ antiqui Professores facultatis sacræ Duacenæ Colvenesius, &
„ Sylvius ac ea de causa malè audirent apud aliquos, quasi arma
„ suppeditassent Jansenii defensoribus, Apologeticam scripse-
„ runt epistolam, in qua demonstrant, illum Authorem alienũ
„ esse ab opinionibus Jansenii, multaque in illo libro contine-
„ ri dogmatibus Jansenii contraria. At, inquiunt, Lupus as-
„ serit, Christum non pro omnibus mortuum, nec esse Salva-
„ torem omnium quæst. 3. Certè Catholicus non esset, si dice-
„ ret, Christum salvare omnes, damnare neminem, damnare-
„ tur ipse Pontificiâ Bullâ, si affirmaret, cuipiam non suppete-
„ re sufficientia per Christum auxilia ad abstinendum à peccato,
„ & hominem etiam peccare damnabiliter in eo, quod neces-
„ sariò facit art. 64. hic error est, à quo alienissimus est Serva-
„ tus, qui pag. 63. cum Chrysostomo sapit, quod *gratia Dei*
„ *pro omnibus gustaverit mortem, non pro fidelibus tantùm, sed*
„ *pro mundo universo*, & ipse quidem pro omnibus mortuus est.
„ Quod autem, si non omnes credunt, ille quod suum erat, im-
„ plevit; idest, auxilia gratiæ sufficientis cuique, ne in perpe-
„ tuum labatur, & ut à peccato resurgat, promeritus est, ut sit
„ omnium Redemptor sufficienter, paucorum efficaciter, &
„ verum sit *perditio tua ex te Israel, tantummodò ex me auxili-*
„ *um tuum*. Imò vult Lupus, *tanti pretii merito etiam damna-*
„ *tos mitiùs puniri* pag. 62. Utinam ex doctrinâ Servati discant
„ Pontificum Bullis adversantes, Deum nullos æternis gehen-
„ næ cruciatibus addicere, quibus non dederit ex Christi meri-
„ tis aliqua auxilia sufficientia ad salutem, *vel saltem ad oran-*
„ *dum*, ut impetrent uberiora, multò minus se ipsum decipi-

„ at quisquam quasi destitutus auxiliis ad non peccandum suffi-
„ cientibus æternas sibi pœnas peccando non accumulet &c.
„ ex quibus perspicuum est, tantum abesse, ut Lupus neget
„ Christum mortuum pro omnibus fuisse, ut etiam doceat,
„ quod supra insinuavimus, profuisse damnatis ejus sanguinem,
„ ut mitiùs torqueantur . . . . Mordeant ne Baiani dentibus
„ Lupi, an potius mordeantur? quæstionem aliis amplius re-
„ linquimus excutiendam „

S. Anselmus in devotissimis Orationibus, & Meditationibus nunc recusis in Urbe eruditissimâ pietate religiosissimi, ac doctissimi Cardinalis de Aguirre tantam veritatem clarissimè profitetur orat. 28. num. 10. „ Tu verò, dulcissime Domine Jesu,
„ nō solùm pro amicis, sed & pro inimicis mori voluisti „ Orat.
„ 34. n. 1. Domine Jesu Christe, qui Patre disponente, Spiri-
„ tu Sancto cooperante mortem tuam, spontanea voluntate mi-
„ sericorditer à peccato, & morte æternâ mundum redemisti.
„ Orat. 44. num. 1. Ille venit in hunc mundum, & humanum
„ genus suo sanguine salvavit, & inferni claustra destruxit, &
„ cælestis Regni januas aperuit. Medit. 6. num. 9 Certi sint
„ omnes peccatores, & iniqui, se peccatorum suorum veniam
„ accipere, si ipsa peccata sua curant dimittere, & pœniten-
„ tiam agere, ipse fons pietatis pro amore, quem erga eos habe-
„ bat, eandem carnem, quam pro eis sumpsit, pertulit cruci-
„ figi, ut qui erant peccatis mortui, nec aliter ad vitam redire
„ poterant, nisi pretio ejus sanguinis redempti; nullo modo
„ desperent, cernentes pretium, quod est datum pro peccatis
„ suis. Medit. 11. §. 3. n. 15. Homo ille redemit omnes alios.
„ Et tandem Medit. 15. §. 3. n. 45. Ille ipsis potiùs, à quibus
„ patitur, compatitur, à quibus vulneratur, ille medetur, ille
„ vitam procurat, à quibus occiditur. Cum qua mentis dul-
„ cedine, cum qua spiritus devotione, cum qua charitatis ple-
„ nitudine clamat, Pater, ignosce illis! „

Tandem D. Thomas 1. par. quæst 19. art. 6. ad. 1. exponit dumtaxat textum Apostoli. *Deus vult omnes homines salvos fieri*. In Comment. verò epist. 1. ad Timoth. c. 2. dilucidè habet, ut Paulo ante retulimus, quòd „ Jesus Christus est me-
„ diator Dei, & hominum, non quorumdam, sed inter Deum,
„ & omnes homines, & hoc non fuisset, nisi vellet omnes sal-
„ vare „. Item „ Christus est propritiatio pro peccatis nostris,

„ pro

„ prò aliquibus (electis nimirum) efficaciter, sed pro omni-
„ bus sufficienter, quia pretium sanguinis ejus est sufficiens ad
„ salutem omnium„ Rursùs 3.par.quæst. 79. art. 7. ad 2. „ Di-
„ cendum, inquit, quòd passio Christi prodest omnibus quan-
„ tum ad sufficientiam „ Si prodest omnibus quantum ad suffi-
„ cientiam (subjungit Contensonus dissertat. 5. pro defensione
„ InnocentianæCōstitutionis) profectò pro omnibus passio ser-
„ vatoris oblata est„ Adducit ibidē Contensonus alios clarissimos textus Doctoris Angelici pro eodem catholico dogmate ex 3. dist. 20. quæst. 1. art. 1 q 1. ad 2, ex comment. in cap. 8. prioris epist. ad Corinth., & ex lect. 3. in cap. 19. Johann.

Ex recentioribus à Censore allatis seligere visum est Emin. Cardinalem de Lauræa, qui in loco citato assumit dumtaxàt quærendum; *quomodò salvetur, quòd Deus vult omnes homines salvos fieri, si pauci sunt prædestinati*, quibus verbis constat titulus illius capitis vigesimi; nullam autem inibì habet quæstionem, an Christus pro omnibus omninò hominibus tam prædestinatis, quàm reprobis passus, ac mortuus sit. Istud enim ex professo agitat cap. 11. in opusc. 2. de reprobatione malorum, ubì n. 162. conceptis verbis asserit„ Quòd sicut fides docet, Christus est
„ Salvator, ac Redemptor, & Mediator humani generis inde-
„ finitè, & universaliter. non verò hujus, vel illius generis,
„ aut nationis, & sic tam hominum, qui in lege naturæ, aut le-
„ ge scriptâ, quàm eorum, qui fuerunt, sunt, & erunt pro tem-
„ pore legis Evangelicæ, & sic omnium omnis temporis homi-
„ num„ Et deindè ponit hanc conclusionem n. 165.„ Christus
„ pro omnibus omninò hominibus tam prædestinatis, quā re-
„ probis passus, ac mortuus est„ Eamque probat pluribus argumentis desumptis ex Sacrâ Scripturâ, Patribus Græcis, & Latinis, & ex Conciliis, & nu. 183. scribit: Tandem à Summis
„ Pontificibus Innocentio Decimo primùm, posteà à Successo-
„ re Alexandro Septimo damnantibus ut hæreticas quinque
„ propositiones Jansenii; quæ dicebat, *Christum non esse mor-*
„ *tuum pro omnibus*, in ordine quinta, *hæretica declarata, &*
„ *damnata est*. „ Posteà his verbis Emin. Theologus eidem capiti finem imponit„ Concludamus ergò caput istud, simulq;
„ opusculum cum S. Augustino lib. de salut. docum. cap. 46.
„ *Christus non pro Sanctis tantùm passus est, sed pro peccatoribus,*
„ *& impiis, ac sceleratis ascendit in Crucem, & passione suâ nos*
„ *om-*

„ *omnes revocavit ad vitam, non Sanctis tantùm dedit Deus Solem,* „ *& Lunam, & pluviam, & omnia nascentia terræ &c.* Non enim „ injustus est Deus, aut personarum acceptor, sed justus, beni- „ gnus, ac misericors, Cui gloria in sæcula. Amen. „

De Gratia, quæ omnibus datur, seù de gratia orandi.

PROPOSITIO XVIII.

Gratia orandi omnibus, qui præcepto tenentur; loco, & tempore opportuno datur; pag. 181. lin. 16.

Deus, ut omnibus, & quantum ex se est, efficaciter vult salutem, ità ad illam obtinendam omnibus copiosissima media tribuit, quorum potissimum, & maximè necessarium est Gratia orandi. pag. 138. lin. 36.

NOTA.

Nova prorsùs, & SS. Patribus imò, & Theologorum scholis inaudita doctrina, qua etiam infidelibus, impiis, idololatris, quocumque tempore, & loco vixerint gratia orationis communicatur, cui quidem doctrinæ sat erit opponere hæc verba Apostoli, quomodo invocabunt, in quem non crediderunt? *Rom.* 10. *v.* 14. *quam in rem ait Augustinus.* Si fides deficit, oratio perit, quis enim orat, quod non credit? *Serm.* 36. *de verbis Apostoli cap.* 2. *Iterumque eodem Sermone loquens de Paulo Apostolo* „ *Ut ostenderet, inquit, fidem fontem esse orationis, nec posse ire rivulum, ubi caput fontis siccaretur; adjunxit. atque ait, quomodò invocabunt, in quem non crediderunt? ergò ut oremus, credamus. Certè hic est communis christianæ doctrinæ, ac pietatis sensus;* quod fides sit fons orationis, *& quod in tantum quisque orare incipiat, in quantum ad Deum per fidem accedit. Undè paradoxi, vel potius monstri simile est, ei, qui nec dum aliquid de fide audivit, munus orandi, & quidem copiosum, & quodammodò continuum tribuere.*

DIS-

ERgò Eminentiss. Cardinales Bellarminus, de Lugo, de Laurea, de Aguirre, & Norisius, Illustrissimi Episcopi Gallicani Habertus Vabrensis, & Abelii Ruthenensis, celebres Theologi Vincentius Torre ex schola D. Thomæ, Mastrius ex schola Scotistarum, ac Lemoinus ex Sorbona, & alii plures in hac dispunctione, & in sequentibus allegandi novam prorsùs, & SS. Patribus, imò, & Theologorum scholis inauditam à Censore incusabuntur tradidisse doctrinam, & potius paradoxum, & monstri simile, eo quia omnibus hominibus urgente præcepto, & pro loco, ac tempore opportuno à Deo gratiam orandi communicari doceant, & præcipuè sapientissimus Cardinalis Norisius illud probans ex S. Augustino.

Nænias autem, gerras, & offucias in notâ congestas jam penitùs difflavit Sfondratus, qui, ut evidens est ex ipsiusmet verbis primæ propositionis delatæ, non scripsit omnibus dari gratiam orandi quocumque tempore, & loco, ut calumniatur Censor, sed *instante præcepto, & loco, ac tempore opportuno*. Quinimò oppositum disertè tradit Author pag. 162. „ Quidquid, inquit, „ de hac quæstione fit, an, videlicet, quoties præceptum urget, „ etiam improbissimis peccatoribus gratia detur, nostri instituti haud est, id indubitanter asserere, sed solùm dicimus, nullum hominem esse, cui dum vivit, & ut loquitur Augustinus, „ per mensuras temporum, per intervalla locorum, non quàm „ plurima gratiæ auxilia dentur, quibus & majorem, completãque gratiam, & ipsam quoquè vitam æternam consequi possit; „ id enim sufficit ad Dei bonitatem planè ostendendam in omnes effusam, nihil interim contendendo, quandò, quotiès, „ quantoque numero ea auxilia præstentur: sicut enim aliud est „ Solem omnibus lucere, aliud semper lucere, ita aliud est, Deum omnibus gratiam dare, aliud semper dare, istud dubium, „ illud compertum, ut à nobis hactenùs probatum est. „

Duplicem autem orationis speciem appositè distinguit Scriptor pag. 182., aliam imperfectam, aliam perfectam „ Gratia, „ seu spiritus orandi, ait, gradus quoque suos, & minorem, „ majoremque perfectionem habet: nam quoad initia sua, primosque gradus à Deo nòn petitur, sed spontè, gratisque datur (alioquin eundum in infinitum esset, & hoc ipso, quod „ pe-

„ petis, jam gratiam petendi habes) non ergò petis ut detur,
„ sed datur ut petas . . . sed quoad majorem intensionem, fervorem, & perseverantiam, etiam ipsa gratia orandi postulatur, sic enim cum Ecclesiâ precamur. *Actiones nostras quæsumus Domine &c.* His ergò, quæ nemini desunt, & major, ac perseverantior orandi spiritus. & proximum auxilium Dei ad legem implendam obtineri possunt. Primis ergò illis precibus, quorum facultas Dei liberalissimo dono omnibus peccatoribus præsto est, duo petimus, opportunum, videlicet, auxilium Dei tùm ad omnem orationem (quam opportet humilem, fiducialem, ac perseverantem esse,) tùm ad omnem operationem honestam, & salutarem.

Hanc doctrinam posteà confirmat Scriptor testimoniis SS. Augustini, Gelasii Papæ, & Doctoris Angelici; in propositione autem delatâ Authorem loqui tantùm de illâ gratiâ minus perfectâ, ejusdem verba modò allata, & alia plura variis in locis posita evincunt. Quandoquè etiam docet, gratiam orandi supponere fidem. sic pag. 225. affert illud Jacobi p. *postulet autem in fide nihil hæsitans*; & cum Doctore Angelico 22.quæst. 83. art. 16. ait ibidem „ Orationem habere vim merendi à Charitate, „ efficaciam verò impetrandi à fide, & fiduciâ „ Ex quo corruunt omnia consectaria in notâ Censoris allata.

Supponenda hìc quoque est alia Authoris doctrina ex pag. 155. & seq decerpta, nimirum „ Nemo potest invincibiliter „ ignorare illum præsertim articulum fidei de existentiâ Dei; „ & licèt modò nos lateat, quibus modis, quibusque secretis spiraculis Deus etiam Barbaris lucem, & gratiam suam infundat, certum est infundere, nullusque est sinus conscientiæ impervius Deo, quem gratiâ, & radio veritatis non impleat. Ea quidem cognitio naturalis est, cum, ut observat S. Thomas 1. par. quæst 2. art. 2. ad 1., sit magis præambulum ad fidem, quàm ipsa fides. Fides enim præsupponit cognitionem naturalem, sicut gratia naturam, sed quia hujusmodi notitia præsertim apud Barbaros, & rudes est nimis vaga, confusa, & universalis, propterea à Deo supplente defectum naturæ, eâ per gratiæ inspirationem magis completur ad ipsum Creatorem velut rerum humanarum principium, & bonorum malorumque remuneratorem cognoscendum, invocandum, colendum, timendumque, & hæc est illa fides,

„ in-

„ inchoata, fine qua nemo placere Deo poteſt, & qua ſi benè „ aliquis utatur, ad completam quoque, & chriſtianam fidem „ perventurus eſt „ Item pag. 169. ait dicendum eſſe cum Angelico Doctore ad Rom. 10. lect. 3. „ Omnibus hominibus „ etiam incultiſſimis, ac planè Barbaris auxilium gratiæ dari, „ quo legem naturalem obſervent, qua obſervatâ, & niſi obicē „ ponant, Deum curaturum, ut eis quoque Evangelium innoteſcat &c „

Undé antiqui Theologi Hugo à S. Victore, S. Bonaventura, Gerſon, Adrianus, Guillelmus Pariſienſis, ut teſtatur Contenſonus diſſertat. 6. cap. 1. de probabilitatis commento, docuerũt, nullam etiam apud infideles dari juris nèdum naturalis, ſed divini invincibilem ignorantiam, quia, inquiunt, poſſunt recurrere ad ſupremum, quem intra ſe habent, magiſtrum Deum *facilè exorandum*, ſi veritatem ſtudio quæſitam continuis precibus à Deo efflagitent, & ſe pœnitentiâ vitæque emendatione divinâ luce dignos efficiant, adeòque fidei ignorantiam eis imputandã credunt, quia Deus fidem nutritis etiam in ſylvis minimè negaret, ſi illam adhibitis omnibus, quibus poteſt comparari mediis, poſtularent.

Ità ergò reſpondet Cenſori Cardinalis Bellarminus lib. 2. de grat. & lib. arbit. cap. 8. „ Poſſunt, inquit, Gentiles, quibus „ nondùm eſt Evangelium prædicatũ, cognoſcere per creaturas „ Deum eſſe, & proindè poſſunt à Deo per gratiam prævenientē „ excitari ad credendum de Deo, quia eſt, & quòd inquirentibus „ ſe remunerator ſit, & ex tali fide excitari poſſunt eodē dirigē„ te, & adiuvante Deo ad orandum, & eleemoſinas faciendas, & „ eo modo impetrandum à Deo majus fidei lumen, quod Deus „ ipſo per ſe, vel per Angelos, vel per homines facilè commu„ nicabit. Ità reſpondet S. Thomas quæſt. 14. de veritate art. „ 11. ad 1. & affert exemplum Cornelii „ Quarè Vincentius Ferre ex Ordine ampliſſimo Prædic. in tom. de fide tract. 2. q. 1. §. 1. n. 3. loquens de infidelibus apertè negat „ Quòd ſi quis in „ pœnam peccati privetur omni auxilio ſufficienti ad legē im„ plendam, ille talis adhuc non peccabit legem non adimplen„ do, quia nemo peccat in eo, quod vitare non poteſt, proin„ dè dicit Tridentinum, Deus impoſſibilia non jubet, ſed ju„ bendo monet, & facere, quod poſſis, & petere quod non poſ„ ſis, ideòquè faltē debent reſtare in aliquo *auxilia ſufficientia ad*

„ *posse potere* auxilia sufficientia requisita ad præceptorum adi-
„ pletionem. Quòd si hæc adsint, quamvis prima deficiant,
„ homo non omni auxilio sufficienti privabitur, & sic tenebi-
„ tur ad legis adimpletionem; si autem omni auxilio sufficien-
„ ti destituatur, sic quòd adimpletio sit homini impossibilis,
„ non peccabit non observando legem „

Opportunissima est in præsenti doctrina Mastrii de Meldula in 3. sent. disp. 16. de virtutibus Theologicis, quæst. 15. art. 2. num. 405. ubi funditùs evertit molimina omnia, quæ contra Authoris doctrinam machinari quispiam posset „ Oratio illa,
„ inquit, qua aliquis petit à Deo fidem, pertinet aliquo modo
„ ad ipsam fidem, & in ratione doni computatur cum ipso fi-
„ dei dono, ut docuit Gregor. homil. 9. in Ezechiel. dum ait,
„ opera sine fide non adiuvare, nisi pro fide percipiendâ fiant.
„ Undè non mirum, quod Deus nunc concurrat auxilio super-
„ naturali ad illam voluntatem, quæ non procedit merè ex lu-
„ mine rationis naturalis, sed ex lumine fidei subobscuro, &
„ quasi ab aurorâ fidei, & ejus crepusculo, ut quærat idem lu-
„ men clarius, & oret pro illo obtinendo, quemadmodum ele-
„ ganter discurrit Cardinalis de Lugo disp. 12. sect. 3. ubi alia
„ plura dissolvit ad præsens negotium spectantia. Dum autem
„ negamus, dari non posse meritum aliquod ad salutem proxi-
„ mum, vel remotum ante fidem, hoc asserimus in ordine ad
„ justificationem, quatenùs non potest adultus justificationem
„ consequi absque propriâ fide, & strictè sumptâ, nam si quis
„ concedere velit infideli aliquos actus supernaturales ante fi-
„ dem ex auxilio Dei elicitos, qui sint veluti præviæ disposi-
„ tiones saltem remotæ, quibus Deus moveatur ad illum illu-
„ minandum circa res fidei, & ad ulteriora trahendum, ut ju-
„ stificationem consequi possit, hoc nullum reputo inconve-
„ niens, nam ad doctrinam Patrum, & Conciliorum in præ-
„ senti negotio salvandam sufficit, quod nemo sine fide, vel an-
„ te fide justificationem consequi possit, quia de potentiâ ordi-
„ nariâ, ut inquit Apostolus, impossibile est sine fide placere
„ Domino, quod de fide supernaturali explicat Tridentinum
„ sess. 6 cit. cap. 6. cum inquit, Deum benè utenti supernatu-
„ rali excitatione ad bonum, inspiraturum aliqualem notitiam
„ supernaturalem fidei, quam adiuvante Deo complecti queat,
„ idest, credere, & justificari; excitatio autem supernaturalis

„ ad

„ ad bonum in hac vitâ non est aliud, quàm actus fidei, vel actus
„ proximè dispositiuus ad illum. Idcircò Smisinch. de Deo uno
„ tract. 3. disp. 6. quæst. 4. ostendit, infidelibus, quibus fides
„ prædicata non est, non omninò defuisse auxilium Dei remo-
„ tè sufficiens ad salutem, quo si benè usi fuissent, ad auxilia ul-
„ teriora pervenissent usque ad illud, quod proximè sufficeret
„ ad credendum Deo sic dispposituro, ut per ministerium ho-
„ minis, vel Angeli, vel à solo Deo fides illa annunciata fuis-
„ set, & ab eodem concessa fuisset vocatio interna proximè suf-
„ ficiens ad fidem „

Accedit Eminentiss de Lauræa opusc. 3. de gratiis actualibus cap. 19. asserens, omnes infideles habere sufficientem gratiam ad Deum orandum, ut ipsis veritatem Religionis insinuet. Id, que innumeri alii catholici tradunt. Suffragantur duo Episcopi Gallicani. Alter est Ludovicus Abelli in tract. de gratia sect. 7. ubi docet, quod „ Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 11.
„ hanc S. Augustini sententiam ex ejus libro de naturâ, & gratiâ
„ cap. 47. refert., & approbat: Deus impossibilia non jubet, sed
„ jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non
„ possis, & adiuvat ut possis. Ex quo sequitur, quod quamvis
„ aliquando desit gratia benè operandi, ***nunquam tamen deest***
„ ***gratia postulandi, & impetrandi auxilii Divini*** „ Alter est Isahac Habertus Episcopus, & Comes Vabrensis Doctor Sorbonicus, qui in Theologiâ Græcorum Patrum circa gratiam cũ perpetuâ collatione scripturæ, Conciliorum, doctrinæ S. Augustini, S. Thomæ, & Scholæ Sorbonicæ lib. 2. cap. 15. n. 3. habet „ Theologiæ celeberrimus Professor Alfonsus Lemoi-
„ nus Doctor Sorbonicus gratiam sufficientem docuit esse *gra-*
„ *tiam petendi, seu gratiam orationis*, de qua toties D. Augusti-
„ nus; & verum id quidem, sententiæque nostræ prorsùs cõ-
„ sentaneum.

Astipulatur Ludovicus Bail, qui lib. de benefic. Crucis part. 2. art. 53. impensè commendat Tostatum Abulensem in cap. 16. Matth quæst. 178. scribentem „ mandata Dei possibilia es-
„ se, & si ad ea requiratur gratia Dei, quia quod per alium pos-
„ sumus, dicimur simpliciter posse, ut dicitur 3. Ethic. quæ
„ per amicos possumus, & per nos dicimur posse. Deus autem
„ nulli subtrahit auxilium generale, ideò non est crudelis ju-
„ bendo, etiamsi juberet, quod haberemus charitatem, & gra-

„ tiam, & virtutes, quia etiam hoc erat facile obtineri, cum „ *quidquid ab eo petierimus, statim concedit, si est de necessariis* „ *ad salutem nostram* „ Insuper ipsum Bail in dispunctione notæ proximè superioris pro hac veritate audivimus cum Colvenerio, & Sylvio disertè locutum.

Concinit de ista gratiâ orandi nemini denegatâ Raphael Venostus Canonicus Regularis S. Augustini lib. 2. de prædestinat. cap. 20. „ Hac gratiâ, ait, neminem quantumvis peccatorem „ omninò privat Deus viatorem, ut se se ad Deum oratione „ convertere possit, pro lumine, & charitate impetranda, ac „ benè ut possit moraliter operari, supraque carnis naturam vi„ vere, & se præparare ad charitatis spiritum suscipiendum à „ Deo. Hinc fit, ut etiam existentes sub regno Sathanæ Do„ minus omninò non deserat, sed coadiuvat Dei inimicos, ut „ possint se in regnum Christi transferre. Hic est ille spiritua„ lis Sol, qui oritur æquè super bonos, & malos, & aqua stil„ lans super justos, & injustos. Hac gratiâ resistere potest ten„ tationi viator, sed non ea merendo vincere sine charitate, „ Ideò dixit Dominus Cain ejus inimico. Subter te erit appe„ titus, & dominaberis illi in resistendo, & non peccando, li„ cet non meritoriè vincendo, si volueris „

Pro coronide tot insignium Doctorum sit Eminentiss. Cardinalis de Aguirre Sapientia, & Religione nulli secundus, qui tom. 3. Theologiæ S. Anselmi, disp. 124. sect. 1. n. 2. statuit hanc thesim „ Hominibus lapsis adest ex misericordia, & dono „ Dei potestas simpliciter dicta ad præcepta servanda, aut sal„ tem facultas ad impetrandam illam *per orationem*, & alia pia „ opera. Hæc assertio communis, & certa videtur inter omnes „ Theologos quarumlibet scholarum, repugnantibus solùm „ iis, qui aut tuentur Jansenium, aut non satis ab eo se differ„ re ostendunt „

PRO-

PROPOSITIO XIX.

Ex sacris literis, quæ totiès omnes, nulloque excepto, ad quærendum, pulsandum, petendum, vitamq; mutandam invitant, constat, gratiam saltem remotam, hoc est, orandi, & petendi omnibus dari, alioquin frustrà peccatores ad rem impoſsibilem invitarentur. pag. 184. lin. 1.

NOTA.

HÆc fuit Maſſilienſium, ac deindè Caſſiani, Fauſti, aliorumque Semipelagianorum ſententia, qui omnibus hominibus orandi facultatem concedebant, per quam quærendo, pulſando, petendo divinam opem promererentur, ut videre eſt in epiſtola Proſperi ad Auguſtinum, & apud Caſſianum lib. 12. de inſtitutione cænobii cap. 14. & apud Fauſtum lib. 2. cap 10. quam ſententiam rejecerat S. Auguſtinus oſtendens, orationem non eſſe à nobis, quaſi ex nobis, ſed ex munere divino, ſeù ſpeciali gratia Dei, haud ſecùs ac alia opera pia proficiſci,, Attendant, inquit, de Maſſilienſibus, quomodò fal-,, lantur, qui putant eſſe à nobis, non dari nobis, ut petamus, quæra-,, mus, & hoc eſſe dicunt, quod gratia præceditur merito noſtro, ut ,, ſequatur illa cum accipimus petentes, & invenimus quærentes, ,, aperiaturque pulſantibus, nec volunt intelligere etiam hoc divi-,, ni muneris eſſe, ut oremus, hoc eſt, petamus, quæramus, atque ,, pulſemus,, Lib. de dono perſeverantiæ cap. 23 ſcribens verò cōtra Julianum lib. 4. cap. 8. ſic pronunciat,, Neceſſe eſt gratiam præ-,, cedere, & cor tangere, ut beatificum donum à Deo petatur, & ,, ut pulſetur ad Deum.,, Idem poſtea S. Fulgentius contra Semipelagianos his verbis expreſſit epiſt. 6. cap. 7.,, Haberi non poteſt ip-,, ſe ſaltem orationis affectus, niſi divinitùs fuerit attributus, ut ,, ergò deſideremus adjutorium gratiæ, hoc ipſum quoque eſt opus ,, gratiæ, ipſa namque incipit infundi ut incipiat poſci, ipſa quoq; ,, amplius infunditur, cum poſcentibus datur.,,

DIS-

„ MEns non ſanari, ſed vincere cupiens „ Inquiebat Maxentius Dial. 2. „ averſa ab his, quæ dicuntur, ad nihil „ aliud intenta eſt, niſi ut inveniat, quod pro ſuis partibus eloquatur: „ Non quidem verbis, ſed exemplari caſtigatione digna eſt temeritas Cenſoris, qui, ut hæreſim Semipelagianam Emin. Cardinali per ſummum nefas inureret, eam propoſitionem ad modum hæreſis efformavit, & ſubticuit in medio hæc verba. *Quæ omnia ſupponunt, hæc fieri poſſe, & conſequenter gratiam ſaltem remotam*, quæ penitùs extinguunt dogma Maſſilienſium, qui, ut fatetur ipſe Cenſor, tenebant orationem eſſe à nobis, quaſi ex nobis, non ex munere divino, ſeù ſpeciali gratia. Optimè norat Sfondratus errores Semipelagianorum, inter quos recenſet ſequentes pag 55. „ Docebant Semipelagiani, à „ Deo non omnia merita præveniri, priorem eſſe hominis obe- „ dientiam, quàm gratiam, initium ſalutis eſſe ex eo, qui ſalva- „ tur, non ex eo, qui ſalvat, gratiam à voluntate præcedi, qua „ tantùm Medicum quærat, fidem, aut ſaltem initium fidei non „ ex gratia, ſed ex naturæ viribus eſſe, eum adjuvari à gratia, qui „ cæperit velle, ipſum autem velle à gratia non dari „ His autē pravis dogmatibus è diametro opponuntur ipſamet Authoris verba à Cenſore relata, & alia omiſſa, quibus ipſa orandi facultas vocatur *gratia orandi*, quo nomine in toto contextu inſignitur, proindè pag. 182. dicitur „ Hæc gratia, ſeù ſpiritus orandi, quo- „ ad initia ſua, primoſque gradus à Deo non petitur, ſed ſpon- „ tè, gratiſque datur „

Attendat quæſo, benignus Lector teſtimonia Auguſtini à Cenſore in ſuâ notâ congeſta, & luce meridiana clarius videbit, illa contra ipſum plurimùm, pro ipſo nihil facere. ea namque omninò conſona ſunt doctrinæ ibi à Sfondrato traditæ, ut legenti facillimè patebit.

PRO-

PROPOSITIO XX.

Gratia, seù Spiritus orandi, quoad initia sua primosque gradus à Deo non petitur. pag. 182. lin. 8.

NOTA.

Assertionis hujus falsitas apertè demonstratur per preces Ecclesiæ. quæ dum orat pro infidelibus, & incredulis ut credant, orat, ut orare incipiant. Ex fide enim statim orandi spiritus concipitur, cum autem Ecclesiæ preces exaudiuntur, recenter conversi, *inquit Augustinus epist.* 107. velle incipiunt, quod nolebant, & habere fidem, quam non habebant, quod ut fiat in eis, oratur pro eis, quamvis non oretur ab eis. Cum verò factum fuerit, quod oratur, ei, qui fecit, aguntur gratiæ, & pro eis, & ab eis.

DISPUNCTIO.

„ Eiusmodi est rationis expers, ut solerter monet Nazianze-„ nus apud Damascenum in Eclogis lit. A. tit. 61. & ad op-„ pugnandam veritatem obfirmata temeritas, ut qui eâ laborāt, „ nec tùm quidem, cum in se ipsos incurrunt, vel intelligant, „ vel pudore suffundantur,„ Si enim suæ integritati restituatur illa propositio, ut jacet penes Authorem, & ut à nobis descripta est in vestibulo dispunctionis notæ impactæ 18. propositioni, omnis præcisa fuisset Censori ansa, calumnias, & hæreses ingeminandi in libro Emin. Authoris, qui ibidem loquitur quidem de prima gratia orandi non petendâ ab ipso orante, non tamen excludit, quod pro illo petatur ab aliis. Porrò ratio ab ipso Authore adducta est evidens ex propriis terminis, quia in illis gratiis, vel esset procedendum in infinitum, uel asserendum esset, eam orationem proficisci à pura potentia naturali, atque adeò necesse est, quod ante illam gratiam, quam supponit Scriptor simpliciter primam, non detur in eo alia gratia, per quam ipse possit petere ipsam primam gratiam, quamvis hæc peti possit ab alio pro ipso. Propterea scribit Sfondratus pag. 181. „ „ Gratia orandi habet se per modum primi principii practici, „ quod alio principio non eget, sed est causa omnium aliarum „ actio-

„ actionum supernaturalium„ Siquidem, ut videre est apud Oviedum controversia 7. de Gratia puncto 1. n.4. plures Theologi existimant, esse veritatem de fide, quòd homo non possit sibi promereri primam gratiam actualem, secùs gratia caderet sub meritum aut condignum, aut congruum operis purè naturalis, quod Pelagianum est. Quare Tridentinum sess.6. cap.5. decernit, *ipsius justificationis exordium in adultis à Dei per Christum Jesum præveniente gratiâ sumendum esse, hoc est, ab ejus vocatione, qua nullis eorum existentibus meritis vocantur*; proindè existimo neque relatè ad potentiam Dei absolutam posse primam gratiam actualem cadere sub ullum prorsùs meritum. Hæc autem non impediunt, quin prima gratia actualis cadere possit sub meritum alterius à recipiente, quia non est principium meriti in altero, & est gratia prima relatè ad eum, in quo recipitur, non relatè ad alios, & ideò cum in peccatore universaliter agnoscam meritū congruum simpliciter, & absolutè tale (quidquid alii contra sentiant) quilibet sivè justus, sivè peccator potest congruè mereri alteri primam gratiam vocantem (sic de facto solet tribui meritis S. Stephani prima efficax vocatio Pauli, & meritis S. Monicæ prima efficax vocatio Augustini) & saltem mediatè primam gratiam habitualem, gratię augumentum, perseverantiam finalem &c. quæ omnia ad primam gratiam actualem aliqualiter consequuntur eandemque habent cum congruo alterius merito proportionem. Cæterùm pag. 158.„ Ultrò fatetur Author, quòd „ gratiæ comparandæ nunquā media peccatoribus desunt, ora-„ tio, videlicèt, tùm propria, tùm aliena„ Sed quod mirum est id ipsum declarat Censor in sua nota, confirmatque suffragio S. Augustini minimè ratus ipsum secum committi. Undè potiùs Censor annotare debebat, cum Stephano Dechamps lib. 1. de hæresi Janseniana cap.6 n.4. etiam Jansenium lib. 3. de Gratia Christi cap.1. ipsas Ecclesiæ præces in opinionis suæ defensionē trahere„ Tale adiutorium, inquit, Ecclesiæ præcibus repugnat, „ quia tollit funditus fideliū orationes &c. Docent enim iidem „ recentiores, hujusmodi adiutorium semper esse præsens omnibus &c.„ Quod si verum est, quis non videt pro illis, quibus sufficiens adjutorium præsto est, inaniter preces fundi? „ Hoc accersitum est ex Davide Paræo Calviniano sic argumentāte lib. 2. de lib. arbit. cap.8. pag 291.„ Si omnibus, ait, semper adesset sufficiens auxilium vitandi infidelitatem, & peccata, fru-

„ stra

„ stra oraret Ecclesia. Quia sufficiens auxilium cum fingatur
„ universale esse, non est ex eorum beneficiorum genere, quæ
„ præcibus, & supplicationibus sunt impetranda. „

Unus autem instar omnium pro dilucidanda, corroborandaque Sfondrati sententia, & profliganda nota Censoris mihi sit Eminentiss. & sapientiss. Card. Norisius, qui in doctissimis vindiciis S. Augustini pag. 90. & seq. unà cum Authore dissertat. 5. de calumnia sublata Janseniani erroris omnibus hominibus, etiã infidelibus concedit adjutorium, seù auxilium *sine quo non* ad eliciendos actus bonos remissos, debiles, ac minus perfectos, quibus tamen adjutorium, *quo* ad robustiores actus ad implendam legem necessarios impetrari potest. Item illud auxilium *sine quo non* dicit esse illud, quo quis conatur implere præceptum, quove deficiens viribus easdem à Deo deprecatur, seu quo homo simpliciter potest conari implere mandata, ac orare pro viribus impetrandis, seù quo Deus humanas voluntates ad bonum faciendum movet, nempè, ad actus tenues, & minùs perfectos, exempli gratiâ, conatus ad implenda præcepta, & orationes ad impetrandas vires, qui profectò actus non sunt puræ velleitates, uti censet Jansenius, sed voluntates, licèt sine ulteriori auxilio inefficaces ad implenda præcepta, & postmodum subiungit, hujus auxilii factos esse beneficio Redẽptoris participes *Omnes homines*.

Comprobat id Purpuratus Doctor ex S. Augustino in lib. de natura, & gratiâ cap. 67. ubi ait „ Cum vero ubique sit præsens,
„ qui multis modis per creaturã sibi Domino servientem aver-
„ sum vocet, doceat credentem, consoletur sperantem, dili-
„ gentem adhortetur, exaudiat deprecantem „ Eodem omninò consilio Author dissertat. de calumn. sublata Janseniani erroris pag. 297. promit hoc aliud S Doctoris testimonium lib. de grat. & lib. arbit. cap. 17. „ Qui vult ergò facere Dei mandatum, &
„ non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc
„ parvam, & invalidam „ Illa bona voluntas, inquit, eruditissimus Author, *est ab adiutorio sine quo non* „ Quo desiderium
„ præcepti implendi excitatur, qui tamen motus est invalidus,
„ nisi adiutorium *quo* roboretur „ Plura ad hoc ipsum S. Doctor in superiori cap. 15. „ Ut homo, ait, qui voluerit, & non
„ potuerit, nondum se plene velle cognoscat, & oret, ut ha-
„ beat tantam voluntatem, quanta sufficit ad implenda manda-

„ ta. Tanta autem voluntas habetur ab adiutorio *quo*, prior verò, quæ est parvum desiderium, ex adiutorio *sine quo non* derivatur; & in lib de natura, & gratiâ cap. 25. „ Conetur ergò, inquit, anima domare linguam, & dum conatur, poscat auxilium, & oret lingua, ut dometur lingua; Ille conatus, & oratio sunt cum adiutorio *sine quo non*, ipsam verò linguam reapsè domare est effectus adiutorii *quo*, ac gratiæ victricis. Hoc ipsum probatur ex lib. S. Doctoris de natura, & gratiâ cap. 68. ubi cum dixisset, Deum non præcipere impossibilia, ait „ Hinc admonemur, & in facilibus quid agamus, & in difficilibus quid petamus. Igitur opera facilia, seu actus bonos minùs perfectos facere possumus, absque eo quod majus, & ulterius auxilium à Deo postulemus, quod tamen in actibus perfectioribus, ac difficilioribus suppliciter petendum est. Idem in epistola 89. ad Hilarium scribit „ Quia etsi possit antequam petat, quid ei prodest, nisi illi agat gratias, ex eo quod „ potest, à quo petendum est, quod nondum potest? „ Hactenus celeberrimus Theologus, cui hac de re concors omninò est Sfondratus.

PROPOSITIO XXI.

Augustinus mille locis .... de hominibus, quales in Mundo sunt, hoc est, peccato originali, multisque actualibus obstrictis constantissimè docet, non peccaturos violatis divinis præceptis, nisi potestatem haberent illa observandi, & consequentèr, nisi haberent gratiam saltem inchoatam, hoc est, orandi. pag. 184. lin. 9.

N O T A.

***A**liquam gratiam saltem inchoatam, hoc est, ut Author interpretatur, gratiam orandi necessariam esse in quibusvis hominibus, idest, etiam induratis, obcæcatis, infidelibus, Idololatris, ad hoc ut eis peccata imputentur, cùm alioquin nullam ei vitandi, ac præcepta Dei adimplendi potestatem haberent, opinio est doctrinæ Augustinianæ prorsùs opposita, quam S. Doctor in omnibus pœnè operibus contra Pelagianos, & Semipelagianos editis refellit,*

ac

ac nominatim lib. de corrept. & grat. ex cap. 6. usque ad 11. ut mirum omninò sit, Authorem asserere S. Augustinum mille locis illud ipsum docere.

DISPUNCTIO.

TEstimonia S. Augustini in superiori dispunctione ex Eminentiss. Norisio, & Authore indicatæ dissertationis producta apertissimè revincunt immodicam Censoris confidentiã, quæ ut ulterius pateat, ipsi opponere possumus alia ejusdem Augustini, & aliorum SS. Patrum suffragia à Cardinali Sfondrato passim in hoc opere deprompta, precipuè à pag. 148. usque ad 155. & in pag. 184. Authoritas autem à Notatore indicata, & à Doctoribus oppositæ sententiæ allata jacet in cap. 11. lib. de correp. & grat. inter medium, & finem, ubi S. Doctor agit de adiutorio ad non peccandum mortaliter, & perseverandum in gratiâ non autem de adiutorio ad credendum, & ad pœnitendum, ac propterea sensus illorum verborum est, pœnam peccati originalis esse, quibus deest adiutorium tale, quale non defuit Angelo, & primo Homini, videlicet, ut sine ulla difficultate posset perseverare, si vellet.

De induratis autem, & obcæcatis adnotat Bernardus Guyard lib 2. de discriminibus inter doctrinam Thomisticam, & Jansenianam quæst. 3. art 1. quod „ Jansenius Iprensis cæcos magis obcæcat, magis indurat obduratos, & ultra progressus „ opinionem eorum, qui gratiam sufficientem usque ad obcæcatos, & induratos extendere volunt, visâ Augustini doctrinâ, ad absurditatem, imò & delirium usque ascendere prædicat „ Et art. 2. observat, quod „ Jansenius opinionem „ erroneam, & perniciosam sustinens, Orthodoxorum sententiam, qui auxilium sufficiens infidelibus à Deo impertiri docent, *non nisi gratis, ac temerè* dici posse, audet affirmare „. Anteà quæst. 2 art. 2. retulit hæc verba Jansenii t. 3. l. 3. c. 13. nempe. *non adest semper gratia, qua possumus, hoc est, qua illa eadem præcepta adimplenda sufficiamus* [& quod pejus est] *hæc impossibilitas fidelibus accidit, non tantùm quando nolunt præcepta facere, sed etiam quandò volunt.* Bone Deus; exclamat ad ea verba Guyardus „ Quantum distat doctrina hæc ab ea Thomistarũ, „ qua perpetuò docent, totiès quotiès occurrit præceptum,

 „ fa-

„ faciendum, Deum ad id auxilium sufficiens suppeditare. Col-
„ ligo ex Bannesio, quem Pelagianum, aut Semipelagianum
„ non dicent. Quotiescumque, inquit 1. par. quæst. 23. art. 3.
„ conc. 3. aliquis peccat speciale peccatum contra supernatu-
„ rale præceptum vel fidei, vel pęnitentię, vel alterius super-
„ naturalis virtutis, necesse est, ut ille de facto receperit aliquā
„ divinam inspirationem illuminantis Dei, aut vocantis, aut
„ invitantis ad fidem, vel pœnitentiam; hæc conclusio asseri-
„ tur à nobis certa secundùm fidem. Quid autem aliud, subdit
„ Guyardus, radium illum intellectum illustrantem, aut scin-
„ tillam voluntatem excitantem, nisi adiutorium sufficiens ap-
„ pellamus? Tum super hæc verba Johan. 15. *si non venissem, &
locutus eis non fuissem, peccatum non haberent, nunc autem excu-
sationem non habent*, adducit eundem Bannesium sic discurren-
tem „ Hunc locum universi Doctores, præsertim D. Augusti-
„ nus interpretatur de peccato infidelitatis, quod cōmiserunt
„ Judei non recipientes Jesum tanquam verum Christum, &
„ Messiam promissum in lege, & dicit Christus Dominus, quod
„ illud peccatum non commisissent, nisi ipse proposuisset illis
„ sufficienter doctrinam, & miracula supernaturalia, quibus
„ pro tunc obligabantur credere „

Deindè adiungit Guyardus suffragia Johannis à S. Thoma, Navarette, Medinæ, & Alvaris eodem sensu explicantium S. Augustinum, & allegat ista alia verba Jansenii: *Nunquam aliud ex præcepto colligit S. Augustinus, quàm id, quod præcipitur, non fieri sine libero voluntatis arbitrio, seu quod idem est, possibile esse, ut id, quod præcipitur, actu liberi arbitrii impleatur* „ Sed quis
„ credet, pergit Guyardus, eam esse mentem Augustini, nam
„ per quid nisi per voluntatem potest aliquod præceptum divi-
„ num adimpleri? Agebat ne contra aliquos, qui eleemosynam
„ manui, non voluntati adscribebant? Aliud autem tantum vi-
„ rum requirere necesse est, per hoc enim dictum nefanda, tùm
„ Lutheri, tùm Calvini dogmata salvarentur, nam sivè liberum
„ arbitrium merè passivè se haberet, ut ajebat ille, sive sponta-
„ neè tantùm, ut Jansenius, quæ ab eo proficiscerentur opera,
„ non fierent sine eo. Aliud est igitur id, quod præcipitur actu
„ liberi arbitrii impleri, & aliud liberè adimpleri. In primo
„ non salvatur, quam reiicit Jansenius, indifferentia, in secū-
„ do autem planè conservatur, & consequenter vera libertas.

„ Quo

„ Quomodò etiam altera hæc ejus explicatio, nunquam aliud
„ ex præcepto colligitur, quàm id, quod præcipitur possibile
„ esse, ut actu liberi arbitrii impleatur, subsistere potest? à quo
„ nascitur ista possibilitas? à principiis naturæ, & hoc est, quod
„ initio volebat Pelagius. Ab auxilio divino juxta illud, quod
„ per amicos possumus, per nos ipsos dicimur posse, ergò si nõ
„ datur, impossibilia jubet Deus. Quod cum sacrilegium sit as-
„ serere, *ex consensu omnium Thomistarum*, planum est, *de fide*
„ *esse* quotiescumque aliquod præceptum implendum occur-
„ rit, à Deo *infallibiliter*, non solum justis, sed & *perditis* au-
„ xilium sufficiens, per quod impleri possit, *infallibiliter dari*.

Illa autem Jansenii calumnia ex Calvinianorum scholis aut gurgustiis emersit, ut observat Stephanus Dechamps lib. 1. de hæresi Jansenianâ cap. 5. quæ iisdem pœnè vocibus personat. nã sententiam de Gratiâ sufficienti omnibus prorsus adultis à Deo concessa ad evitanda peccata, & legem Dei servandam Calviniana Synodus Dordracena sess. 34. pag. 165. damnat *ut Pelagianam, Papisticam, Hæreticam*. Ipse Calvinus lib. de æterna Dei prædestinat. pag. 696. omnes ingenii nervos contendit, ut ex S. Augustino Pelagianum esse probet, quod Albertus Pighius asserebat, offerri omnibus gratiam. Hæresiarchæ istius famosus assecla Paræus lib. 2. de grat. & lib. arbit. cap. 8 pag. 279. in eandem rem scribit „ Induratos, ait, habere auxilium sufficiens
„ ad repellendam à se cæcitatem non est minus falsum, quàm
„ cæcos habere auxilium sufficiens ad aperiendos sibi oculos.
„ Deus enim sibi soli id servavit, ut cæcitatem cordium tollat,
„ cæcos illuminet &c. Dicere talis induratis dari sufficiens au-
„ xilium resistendi suo peccato, est aperta insania „

Ad locum verò S. Augustini ex lib. de corrept. & grat. c. 11. quem à Jansenio magnificari dicit, respondit ibidem Guyardus cum Alvare disp. 112. „ Quòd S. Augustinus solùm docet, quòd
„ in natura lapsa sit pœna peccati, quòd non detur ei auxilium,
„ quo perseverare possit, non tamen sentit, quòd sit novum
„ peccatum, si homo non faciat, quod ex corruptione peccati
„ originalis non potest, nisi detur illi auxilium, quo id facere
„ possit, ut patet in infidelitate negativa, & ita se explicat Au-
„ gustinus cap. 67. citato „

Eodem collimat Eminentiss. de Lauræa opusc. 3. de grat. actualibus cap. 19. ubi ad probandum pro omni lege omnibus infi-

de-

delibus omnis generis Deum largitum esse, ac largiri gratiam sufficientem ad posse in eum credere sicut oportet, & ad posse legem Dei salvantem, seù conducentem ad salutem observare, licet non fecerint, producit etiam S. Augustinū in psal. 13. & 24. in lib. 3. de lib. arbit. c. 18. in lib. de nat. & grat. cap. 6. & 67. in lib. de spirit. & lit. cap. 33. & 34. & n. 453. ità concludit in favorem Eminentiss. Sfondrati „ Si ergò Patres Concilii Tridentini existimantes cum Apostolo Paulo, sine fide impossibile esse placere Deo, & quemlibet hominem habere posse fidem Dei, & neminem absque propria culpa caruisse, aut carere eâ, *per necessariam consequentiam infertur, quod omnes homines habuerint & de facto habeant principium aliquod supernaturale*, per quod possint saltem eam habere, alioquin sine propria culpa eâ carerent; hoc autem supernaturale principium est gratia sufficiens, puta, illuminatio, ac inspiratio ad credendum in Deum, illumque diligendum, in illumq. sperandum, & ad dolendum de peccatis, quæ quidem illuminatio, ac inspiratio tripliciter accidere potuit, ac potest, vel aliquo prædicante, ut regulariter fit ex Rom. 10. Quomodò credent, quem non audierunt? Et quomodò audient sine prædicante? Tunc enim prædicante aliquo extrà, Deus, ut cum Augustino tractatu 6. in primam Johannis epistolam diximus, loquitur intrà, illuminans, ac inspirans. Alio sed speciali modo Deus sine prædicante extrà, illuminat immittendo in alicujus infidelis intellectum cogitationem, & dubitationē de veritate suę Religionis, & inspirando ad inquirendum de vera, & ad orandum ipsū, ut faciat cognoscere veritatem. Tertio tandem modo, qui frequentiùs accidit in rusticis, & idiotis, & aliis, qui prædicantem immediatè nō audierunt, sed à suis majoribus, vel aliis civilioribus, aut in agendis rebus magis instructis, licèt non credentibus audierunt, quod detur alia Religio, quæ ab ejus sectatoribus prædicatur ut verior, in his casibus Deus illuminat, ac inspirat, ut ea inquiratur. Quod si præfati omnes quomodocumquę illuminati, ac inspirati non despiciant, seu non respuant, resistant, ac derideant illuminationes illas, ac inspirationes, ut factum legimus, & modò fieri scimus à Gentilibus, Mahometanis, Judæis, & Hæreticis ipsis Deus concederet gratiam adjuvantem, & efficacem ad inquirendam veram religionem, & successivè

„ ad

„ ad eam amplectendam, at quia reiiciunt, despiciunt, & irri-
„ dent, reiiciuntur à Deo, despiciuntur, & irridentur: ex pro-
„ verb.1. Act. Apost.c.7.& 13 sibi ergò imputent, non Deo &c.
„ sit ergò laus Deo virtus, & gloria in æternum, qui neminem
„ vult perire, & omnibus gratiam sufficientem concedit, per
„ quam habeant posse non perire „

NOTA.

Idem illud principium tanquam Sacris Scripturis, & S. Augustini doctrinæ in primis adversarium pluribus locis evertit Angelicus Doctor, & aliud planè contrarium supponit, tantùm enim abest, ut in quocumque peccatore gratiam saltem inchoatam, vel remotam requirat, sine qua peccatum eis non imputaretur, ut potius expressè doceat „ Multis desse auxilium adevitandum peccatum,
„ quod quidem auxilium, inquit 2. 2. quæst.2. art.5. ad 1. quibus-
„ cumque divinitùs datur, misericorditer datur, quibus autem nō
„ datur, ex justitia non datur in pœnam præcedentis peccati, &
„ saltem originalis peccati, ut Augustin. dicit in lib. de corrept. &
„ grat. Vide item 1. 2. quæst. 79. art. 1. & art. 3. nec non 1. par. q.
„ 23. art. 3. ad 3.

DISPUNCTIO.

Idem respondendum est ad illud testimonium S. Thomæ, cui non uno tantùm in loco satisfacit Eminen. Author, & maximè pag. 168. ajens. *Quod si aliquandò negat S. Thomas quibusdam auxilium gratiæ necessarium dari, ut videre est 2. 2. quæst. 2. art. 5. ad 1* (qui locus citatur à Censore) *intelligendus est, ut supra ostendimus, vel quod subindè, non verò semper, totoque vitæ tempore negetur, vel de auxilio gratiæ proximo ad aliquid faciendum, non verò de remoto, & incompleto, quo si uteris, reliqua etiam necessaria adjungentur, ut idem Angelicus à nobis citatus docet de Cornelio Centurione, & de Barbaro in sylvis educato.*

Eandem responsionem allegatæ authoritati D. Thomæ attexit Ludovicus Bail lib. de beneficio Crucis par. 3. art. 26. eamq; confirmat ex S. Doctore lib. 3 contra Gentes cap. 159. juncto Commentario Ferriarensis, & per totum articulū exponit alios textus Preceptoris Angelici ab Adversariis objectos. Demùm ad-

addatur expositio illius textus Angelici adducta à doctissimo Cabrera 3. par. quæst. 62. disp. 20. art. 1. Cum D. Thomas 2. 2. q. 2. ar. 5. ad 1. fatetur, non dari quibusdam auxilium gratiæ ad
„ credendum in pœnam præcedentis peccati, loquitur de auxi-
„ lio necessario ad explicitè credendum articulis fidei, ut colli-
„ gitur ex ipsa solutione, & ex argumento S. Thomæ . . . . . .
„ sed non loquitur de auxilio necessario ad credendum primū
„ credibile, nempè, Deum esse, & remuneratorem esse, hoc
„ enim auxilium nemini negatur: sed potiùs omnes in univer-
„ sum prævenit Deus illos, stans ad ostium, & pulsans„.

PROPOSITIO XXII.

Sine gratia orandi in statu naturæ corruptæ nulla potestas est observandæ legis divinæ. pag. 184. lin. 15.

PROPOSITIO XXIII.

Nullo peccato . . . . . gratia petendi amittitur, sine qua omnem quoque libertatem tolli necesse est. ibidem lin. 20.

NOTA.

Novum prorsùs dogma, atque hactenùs in scholis catholicis inauditum. Certè de hac gratia orandi, quæ hìc necessariò in omnibus hominibus requiritur, ut eis peccatum imputetur, & sine qua, ut Author existimat, omnis libertas tolleretur, non esset gratia Christi, neque ejus meritis adscribi posset. Non enim gratuita, sed homini in quocumque statu posito debita esset, quemadmodùm homini sanè mentis ipsa arbitrii libertas naturaliter deberetur. Undè etiamsi Christus non fuisset incarnatus, ejusmodi orandi gratia in omnibus hominibus admittenda esset, cum alioquin non essent ad peccandum liberi, ut Author contendit.

Sequeretur etiam, quod non posset fides per infidelitatem, Apostasiam, & Atheismum amitti: individuali enim nexu inter se cohærent fides, & oratio, neque dici potest, eum, qui adhuc orandi gratiam retinet, à fide omninò excidisse. DIS-

S. Auguſtinus lib. de prædeſt. ſanctorum cap. 11. vocat privilegium Manichæorum ſumere ex eodem libro, quæ vellent, & ſibi putarent conducere, cætera præterire. Hoc reatu paſſim involvitur Cenſor, qui palpum lectoribus obtrudere ſtudet, ut Sfondratum inſimulet, quaſi nullum agnoſcat diſcrimen inter gratiam ſufficientem proximam, & gratiam ſufficientem remotam, & adſtruat gratiam ſufficientem proximam eſſe ſimpliciter neceſſariam ad hoc, ut quis dicatur poſſe liberè ſervare legem divinam, & evitare peccatum. Undè reddenda eſt ſuæ integritati prima propoſitio hoc modo „ Sine gratiâ ſaltem inchoata, „ hoc eſt, orandi in ſtatu naturæ corruptæ nulla poteſtas eſt „ obſervandæ legis divinæ „ Altera quoque propoſitio mutila, & truncata eſt: ità enim jacet loc. cit. „ Sicut ergò ex ſenten- „ tia Auguſtini nullo peccato, quandiù ratio viget, amitti- „ tur libertas, & poteſtas adimplendi legem divinam, vitandiq; „ peccati, ita nullo peccato omnis gratia ſufficiens, & remota, „ hoc eſt, gratia petendi amittitur, ſine qua omnem quoque „ libertatem tolli neceſſe eſt „

Utraq; autem notæ pars expreſſa eſt ex Janſenio Iprenſi, qui lib. 3. de Gratiâ Chriſti cap. 12. inſtat apud Stephanũ Dechamps lib. 1. de hæreſi Janſenianâ cap. 6. hoc ipſo gratiam converti in naturam, quo omnibus communis eſſe fingitur, juxtà illud Auguſtini: *Communis eſt omnibus natura, non gratia*. At hæc quoquè Calvini arma ſunt adverſus Catholicos ità diſputantis lib. 2. inſtit. cap. 3 num. 10. „ Merito Auguſtinus tam eos deridet, „ qui aliquas volendi partes ſibi arrogant, quàm reprehendit ali- „ os, qui putant promiſcuè dari omnibus, quod ſpeciale eſt „ gratuitæ electionis teſtimonium. Communis, inquit, omni- „ bus eſt natura, non gratia, vitreum acumen appellans, quod „ mera vanitate ſplendet, ubi ad omnes generaliter extenditur, „ quod Deus, quibus vult, confert „ Quo etiam argumento Petrus Martyr in loc. comm. tit. de pręd. num. 40. utitur, ut Catholicos oppugnet „ Poſtremò, inquit, dum iſti ſic gratiam „ faciunt omnibus communem, illam convertunt in naturam „ &c. „ Quoad alteram verò notæ partem ſpectat. Janſenius frequenter gratiam ſufficientem infidelium, ut humanæ Philoſophiæ, aut Pelagianæ hæreſis fætum traducit, & loc. cit. cap. 11.

docet, infideles ac leviſſimo quidem gratię ſufficientis rore perfundi, quia „ Ante fidem, ait, Auguſtinus nullam omninò „ gratiam ſivè efficacem, ſivè ſufficientem ad quicquã benè operandum in infidelibus novit „ Et cap. ſequenti demonſtraturum ſe pollicetur „ Gratiam ſufficientem infidelium à Semi- „ pelagianis excogitatam fuiſſe „ Hauſta ſunt hæc omnia ex Petro Martyre in loc. comm. tit. de lib arbit num. 9. & 10. ità Catholicos aggreſſo „ Neque verò adverſariorum noſtrorum (Ca- „ tholicorum) decreta longè diſcedunt à Pelagianis. Illi enim „ docuerunt, naturam adiutam gratiâ creationis & doctrinâ legis poſſe rectè agere, iſti verò dicunt, naturam gratiâ præveniente & pulſante adiutam poſſe bona facere, quę Deo placeant &c. Apud Auguſtinum autem, qui adverſus iſtos fortiter dimicavit, nihil eſt diſcriminis inter rectè agere abſque „ gratiâ, & rectè agere extra fidem Chriſti &c. Apparet ergò „ eos, qui aliam gratiam ſibi fingunt, quàm eam, qua juſtificamur, & in Chriſtum inſerimur, obtrudere nobis humanũ „ commentum, vel potius Pelagianum perfugium, quod divinæ litteræ non agnoſcant „.

Novum, & inauditum dogma eſſe, quod gratia ſufficiens (quã Sfondratus collocat in gratiâ orandi imperfectè) omnibus adultis conferatur in ordine ad ſalutem, arbitrariè obloquitur Cenſor. Satis, ſuperque ſit vidiſſe Didacum Ruiz in tom. de prædeſtinat. à diſp. 40. uſque ad 50. ubi recenſet innumeros omnis ætatis Doctores eandem doctrinam expreſſè tradentes, quibus addere poſſemus plures recentiores, ut uidere eſt apud Martinonum in Anti-- Janſenio diſp. 23. ubi n. 37. rectè explicat, quomodò gratia ſufficiens non pertinet ad naturam, quatenùs debeatur naturæ, vel ab eâ exigatur connaturaliter, vel quòd ſubtrahi nequeat ſalvo judicio rationis & uſu libertatis naturalis, cum ſit beneficium gratuitum & ordinem naturæ tranſcendat, potuiſſetq; Deus citra ullam iniuſtitiam, & indecentiam relinquere homines & Angelos in ſtatu puræ naturæ; undè ipſa gratia debetur tantum ex ſuppoſitione, quòd Deus velit ordinare creaturas rationales ad finem ſupernaturalem, detque illis præcepta, quæ ſine auxiliis gratiæ ſervari non poſſunt, cujuſmodi ſunt præcepta ſupernaturalia, alioquin inutilis foret hæc ordinatio, vanaque intentio, & Deus vellet fieri impoſſibilia; proindè communiter docent Theologi, non poſſe peccatum

im-

imputari carentibus sufficienti potestate illud vitandi, & neminem supplicio aut vituperatione dignum esse, qui id non faciat, quod facere non potest, quod ipso naturali lumine per se notum est „ Ut illud cantent in montibus pastores, & in theatris poe„ tæ,& indocti in circulis, & docti in bibliothecis, & Antistites „ in sacris locis, & in Orbe terrarum genus humanum „ Ut affirmat Augustinus lib. 2. de duabus animabus cap. 11. „ Nul„ laque doctorum paucitas, nulla indoctorum turba in eo dis„ sentiat„ Ut ait idem S. Pater in lib. de vera Religion. cap. 14. „ Quis enim peccat in eo, quod caveri non potest „ Inquit lib. 2. contra Faustum c. 18.

Prætermittenda verò nequaquam est alia egregia doctrina, quā difficultati ultimo loco objectæ reponit Ludovicus Bail par. 3. de benefic. Crucis art. 14. „ Non est, inquit, communis abso„ lutè omnibus hominibus gratia hæc sufficiens consistens in „ interioribus quibusdam illuminationibus, & admonitioni„ bus secretis, quibus Deus pulsat ad ostium cordis uniuscujus„ que ad vitanda peccata,& aliquid rectè operandum; nec enim „ infantes illam recipiunt, nec amentes, quarè uno verbo de„ strui potest prolixa illa ratiocinatio: sic D. Fulgentius lib. de „ incarn. & grat. Christi cap. 30. refellit Pelagianos asserentes, „ Deum expectare hominis voluntatem . . . . Si ergò satis est „ unica instantia ex infantibus petitā ad refellēdum dogma Pe„ lagianum, cur nobis non sufficiet ad refellendam imposturam „ Bajanorum, qui gratiam quandam interiorem omnibus suffi„ cientem à nobis admitti improperant? Deindè negamus istud „ principium: naturale est, quod omnibus nullo excepto com„ petit. Datur enim instantia in resurrectione omnium morta„ lium, quæ erit opus supernaturale, quod merito Christi „ omnibus conveniet. Sicut enim in Adam omnes moriun„ tur, sic in Christo omnes vivificabuntur, licèt diversa futu„ ra sit resurgentium conditio. Sic interpretatur Theodore„ tus, & in Concilio Palestino, seù Diospolitano coactus est „ Pelagius id ipsum admittere, cum antea negaret, omne ge„ nus humanum per Christum resurgere. Undè & inferri po„ test, si quid commune omnibus pro corpore sit Christi san„ guine acquisitum, non debere alienum à ratione videri, si quid „ etiam commune pro animā omnibus Christi sanguine acqui„ situm sit, media, scilicet, sufficientia ad salutem. Numquid

,, enim Christus magis corpus sanavit, quàm animam? Negent
,, ergò illi articulum resurrectionis, & solis prędestinatis, idest,
,, sibi ipsis attribuant, si hæc ratio valeat ad destruendam grati-
,, am sufficientem, illudque prætiosum Dei donum, quo capti-
,, vitas primæva hominum soluta est, conculcent, injuriis pro-
,, scindant interim, ac sic injurjosè Christi Sanguinem habe-
,, ant, ut ingratitudinem Pelagii longè superare videantur: nec
,, enim tantum est negare se beneficium accepisse, ac injuriis af-
,, ficere. Non immeritò putamus, castissimum, ac mitissimum
,, animarum sponsum amarum esse amariorum, ac amarissimum,
,, ut de se ipso dixit l. 1. revelat. S. Brigittæ c. 58. cum non satis
,, sit eum charitate sua nudare, nisi etiam adultero compareñt,
,, qui edat spuriam prolem. Expeditiùs se se ab his ambagibus extricant aliqui Theologi ità compressiùs loquentes, nempè, quòd gratia sufficiens necessaria ad salutem sit quidem gratuita antecedenter, & in radice propter gratuitam elevationem ad finem supernaturalem; at consequenter, & suppositâ hac elevatione sit debita.

,, Sed quoniam (subjungit post pauca idem Doctor Bail) piæ
,, nostræ meditationes corda ista non emolliunt, quòd princi-
,, piis Augustinianis se fulciri putent, quæ nobis obiiciunt, pro-
,, pria ipsorum principia ipsi veriùs opponamus, nec enim ve-
,, rè obiici potest à Bajanis, quod inter naturam, & gratiam non
,, distinguamus, cum tam sæpè distinctionem illam, & tam ex-
,, pressè asseramus, sed hoc ipsismet improperari potest, qui si
,, velint permanere in suis dogmatibus, & consequenter ad sua
,, principia philosophari, convincentur ipsi de Pelagianismo,
,, & quòd inter naturalia, & supernaturalia sicut ipse Pelagius,
,, non distinguant amplius, ità ut Pelagii laqueis nunquam se
,, possint exuere ,, Cum autem id ex eorum Scriptorum doctrina disertè, & dilucidè demonstrarit Bail, tùm in hæc verba cōcludit ,, Invenitur ergò Jansenius Pelagii socius, & cujus se
,, debellatorem profitebatur, ejus cogitur esse propugnator,
,, nisi à suis principiis longè velit discedere. Et jam cum ipsi
,, sint magis Pelagiani, gloriantur se magis esse anti--Pelagia-
,, nos.

Superest modò satisfaciendum Censori obiicienti, ex doctrinâ Authoris sequi, quòd tametsi Christus (puto voluisse dici Verbum divinum) non fuisset incarnatus, ejusmodi orandi gratia

tia in omnibus hominibus admittenda esset &c. Sed levi brachio diruitur hæc argutia. Etenim Censor, ne extra oleas vagetur, permanere debet cum Eminen. Authore in hypothesi, in qua tantùm ipse procedit, videlicèt, quòd Deus prævisо hominis lapsu adhuc voluerit omnes homines salvos fieri; in hac itaque suppositione Deus neque de potentia absoluta potuit homini lapso auxilia sufficientia ad salutem non providere. Quoniam neque de potentia absoluta potest Deus velle finem, & nolle media ad ipsum necessaria, & sine quibus finis redditur impossibilis secùs Deus posset velle impossibilia; atqui ex una parte auxilium sufficiens est medium necessarium ad salutem, & sine quo salus redditur impossibilis; ex altera parte in hac hypotesi omnes, & singuli homines sunt à Deo àd salutem voliti, igitur neque de potentiâ absolutâ Deus potuit omnibus, & singulis hominibus lapsis non providere auxilia sufficientia ad salutem. Quòd si etiã prævisо Adæ peccato Deus decernere noluisset Divinæ Personæ incarnationem in remedium, sed voluisset benignè omninò, & liberaliter ex se culpam condonare, vel acceptare satisfactionem aliquam imperfectam, & non condignam, quam potuisset pura creatura exhibere, tunc gratia hominibus collata non esset gratia Christi, sivè per Christum, sed Gratia Dei; gratia autem Christi non est specie diversa à gratiâ Dei, nec perfectior intrinsecè, proindè Vasquez, Oviedus, Arriaga, Ripalda, & plures alii Theologi docent, quod Gratia ex eo præcisè, quod sit Christi seù per Christum, non confert, cæteris paribus, ad majus meritum. Quod autem gratia illa infidelibus concessa, sit verè ac propriè gratia à Christo sivè Christi meritis comparata, apertissimè declarat Cardinalis Author pluribus in locis, & præcipuè pag. 48. Inquiens,,, Omnibus, & singulis hominibus ob meritũ
,, Salvatoris validissimas gratias ab æterno paratas, quibus hu-
,, mana voluntas ad malum prona in bonum flecteretur,, & pag.
,, 49.,, Christum pro omnibus orasse, ac orando gratiam omni-
,, bus etiam reprobis meruisse, qua converti, salvarique facilli-
,, mè possent, si vellent,, Idque efficacissimè ac invictissimè demonstrat Sfondratus ex scripturarum oraculis, & complurium SS. Patrũ, maximè divinæ gratiæ præconis Augustini pag. 13. 17. 18. 26. 48. 50. 144. & seqq.

NO-

NOTA.

Demùm quî fieri potest, ut hujusmodi orandi gratia locum olim habuerit in Stoicis, Epicureis, Judæis, Pelagianis? Quandoquidem Stoici cætera bona à Dijs, solam virtutem à se ipsis habere putabant, Epicurei nullam in Deo rerum humanarum curam, ac providentiam agnoscebant; Judæi autem ignorantes Dei justitiam, & suam volentes constituere, nullo se auxilio Dei ad adimplendam legem indigere dicebant; Pelagiani denique liberi arbitrii viribus confisi divinæ gratiæ necessitatem tollebant. Quid de Atheis, & Libertinis, qui in corde dixerunt, Deum non esse, an etiam illis gratia orandi semper adfuit? Quod si homines hanc orandi gratiam nō habuerunt, neque de illâ unquam cogitaverunt, consequens est ex mente Authoris, etiam libertate ad peccandum necessariâ caruisse, adeòque nulla eis peccata à Deo ad culpam imputanda fuisse, quam consequentiam ipse Author expressè admittit hâc eâdem pag. lin. 16. ubi ait,, Quod si alicui deesset hæc gratia (orandi) posset aliquis ,, esse sanæ mentis, qui furando, occidendo, adulterando, blasphemandoque nihil peccaret.

DISPUNCTIO.

Redeat Ludovicus Bail loco nuper laudato sic tempestivè locutus,, Sed ad magis sedandum, inquit, furorem hunc Jā- ,, senianum contra amabilem gratiam Dei, quæ omnes invitat ,, ad vitam beatam, libet iisdem verbis eos compellare, quibus ,, Jonam Prophetam quondàm Deus mitigavit, cum affligeretur ,, ob misericordiam universalem ad Civitatem Ninives impertitam, in qua etiam, ut putat Paulus Palatius commentariis ,, in Prophetas Minores, Sardanapalus Rex erat, qui gratiam ,, Dei consecutus est, & remissionem peccatorum. Exarescente enim hederâ, cujus foliis ab ardore Solis servabatur Jonas, ,, ex quo ille incommodum sentiens magis doluit, & iracundiâ ,, efferbuit, ut etiam cum morte vitam commutare desideraret. ,, Tunc dicit Deus ad Jonā: *Putasne benè irasceris tu super hederâ, & dixit, benè irascor ego usque ad mortem, & dixit Dominus, tu doles super hederâ, in qua non laborasti, neque fecisti, ut cresceret. Quæ sub unâ nocte nata est, sub unâ nocte periit. Et ego non parcā Ninive civitati magnæ, in qua sunt plusquam centum viginti*

millia hominum, qui nesciunt, quid sit inter dexteram, & sinistrã suam, & jumenta multa. „ Hæc tunc Deus ad Prophetam iracũ-
„ diorem, quæ ego ad Jansenii interpretem non minus aptè di-
„ xerim, qui tanto iræ impetu contra Dei gratiam incensus est,
„ qua universo Orbi magnæ veluti civitati benignitatem suæ
„ misericordię impendit, ut homines à morte peccati, & ruinâ
„ primi parentis educat, *putasne benè irasceris tu?* Si equus tu-
„ us in oculo, vel pede læsus sit, tu doles, & vis, eum sanum esse,
„ & non potes audire, velle Deum, universos homines salvos
„ esse, sed gratiam, qua primùm illorum saluti studet, injuriis
„ laceras. Comprime, quæso, illos æstus, & disce, te Deum
„ habere patientissimum, benignissimum, & qui priùs miseri-
„ cordiam, quàm justitiam exhibeat „ Hactenus Bail, qui toto
articulo 31. ex libris veteris testamenti probat „ Traditionem
„ gratiæ sufficientis ferè ab ipso mundi exordio inchoatam, &
„ ex illo tempore, in quo in Adamo vitiatum est genus huma-
„ num, ut loquitur D. Augustinus epist. 157. ad nostrũ ævum
„ prorogatam esse, ut non omnes veteris testamenti filii gratiæ
„ prorsùs ignari dici debeant, licèt illius plures fuerint contẽ-
„ ptores „ Et limine hujus articuli fatur „ Quod impugnato-
„ rum gratiæ sufficientis antistes Jansenius Iprensis in titulo ca-
„ pitis 8. lib. 3. tom. 1. ait, statum veteris testamenti figurativũ,
„ & propheticum non attulisse Judæis gratiam sufficientem, sed
„ potiùs impedientem „
Idem ferè habet Bernardus Guyard lib. 1. per totum articulũ
nonum, in quo graviter conqueritur „ Quòd Jansenius non
„ proponit nobis Deum misericordem, sed ferocem, sanguino-
„ lentum, crudelem, & his adhuc aliquid pejus, & quòd toto
„ ferè libro octavo de Gratiâ Christi Salvatoris, & maximè cap.
„ 2.3.4.5 6.7.8.9. non solùm super omnes scholasticos, sed &
„ suprà S. Thomam, nec non Apostolos jam sacro Christi Col-
„ legio aggregatos petulantiâ intolerabili spumam suam audet
„ spargere . . . . Deum in ore suo gladium, ut aliàs vidit
„ Propheta, deferentem ostendit in veteri lege omnibus, dem-
„ ptis paucissimis, gratiam ad implenda præcepta sufficientem,
„ derogantem, eo scopo hanc legem condidisse, ut clamarent
„ sine auxilio, vellent sine adjutorio, dolerent sine remedio. „
Non solum autem infidelibus, sed etiam Judæis gratiam suffi-
cientem Jansenius eripuit lib. 3. de grat. Christi cap. 4. 5. 6. &
seq.

seq. eamq. cum legis Mosaicæ scopo pugnare contendit in hæc verba relata à Stephano Dechamps lib. 1. de hæresi Janseniana cap. 6. „ Augustinus legem & præcepta idcircò superbis hominibus lata esse,& plerùmq. dari docet,ut agnoscant se ad legem „ implendam non sufficere, sed multitudine prævaricationum „ confusi ac territi ipsaq; confusione ac timore humiliati di- „ scant ad gratiam, quam non habent, implorandam fugere „ Cumq; ex pluribus S. Augustini testimoniis evicit, legem esse datam, ut nos doceret ad gratiam confugere, inde colligit, sufficientem gratiam iis defuisse, qui sub lege vivebant „ Non so- „ lùm, inquit cap. 5. non dabatur illis gratia sufficiens implen- „ di, quod jubebatur, multo minus gratia sufficiens ad salutem, „ sed è contrario talis gratia lationi legis ac scopo Dei capitali- „ ter repugnabat „ Sic Calviniani contra Rem. in specim. Amstel art. 57. apud eundem Dechamps loc cit. decernunt „ Ju- „ dæi, quibus Christus prædicabat, non poterant se converte- „ re & credere, nunquam etiam ipsis sufficiens gratia data est, „ qua ad conversionem & salutem pertingerent „ Præivitq; ipse Calvinus lib. 2. Institut. cap. 5. num. 6. & 7. ex cap. 7. num. 8.

Cæterùm in dispunctionibus præcedentium notarum abundè consimilibus instantiis satisfactum est, iis enim ad summum probatur, Deum actu non conferre omnibus hominibus auxilia proximè sufficientia ad orandum perfectè pro impetrandâ gratiâ necessariâ ad exequendum præceptum; ad hoc siquidem, ut eruditissimus Author Dissertationis de sublatâ calumniâ Janseniani erroris cap. 2. §. 2. scribit, concurrere debent notitia præcepti, desiderium ejusdem faciendi, ac judicium practicum propriæ infirmitatis, & si homo formet judicium practicum prorsus oppositum, nempè, judicet, se posse sine ulteriori Dei auxilio mandatum implere, ponit obicem orationi faciendæ, nec est in potentiâ proximâ ad orandum, quam tùm primum recipiet, cum erroneum illud judicium deponet: sic Pelagiani putabant, eâ Dei gratiâ, quam Catholica Ecclesia docet, everti liberum arbitrium, ac omnium virtutum merita suffocari, & hoc erroneo judicio obcæcati non erant in potentiâ proximâ ad orandum pro impetranda gratia ad exequenda præcepta. Id ipsum pluribi confitetur Sfondratus, & præcipuè pag. 165. scribens „ Pelagianos asseruisse, hominem viribus naturæ, pro-

„ pri-

„ priæque voluntatis petere, pulsare, quærere, velle, & sic à
„ Deo, & gratiam, & gloriam obtinere „ Et post relatum egregium Testimonium S. Augustini lib. 4. contra Julianum cap 8. subiungit „ Pelagius dixerat, ideò hominem salvari, aut non
„ salvari, quia in ejus potestate, liberoque arbitrio est velle,
„ aut nolle, orare, vel non orare, pulsare, vel non pulsare &c.
„ & ideo iis gratiam dari, qui volendo meruerunt, non dari,
„ qui nolendo demeruerunt, quæ planè falsissima sunt, & merito ab Augustino, omnibusque Catholicis damnata: nemi-
„ ni enim prius merenti gratia datur, cum sit ipsa principium
„ meriti & quampluribus non merentibus data sit, ut in Paulo,
„ Magdalenâ, Gentilibus, aliisque patuit „ Undè Eminentiss. Author pag. 96. primam, & præcipuam causam obdurationis Judæorum refundit in eorum voluntatem, quòd, inquit „ Nol-
„ lent credere, quodque meruerint, ut indurarentur, hoc est,
„ ut à Deo desererentur, meruerint, inquam, quia operibus
„ legis, & superbiâ tumidi nollent fidei subiecti esse, nollent
„ in Mediatorem, & Salvatorem credere. Quòd verò id nol-
„ lent, imò non possent, id non ex gratiæ defectu, divinaque
„ voluntate (Cum mutari utique in melius possent, quæ pote-
„ stas à gratia erat) sed ex eorum malitiâ provenisse, qui quandiù
„ talia saperent, *in sensu composito*, ut Theologi loquuntur,
„ credere non poterant, sicut quandiù oculos aliquis claudit,
„ non potest videre, quòd igitur non possent credere culpæ
„ ipsorum fuisse „

Istud deduxerat Sfondratus ex textu S. Augustini relato à laudato Authore loco citato præfatæ dissertationis, nempè ex tract. 53. in Johann. ubi inter alia leguntur hæc verba „ Hinc, & illi
„ non poterant credere non quia mutari in melius homines nō
„ possunt, sed quandiù talia sapiunt, non possunt credere. Hinc
„ excæcantur, & indurantur, quia negando divinum adjutoriū,
„ non adjuvantur &c. „ proindè meritò subdit „ Hic planè Au-
„ gustinus clarissimè simul, & elegantissimè mentem suam ex-
„ posuit, nec credo, in omnibus Augustini operibus luculen-
„ tius testimonium esse „ ex iisdem etiam Augustini verbis pariter infert doctissimus Author prælibatæ dissertationis: ex ma-
„ gni Doctoris sententia, ait, qui putant suis tantùm viribus
„ sine Dei adiutorio posse servare mandata, *quousque talia sapi-*
„ *unt*, potentiam proximam ad orandum pro impetrando adiu-

 „ torio

„ torio non habent, quam tùm primum recipient, cum erro-
„ neum illud judicium deponent. Ita passim Theologi tradunt
„ &c. „ Eodèm quoque refertur, quod pag. præcedenti 93. ex pluribus conglobatis testimoniis sacræ scripturæ etiam secundū textum Hebraicum, & S. Augustini disertissimè, & validissimè ostendit Eminentiss. Author de obduratione Pharaonis. Ex hac Cardinalis Sfondrati doctrinâ dissipantur omnes instantiæ Censoris non solùm de Pelagianis, & Judæis, sed etiam de stoicis, & Epicureis, Atheis, & Libertinis, quæ sanè solvendæ etiam sunt ab innumeris omnis ætatis Theologis docentibus, à Deo de facto conferri omnibus prorsus hominibus auxilia gratiæ sufficientis consistentis vel in gratia orandi, vel in illustrationibus & piis motibus supernaturalibus intellectus, & voluntatis. Profectò prima, & præcipua causa obdurationis, & impotentiæ proximæ ad orandum in omnibus illis sectis refundēda est in eorum voluntatem, qua meruerint, ut indurarentur, hoc est, ut à Deo desererentur, quia Stoici cætera bona à Diis, solam virtutem à se ipsis haberi volebant; Epicurei agnoscere nolebant in Deo rerum humanarum curam, & providentiam; Athei, & Libertini dicere voluerunt in corde suo: non est Deus. Quòd vero illi his deterrimis erroribus laborarent, id non ex gratiæ defectu, divinaque voluntate, (cum mutari utique in melius potuissent, quæ potestas à gratia erat) sed ex eorundem malitia proveniebat, qui quandiù talia saperent in sensu composito orare, & credere non poterant, sicut quamdiù oculos aliquis claudit, non potest videre, quod igitur non potuerint illi orare, & credere, culpæ ipsorum fuit.

Tempestivè adnotat Bail par. 3. de beneficio Crucis art. 32. quòd Apologista Jansenii destructionem communissimæ sententiæ de gratia sufficienti omnibus hominibus impertita inferre evidenter se jactat ex hoc, quod nequissimi homines non sentiunt, nec experiuntur, se illuminari, ac pio tangi desiderio, dum in scelera ruunt præcipites. Hujusmodi ostentationem pluribus copiosè refellit Bail reponens, quoslibet etiam depravatissimos non carere piis istis cogitationibus ac affectionibus, & si illas in seipsis non experiantur, quia non reflectunt se super se; idq; exemplificat in hominibus, qui operationem custodiæ Angelicæ non sentiunt juxta hanc doctrinam S. Bonaventuræ in 2. dist. 11. art. 2. q. 1. dicentis, credendum esse, quòd multis modis

An-

Angeli, qui nos custodiunt, & studeant promovere ad bonum, & studeant retrahere à malo, quamvis hoc non percipiat hebetudo spiritus nostri, propter quod multi superbiunt, multi sunt ingrati, & frequenter sibi attribuunt, quod est ex beneficio Angelico &c. Deindè ità ad hominem contrà Jansenium argumẽtatur idem Bail „ Probi homines, ait, gratia medicinali, qualem solam pro efficaci gratia admittit Iprensis, non sunt privati, & si non sentiant delectationem cælitùs immissam, in qua illam totam constituit, dum benè quidpiam operantur. Namq; & mysticorum Theologorum doctrina est, qui penitiùs res spirituales discutiunt, perfectissimas animas vix supra suos actus se reflectere, imò & hanc reflexionem quamdam esse in vita Eminentiori spirituali speciem imperfectionis, qua anima à Deo unicè dilecto avertit se, dum actui suo creato inspiciendo incumbit. Sic quippè delicata est eminentioris vitæ spiritualis perfectio, ut distractionem reputet hanc introversionem, qua aliud, quam Deum ipsum respicit. Et tamen cælestes illæ animę inter cæteras gratiâ Christi abundant etiã inter ipsas sterilitates, quibus omni solatio sic sibi destitutæ apparent, ut cum Christo moriente exclament gemebundæ: *Deus Deus meus ut quid me dereliquisti*. Si igitur invalida est consequtio, quòd probæ animæ gratia medicinali careant, quia non experiũtur suavitatem cęlestem, in qua illa sita sit tota, ut putant, & iners erit illa ratiocinatio, qua similiter concludunt, flagitiosorum maximos carere sufficienti gratiâ, quia non sentiunt se illuminari, aut moveri ad bonum.

Post hæc Bail se ad Jansenianos convertit his verbis „ Si pertinaciùs illi contendant, se experiri cælestem illam delectationem omni concupiscentiarum delectatione majorem in omnibus operibus bonis, hoc inter prætensa eorum privilegia numerabimus, quod adeò felices sint horum dogmatum sectatores, non solùm quod nunquam gratiæ Spiritus Sancti resistant, quod ut Filii Dei agantur, quod in illis nunquam Dei gratia vacua sit. Non solùm, quod si forsan peccaverint, statim excusationem paratam habeant, mandatum Dei sibi fuisse impossibile, ut qui gratiam suam medicinalem non haberent, qua vinceretur insuperabiliter concupiscentia. Non solùm, quod vix pro aliis à se, Christus Sanguinem fuderit, „ cum

„ cum à se diffidentes Pelagiani sint, aut ad minus Semi-Pela-
„ giani, ideſt, hæretici, qui nequaquam à maſſa perditionis ſe-
„ gregati dici poſſunt, ſicut ipſi, qui orthodoxi ſunt. Sed etiã
„ quod ſuavitatem quandam cæleſtem in omni bono opere ha-
„ beant & ſentiant, in qua ex hac vita prægustant delitias vitæ
„ cæleſtis. Atq; hæc ſola ſit Chriſti gratia, nam ſi quidpiam
„ agatur ex motivo timoris aut doloris, aut alterius cujuſpiam à
„ dulcedine illa & delectatione diſtincti, ex gratia non fit, nec
„ verè bonum dici poteſt.

Oppoſitum planè conteſtatus eſt Cornelius Muſſus in concione habita coram Pio IV. Pontifice Maximo de admirabili Gẽtium vocatione „ Super omnia mirabilia, inquit, mirabiliſſi-
„ mus eſt modus, quo Dominus negotiatur & tractat dextrè ſa-
„ lutem peccatorum, non dico, hominum communium, ſed
„ gentium immundarum, & incircunciſarum, Chananæorum,
„ Samaritanorum, Scytharum, Thracum, Aphrorum, Roma-
„ norum, Græcorum, Barbarorum, omnium Idololatrarum,
„ omnium impiorum, omnium Atheorum, omniumq; eorum,
„ qui non cognoſcunt Deum, & non habent ritus ac ceremo-
„ nias, vivuntq; abſq; aliqua ſua lege præter naturalem „ (& paulo poſt) „ Effundit Dominus maximam copiam aquarum
„ ſuarum, & inundat illam terram prius deſertam, ſterilem ſa-
„ mariæ, ut eam diffundat ad omnes gentes &c. Non eſt ità cõ-
„ munis ſol, nec tam generalis ros & pluvia, ſicut eſt omnibus
„ patens gratia Dei per Jeſum Chriſtum „

Quamobrem cohærenter ad iſta Sfondratus negat pag. 159. hominibus „ *Gratiam abeſſe ſaltem incompletam, & remotam,*
„ *qua majorem, & proximam conſequi poſſint*, & pag. 163. cum
„ S. Auguſtino docet, quòd ſicut certum eſt, non omnes eſſe
„ chriſtianos, ita certum eſt, non omnes gratiam immediatam,
„ & proximam habere, qua ſint chriſtiani, habere tamen gra-
„ tiam illam remotam, mediatam, & incompletam, qua ſi ute-
„ rentur, chriſtiani fierent „ Aſt in hujus Theologici aſſerti comprobationem alios eximios Theologos in idem conſpirantes audiamus Chorum ducat Didacus Alvarez ex ſapientiſſimo Ordine Prædicatorum diſput. 112. n. 5. ubi ponit hanc theſim „ Deus omnibus tribuit pro loco, & tempore auxilium ſu-
„ pernaturale intrinſecum, & ſufficiens ad implenda præcepta
„ naturalia, quæ ſuppoſito præcepto impleri non poſſunt ex

„ ſo-

„ solis viribus naturæ . . . . . & intelligitur conclusio, de
„ facto omnes recipere hujusmodi auxilium sufficiens saltem
„ pro loco, & tempore, quo obligat hujusmodi præceptum,
„ aliàs transgressio illius præcepti non imputaretur hominibus
„ ad culpam, cum nullus peccet in eo, quod vitare non potest „
Item disputat. 71. num. 2. docuerat „ Si illi omnes qui non cõ-
„ vertuntur, & salvantur, non habeant gratiam verè sufficien-
„ tem, quæ tribuit posse, omnes illi converti, piè operari,
„ vel salvari non possent, & ita non imputaretur eis ad culpam,
„ quod non converterentur, nec adimplerent divina mandata
„ & consequenter Deus irrationabiliter conquereretur de il-
„ lis, & sine causa eos increparet, quod tamen sacrarum litera-
„ rum testimoniis videtur repugnare „

Franciscus Vermelius antiquus Professor Duacensis Ordin. Prædic. 1. part. tract. 9. disp. 6. astruit duplicem hanc conclusionem: Dico 4. Deus confert omnibus adultis auxilia sufficien-
„ tia, sine quibus non stat mandatorum observatio pro tempo-
„ re, & occasione, qua talis urget observantia, nam deus vult
„ omnes homines salvos fieri, ut habet Paulus 1. ad Timoth. 2.
„ sed talis voluntas esset omninò inanis, & superflua in Deo,
„ nisi tribueret hominibus auxilia sufficientia ad salutem etiam
„ intrinseca . . . quia ut obligatio alicujus præcepti urgeat,
„ homoque teneatur ad ejus observantiam, requiritur potestas
„ adimplendi, impossibilium enim nulla est obligatio, ut dicit
„ regula juris, & peccati reum teneri quemquam, quia non fa-
„ cit quod facere non potuit summæ iniquitatis est, & insaniȩ,
„ inquit Augustin. tom. 6. de duabus animabus cap. 12. sed ab-
„ sque auxilio sufficienti non est in homine potestas ad manda-
„ torum observantiam, ergo quotiescumque instat, & urget
„ obligatio præcepti, confert Deus præfata auxilia sufficien-
„ tia „ Altera verò conclusio hujusmodi est „ Dico 6. nullus
„ quantumcumque obduratus datur, qui non possit implere
„ mandata, & salvari, ac consequenter, qui non recipiat auxi-
„ lium sufficiens, aliàs non peccaret, & commodum reporta-
„ ret ex obduratione sua, cum tamen constet, etiam maximè
„ obduratos peccare &c. „ & pro hac veritate ait, adesse generales scripturæ locutiones.

Bartholomæus Medina Ordin. Prædic. 1. 2. q. 109. art. 10. eandem premit orbitam ajens: „ Deus geminum donum suæ gra-

„ tiæ

„ tiæ conferre solet peccatoribus, alterum, quo possunt resipi-
„ scere, & salvari, & hoc donum universis hominibus confert
„ &c. Alterum est auxilium efficax, quo homo efficaciter con-
„ vertitur, & salvatur, & hoc universis hominibus, qui pereunt,
„ licet non conferat, non tamen propriè negat, nam est paratus
„ conferre, si homines non contradicant, & resistant.

Johannes Puteanus Augustinianus Tolosæ primarius Regius Theologiæ Professor loco infra citando in propositione 32. statuit hanc thesim: „ Nullus planè datur, etiam si agat in abditis-
„ simis, & remotissimis partibus terræ, in quibus nihil hactenùs
„ auditum fuit de Evangelio, qui non habeat gratiam sufficien-
„ tem, per quam potest salutem propriam perficere, si vult „

Concinit Petrus de Comitibus Augustinianus disp. 7 de Prædestin. art. 4. docens „ Quod quisque in quolibet statu, & tem-
„ pore tenetur servare divina præcepta, ergò habet sufficientiã
„ ad hoc, aliter Deus præciperet illi impossibilia, quod repu-
„ gnat Tridentino, sed non haberet sufficientiam ad observa-
„ tionem divinorum præceptorum, nisi haberet à Deo suum
„ adjutorium, ut docet Tridentinum sess. 6. can. 3. ergò in quo-
„ cumque statu habetur gratia sufficiens, aliter daretur impotẽ-
„ tia etiam ad malum ex defectu virium sufficientiæ ad bonum,
„ quod est erroneum, eo quia inobservantia mandatorum non
„ esset mala „ Quod autem spectat ad gratiam orandi, quæ debeat præsupponere fidem, & ad auxilia gratiæ sufficientis collata infidelibus, jam supra uberiùs satisfactum est.

Hinc dignoscat Censor, quàm rationabiliter ex Augustino hanc propositionem iniquè ab ipso proscissam Author intulerit, videlicet „ Aut ergò ex mente Augustini nemini deest hæc
„ gratia saltem inchoata, hoc est, orandi, aut si alicui deest, erit
„ aliquis sanæ mentis, qui furando, occidendo, adulterando,
„ blasphemandoque nihil peccabit, *quod absurdissimum est*. „
Hoc ultimum verbum fuit à Censore abscissum, ut exindè immane flagitium Sfondrato inpingeretur. Quarè dispunctionem hanc absolvat Episcopus Leouvardiensis alibi laudatus in cap. de obduratione. „ Hominibus etiam perditissimis, inquit, quã-
„ diù rationis sunt compotes, boni facultas non adimitur, quin
„ semper in Domino possunt oculos levare in Cælum, & neces-
„ sarium auxilium impetrare. „

De-

De Gratia sufficienti, & efficaci.

PROPOSITIO XXIV.

Quod Nabuchodonosor, non Pharao punientem Deum agnoverit, id juxta August. lib. de Prædest. & Grat. non ad Dei præscientiam referendum est, non ad disparem causam, non ad conditionem, & dignitatem inæqualē, non ad defectum externæ vocationis, sed ad solum, merumque arbitrium; pag. 36. lin. 9.

NOTA.

Librum de Prædestinatione, & Gratia non esse Augustini, jam pridem in recensendis ejus operibus notarunt Doctores Lovanienses, & confirmat Bellarminus lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis, ubi observat hunc librum discrepare à phrasi, & à doctrina S. Augustini, atque adeò neque â Beda, neque ab alio veteri testimonium habere. De eodem libro sic loquitur Dionysius Petavius tom. 1. *dogm. theolog. cap.* 14. *n.*15. Libellus iste non est Augustini, sed imperiti cujusdam, qui meritò secum Asinâ Balaam comparat, ut valdè mirer ab ullo, qui quidem legerit, pro Augustiniano referri.

DISPUNCTIO.

Liber de prędestinat. & gratia, quamvìs à Scriptoribus insinuatis in nota Censoris attribuatur Authori suspecti nominis, nihilominùs ab aliis Doctoribus æquiorem subit sententiam. Sirmondus, quod nomen non tam est hominis, quàm eruditionis, teste Natali Alexandro cap. 4. in histor. eccles. sæculi 5. art. 3. §. 7. asseruit librum de prædestin. & gratia S. Fulgentio in editione Parisiensi opusculorum ipsius ann. 1613. & idē Natalis cap. 4. art. 4 num. 18. in histor. eccles. sæculi 6. addit Theophilum Rajnaudum in censurâ inofficiosæ censuræ. Ruiz disp. 45. de prædestinat. sect. 4. num. 3. profitetur, quod „ Idem li-
„ ber de prædest. & grat. vel est Augustini, vel magnâ ex parte Augustini sententiam sequitur, & magnam authoritatem habet apud

„ apud Theologos, ut constat ex frequenti illius citatione, & „ præsertim ex cap. 15. *cujus authoritate nituntur plurimi Scho-„ lastici*„ Et reapsè ex eodem cap. 15. Augustini suffragium pro suâ sententiâ deprompsit Sfondratus imitatus in hoc, teste Ruizio, plurimos Scholasticos, quibus adjungendi sunt Emin. de Lauræa opusc. 3. de gratiis actualibus cap. 22. Petrus de Comitibus Augustinianus disput. 7. de prædest. art. 4. & Ludovicus Bail de beneficio Crucis par. 3. art. 16. Sed quid dicet Censor, si ostendero, in hoc eodem volumine Eminent. Authorem subodoratum fuisse dubiam authoritatē libri de prædestinat. & grat. Arrigat, quæso, aures ad hos clarissima voces ex pag 177. *In quæ verba, inquit S. Augustinus de prædestinat. & grat. cap.* 14. *de cujus libri dubia authoritate jam alibi dictum.* Si Censor non alienis oculis, nec conspicillis passionum fuligine tinctis librum Eminent. Cardinalis perlustrasset, non tanta temeritate tragædias in sapientissimum Authorem Vaticani Senatus Sidus præfulgidissimum excitasset. Porrò Mastrius de Meldula disp. 5. de prædest. quæst. 1. art. 3. num. 40. ex lib. de prædest. & grat. cap. 13. & 15. instituit comparationem inter Nabuchodonosorum, & Pharaonem. Idem peregerunt Ruiz loc. cit. ac Benedictus Pererius insignis Sacrarum Scripturarum interpres in cap. 11. Exodi disp. 5. n. 33.

N O T A.

Certè quisquis asserit inter Nabuchodonosorum humiliatum, ac pœnitentem, & Pharaonem induratum, & rebellem, hoc est, inter quoslibet bonos, & malos solum, merumque discernere arbitrium, primùm Divo Paulo interroganti, quis te discernit? contradicit, deindè Augustino repugnat, qui hunc errorem in omnibus suis libris adversus Pelagianos, & Semipelagianos, ac nominatim in lib. de prædestinat. Sanctorum cap. 5. funditùs evertit.

DISPUNCTIO.

Quorumnam artificium Scriptorum redoleat dimidiatos, & interpolatos Authorum textus afferre, Patres, & Doctores frequenter insinuant, & detestantur, præclaris hisce artibus adversùs Cardinalem Sfondratum dimicat Censor, qui isthæc verba

verba in loc. cit. exiſtentia ſubticuit „ Quamvis enim deſerue-
„ rit Deus Pharaonem, id juſto judicio factum, Deo quidem
„ permittente, ut pro ſua libertate caderet, non ideò tamen, ne
„ caderet, gratiam, & auxilium ſubtrahente „ Ex his verbis
optimè perſpicitur, quam arbitraria ſit illatio Sfondrato impacta, quòd inter pænitentem, & obduratum ſeu inter bonos, & malos ſolum, merumque diſcernat arbitrium. Debuiſſet potius Cenſor attendere verba S. Auguſtini, ſi non ex lib. de prædeſtin. & grat. ſaltem ex lib. de Civit. Dei tanquam genuino fętu S. Doctoris, nec non teſtimonia S. Thomæ, & Dominici Soto in paginis proximè ſequentibus 137. & 138. producta, ex quibus legitimè infertur concluſio à Sfondrato conſcripta, non ea à Notatore conficta. Hoc autem argumento gratiam ſufficiẽtem à Janſenio oppugnari, ſcribit Dechamps lib. 1. de hæreſi Jãſeniana diſput. 8. cap. 6. nu. 3. „ Janſenius, poſitâ gratiâ ſuf-
„ ficienti, ſequitur, inquit lib. 3. de grat. Chriſti cap. 1. homi-
„ nem poſſe ſe ipſum ab aliis ſuæ voluntatis libertate diſcerne-
„ re, atq; ità contrà Apoſtolum gloriari dicentem &c. Nam
„ talis gratiæ adjutorium non diſcernit bonos à malis, ſed com-
„ mune eſt bonis, & malis. Hæc autem omnia non ſolùm do-
„ ctrinæ S. Auguſtini, ſed & ſcripturis ſacris adverſantur. Ex-
„ preſſum iſtud eſt, pergit Dechamps ex Petro Martyre in loc.
„ commun. tit. de prædeſt. n.41 & Davide Paræo lib. 2. de grat.
„ & lib. arbit. cap. 7. pag. 287 Primus habet: Poſitâ illâ gratiâ
„ univerſali, nemo eligeretur à Deo, imò nos eum eligeremus,
„ oblatam ejus gratiam recipiendo & eſſemus electionis Dei fi-
„ guli, non ab ipſo fingeremur. Alter verò ſic urget: Si omni-
„ bus daretur ſufficiens auxilium ad ſalutem, diſcretio fidelis ab
„ infideli tota penderet à libero arbitrio. Ipſe enim eſſet fide-
„ lis, qui auxilio cooperari vellet, ille maneret infidelis, qui
„ eidem auxilio cooperari nollet. Vel me tacente, ſubjungit
„ Dechamps, obſervare quilibet poteſt, hìc paucis comprehen-
„ di vim omnem argumenti illius, quod adversùs gratiam ſuffi-
„ cientem validiſſimum eſſe Janſeniani arbitrantur „

Quàm contraria autem ſit menti Authoris, ejuſque doctrinæ illatio Cenſoris, perpendatur expoſitio illius Textus Paulini. *Quis autem te diſcernit*? in pag. 112. ubi „ Duplicem diſcre-
„ tionem ſtatuit, unam, quæ ſit viribus naturæ ab Apoſtolo in
„ loco indicato damnatam, aliam, quæ ſit viribus gratiæ, non

„ quidem excludendo hominis voluntatem, sed gratiam, & „ voluntatem includendo „ Et hanc scriptor probat duplici locupletissimo testimonio S. Augustini, & exindè concludit „ Laus tota operis non voluntatis, sed gratiæ est, quia, ut vo„ luntas benè operetur, non à se, sed à gratia habet „ Immò hæc pulcherrima ibidem subjungit. Quod si tamen omninò ve„ lis, nihil humanam voluntatem ad discretionem Reprobi, „ Electique conferre, id quoque verum erit: quidquid enim „ in opere aliquo est, quod ad ordinem supernaturalem perti„ net, quodque æternam vitam meretur, id totum, unicèque „ à gratia est, nihil præter naturalia conferente voluntate; na„ turalia verò, qualia sunt esse actum liberum, esse vitalem, tam „ nullam ad æternam vitam obtinendam proportionem habēt, „ quàm nullam habent ad Regnum promerendum terram cole„ re, aut hortum rigare. Et hac ratione verum est, quamvis „ inter duos æquali gratia instructos unus velit, alter nolit, „ eum, qui vult, non voluntate sua, sed gratiâ discerni, quia „ voluntas, ut voluntas nihil habet dignum vitâ æternâ, at ni„ hil non est causa discernendi „ Quid autem concinnius dici poterat juxta orthodoxas regulas, & præscriptum S. Augustini, aliorumque Patrum.

Testimoniis verò ab Eminentiss. Scriptore productis superaddatur hoc aliud Alvaris Resp. l. 3. c. 5. n. 9. quo conversio peccatoris tribuitur gratiæ, non conversio voluntati creatæ, adeò ut dici possit, quòd Pharao discernatur à Nabuchodonosore per solum, merumque arbitrium, Nabuchodonosor verò discernatur à Pharaone per gratiam „ Cum inquiritur ratio, in„ quit Alvarez, propter quam detur auxilium efficax illi, qui „ convertitur, vel salvatur, fit ultima resolutio ad merum be„ neplacitum divinæ voluntatis, & ibi sistitur juxta illud Mat„ th. 11. *Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te*. Cum autem „ requiritur ratio, quare ille non convertitur, nec recipit au„ xilium efficax, fit resolutio in defectum voluntatis ejus, quæ „ cum posset per auxilium sufficiens converti, noluit converti, „ sed in peccato persistere, & ratio discriminis est, quia ut 1.2. „ q. 11. ar. 3. ad 2. dicit S. Thomas, defectus gratiæ prima cau„ sa est ex nobis, sed collationis gratiæ prima causa est à Deo „.

NO-

NOTA.

Non hîc solùm, sed pluribus aliis locis Author sub nomine Augustini libros falsò illi adscriptos citat, ut pag. 31. *& pag.* 50. Responsū Augustini ad articulos sibi falsò impositos, *qui liber nō est Augustini, sed Prosperi, cum inter ejus opera diverso licèt titulo reperiatur*; *pag.* 118. librum de fide ad Petrum, *quem esse S. Fulgentii omnes conveniunt*; *pag.* 181. librum de dogmatibus ecclesiasticis, *qui absque dubio est Gennadii Massiliensis Semipelagianorum partibus addicti*; *sanè qui sic in citandis Augustini operibus aberrat, ostendit, se in ejus lectione non ita versatum esse, ut sperare potuerit, se ex ejus doctrinâ nodum prædestinationis explicaturum, quemadmodum Author in ipso libri titulo se facturum spōdet*; *si tamen hæc tituli verba ejus sunt, & non alienâ manu, dum opus typis ederetur, supposita.*

DISPUNCTIO.

Quoad γνησιότητα seu αὐθεντίαν operum S. Augustini præfandum est cum Eminentiss. Cardinali de Lauræa in proloquio ad tria opuscula Theologica Romę edita anno 1687. „ Scias, inquit, amice Lector, quòd in his opusculis citavi interdum pro S. Augustino libros aliquos, qui post duodecim sæcula à morte S. Doctoris negantur esse illius opera, & dicuntur esse respectivè discipulorum S. Augustini, at continere doctrinas S. Augustini menti conformes, eorum seriem mox referam. Fateor benigne Lector, me nolle contendere cum ejusmodi antiquitatis Censoribus, qui eo nituntur fundamento, quòd de eis S. Doctor in suis retractationibus mentionem non fecerit, sicut de cæteris fecit, sed cum juxta Apostoli documentum Rom. 1. sapientibus, & insipientibus debitor sim, rationem reddam, cur eos pro S Augustino citaverim, ejusdemque libros esse crediderim, salvâ modernorum Censorum pace, quibus detrahere non intendo „ Exponit deindè Purpuratus Pater rationem, cur usus fuerit editione Basileensi Operum S. Augustini anno 1506 adornatâ à Cōrado Leontorio Mulbrunensi Ordinis Cisterciensis, quem ex Possevino, & ejusdem Ordinis Chronicis Virum Religiosum, doctissimum, ac gestorum S. Augustini peritissimum nuncupat;

 „ Cu-

„ Cujus atteſtationi, inquit, utpotè antiquæ credidi tanquam
„ veraci, memor documenti Spiritus Sancti Eccleſiaſt. c. 11.
„ Non te prætereat narratio ſeniorum, ipſi enim didicerunt à
„ Patribus ſuis, quoniam ab ipſis diſces intellectum, & in tem-
„ pore neceſſitatis dare reſponſum. Hic autem Religioſus fra-
„ ter Conradus ſenior eſt, quia de anno 1506. vivebat, & ſcri-
„ bebat. Ergò potui, & debui credere „ Subnectit deindè indiculum librorum, de quibus ait „ Eſt quæſtio, nimirum 1. li-
„ ber de mirabilibus ſacræ ſcripturæ, lib. de prædeſtin. & grat.
„ liber de fide ad Petrum, liber de cognitione veræ vitæ, liber
„ de ſalutaribus documentis, liber de ſpiritu, & anima, liber
„ Hypognoſticon contra Pelagianos „ liber de Eccleſiaſt. dogmatibus.

Hanc autem recentium Criticorum ſedulitatem Cardinali Sfondrato minimè ignotam fuiſſe compertiſſimum eſt ex pluribus voluminis hujus locis, præcipuè ex pag. 35. ubi meminit de criterio eruditorum in editione Lugdunenſi operum S. Auguſtini, & de judicio eorumdem, ac Eminentiſs. Bellarmini quoad lib. Hypognoſticon, & pag. 96. memorat ultimam Auguſtini editionem Pariſienſem à Monachis Benedictinis Congregationis S. Mauri egregiè procuratam, & de notis Philippi Labbæi in eadem opera. His prudenter ſibi ſuaſit Sfondratus, hominibus bonæ voluntatis ſatis indicatum, ſe modernorum criticorum doctos labores in ſecernendis operibus S. Auguſtini legitimis, & genuinis à ſpuriis, & adulterinis noviſſe, neque divinavit, ſuum hunc librum adeò moroſos, & Hypercriticos Lectores ſeù potius Cenſores offenſurum, præcipuè cum nec Eminentiſs. de Lauræa in deſcripto ſuperiùs indiculo omnia opera à neotericis Cenſoribus tanquam ſuppoſititia Auguſtino abjudicata recenſuerit, & alia plurima à præfatis ſcriptoribus, & à Natali Alexandro inter adulterina rejecta fuerint. Undè ſicut nõtitia illorum operum in eo indiculo deſcriptorum minimè remorata eſt Eminentiſs. de Lauræa, quin eadem opera non alio ſub nomine, quàm S. Auguſtini in ſuis ſcriptis allegaret, ità Cardinalis Sfondratus rectè conſcius de recentium criterio circa opera S. Auguſtini religioni non ſibi duxit, eadem ipſius S. Doctoris nomine inſignita producere.

Equidem ignoro, an Cenſor admiſerit, quòd tot Patres, ſcholæ Theologicæ proceres, aliique innumeri Doctores, qui per duo-

duodecim à morte S. Augustini sæcula scripserunt, & opera ejusdem S. Patris, quæ à Censore, & modernis criticis, ut spuria repudiata sunt, passim in suis lucubrationibus adduxerunt, & commendarunt, in ejus lectione non ità versati sint, ut sperare potuerint, se ex ejus doctrina explicaturos difficultatum nodos. Præterquam quod non solum à Patribus, & Theologis communiter usque ad duodecimum post obitum S. Augustini sæculum eadem opera omnia sub ejusdem S. Doctoris nomine indiscriminatim relata sunt, sed etiam apud recentissimos, & magni nominis Scriptores, qui nuper de theologicâ facultate sua opera typis ediderũt, eadem Augustini nomine absolutè inscripta reperire facile est: sic Claudius Frassen Doctor Parisiensis tom. 1. Scoti Academici tract. 2. disp. 3. art. 2. sect. 1. quæst. 5. allegat sub nomine S. Augustini librum de articulis sibi falsò impositis, Pater Gonetus disp. 1. de grat. art. 6. §. 1. affert librum de Ecclesiasticis dogmatibus sub nomine S. Augustini, & Contensonus sub ipsius titulo citat librũ de symbolo ad Catechumenos tom. 1. Theolog. dissertat. 9. c. 1. specul. 3. &c.

PROPOSITIO XXV.

Eam gratiam sufficientem agnoscimus, & docemus, quæ subindè impletur, subindè repugnante libero arbitrio non impletur, effectuque suo culpâ voluntatis caret, quamque S. Augustinos clarissimè, & frequentissimè docuit. . . . . & quam tota Societas Jesu amplectitur, gravissimique alii Doctores; pag. 129. lin. 7.

NOTA.

Uthor inter gratiam sufficientem, & efficacem, quam effectricem dicere mavult, nullum discrimen agnoscit nisi in actu secundo. Undè præcedenti propositione docuit, quod inter Nabuchodonosorem, & Pharaonem, seù inter bonos, & malos non gratia, sed solum, merumque discernit arbitrium *Tota ergo gratiæ efficacia juxta illum unicè pendet à solo arbitrio, estque in potestate hominis pro nutu suo gratiam reddere efficacem, quæ alias non esset, nisi sufficiens, & inefficax, adeò ut moraliter, & in ratione benefi-*

cii

cii plus nihil ex parte Dei in gratia efficaci, quàm in gratia merè sufficienti contineatur. Nescio, quibus oculis, aut conspicillis Augustini opera contra Pelagianos, & Semipelagianos legerat, qui tã asseveranter ait, illum clarissimè, ac frequentissimè ejusmodi gratiã sufficientem, & ex solo nutu arbitrii humani efficacem docuisse. Aliam omninò gratiã in legendo Augustino invenerat Clemens VIII. Summus Pontifex, qui in celebri scripto Congregationi de auxiliis exhibito §. 1. *& seqq. docet, gratiam ab Augustino contra Pelagianos, & Semipelagianos assertam,, Efficaciam suam habere ab om-,, nipotentia Dei, & à dominio, quod summa Divina Majestas ha-,, bet in voluntates hominum,, Eandem gratiam apud Augustinum reperit Cardinalis de Lauræa, qui opusc.* 3. *de grat. actualibus cap.* 3. *post multa de ea allata, sic concludit,, Ergò per Augustinum da-,, tur gratia efficax, immò, ut verum fatear, si eum capio, in omni-,, bus suis scriptis ferè semper de ea loquitur,,*

Denique Cardinalis Bellarminus gratiam sufficientem, qualis hîc ab Authore describitur lib. 1. *de gratia, & libero arbitrio cap.* 12. *reijcit tanquam à sententia divinarum scripturarum, & D. Augustini omninò alienam, & per eam censet everti fundamentum prædestinationis divinæ, quam, inquit, S. Augustinus* ex divinis literis comprobavit, *Porrò non ex solo hoc Cardinalis Bellarmini testimonio liquet, falsò hanc de gratia sufficienti, seù à solo eventu efficaci doctrinam toti Societati Jesu adscribi, sed id adhuc clariùs ostenditur ex Decreto Patris Claudii Aquavivæ ejusdem Societatis Præpositi dato die* 14. *Decembris an.* 1613. *quod refert Tannerus ejusdem Societatis Theologus disput.* 8. *de gratia, quæst.* 2. *dub.* 5. *num.* 86. *quo expressè vetitum fuit, ne doctrina illa in scholis Societatis doceretur.*

DISPUNCTIO.

STomachum movere Censori videtur vox illa gratiæ effectricis, sed prætermissis Neotericis Scholasticis audiat Censor Illustrissimum Habertum in Theologia Græcorum Patrum de Grat. lib. 2. cap. 16. nu. 1. pronunciantem gratiam cum effectu conjunctam à Græcis Patribus quoque hujusmodi nomine insigniri. *B. Irenæus inquit in fragmentis, operationem Dei effectricem appellat*, & deindè ejusmodi locutionem testimoniis SS. Basilii, Chrysostomi, & Cyrilli confirmat, atque etiam suffragiis Do-

Doctoris gratiæ Christi Augustini, & Doctoris Angelici corroborat, tum subdit. „ Superest, ut receptissimam omnium in „ schola Sorbonica sententiam proponamus, quam Philippi „ Gamachæi Regii Theologiæ Professoris verbis conceptam „ damus ex quæst. 3. de gratia efficaci c. 6. Efficax gratia comple- „ ta consistit in congruitate, opportunitate, & attemperatione „ Divinæ vocationis cum libero arbitrio, cum ingenio, & sen- „ sibus nostris accomodata, ex qua vocatione semel positâ se- „ quatur certus, & infallibilis hominis consensus, nec possit „ non sequi, spectatis omnibus circumstantiis. „ Postmodum pergit doctissimus Præsul. „ Sic expressa, sic exposita de gratia „ efficaci Theologorum Sorbonicorũ sententia eximiis, & præ- „ clarissimis quibusque S. Augustini, S. Thomæ, Græcorum deinde Patrum. . . . . de eadem gratia dictis, & placitis quàm „ benè, & appositè consentiat, paucis indagandum, & aperien- „ dum est. In tota autem sua nota Censor eàdem oberrat chordâ imponens Authori, quòd ipse teneat totam gratiæ efficaciam pendere unicè à solo arbitrio, quod pura puta calumnia est ex ejus cerebro conficta, atque adeò ea, quæ hìc contra Sfondratũ confarcit, & præcipuè testimonia Bellarmini, & Claudii Aquavivę Censoris somnia, non Cardinalis doctrinam pessundant. Faveat, quæso candidus Lector, advertere genuina hæc Emin. Authoris testimonia ex pluribus aliis, quæ afferri possent adversus inflictam accusationem evidentissima: pag. 210 ex pluribus S. Augustini textibus desumptis ex operibus indubitatis ejusdem S. Patris infert; „ Clarissimum esse, nullam aliam ab Augustino gratiam effectricem cognitam esse, quàm quæ illustrando, & de- „ lectando intellectum simul, & *voluntatem expugnet*; & pag. „ 211. Hæc est illa gratia, quam Augustinus *mirabilem*, *ineffa-* „ *bilem efficacissimam*, *invictam*, *omnipotentissimam*, *indeclina-* „ *bilem*, *insuperabilem*, *triumphatricem*, & deniquè, ac frequẽ- „ tissimè *congruam* appellat, hoc est, talem, tamque *flectendę vo-* „ *luntati* accommodatam, ut nunquam non flectat, & vi cat, „ seù, ut ipse loquitur, *quæ facit de nolente volentem*, *quæque à* „ *nullo corde respuitur*. . . . . Hæc est gratia illa, de qua lo- „ quitur Augustinus, ea videlicet, quæ pulchritudinem boni „ honesti tam affabrè *voluntati* depingit, ut *rapiat in amorem*. „ Item pag. 216. Nihil ergò aliud est triumphatrix ista gratia, „ quam oratio, & rethorica Dei *humanam voluntatem* alloquen-

„ tis

„ tis, & alloquendo in quamcumque partem voluerit persua-
„ dentis. Nec mirentur, si dicimus, posse Deum argumenta,
„ & rationes invenire, quibus certissimè quamcumque etiam
„ *obluctantem voluntatem expugnet*. . . . . Hoc est ergò cordi
„ duro verbum Dei, quod metallo est ardor ignis, liquescunt
„ igni metalla, & non liquescent corda Dei verbo? fac ærea, fac
„ adamantina esse, ad hunc ignem solventur. „

Oppidò quàm multa, & omnia penè gratiæ efficacis arcana hoc paucorum verborum contextu conglobata latitant, immò eminent, & splendescunt, quibus Eminent. Author totam gratiæ Theologiam complexus est. Facessant igitur ineptæ, & absurdæ criminationes obtrusæ à Censore, qui nusquam apud Sfondratum reperiet, ab arbitrio dari posse efficaciam gratiæ, seù ab eo fieri posse, ut gratia sit efficax, nisi utatur ipse illis conspicillis, quibus videntur ea, quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt, uti consimilibus conspicillis quadraginta à se notatas propositiones ex libro Cardinalis Sfondrati excerpsit.

Quoad scripta verò Papæ Clementis Octavi, & acta Congregationũ de auxiliis patet responsio ex nostro Proloquio ad Lectorem, & insuper extat Decretum Innocentii X. Pontificis Maximi, quo in Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis die 23. Aprilis 1654. damnat iteratò Augustinum Cornelii Jansenii, simulq; libros omnes ad ejusdem defensionem editos, & edendos, ac deniq; fidem abrogat quibusdam prætensis actis coram Clemente VIII. & Paulo V. simulq; Pseudo-Bullæ Pauli V. contra doctrinam Ludovici Molinæ his verbis „ Cæterùm cum tam Romæ, quàm alibi circum-
„ ferantur quædã asserta Acta manuscripta, & forsan typis excu-
„ sa Congregationum habitarum coram fel record. Clemente
„ VIII. ac Paulo V. super quæst. de Auxiliis Divinæ Gratiæ tã
„ sub nomine Francisci Pegnæ olim Rotæ Romanæ Decani,
„ quàm Fratris Thomæ de Lemos Ordinis Prædicatorum, alio-
„ rumq; Prælatorum, & Theologorum, qui, ut asseritur, præ-
„ dictis interfuerunt Congregationibus. Nec non quoddam
„ Autographum sivè exemplar cujusdam assertę constitutionis
„ ejusdem Pauli V. super defensione prædictæ quæstionis de au-
„ xiliis ac damnationis sententiæ seu sententiarum Ludovici
„ Molinæ societatis Jesu, eàdem Sanctitas sua præsenti hoc de-
„ creto declarat, ac decernit prædictis actis tam pro sententiã

„ Fra-

„ Fratrum Ordinis S. Dominici, quam Ludovici Molinæ, alio-
„ rumque Societatis Jesu Religiosorum, & Autographo sivè
„ exemplari prædictæ assertæ Constitutionis Pauli V. nullam
„ omninò esse fidem adhibendam, neque ab alterutra parte seu
„ à quocunque alio allegari posse vel debere, sed super quæstio-
„ ne prædicta observanda esse decreta Pauli V. & Urbani VIII.
„ suorum Prædecessorum. „

PROPOSITIO XXVI.

Qui gratiam sufficientem statuunt, quæ nunquam effectum suum completum assequitur, talem mihi videntur statuere gratiam, quæ non est gratia; pag. 129. lin. 13. Ut silentio præteream. quod illi dicunt hujusmodi sufficientes gratias potentiam agendi dare, sed nunquam effectũ. Deindè post allata quædam exempla rerum naturalium ad probandum, quod hîc proponit, statim addit lin. 28. planè tam nova hæc sunt, tam inaudita, ut nec dici debeant, cum careant ratione, nec credi possint, cum careant exemplo; ibidem lin. 37.

N O T A.

Communis est doctrina Thomistarum, quòd gratia excitans, seù inefficax, quam sufficientem vocant, operando non nullos bonos effectus in homine, puta, illuminationis, & inspirationis, det etiam ei actum primum, seù potentiam ad ulteriorem, ac principalem effectum, u. g. ad fidem amplectendam, ad pœnitendum, ad vincendum tentationem, ad præceptum aliquod aut consilium adimplendum, tametsi ad opus illud re ipsa ponendum ultrà requiratur gratia efficax, quæ det voluntati actum secundum, seù potentiam actui secundo coniunctam.

Huic Thomistarum doctrinæ subscribunt omnes gratiæ per se ipsã efficacis defensores, dummodò gratia illa sufficiens dicatur tantùm sufficiens *in ordine suo ad vitandam ambiguitatem, & amphibologiam. Siquidem vocabulum* sufficiens *grammaticaliter, & vulgari acceptione significat id, quod omnia ad agendum necessaria comple-*

ctitur, & per se aptum est, ac idoneum ad opus perficiendum, de quo videndus Cardinalis de Lauræa opusc. 3. de gratiis actualibus cap. 4. An doctrina hæc Thomistarum totque aliorum Theologorum de gratia sufficienti tam nova, & inaudita, & tanquam ratione carens, *& quæ nequidem proponi debeat, ab Authore traduci, atq; exagitari potuerit, æqui, ac prudentes Lectores judicent.*

DISPUNCTIO.

VErba illa „ Tam nova hæc sunt, tam inaudita, ut careant ra„ tione, & exemplo, nec credi possint „ Non appellant directè doctrinam Thomistarum, totque aliorum Theologorũ de gratia sufficienti, sed cadunt proximè super has voces, quibus ea immediatè subnectuntur „ Aliquem ignem, qui nun„ quam arserit, aliquam aquam, quæ nunquam madefecerit, ali„ quam stellam, quæ nunquam luxerit, aliquod speculum, quod „ nunquam imaginem objecti retulerit „ Et sanè hæc esse prorsùs nova, inaudita, & incredibilia, nemo, uti autumo, ibit inficias. Istud autem intulit Eminentiss. Author per modum argumentandi, tanquam aliquod inconveniens consequens ex illa Thomistarum sententia, ut istiusmodi argumentationes in scholis passim fieri solent, non tamen per hoc notare intendit ullâ censurâ doctrinam illam scholæ Thomisticæ de gratia sufficienti.

Sic V. G. contra Scotistas P. Gonetus disp. 3. de attributis divinis in communi art. 2. §. 2. probat, Divina attributa non distingui inter se, nec ab essentia Divina distinctione formali, seu ex natura rei, quam ponunr Scotus, & ejus discipuli, quia hæc distinctio Scotica non minus læderet, ac violaret puritatem, & simplicitatem Divinæ naturæ, quàm sententia Gualterii, & Gilberti Porretani Episcopi Pictaviensis quæ fuit ab Ecclesia damnata. Pariter idem Theologus disp. 6. de Scientia media art. 6. contendit, quod scientia media favere videtur, ac viam sternere errori Semipelagianorum de quibusdam initiis fidei, & bonæ voluntatis à natura, & de prædestinatione ad gratiam ex prævisione meritorum, quod tollat à Deo rationem primæ causæ, & primi liberi, atque supremum dominium in nostras voluntates, quod deroget divinæ omnipotentiæ, & enervet efficaciam gratiæ, quod attribuat Deo modum con-

concurrendi cum causis liberis, cæcum, & ignorantem, vagum, & indeterminatum, quod apparenter solùm faveat libertati; re ipsa tamen illam tollat, & in suo primo principio præfocet, & extinguat, quod faciat Deum Authorem peccati, & deterat famam Sanctitatis divinæ. E contra Mastrius de Meldula disp. 2. de divinis attributis quæst. 2. art. 3. n. 82. tradit, quod si in Deo inter ejus attributa non daretur distinctio formalis ex natura rei tradita à Scoto, divina attributa non essent in Deo formaliter, sed tantùm virtualiter, & eminenter, & consequenter Deus non denominaretur formaliter sapiens à sapientia, justus a justitia, sed tantùm virtualiter, sicut sol non denominatur formaliter calidus, vel siccus, sed tantùm virtualiter, quia tales formæ non continentur in ipso secundùm proprias formalitates. Pariter Eminen. Bellarminus lib. 1. de grat. & libero arbitrio cap. 12. citato à Censore scribit, sibi videri „ Esse omninò eandem cum „ errore Calvini, & Lutheranorum, aut parùm ab illo distare „ sententiam illorum, qui docent gratiam efficacem esse actio- „ nem Dei physicam, quæ determinat voluntatem ad volendũ, „ & eligendum bonum, quod illi fuerat per gratiam excitantem „ inspiratum, & quia non potest fieri, ut Deus physicè deter- „ minet voluntatem, quin ipsa voluntas determinetur, & velit „ id, ad quod determinatur, ideò fieri non potest, ut gratia ista „ non habeat effectum infallibilem. „ Frequentissimæ enim solent esse hujusmodi argumentationes inter catholicos Doctores nec exindè christianæ charitatis vinculum inter eos scinditur, nec ad invicem classicum canitur, sed unusquisque absurda illa consectaria à sententia sua longè arcet, negando illationem, seù consequentiam, ut passim fit in disceptationibus scholasticis absque censura, & calumnia alterutrius partis.

Scrupulum fortassis cuipiam iniicere posset nomen illud, seu quæstio de voce gratiæ efficacis, aut efficacissimæ quantum est de se, quam Sfondratus omnibus hominibus à Deo conferri pluribus in locis tradit, & per eam non nisi ipsam gratiam sufficientem intelligit. Quarè diutiùs differendum non est omnem nutantium mentium formidinem abstergere. Enim verò Eminen. Author cum voluntatem Dei antecedentem de salute omnium hominum appellarit efficacem, seù efficacissimam quantum est de se, vel si homines velint, ne sibimetipsi colliderctur, non poterat alio nomine, nisi gratiæ efficacis, quantum est de se, seù

si

si homines velint, indigitare illud auxilium, quod ex vi præfatæ voluntatis Dei omnibus hominibus tribuitur, cum media ut media ex communi Philosophorum consensu debeant correspondere intentioni finis. Et reapse omne medium sufficiens ad finem est efficax, quantum in se est ad consecutionem finis, quatenus efficacia importat potentiam ad effectum assequendi finem alioquin non esset ex se sufficiens, adeòque excluditur quidem efficacia mediorum, quantum est ex vi liberi arbitrii ex proprio defectu respuentis usum talium mediorum, quod tamen non tollit efficaciam mediorum, quantum in ipsis est. Quemadmodùm quod æger non assequatur salutem corporis eo, quod nolit uti medicina, non tollit efficaciam medicinæ, quantum in ipsa est. Videatur Martinonus in Anti-jansenio disp. 23. de gratia sect. 5. scribens, plerosque Societatis Jesu Theologos sentire, gratiam sufficientem quoad actum primum,& vim efficiendi eandem esse cum efficaci, immò hanc esse sententiam communem apud omnes Theologos Societatis Reverendiss. P. Thyrsus Gonzalez ejusdem Societatis Jesu meritissimus Præpositus Generalis in selectis disputationibus de gratia Salmanticæ editis testatur; Item Petrus de Comitibus Regens Augustinianus in disput. 7. de Prædestinat. art.4. ponit hanc conclusionem. *Omne auxilium sufficiens est intrinsecè efficax in actu primo*. Idque docent omnes illi Theologi, qui, ut vidimus in dispunctione notæ XI. affirmant, voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes esse efficacem seù efficacissimam quantum est de se, seù si homines velint.

Nihilominùs cum adhuc quis obstrepere posset, hujusmodi locutiones infrequentes, vel inusitatas esse in schola Theologica, visum est ex scholis Thomistarum, & Jesuitarum, apud quos palmares sunt hujusmodi controversiæ de auxiliis divinæ gratiæ, seligere aliquem celeberrimum Theologum nõ adeò recentem, qui hac de re fidejussor foret pro Eminentiss. Sfondrato. Ex schola Societatis Jesu prodeat omnium Theologorum illius Ordinis facile Princeps Franciscus Suarez lib. 3. de auxiliis divinæ gratiæ cap. 14. „ Hæc vox efficax sumitur, inquit, „ ut tantùm dicit virtutem, seù facultatem agendi,& si non agat; „ quomodò medicina dicitur efficax, & specialiter solet hæc „ denominatio tribui illi virtuti, quæ in suo genere habet ali„ quam specialẽ energiam, & in hac significatione auxilium gra-

„ tiæ ſufficiens eſt verè efficax, quia ex ſe effectivum eſt ſuper-
„ naturalis converſionis, & ſingularem vim habet ad volunta-
„ tem pertrahendam, & hoc ſenſu eſt valdè uſitata hæc vox
„ apud Patres, & in ea dixit Paulus ad Heb. 4. *Vivus eſt ſermo*
„ *Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti*, quod in-
„ dicavit Petrus Joan. 6. cum dixit. *Ad quem ibimus? verba vi-*
„ *tæ æternæ habes*; quibus efficaciam gratiæ declaravit.

Ex ſchola Thomiſtarum præſto ſit P. Thomas Lemos ampliſſimi Ordinis Prædicatorum, Vir ſtudiorum, & ſcholarum umbris innutritus, in D. Auguſtini, & D. Thomæ operibus adeò verſatus, ut non modò eorum argumenta, verùm etiam minimos librorum apices memoriæ affixos habere videretur, ad publica diſputationum certamina Romæ ſub celeberrimis illis 47. Congregationibus inter primos delectus, & omnium applauſu duobus coram Pontificibus eximiam laudem adeptus Iſte ſublimis Theologus in Panoplia gratiæ tom. 4. de gratia efficaci tract. 4. cap. 12. num. 141. pag. 123. hæc habet „ Efficacia tantùm
„ dicit virtutem, quæ in ſuo genere habet ſpecialem energiam
„ ad agendum, licèt de facto non agat illum effectum, ad quem
„ ordinatur, ſecundùm quam acceptionem dici ſolet medicina
„ efficax ad ſalutem cauſandam, quamvis eam de facto non effi-
„ ciat: & hac ratione S. Thomas dixit, Paſſionem Chriſti, &
„ ejus ſacramenta eſſe remedia efficacia, immò *efficaciſſima* ad
„ omnia tollenda peccata, & hominum omnium ſalutem ſpi-
„ ritualem efficiendam, quia videlicèt in ſe ipſis hanc virtutem
„ ſeù energiam habent: ſimiliter *auxilium ſufficiens*, quia in ſe
„ virtutem habet potentem efficere hominis converſionem, ef-
„ ficax ſolet appellari. Et in hoc ſenſu hæc vox efficax uſu apud
„ Patres recepta eſt, immò in ſcriptura invenitur expreſſa ad
„ Heb. 4. *Vivus eſt ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni*
„ *gladio ancipiti*, quibus verbis energia, & efficacia illa, quam
„ in ſe habet Evangelii verbum, declarata eſt „ Sed tanto D. Thomæ diſcipulo plaudat ipſius cæleſtis Magiſter Doctor Angelicus in expoſitione verè aurea in Joan. cap. 1. lect. 5. „ Sic
„ ergò patet, inquit, efficacia Divini verbi, quod defectus co-
„ gnitionis in hominibus, non ex parte ipſius verbi, quia ad
„ omnes illuminandos efficax eſt &c. „

Advertatur hìc, facem preferente Doctore Angelico, duo præcipua columina utriuſque ſcholæ Theologicæ Thomiſtarũ,

&

& Jesuitarum hisce de controversiis divinorum auxiliorum inter se maximè dissidentium uniformiter convenire, & perfectè concinere in concedenda gratiæ sufficienti propria ratione, & genuina expressione vocis *efficacis*, non quidem cum addito diminuente, aut particula taxativa, *quantum est de se, seù si homines velint*, quomodo, & qua cautela procedit Sfondratus, sed simpliciter, & absque ulla restrictione. Item ab illis gratia sufficiēs ad conversionem non vocatur efficax tantùm in ordine ad effectum intermedium, & minùs principalem, puta illustrationem, & illuminationem, quo sensu communiter dicitur gratia sufficiens esse efficax, sed illa dicitur efficax relatè ad terminum principalem, & ultimatum, idest, in ordine ad conversionem. Tandem hujusmodi modus loquendi, & gratiam sufficientem appellandi efficacem non solùm usitata est apud Theologos, & ipsum Præceptorem Angelicum, sed etiam illa locutio *usu apud Patres recepta est, immò in scriptura invenitur expressa*. Videat ergò Censor, Cardinalem Sfondratum in hoc opere de Prædestinatione eandem cum veteribus Theologis pressisse orbitam, & nec tantillùm quoad ipsas voces deviasse, quinimò splendidissimè secundùm Scripturam, & Patres hæc priscæ Theologiæ decreta executum.

PROPOSITIO XXVII.

Observandum est, non omnem à nobis gratiam sufficientem excludi, quod Jansenius docuit, quodque Summi Pontifices damnarunt; pag. 129. lin. 3.

NOTA.

EXtextu, & ratiocinatione Authoris clarum est, eum velle, quod Summi Pontifices Innocentius Decimus, & Alexander Septimus damnando quinque propositiones definierint, admittendam esse gratiam sufficientem, qualem ipse describit, hoc est,, Molinianam, & versatilem, quæ subindè impletur, seù nutu voluntatis humanæ efficax redditur, subindè repugnante libero arbitrio non impletur, quod quidem an dici, & Romæ typis edi possit, judicet Apostolica Sedes.

DIS-

TExtus, & ratiocinatio Cardinalis Authoris fędè mutilatur à Censore si enim integrè accipiatur fit evidens ex ipsis terminis; cum enim in verbis immediatè antecedentibus improbarit Sfondratus explicationem gratię sufficientis à Thomistis traditam, ne quis ei obiiceret, ab ipso negari omnem gratiam sufficientem, occurrit ponens denunciatam propositionem, & immediatè subdens. *Sed solùm eam gratiam sufficientem non admitti quæ ex natura sua talis est, quæ nunquam effectum suum completum assequitur*. Inibi ergò Scriptor profitetur, à se reiici dogma illud à Jansenio traditum, & à Summis Pontificibus damnatum, nimirum, nullam dari gratiam sufficientem. Ex quo optimè infertur, Sfondratum abhorrere ab iis, qui effutiunt gratiam sufficientem non tam utilem, quàm perniciosam esse, sic ut proindè meritò possimus petere, à gratia sufficienti libera nos Domine, quod novissimè ab Alexandro VIII. proscriptum est in sexta propositione inter 31. confixas; Ex hinc elucet, omnes Theologos ex sententia Summorum Pontificum teneri admittere Gratiam sufficientem.

Ast Pontifices libertatem scholis reliquerũt diversimodè exponendi istam gratiam sufficientem, & præcipuè immunes à cẽsura voluerunt sententias in materia de gratia, quæ hinc indè inter Thomistas, & Jesuitas citra fidei discrimen controvertuntur. Cum autem Eminent. Author in nullius verba jurasset, usus est libertate alterutrum sentiendi, eique magis arrisit explicatio gratiæ sufficientis à Theologis Societatis Jesu tradita, quę fortè ei visa est themati sui operis magis accommodata, & expugnandis Calvini, & Jansenii erroribus magis adaptata. Qua ratione autem exindè intulerit Censor, quòd Author scripserit, à Summis Pontificibus in damnatione quinque propositionum Jansenii fuisse definitum, admittendam esse gratiam sufficientẽ juxta explicationem Theologorum Societatis Jesu, judicet cãdidus Lector, Hinc admonitum vellem ipsum Censorem, ne aliqui nimis morosi eidem fortassis obiiciant, quòd ipse se tam proclivem ac propensum in partes Jansenii declaret, ut in plerisque harum notarum ab Apologistis Jansenii decerptarum haud obscurè enitet. *Habent* namque *suas voces affectus*, ut loqui amat S. Bernardus serm. 67. in cantic. *per quas se etiam cum nolunt, produnt*.

PRO-

PROPOSITIO XXVIII.

Ratum fixumque sit, nihil aliud ex sententia Augustini gratiam effectricem esse, quàm cognitionem congruam, hoc est, quæ talem tamque proportionatum objectum, talique modo proponat, ut ad illud complectendum voluntas magnetissimo, & sympathia quadam certissimè moveatur; pag. 217. lin. 4.

N O T A.

Immò ex sententia Augustini ratum, fixumque esse debet, eos, qui asserunt, gratiam nil aliud esse, quàm cognitionem congruam, *non veram Christi gratiam, sed falsum, atque à Pelagianis suppositam admittere, hi namque apud Augustinum lib. de gratia Christi sic loquuntur. „ Cognoscant, quàm iniquè nos negatione gratiæ infa- „ mare gestierint, qui per totum penè ipsius textum operis perfectè, „ atque integrè, & liberum arbitrium confitemur, & gratiam, „ quam nos non in lege tantummodò, sed & in Dei esse adjutorio „ confitemur. „*

Quodnam verò fuerit hoc adiutorium, quod admittebant, sic pergunt exponere „ Adiuvat enim nos per doctrinam, & revelationem „ suam, dum cordis nostri oculos aperit, dum nobis, ne præsenti- „ bus occupemur, futura demonstrat, dum Diaboli pandit insidi- „ as, dum nos multiformi, & ineffabili dono gratiæ cælestis illu- „ minat . . . . dum nobis suadet omne, quod bonum est, sic Pe- „ lagiani, quos refellens Augustinus ibidem cap. 24. intueantur, „ atque fateantur, inquit, non lege, atque doctrinâ intonante „ forinsecùs, sed internâ, atque occultâ mirabili, atque ineffabi- „ li potestate operari Deum in cordibus hominum, non solùm veras „ revelationes, sed etiam bonas voluntates „ Idem Augustinus sexcentis locis docet contra Pelagianos, proprium esse gratiæ non tãtùm intellectum illustrare, verum etiam voluntatem victrici quadam suavitate, ac delectatione movere. Unicum textum asseram ex lib. 2. de pecc. merit. & remiss. cap. 17. „ Ignorantia, & infir- „ mitas vitia sunt, quæ impediunt voluntatem, ne moveamur ad fa- „ ciendum opus bonum, vel ab opere malo abstineamus, ut autem „ innotescat quod latebat, & suave fiat, quod non delectabat, gra- „ tiæ Dei est, quæ hominum adiuvat voluntates „ Quin

Quin & ipse Gregorius de Valentia è Societate Jesu Theologus, doctrinam, quæ hîc ab Authore traditur, Pelagianam esse, agnoscit, & probat 1. 2. quæst. 3. de gratia punct. 3. ubi ait „ Non modò in- „ tellectum, sed etiam voluntatem nostram tanquam imbecillem „ gratiâ adjuvandam, idque definitum esse contra Pelagium in Cõ- „ cilio Arausicano can. 4. & Milevitano can. 14. & à D. Augustin. „ lib. de dono perseverantiæ cap. 19. rectè probatum „ Non video itaquè, qua ratione hæc propositio Authoris, & à gravissimo errore circa factum in citando Augustino; & ab ipsa Pelagii hæresi circa Jus defendi posset.

DISPUNCTIO.

STupore hîc defixus hæreo, an potius ex præjacta propositione oppositum inferre debuisset Censor, qui in sua nota docet, totam gratiæ efficaciam consistere in hoc, quòd voluntas, ut ipsemet loquitur, victrici quadam suavitate, ac delectatione moveatur. Ast hoc ipsum præcisè asseverat clarissimè, & elegantissimè Sfondratus in producta propositione, in qua tota gratię efficacia collocatur in hoc tanquam in ratione, & effectu principali, adæquato, completo, & ultimato, scilicet, quòd voluntas magnetismo, & sympathia quadam certissimè moveatur ad obiectum per cognitionem congruam propositum. Qui hîc non videt expressissimis, & luculentissimis verbis significatam victricem quandam suavitatem, ac delectationem motivam voluntatis, quæ ex rigidiori, & vera philosophia non trahit ad se obiectum, sed ab ipso trahitur, nec in meridie lucem videt. Imo ibidem Author immediatè subjungit „ Nulla igitur tam „ fortis, & adversa aut ex vitio, aut ex natura inclinatio, nul- „ la vis inolitæ consuetudinis, quæ victrici huic gratiæ non „ planè succumbat, sivè confestim, unoq. velut impetu, ut in „ Paulo, & Magdalena, sivè ut plerunque contingit paulatim, „ & longo velut bello *voluntatem submittat*. Si enim domari ar- „ te, contraq. naturam Ursos, Leones, Aspides videmus, quis „ dubitet posse domari gratiâ etiam *voluntatem*, quamvis aver- „ sam, & repugnantem. An vero plus arti, quàm gratiæ dabi- „ mus? quæ tamen & ipsa nihil aliud est, quàm ars quædam Dei „ providentis &c. Hæc ergò est gratia illa victrix, quam, ut cor- „ dis humani potiatur, impedire nihil potest, & de hac dictum

„ est, *nihil est, quod tuæ possit resistere voluntati, si decreveris* „ *salvare Israel*. Esther 13. Quod si Censori studio partium abrepto non adeò clara visa est allata gratiæ efficacis definitio, meminisse debebat doctrinæ ad ejus notam in propositionem 25. productæ, ubi non solùm comperisset dissertissima, & peremptoria testimonia quibus Eminentiss. Author totam, & adæquatam gratiæ efficacis energiam completè, & ultimatè ponit in motu voluntatis sed etiam invenisset aliam ejus definitionem, idest pag. 216 ;„ Nil aliud est triumphatrix ista gratia, quàm ora- „ tio, & Rethorica Dei humanam *voluntatem* alloquentis, & al- „ loquendo in quamcumque partem voluerit persuadentis „ Sed in gratiam Censoris pergamus ex hoc libro Cardinalis Sfōdrati flosculos sententiarum Dei gratiam erga voluntatem spirantes carpere: *Gratia*, ait pag. 9. *alia effectrix est, quæ voluntatem expugnat*, quæ repetuntur pag. 123. & pag. 207. inquit: *Juxta constantem, ac millies repetitam S. Augustini sententiam tota gratiæ triumphatricis virtus, & efficacia in eo posita est, ut ostendat, & delectet, sicque peccandi dulcedinem, aliâ majoriq. dulcedine vincat* „ In hujus doctrinæ confirmationem è vestigio subnectit Eminentiss. Theologus plura locupletissima S. Augustini suffragia, ex quibus hæc infert pag. 210. „ Clarissimum est, „ inquit, nullam aliam ab eo gratiam effectricem cognitam esse, „ quàm quæ illustrando, & delectando intellectum simul, & *vo-* „ *luntatem expugnet* „ Perlegantur alia pulcherrima pag. 73. & 75. in eandem rem. Hæc strictim ex notato libro delibavimus, ex quibus velut seminibus tota facilè exprometur Theologica Augustini doctrina de efficacia gratiæ contra Pelagianos, & ex tot, ac tantis luminibus testimoniorum cedet, ut arbitror, & procul abigetur caligo à Censore inducta, cum efficacia, & energia invicta gratiæ ergà voluntatem creatam non potuerit profectò vel demonstrari invictius, vel splendidius commendari.

PRO-

PROPOSITIO XXIX.

Planè voluntatem à nullo alio, quàm à se ipsa determinari . . . apertissimè docet S. Thomas. pag. 220. lin. 17.

NOTA.

Tota schola Tomistarum hanc doctrinam in libris Angelici Doctoris non videt, sed potius contrariam de præmotione, seù prædeterminatione physica ex eis se hausisse certò credit. Observãdum autem, hanc propositionem, voluntas à nullo alio, quàm à se ipsa determinatur, generaliter ab Authore intelligi, non tantùm de actionibus in ordine naturali, sed etiam in ordine supernaturali, quandò, videlicet, voluntas per gratiam à Deo movetur, ut ex tota ejus ratiocinatione colligitur; atqui non solùm Thomistæ, sed et Patres Societatis Jesu uno ore fatentur tanquam dogma catholicũ; voluntatem ad actus supernaturales non à se ipsa, sed etiam à gratia determinari, adeò ut nullus Theologus è societate, quod sciam, hanc generalem propositionem, Voluntas à nullo alio, quàm à se ipsa determinatur, *admiserit.*

DISPUNCTIO.

PErspexerat Censor ab omni procul nota immunem illam propositionem, ut jacet in suo contextu, proindè ut propositiones censurabiles in libro Eminentiss. Sfondrati pro sua libidine contexeret, turpissimè sustulit de medio hæc verba, *dependenter tamen à causa prima, ut modò explicatum est*, quæ reddunt propositionem illam verissimam, & innegabilem. Quò verò evincatur, ab Eminentiss. Authore doceri, voluntatem ad actus supernaturales non à se ipsa, sed etiam à gratia determinari, satis, superque sunt ejusdem testimonia in dispunctione notarum 25 & 28. allata, ubi indicantur plura loca S. Augustini tradentis luculentissima exempla, in quibus expressa conspiciuntur, & explicata omnia gratiæ efficacissimæ machinamenta, ipsissimæ artes, & adiumenta, quibus Deus humanas voluntates domat, & quocumq. ipse vult inflectit, ex nolentibus volentes, ex repugnantibus amatores justitiæ facit, quoscumque

 præ-

prædestinavit in Filii sui membra per justitiam coaptandos, quãdoquidem est exemplorum ad persuadendum vis maxima, & authoritas.

Ut verò magis, magisque Censori gratificemur, alios duos dumtaxat textus Scriptoris adducam non longè à loc. cit. pag. 219. „ Voluntas creata, ait, fit potens per concursum simul-
„ taneum, sicut equus fit potens ad trahendum currum per ro-
„ tam, sine qua equus non posset, jam verò suprà notavimus,
„ hoc esse gratiam voluntati, quod rotam, & machinam cur-
„ rui „ Item pag. 220. „ Quod si omninò velis, voluntatem
„ creatam ab increata determinari, moverique, istud quoque
„ in sano sensu verissimum est. Illud enim propositum, decre-
„ tumque divinum, quo Deus voluit, ut Petrus hic, & nunc
„ amaret, & quo statuit in hunc finem tales ei gratias dare, qui-
„ bus ad amandum moveretur, hoc, inquam, divinum decre-
„ tum verissima causa est, ut Petrus amet, & ad amandum de-
„ terminetur „ Quarè advertat Notator, ejus censuram cadere etiam in adductas propositiones S. Thomæ pag. 220. aliasque similes apud Theologos facilè obvias.

PROPOSITIO XXX.

Quis novit, cum ea gratia, quæ Petro, & Magdalenæ data est, Judam conversum iri, cum fortè plures, ac majores gratias utroque acceperit? pag. 67. lin. 29. comparet aliquis gratias ex una parte Zachæo, ex altera Judæ datas; videbitque, longè plures, & majores fuisse, quibus hic reprobus ad pœnitentiam vocatus est; pag. 106. lin. 32. negari non potest plura Judæ reprobo auxilia, quã prædestinato Zachæo impensa esse; pag. 107. lin. 4. ideò plura remedia Judæ reprobo adhibita, quàm Petro electo, quia illi gravior morbus, ibidem lin. 29. si ergò reprobis, aut æqualis, aut etiam major gratia, quàm prædestinatis datur, non potest &c.

N O T A.

HÆ assertiones omninò adversantur verbis Apost. Rom. 8. v. 30. „ quos prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit,
„ hos

„ hos & justificavit, quos autem justificavit, illos & glorificavit „ *Quæ quidem solis electis convenire priùs significavit his verbis.* „ „ Scimus, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in „ bonum iis, qui secundùm propositum vocati sunt Sancti „

DISPUNCTIO.

Deum majori amore prosequi electos, quàm reprobos, illisque plures gratias congruas, & præcipuè donum perseverantiæ finalis à Deo dispensari, non reprobis, pluribì Eminen. Author clarissimè exprimit, sic pag. 38. habet. „ Augustinus „ plerumque loquitur de illa gratia, quæ non tantùm est efficax, „ verum etiam *effectrix*, hoc est, cui opus respondet, & de hac „ verum est, ad solos prædestinatos spectare „. De voluntate, & oratione Christi pro electis, & reprobis ista promit Sfondratus pag. 51. Expendit namque orationem Christi Domini descriptam Johan. 17. à versu 9. usquè ad 21. & verba hæc Apostoli ad Timoth. 4. *Qui est Salvator omnium maximè, fidelium*, tùm subdit: „ Vides in hoc reprobos, & electos pares esse, quòd omnes „ ad redemptionem pertineant, sed in hoc distingui, quòd ele- „ cti præcipuas partes Redemptionis obtineant, quia soli ejus „ effectum consequuntur . . . . . Omnes ergò redempti, om- „ nes commendati, omnes Christo ad salutem commissi, sed ele- „ cti præcipuè, non tamen soli. Oravit ergò pro Mundo, & „ non oravit. Oravit prece illa communi, omnesque com- „ plectente, non oravit oratione illa speciali ad solos Aposto- „ los, aliosque electos spectante . . . . . Qua in re observan- „ dum venit, Deum rebus quidem omnibus à se creatis, multo- „ que magis à se redemptis, nullo excepto, providere, ità ta- „ men, ut hæc ipsa providentia partìm sit omnibus communis, „ partim verò sit aliquibus specialis, suosque gradus habeat. Pu- „ sillum, & magnum ipse fecit, & æqualiter est ei cura de omni- „ bus, inquit Sapiens cap. 6. æqualiter, quia ex parte ipsius Dei „ unus, idemque amor est, quo omnes complectitur, nullique „ deest, ac singulis non necessaria tantùm, verùm etiam copio- „ sa pro singulorum statu, ac conditione distribuit. Hæc tamē „ æqualitas nihil obstat, quìn inter creata magis homines, inter „ homines magis Christianos, inter Christianos magis Præde- „ stinatos, inter Prædestinatos verò eos magis curet, ac pluri-

„ bus

„ bus beneficiis ornet, qui magis in illum sperant . . . . . Sic
„ Christus, quia omnium Advocatus pro omnibus quoque in-
„ tercessit, pro Apostolis tamen magis, quàm pro reliquis fide-
„ libus, & Prædestinatis magis, quàm non Prædestinatis. Sicut
„ enim Pater inter multos filios magis morigeros, quam disco-
„ los amat, ità Deus, quippè omnium hominum Pater, omnes
„ quoque homines diligit, eos tamen dilexit magis, quos mo-
„ rigeros, quàm discolos futuros esse prævidit, quanquam, &
„ qui morigeri illius gratiâ, & qui discoli propriâ culpâ tales fu-
„ turi erant. Deus enim neminem bonum futurum esse prævi-
„ det, nisi quem bonum facturus erat. . . . . Ergò, ut dicebã,
„ pro omnibus oravit Christus, *pro electis tamen maximè* „ Rur-
sus Emin Author tantam hanc veritatem luculentissimè excul-
psit pag. 109. inquiens. „ Absolutè dicendum est, majorem De-
„ um Prædestinatorum, quàm reproborum curam gerere, eos-
„ que longè teneriùs, ardentiùsque amare; tum quia Prædesti-
„ natis si non semper aut plures, aut majores, eas tamen gratias
„ confert, quibus prævidet assensuros, quæ omnibus spectatis
„ ad consequendum ultimum finem aptiores dici possunt, tum
„ quia prædestinatos prævidet spe, amore, observantiâ manda-
„ torum, & *finali perseverantia* sibi inseparabiliter, æternùm-
„ que conjunctos fore. „

N O T A.

I*Bid. v.* 28. *Undè & Apostolus ait, omnia fieri propter electos,* 2. *Timoth. v.* 10. *Concilium etiam Tridentinum sess.* 7. *can.* 16. *& can.* 22. *perseverantiam finalem vocat* Magnum illud donum, & sine speciali auxilio Dei haberi non posse *declarat significans, illud esse proprium Electorum, neque eis ullo modo cum reprobis cõmune, undè negari non potest, nisi aberrando à fide, plus aliquid Zachæo, & Petro electis, quàm Judæ reprobo, hoc est, saltem donum perseverantiæ à Deo collatum fuisse.*

DISPUNCTIO.

SI Censor absque præpostero affectu, & mentis oculo partium studiis minimè implicato librum Cardinalis Sfondrati perlegisset, reperisset eundem textum Apostoli in pag. 111. de quo

scri-

scribitur, *esse certissimum, & citra dubium, eam authoritatem intelligi tantùm de Prædestinatis*, de quibus solis exponit etiam ibi hæc verba Johan. 6. quibus Prędestinati dicuntur *Filio à Patre dati*, & Johan. 10. *eos non posse rapi de manu filii*: de dono autem finalis perseverantiæ jam in textu allegato ex pag. 109. habet,, ,, Deum prævidere, prædestinatos, spe, amore, observantiâ ,, mandatorum, *& finali perseverantiâ* sibi inseparabiliter, æter- ,, nùmque conjunctos fore.,, Et paulò antea pag. 108. rotundis verbis asseruit.,, Gratia finalis perseverantiæ est propria ,, electorum,, Per quod Scriptor omninò consonat Concilio Tridentino producto à Censore, cujus consectaria ab eo congesta penitùs concidunt.

N. O T A.

Crtè horret animus, & christianæ aures refugiunt audire plura Judæ reprobo auxilia, quàm prædestinato Zachæo impensâ esse, pluraque remedia Judæ reprobo adhibita, quâm Petro electo, quasi Christus præcipuo quodam amore Petrum non præ Juda tantùm, sed et præ cæteris Apostolis non sit prosecutus, ad quem specialiter dixit jam proximus morti, ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & quem post trinam negationem lapsum respexit conversus ad eum non tam oculis carnis, quâm divinitatis potentiâ, ut notat S. Ambrosius, cùm intùs in conclavi Pontifici adstaret, Petrus autem forìs in atrio versaretur.

DISPUNCTIO.

DEum conferre quandoque plures, & majores gratias reprobis, quâm prædestinatis, testantur plures Theologi. De Angelis ostendit Sfondratus pag. 106. ex Magistro sententiarum lib. 3. & S. Thoma 1. par. quæst. 62. n. 6. eos ità fuisse in gratia conditos, ut Lucifero multò majores gratiæ datæ fuerint, quã Angelis Sanctis, & fidelibus. sed naturæ, & ordinis inferioris. De hominibus reprobis Franciscus Hurantius lib. 3. de locis catholicis cap. 6. cum descripsisset innumera dona, eaque excellẽtissima à Deo prædestinatis tributa, subdit.,, Novimus tamen, ,, non minoribus bonis interdum reprobos gaudere, ut notas faciat Deus gratię suę divitias,, Cunerus Petri Episcopus Leou-

,, var-

vardiensis in tract. de lib. arbit. cap. 9. „ Non semper in electo
„ major est gratia, qua perseveret, quàm fuit in reprobo, qui
„ cecidit, imò fieri potest, quòd minor in electo fuerit, & dif-
„ ficiliùs stare potuerit, major verò in reprobo, & is faciliùs
„ persistere valuerit, sed alterum pro arbitrii libertate Deus si-
„ nit peccare, & in eo permanere sustinet, servans in eo natu-
„ ræ, & rerum ordinem, qui habet, ut quæ deficere possunt,
„ pro sua permittantur conditione deficere, & defectus iis ad-
„ scribatur, qui causæ defectus inveniuntur „

Claudius Frassen Doctor Parisiensis tom. 1. Theologiæ Scoti tract. 2. disp. 3. art. 2. quæst. 1. apertè fatetur in hæc verba „ Etiã „ ipsis reprobis interdum efficaciores gratiæ conceduntur, quã „ prædestinatis „ Et postea attexit exemplum de Juda proditore. Ruiz de Montoya disp. 17. de prædestinat. sect. 5. n. 14. docet „ Quòd magis copiosa auxilia, & altior gradus gratiæ in hac „ vita dantur quibusdam reprobis, quàm quibusdam prædesti- „ natis, excepto beneficio opportunæ mortis; Expectantur, „ tollerantur, terrentur, ut caveant. Nullam pœnam Deus „ illis infert, nisi illi priùs se liberè culpis implicent, & tùm „ tam in hac, quàm in alia vita punit citra condignum „ Aliquam hujus divinæ Providentiæ rationem assignat disp. 36. sect. 1. n. 13. „ Eo fine, inquit, Deus quibusdam hominibus, quos „ præsciebat in obstinatione remansuros, contulit supernatu- „ ralia dona, & salutis remedia, quantùm ad realem entitatem „ fortassè majora, & fortiora, quàm prædestinatis, ut clario- „ rem indè laudem, & gloriam electi sibi compararent. Nam „ quemadmodùm unius hominis pietas alterius impietatem cõ- „ demnat tantò manifestiùs, quantò supponitur impius non „ minora, immò etiam quandoque majora sortitus remedia sa- „ lutis, sic etiam unius hominis impietas alterius pietatem cõ- „ mendat tantò manifestiùs, quanto supponitur impius non „ minora, immò etiam quandoque majora sortitus remedia sa- „ lutis, & supernaturalia dona „ Istud etiam manifestè apparet in iis, de quibus Author hypognosticon apud S. Augustinum lib. 6. habet „ Aliquos etiam perfectos ex labore multorum an- „ norum prolapsos in ultimo vitæ suæ periisse, aliquos verò ab „ ineunte ætate sua in omni scelere, & damnabilitate usque ad „ decrepitam ætatem perdurasse, & repentè cælitùs inspiratã „ salute raptos esse ad requiem regni Cælorum „ Primis enim

col-

collatas à Deo fuisse plures, & majores gratias in sensu mox explicando, quàm secundis, nemo ambiget: Undè Philippus Gamachæus Doctor Sorbonicus in 1. 2. D. Thomæ quæst. 111. cap. 5. scribit, quòd „ Judas, & Pharao multò majorem gratiam ac-
„ ceperant, quàm plerique alii reprobi, & multò plura signa,
„ & miracula viderunt „
Quoad ista verò auxilia plura, & majora quandoque reprobis à Deo collata, quàm prædestinatis cavendum est cum Eminen. Authore pag. 38. ea non esse intelligenda de gratia effectrice, quę ad solos prædestinatos spectat, quibus idem-met fatetur pag. 109.
„ Eas gratias conferri, quibus Deus prævidet assensuros; quæ-
„ que omnibus spectatis ad consequendum ultimum finē apti-
„ ores dici possunt; & proindè pag. 67. expressissimis verbis asseveravit, quod „ Deus vult, & Petrum, & Judam . . . sal-
„ vos esse, sed non eodem modo, nec eàdem gratia Petrum,
„ qua Judam . . . . . cur verò non det alia media, quibus prę-
„ videt salvatum iri? quia id non tam convenit varietati, or-
„ dinique, ac legibus gratiæ à se præscriptis, quâm non con-
„ venit universo æstatem esse nisi Sole Cancrum obtinente. Siquidem de gratia proportionaliter discurrendum videtur, ac de beneficio, cujus realis entitas licèt non sit major, immò sit lōgè minor, beneficium tamen per circumstantiam opportunitatis constituitur longè majus in ratione beneficii, ut Ruiz loc. cit. n. 3. notavit cum Seneca lib. 3. de benefic. cap. 8. subindè est beneficium majoris ponderis, & valoris, quod exibetur in ea temporis opportunitate, in qua magis profuturum est, licet ejus realis entitas sit longè minor. Propterea Andreas Duvallius Doctor Sorbonicus, & Regius Theologiæ in Academia Parisiensi Professor Tract. de Grat. quæstione 7. art. ult. cui titulus.
„ Utrùm ex duobus æqualiter affectis cum æquali gratia unus
„ possit converti, alter non converti? resolvit cum Suario lib.
„ 3. de auxiliis cap. 20. in hoc casu æqualem quidem fore grati-
„ am vocationis in ratione entitatis, inequalem verò in ratio-
„ ne doni, & beneficii: dicitur autem gratia æqualis in entita-
„ te, quando in auxilio, quod offertur, eadem vehementia, &
„ activitas relucet; in beneficio verò seù dono, quando est ex
„ pari Dei benevolentia, quam divinum propositum appellat
„ Augustinus, quo fit, ut gratia in eo, qui convertitur, sem-
„ per major sit in ratione doni, & beneficii, ad eum ferè mo-

„ dum,

„ dum, quo Christus Matth. 12. Viduam illam, quæ in gazophylacium duo minuta miserat, plus cæteris misisse dixit, non
„ quidem quantitate physica, & entitativa, sed morali, & respectiva, quæ in majori affectu, & benevolentia fundamentum habeat„

Pariter cum Judæ dicuntur data *fortè* plura, & majora auxilia, quàm Magdalenæ & Petro, ea non sunt intelligenda universaliter, sed dumtaxat in ordine ad evitandum peccatum proditionis Christi, & ab eo jam commisso resurgendum, ut in propositionibus Eminen. Authoris à Censore notatis jam exprimitur; cum ibi etiam ea auxilia appellentur remedia. Quomodò autem quis venire possit in cognitionem de pluribus, & majoribus gratiis uni, quàm alteri à Deo collatis, præclaram regulam suggerit Ruiz nuper laudatus disp. 42. de prædest. sect. 4.
„ Quotiescumque, inquit, nominatur aliquid ex auxiliis exterioribus, consideranda est illius quantitas, & qualitas, ut ad
„ illorum proportionem intelligantur, esse donata interiora
„ auxilia, veluti in elementis, & rebus naturalibus auxilia minima, in lege & Prophetis magna, in prædicatione, & miraculis Christi majora, sed in ejus Passione maxima „ Et hanc doctrinam fusè probat. Juxta verò prælibatam regulam, (quam etiam mox referemus ab Authore pag. 131, egregiè enucleatam) tàm disertè, tam solidè, tam dilucidè Cardinalis Sfondratus ex scriptura demonstrat, Judæ proditori ad ejus conversionem fuisse à Deo collatas plures, & majores gratias in sensu supra explicato, quàm Zachæo, & fortè B. Petro pag. 67, & 106. ut nil consultius, nil eruditius desiderari possit. Hinc Franciscus Horantius Episcopus Ovetensis lib. 1. de locis catholicis cap. 52. & Petrus de Comitibus Augustinianus disp. 7. de prædestin. art. 1. ad 2. & alii plures pleno ore asseverant, innumera gratiæ dona fuisse à Deo collata Judæ ad evitandum peccatum proditionis Christi, & ad agendum de eo jam perpetrato pænitentiam.

Ad Scopum verò Authoris propiùs accessit Antonius Vieyra eximius verbi Dei præco, & Joanni IV Lusitaniæ Regi à sacris concionibus, qui hæc opportuna enunciat in concione 13. de lacrymis S. Petri „ Cantavit gallus, inquit, respexit Chri-
„ stus, flevit Petrus . . . . . . In cæna Bethaniæ & Agni, ubi
„ fuerunt duæ ultimæ occasiones, quibus Christus convenit cũ
„ omnibus suis Discipulis, septiès locutus est Dominus cum.

„ Ju-

„ Juda, & septies ei prædicavit, ut ipsum converteret. Verba „ alia fuerunt amoris, alia commiserationis, alia terroris, & „ forsan nunquam terribiliora ex ore Christi eruperunt. *Væ „ autem homini illi, per quem Filius hominis tradetur Bonum erat „ ei, si natus non fuisset homo ille*. Quis non contremiscit ad hęc „ verba etiam in Judam prolata. Sed eum nec benevola pelle- „ xerunt, nec miseranda flexerunt, nec terrifica compunxe- „ runt; ad nullum eorum se se inclinavit Judas. Eâdem nocte „ ter Christum negavit Petrus, & statim gallus cantavit Joan. „ 18. & eodem momento Petrus egressus foras flevit amarè, Lu- „ cæ 22. Notabilis casus! Septies prædicavit Christus Judæ, & „ Judas nunquam convertitur, semel tantùm cecinit gallus, & „ convertitur Petrus „ Rursùs concione 6. pro feria quinta in Cęna Domini hoc momentoso glossemate versat voces istas Christi Domini suis Discipulis dictas: *Non dicam jam vos servos, sed amicos* „ Legite, ait, omnes Evangelistas, & invenietis, „ solum Judam vocari amicum, cum dixit. *Amice ad quid ve- „ nisti*? Sed Domine non adest ibi Petrus? Non præsto est Jo- „ annes, qui merentur potiori jure nomen amici? Cur non tri- „ buis hoc agnomē Petro aut Johanni, aut alteri ex cęteris Apo- „ stolis? Nunquid habebat amor Christi motiva majora obliga- „ tionis ergà Judam? Nequaquàm; sed tunc confluebant forti- „ ores circunstantiæ excessus amoris. Cæteri Apostoli amabāt, „ & amaturi erant Christum usque ad sanguinis effusionem; nō „ est autem excessus amare eum, qui amat, & debet amare. E „ contra Judas nec amabat Christum, quia illum vendebat, nec „ ipsum amaturus erat, quia mori debebat pertinax in suo odio „ quod autem Christus diligeret eum, à quo sciebat, se nec „ amari, nec amatum iri, hic fuit verus amor, proinde largitus „ est duntaxat Judæ titulum amici, non quià magis mereretur „ amorem, sed quia majorem authoritatem excessui sui amoris „ ille conciliabat „ Accommodatè ad rem præsentem observat Ludovicus Granatensis præclarum Ordinis Prædicatorii decus concione 2. pro feria quinta in cæna Domini „ Benignitas, ait, „ ergà bonos omnes, tuam Domine liberalitatem in ditandis, „ curam in tuendis, suavitatem in consolandis, & largitatem in „ præmiandis mihi declarat. At benignitas in peccatores, te „ ipsum mihi pleniùs inspiciendum præbet, tua mihi viscera „ pandit, & mirabiles pietatis tuæ thesauros recludit „ Rectè enim Picus Mirandulanus.

 „ Ma-

„ Major in erratis bonitatis gloria nostris
„ Et dare non dignis, res mage digna Deo est.

Et concione 3. de Juda Proditore subdit „ Amantem redamare, beneficia beneficiis pensare familiare, & usitatum apud homines est. At prosterni antè proditorem, & pedes ejus abluere, quem scias eo ipso temporis articulo te hostibus lacerandum, & in crucem agendum vilissimo pretio tradidisse, item sacrilegos ejus pedes sacratissimis manibus non aquâ solum, sed, ut arbitror, profusis etiam lacrymis abluere, hoc nemo nisi solus hic charitatis & virtutum omnium princeps facere debuit „ Ex his perspicuum quoquè fit, tanto majus dici beneficium, quanto magis indigna est persona, cui illud confertur. Cum igitur Judas fuerit omnium hominum sceleratissimus, quî in dubium revocari poterit, beneficia ipsi à Deo præstita etiam ex hoc capite rectè appellari majora & potiora, quàm beneficia viris sanctissimis impertita?

Cum autem ista tam pia, tam fundata à Censore horrenda, & christianis auribus absona traducantur, non abs re erit eadem probatissimis Patrum testimoniis communire. S. Ambrosius lib. de Paradiso cap. 8. „ Venerat Dominus Jesus omnes salvos facere peccatores, etiam circa impios ostendere suam debuit voluntatem, & ideò nec proditurum debuit præterire, ut adverterent omnes, quod in electione etiam proditoris sui servandorum omnium INSIGNE prætendit . . . . & hic etiã in Apostolatus munus ascitus, ut vel beneficio Dei revocaretur à proditionis affectu. Et in psal. 38. „ Tametsi Judas meditaretur Christum vendere, revocabat eum tanta Domini gratia, & quædam delinimenta pietatis, quibus furor ejus molliebatur, nec erupisset in scelus, nisi se in cor ejus, quia Christum fallere se putabat, Adversarius demersisset „ S. Leo serm. 16. de passion. cap. 3. „ Traditorem ab immanitate concepti sceleris & beneficiis est revocare dignatus, & verbis, assumendo in discipulum, provehendo in Apostolum, monendo signis, consecrando mysteriis, ut cui nihil benevolentiæ deesset ad correctionem, nihil occasionis superesset ad crimen „ S. Chrysostomus homil 69. in Johan. Dominus lavit Judæ pedes, quo officio cohibere eum à scelere illo voluit „ S. Cyrillus Alexandrinus lib. in Johan. cap. 7. sed hujus clementiæ magnitudinem quis non admirabitur? Videbat ani-

„ animum ejus, cognoverat venenosa eum agitare consilia, ho-
„ noravit tamen ut alios, & ejus quoq; pedes lavit, charitatem
„ usque in finem conservans, & antequam omnia in exitum
„ erumpant, illum non derelinquens. Et cap. 11. Proditorem
„ occultiùs arguēs revocat„ Quinimò Tertullianus lib. de Anima cap. 4. ait, Judam bonum perseverasse usque ad loculorum officium, quod ei tamen à Christo commissum est, vel ut avarum ejus animum sedaret, quod dicit Hyeronimus, nec non & Cyrillus, & Theophilactus ac Euthymius in Johann. & Origenes homil. 4. in Cantic. Vel quia minùs quàm alii idoneus erat ad spiritualia, magis ad temporalia „ Vel ne videretur, inquit
„ S. Ambrosius 11. offic. cap. 16. aut quasi inhonorus, aut quasi
„ egenus Dominum prodidisse, & non quasi injuriâ exasperatus, sed quasi prævaricatus gratiam, majori esset offensæ ob-
„ noxius, sicque Dominus justificaretur in eo „ Epiphanii quoque ratio est hæresi 38. ut esset inexcusabilis, qui cum accepisset à Domino marsupium, propter avaritiam tamen tradidisset eum. Disertè id quoque affirmant Anastasius Nicænus quæst. 23. in scripturam, Cyrillus Jerosolymitanus Catech. 7. Augustiuus lib. 3. contra lit. Petilian. c. 55. Isidorus Pelusiota lib. 3. epist. 44. Nazianzenus in Christo patiente, & Olympiodorus eccles. 6. qui etiam addit„ Conversos ab eo non nullos, & quod doctri-
„ næ suę verbis multos genuit filios„ S. Leo quoque adjungit loc. cit. quod Imperabat demoniis, & medebatur infirmis.

His subtexere visum est egregia verba Scriptoris recentioris vitæ innocentia, & doctrinæ sublimitate conspicuus. Hic est venerabilis Alexander à S. Francisco alibi commendatus, qui in Manuali pauperum thesauro 14. hæc pulcherrima edisserit:„
„ Dominus, & Lazarum fœtentem, & Judam proditorem, & ho-
„ minem non vestitutum veste nuptiali amicum vocavit, ami-
„ cus iste tam bonus, qui nisi peccatores amasset, de cælis ad ter-
„ ram non descendisset, nec recti, & justi diligerent illum, nisi
„ prior ille injustos, & iniquos dilexisset. Ad te igitur vox ista
„ pertinet, ò homo, & jam si peccator sis, etiam si Lazarus fœti-
„ dus, etiam si Judas proditor, etiamsi non vestitus sis veste nu-
„ ptiali, amicus tuus Christus est, & amicus fidelis partes om-
„ nes, & numeros viri amici adimplens. Utinam Juda non ob-
„ turasses aurem tuam ad vocem illam, qua vocatus es *amice*,
„ sensisses profectò vim vocis istius, & incantasset te, & rediis-

„ set

" set cor tuum ad sapientiam, & exiisset indè diabolus, & intras-
" set Jesus. Ferebat illa vox secum quidquid opus tibi erat ad
" resipiscendum, & resurgendum, ad salvandum, & sicut po-
" tens fuit ad restituendam vitam quatriduano Lazaro jam qui-
" dem fetenti, nō tamen aures claudenti ad vocē vocantis ami-
" ci, ità & tu eadem voce vocatus ad vitam salutis rediisses, nisi
" aures tuas obturasses. Tangit enim cor, cum aures ingreditur
" amici vox, & ad contactum illius resurgit amor, & si hoc con-
" tingit in homine, quantò fortiùs in Deo, cujus amor in infi-
" nitum excedit omnem hominum amorem, cujus eloquium
" ignitum est vehementer, & sermo efficax, & penetrabilior om-
" ni gladio ancipiti;

Insuper Jansenius Episcopus Gandavensis comment. in con-
cord. Evang. cap. 140. " Scias, inquit ex Theophilacto, quòd
" Judas posuit quidem collum suum in laqueum, & cum pen-
" deret ab arbore, arbore inclinatâ, supervixit, Deo volente
" ipsum vel in pœnitentiam conservare, vel in traductionem,
" & confusionem. Sic, & Euthymius, non ait, continuò mor-
" tem est assecutus, proùt cupiebat. Agnitus enim à quibusdā
" depositus est, ne præfocaretur, deindè postquam in secreto
" quodam loco, modico vixisset tempore, præceps factus seu
" præcipitatus inflatus, diruptus, ac diffisus est medius, & effu-
" sa sunt omnia viscera ejus. " Papias, ut refert Oecumenius,
" & Magister historiæ ecclesiasticæ, scribit, rupto laqueo Judam
supervixisse, ac postea crepuisse curru compressum, cum corpo-
re inflatus progredi non posset. Videantur S. Cyprianus de bo-
no patientiæ, S. Augustin. in psal. 68. & 108. Beda in Lucam cap.
22. S. Laurentius Justinianus in lib. de triumphali agone Chri-
sti, & alii, ex quibus audiatur Anselmus medit. 9. § 4. nu. 18. &
19 intimo pietatis affectu Christum Dominum allocutus. " Ac-
" cedentem ad osculum oris tui cruentam bestiam aversatus nō
" es, sed os, in quo dolus inventus non est, ori, quod abunda-
" vit malitiâ, dulciter applicuisti. . . . " Et hoc tuæ benigni-
" tatis erat, ut omnia illa exhiberes, quæ pravi cordis pertina-
" ciam emollire potuissent. Nam, & veteris amicitiæ illum
" commonuisti dicens, *Amice ad quid venisti*? Et horrore sce-
" leris sui cor impii ferire voluisti, cum ei dicebas: *osculo filiū*
" *hominis tradis*? " Eodem Anselmi spiritu imbutus Sfondra-
tus easdem voces reddidit. " Vult Deus, inquit pag. 67. Petrū,
" &

„ & Judam salvos esse, sed non eodem modo, nec eâdem gratia, „ qua Judam. Quid enim non fecit, ut Judam salvaret, & ab „ exilio peccati, quo tenebatur, ad pœnitentiam primò, ac de- „ indè ad æternum regnum proveheret? in Collegium Apo- „ stolorum accepit, inter amicos conscripsit, testem Sanctita- „ tis, ac miraculorum suorum fecit, docuit, monuit, minatus „ est, prædixit, osculo, amplexu strinxit, ac jam jam sceleri per- „ tinaciter accinctum cum armata cohorte ad terram allisit, „ quid amabò, facere amplius debuit, ut obstinatissimum expu- „ gnaret? Et antea pag. 38. dixerat. Quis compertum habet „ cur Petrum, & Magdalenam ità vocaverit, ut vellent, non „ verò ità Saulem, & Judam? Petrus peccator, Judas peccator: „ Petrus vocatus, Judas vocatus. Petrum aspexit, Judam os- „ culatus est, plus fuit osculari, quàm intueri „ Petrus pag. 106. „ Zachæum semel tantùm Christus invisit, cum eoque pransus „ est, & tamen solo aspectu, & colloquio in alium mutavit. At „ Judam, & Amicum, & Apostolum, & Thaumaturgum, & „ Convivam, & testem omnium miraculorum, actionumque „ suarum habuit, quarum vel una etiam durissimis cordibus in „ amorem rapiendis sufficere poterat. Illum beneficiis, illum „ minis, illum osculis, illum tot annorum convictu, velùt per- „ petua obsidione pulsavit, nec tamen vicit; negari ergò non „ potest, plura huic reprobo auxilia, quàm prædestinato Za- „ cheo impensa esse. „ Hæc secum piâ, & à præjudiciis liberà mente revolvat optimus Lector, & cum S. Bernardo in hæc verba de similibus scriptionibus locuto epist. 11. prorumpet: „ Legi ea, & quas volvebam in ore litteras, scintillas sentiebam in „ pectore, quibus & concaluit cor meum intra me tanquam ex „ illo igne, quem Dominus misit in terram. O quantus in illis „ meditationibus exardescit ignis, è quibus hujusmodi evolant „ scintillæ! „

N O T A.

OBservandum autem, Authorem hoc modo, & pluribus aliis locis æqualia illa, aut majora gratiæ auxilia, quæ reprobis attribuit in doctrina, exhortationibus, minis, & beneficiis exterioribus ponere, quasi verò gratia Christi in his solis rebus intelligi debeat, & non potius in subministratione spiritus juxtà Apostolum, seu

in

in inspiratione dilectionis, qua Deus cor tangens operatur in nobis non solùm veras revelationes, sed etiam bonas voluntates, ut loquitur Augustinus refellens Pelagium, qui ultrò ejusmodi gratiam in lege, doctrina, exhortationibus, minis, & aliis rebus exterioribus positam admittebat, ut supra vidimus.

DISPUNCTIO.

CArdinalem Sfondratum collocare Christi gratiam cum Pelagio in solis beneficiis, & rebus externis testimonia ipsius jam producta, & alia plurima in ejus libro extantia Censorem de gravissimo crimine falsi convincunt. Ea autem beneficia exteriora sic repræsentat Emin. Author pag. 131. „ A nobis ergò, inquit, qui per externa tantùm de internis arbitramur, ita sentiendum est, ut credamus, illis plures, majoresque gratias internas datas esse, qui plures, & majores externas accepere, nã externa ad interna tanquam finem diriguntur &c. Quod si Christus de vocatione externa verissimè dixit Johan. 4. Nisi ego venissem, & signa in eis fecissem, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent, quantò magis, veriùsque dicendum erit de vocatione interna, eos, qui istâ caruissent, non peccaturos, cum, ut dixi, multo hæc magis ad credendum, quâm illa necessaria sit . . . . . . Deus vocando, docendo, miracula patrando non tantùm foris, verùm etiam, multòque magis inspirando, illustrando, excitandoque intùs, & in anima operatur nam sine interna hac vocatione externa illi nihil prodesset. „ Deindè affert in hanc rem efficacissimũ testimonium Authoris librorum de vocatione gentium, & pag. 139. hęc addit: „ Gratia externa nisi internæ respondeat, majus beneficium dici non potest, nec ad magis credendum, & pænitendum sufficit, cum, ut supra ex S. Thoma notavimus, gratia externa sine interna ad litteram occidentẽ pertineat. „ Præclarissima hìc omnia sunt, omnia Emin. Theologo digna, omnia summo orthodoxæ sapientiæ Doctore dignissima, nihil nugarum, nihil Pelagii errorum, nihil hæresum; „ Undè plurima, ut testatur Ruiz disp. 42. de prædestin. sect. 4. ac validissima Catholicorum Doctorum argumenta eluderentur, si Scriptura sacra, quandò solummodò exteriora commemorat auxilia absque expressa mentione gratiæ interioris, non eam ipsam

„ gra-

„ gratiam primariò significaret, quasi animam, quæ vitam, &
„ vires præbeat exterioribus auxiliis. Quod usque adeò certum
„ est, ut iidem ipsi Patres, qui vehementiùs incumbunt ad præ-
„ dicandam interioris gratiæ necessitatem, sæpè aliàs homini-
„ bus improperent, quod talibus prædicationibus, exemplis,
„ miraculis, beneficiis, flagellis non resipuerint, cum potu-
„ issent, si vellent, converti, tunc verò nullam faciunt expres-
„ sam mentionem interioris auxilii, quarum locutionum exē-
„ pla plurima occurrunt assiduè legentibus SS. Augustinū, Pro-
„ sperum, Fulgentium, Hieronymum, Hilarium, Gregori-
„ um, aliosq; Patres, istaque est persuasio communis omnium
„ fidelium. Pelagius verò sine hujusmodi interiori gratiâ ali-
„ quid prodesse blaterabat divini verbi prædicationem, quod
„ fuit primarius Pelagii error, quem respexisse videtur Mo-
„ guntina Synodus Provincialis cap. 7. dicens. Prævenientem
„ gratiam cùm per alia media, tùm potissimùm in prædicatione
„ verbi ad conversionem hominis operari „ Quapropter Au-
thor sermonum ad fratres in Eremo apud Augustinum tom. 10.
sermo 28. opportunè scripsit „ Dominus Jesus discipulum Ju-
„ dam multis modis, minis, sacramentis, & exemplis, & plan-
„ ctu volens eum corrigere, & prædictis modis ad correctionem
„ invitare „ Alia omninò videnda subtexuntur, sicut etiam
apud Gulielmum Parisiensem in prima parte tract. de merit.

PROPOSITIO XXXI.

Deus quamvis desertus, nunquam tamen ità hominem licèt obstinatissimum deserit, ut non ei gratiam tribuat, qua & possit pænitere, imò & qua actu pæniteat, si velit, ut Pharaonis exemplo patuit, qui Deo flagellante jam in Mosem exarsit, eique mortem minatus est, jam pænituit, suumque peccatum & agnovit, & palàm confessus est. Dominus, inquit, justus est, ego autem, & populus meus impii, quem ergò peccatorem deserat Deus, si non deseruit Pharaonem, aut quis tam obduratus, qui non possit, quod Pharao & potuit, & fecit? pag. 99. lin. 5.

N O T A.

Novum prorsùs, & contra communem Patrum, ac interpretum sententiam, ut Pharao dicatur verè pænitens, & per gratiam Dei conversus fuisse, quando dixit Exod. 9. v. 17. peccavi etiam nunc, Dominus justus &c.

DISPUNCTIO.

Non ex suo cerebro contra communem Patrum, atque interpretum sententiam confinxit Author, Pharaonem pænituisse, sed ex his verbis S. Augustini, vel S. Cesarii Arelatensis relatis pag. 97. nempè. *Quoties Pharaonem Dei plaga percussit, afflictus pænituit.* Censor autem suo more infideliter retulit verba Eminentiss. Scriptoris addendo ex suo quodlibetico Cõmentario, quod Pharao dicatur *verè* pęnitens, & per gratiam Dei conversus. Ast Author merè reddidit verba Cesarii, & in eodem ferè sensu scripsit S. Fulgentius epist. 7. ad Venantiam cap. 5. de Juda proditore „ Dignè quidem pænitentiam gessit, „ quia peccavit tradens sanguinem justum, sed ideò sibi fructum „ pænitentiæ denegavit, quia peccatum traditionis suæ ipso, „ quem tradidit, diluendum sanguine non speravit „. Ast admovendæ jam aures sunt doctissimis vocibus Eminen. Cardinalis de Aguirre tom. 3. Theolog. S. Anselmi, tract. 7. disput. 125. sect. 3. num. 38. „ Quid durius, ait, & obstinatius Pharaone tot „ prodigiis, ostentis, & beneficiis non emollito, sed in dies „ lapidescente? Attamen de ipso constat, iterum, atque iterum „ postquam obduruit, prodigiis fuisse excitatum ad pænitenti- „ am, & non exteriùs tantùm, uti de fide est, sed etiam interi- „ ùs juxtà multos ex Patribus, præsertim Augustinum suprà ex- „ pensum. Quod & fulcitur ex sacro textu Exodi 7. v. 3. nam „ ubi ait: *Ego indurabo cor ejus*, idem sensus est, ac Exodi 8. „ vers. 15. illis verbis. *Videns Pharao, quod data esset requies,* „ *ingravavit cor suum.* Tanquam circa eam obdurationem De- „ us solùm permissivè se habuerit, Pharao autem activè, respu- „ endo auxilia, quibus posset, si vellet, emollire præcordia. „ Postea explicat illud verbum, *ingravatum est* juxta fontem „ Hebraicum accipiendum semper esse pro *ingravavit se cor*, „ scilicet, voluntas Pharaonis nolentis acquiescere Deo præci-

„ pienti

„ pienti deciès dimiſſionem populi, & tot prodigiis è cælo mi-
„ nanti, ſed abiicientis juſſa cæleſtia, & auxilia tùm externa ab
„ oſtentis, tùm interna ab auxiliis, quibus in animo pulſaba-
„ tur. Nempè eo ſenſu tantùm Deus quandoque peccatores
„ extremæ nequitiæ deditos ingravare dicitur, auferendo au-
„ xilia congrua, ſive efficacia omnia, quorum ſe præſtiterunt
„ indignos, non verò ſufficientia, aut ſaltem poteſtatem ad ea
„ impetranda, quam quia reſpuunt vitio ſuo, in eis manet ju-
„ xta Bernardi ſententiam lib. 1. de conſideratione &c.

Suffragatur Driedo de captivit. & redempt. tract. 5. cap. 3. concl. 8. „ Piâ quadam fiducia docemus, omni homini pecca-
„ tori ſub uſu liberi arbitrii vitam agenti, cælitus diſpenſari pro
„ loco, & tempore ſufficiens excitationis internæ auxilium,
„ quo valeat credere Deum &c. Omni homini jam adulto ſe-
„ cundùm viciſſitudinem temporum divinitùs communican-
„ tur auxilia quædam ſpecialia, quibus valeat ad quærendam
„ gratiam Dei promoveri in viam ſalutis . . . . Ex Auguſtini
„ doctrina diſcimus, piè de Deo ſentiendum eſſe, ut opinemur,
„ etiam Pharaoni, & Aegyptiis datam eſſe miſericordiam, qua
„ poſſent reſipiſcere &c. „ Favet Ruiz diſp. 45. de prædeſtinat. ſect. 4. n. 6. ita diſcurrens ex præfato ſermone S. Auguſtini, vel
„ S. Cæſarii, manifeſtum eſſe, Pharaonem habuiſſe interiorem
„ gratiam ſufficientem ad pænitendum & humiliter ſupplican-
„ dum, ſine qua gratia pænitere, & ſupplicare non potuiſſet,
„ etiam urgentibus flagellis, ideòque remittentibus illis non ob
„ defectum auxilii ſufficientis, ſed ob liberam malitiam recru-
„ duiſſe duritiem „ Et in tomo de uoluntate Dei diſp. 42. ſect. 2. num. 13. generaliter adnotarat hoc diſcrimen, quo indurati, & excæcati ſuperant reliquos peccatores, nimirum „ Quod
„ frequentioribus, & altioribus beneficiis, evidentioribus mi-
„ raculis, durioribus, & aſſiduis flagellis, perfectioribus vir-
„ tutis exemplis, concionibus, doctrina, privatis exortatio-
„ nibus ad perſuadendum magis accommodatis, longanimi ex-
„ pectatione, cæteriſque ſalutis remediis potentioribus ipſi re-
„ ſtiterint, cum tamen illorum virtute potuiſſent oculos aperi-
„ re, & cordis duritiam deponere ſi voluiſſent, ſicut & alii pec-
„ catores minoribus remediis quandoque cedunt, & obediunt.„ Conſentit Maſtrius de Meldula in 1. ſentent. diſp. 5. de prædeſtin. queſt. 1. art. 3. n. 40. celebrans miram Dei patientiam revo-

 cando

cando Pharaonem ad pænitentiam, allegatque in hanc sententiam plures Authores, quibus ita concinit Bernardus Guyard lib. 2. de discriminibus inter doctrinam Thomisticam, & Jansenianam quæst. 3. art. 1. „ Ad quid, inquit, tot verba Moysis, „ & Aaron ex parte Dei ad Pharaonem directa? tot signa mira- „ bilia, & terribilia, tot plagæ immissæ, & receptæ? Hæc om- „ nia motibus interioribus vacasse quis credet? ait enim scri- „ ptura, quod his omnibus tactus Pharao dixit: Peccavi etiam „ nunc, Dominus justus, sivè, ut ait Cajetanus. *Jehovah ju- „ stus, & ego, & populus meus impii. Undè confitetur saltem fi- „ ctè, quod ipse fons essendi justè punit eum*, à quo motus iste, nisi „ à Deo procedere poterat? si enim non sumus sufficientes co- „ gitare aliquid à nobis tanquam ex nobis, sed omnis nostra suf- „ ficientia ex Deo est, hæc, qua se offendentem, & Deum of- „ fensum agnoscit, non ne gratia quædam est? nec per hoc quod „ Cajetanus ait, confitetur *saltem fictè* opinioni nostræ adver- „ satur, non enim negat, pium fuisse illum confessionis motum, „ sed vult dicere, dato, & non concesso, quod motus ille non „ fuerit animæ omninò contritæ, saltem tamen contritæ esse „ finxit, sed fictio illa motionis divinæ supernaturalitatem non „ tollit, & per consequens ipsi etiam indurati auxilio divino „ non sunt destituti „ Hęc ex genio Guyardi.

N O T A.

I*Mò contraria est hæc explicatio ipsis verbis Moysis, qui statim* 30. *ait Pharaoni*: novi quod tu, & servi tui nec dum timeatis Dominum.

DISPUNCTIO.

EA Moysis verba insinuant tantummodò, Pharaonem statim ad vomitum rediisse, sed hoc ultrò fatetur Emin. Scriptor loco laudato pag. 177. *de Pharaone constat aliquando pænituisse, licèt posteà reciderit*.

NO-

N O T A.

D*Eindè qui dicit Pharaonem licet obstinatissimum à Deo desertum non fuisse, sed potius ab eo gratiam accepisse, Paulo Apostolo contradicit, qui allato ejusdem Pharaonis exemplo Rom. 9. v. 17. continuò addit*, ergò cujus vult miseretur (Deus,) & quem vult indurat. *Quid enim aliud est, Deum indurare peccatores, nisi eos deserere, non quidem malitiam inspirando, sed gratiam non impertiendo, ut ait Augustinus?*

D I S P U N C T I O.

S. Chrysostomus homil. 16. in epist. ad Rom. palàm profitetur, quod Deus non prætermisit quicquam eorum „ quæ „ ad Pharaonis correctionem, emendationemque facerent, ne- „ que ille omisit quicquam eorum, quæ ipsum perderent, omni- „ que venia privarent &c. Undè ergò alii quidem vasa iræ, alii „ autem misericordiæ? a propria voluntate. Deus autem ad- „ modùm bonus cum sit, *in utrisque eandem ostendit bonitatem*. „ Etenim non eos modò, quos servabat, miseratus est, sed & „ *Pharaonem* ipsum, quantum quidem in ipso fuit; *Eandem* enim „ bonitatem & illi, & hic sunt assecuti. Qui si servatus minimè „ fuit, rei totius culpa ab illius animo accidit, nam Dei partes, „ atque officia nihilo minùs accepit, quam qui servati sunt „ Expendat seriò Censor aurea hæc Chrysostomi verba, & pudore confusus obmutescat. Consulat insuper Censor S. Augustinum lib. de gratia & lib. arbit cap. 23. & ipsummet Sfondratum pag. 83. & 177. ubi affatim suppeditantur argumenta ad ejus instructionem, & deindè attentè perpendat sententiam S. Chrysostomi de Pharaone pronunciatam ad omnes prorsùs peccatores extensam à Ludovico Granatensi religiosissimo Theologo in concione 4. pro die Pentecostes „ Ea est, inquit, humanæ „ mentis ingratitudo atq. perversitas, ut dubitari meritò possit, „ uter in hac parte effusior, ut ità dixerim, sit, homo ne ad suum exitium comparandum, an Deus ad salutaria illi remedia „ providenda. Si enim diligenter hominum vitam inspicias, „ invenies utique plerosq. ipsorum præcipiti cursu ad interitũ „ tendere, in hoc unum incumbere, hoc ferè moliri ut omnia, „ quæ illis ad salutem data sunt, pervertant, & in arma iniqui-

„ tatis

„ tatis convertant &c. Contrà verò Deus liberalissimum ac pe-
„ nè prodigum se in eam gentem exhibet, quę tanto studio sibi
„ perniciem machinatur, & salutis suę Authorem tot modis
„ offendit. Ità fit ut quisquis hanc utriusq. partis contentio-
„ nem attentiùs fuerit contemplatus, inveniet planè duas po-
„ tentissimas factiones, alteram quidem Dei summo studio sa-
„ lutem nostram procurantis, alteram hominis in interitum
„ suum toto impetu ruentis. Ille nos ad vitam revocare con-
„ tendit, nos manibus nostris mortem nobis accersere cona-
„ mur: ille nos ad justitiam, & pietatem vocat, nos impetu cę-
„ co, & furibundo ad impietatem & injustitiam rapimur. Sicut
„ autem nullum esse spectaculum jucundius potest, quam ho-
„ dierno die Spiritum Sanctum è cælo descendentem intueri,
„ & visibilibus signis quid in mentibus fidelium efficiat, osten-
„ dere, ità nullum tetrius atq; funestius, quàm hominem cer-
„ nere sibi ipsi perniciem inferentem, divino spiritui resisten-
„ tem, nihilq; tot divinis muneribus proficientem.

„ Omnibus omnibus „ Exclamat sapientissimus Cornelius Mussus in cap. 9. epist. ad Rom. &c. „ Sufficienti gratiâ opitu-
„ lari decrevit Deus ante sęcula, opitulaturque, & Pharaoni
„ opitulatus est „ Guyardus nuper laudatus lib. 2. quęst. 1. art. 5. „ Evidentissimum est, inquit, Deum gratias sufficien-
„ tes interiùs, & exteriùs dedisse Pharaoni, post quæ rationa-
„ biliter concludit Apostolus. Quid adhuc quęritur? nam si
„ spretis hujusmodi auxiliis non vult converti Pharao, si vo-
„ catus renuit, si extendentem manum non aspicit, non ne
„ locum conquerendi habet? non ne potest iterum dicere?
„ Quid debui facere vineæ meæ, & non feci? . . . Bartholo-
„ meus Medina 1. 2. quæst. 109. art. 10. advertit, quod S. Au-
„ gustinus in Commentariis ad Rom. non nulla dicit, quæ po-
„ steà retractavit lib. 1. Retract. cap. 19. & veriùs expressit suam
„ sententiam in lib. de prædestinat. & grat. cap. 14. & 15. atque
„ etiam in opusc. de articulis sibi falsò impositis. Et hæc suffi-
„ ciunt, pergit Guyardus, ut ostendamus, Jansenium Ipren-
„ sem fundamenta, quibus Thomistæ gratiam sufficientem pro-
„ bant, evertere, & concutere velle. Quia verò ex istis fun-
„ damentis hoc unum præcipuum est, quod si auxilium suffi-
„ ciens non daret Deus hominibus, à culpa excusarentur, il-
„ lud Jansenius suscipit demoliendum per hoc quod de gratia

„ effi-

„ efficaci, iis, qui non salvantur, denegatâ idem concludendum foret.

Cæterùm Deum in hac vita nemini quantumvis indurato, excæcato, & à Deo averso auxilia ad salutem necessaria denegare asserit Mastrius loc. cit. esse communem sententiam divinæ pietati magis consentaneam, ne dum veterum, sed etiam recentiorum, & deindè refert plures gravissimos Theologos, eamque sententiam probat ex Conciliis, & Patribus. Item eandem sententiam sectatur Episcopus Abellii 1. part. suæ Medullę Theologicæ tract. de gratia cap. 2. sect. 7. illam corroborat authoritatibus Sacræ Scripturæ, SS. Augustini, & Thomæ, atque rationibus, eamque vocat longè probabiliorem oppositâ pro ipsa allegans etiam Alensem, Petrum Soto, Vegam, Malderum, Gamachæum &c. Adducit pro veritate ab Eminen. Authore asserta Gùyardus lib. 2. quæst. 3 art. 1. testimonium eximii Theologi Bartholomæi Medinæ docentis 1.2. q. 79. art. 3. & 4. quod „ Ea „ loca, quæ derelictionem, excęcationem, indurationem indicant, auxilium sufficiens his omnibus probant dari; comminatur enim Deus se destiturum peccatores, quoniam renuunt, & contradicunt. „

Subiicit mox idem Doctor Parisiensis, Dominicum Soto, qui in 4. sentent d. 15. q. 1. art. 1. „ Factâ narratione historiæ Pharaonis ait, quod longa illa comminatio, & successio plagarum „ indicium fuit bonitatis Dei, qui ipsum ad pænitentiam adducebat &c. & lepidè profert locum Psalmistæ dicentis. Dixit Dominus ex Basan convertam, convertam in profundum maris „ hoc est, inquit Soto, etiam si quis sit in malorum fundo „ De opinione autem huic nostræ opposita quale sit ejus judicium, eam illemet, non ad errorem solùm, sed & ad impietatem extendit „ Quarè, inquit, hujusmodi error non solùm est à veritate evangelica alienus, verùm, & hominibus perniciosissimus, si quis talem de Deo suspicionem haberet. Aeqniparat „ enim viventes homines infernalibus Dæmonibus, atque adeò „ in scopum desperationis adigit eos &c. Quò circa error iste „ blasphemus est, & injurius in Christum, & in ejus Passionem, „ nam si aliquod esset irremissibile peccatum, non fuisset universalis Redemptor. Attexit continuo Guyardus hanc aliam authoritatem Nugno 3. par. sup. quem vocat non infimum Thomistam, nimirum „ Fides est, ita ut oppositum sit hæresis

„ ma-

„ sunt aliqui populi, & cives, ubi Pastores sunt utiliores, &
„ capaciores? Negare autem, quod ista media exteriora sint
„ gratiæ divinæ providentiæ, aut in dubjum revocare, quod
„ non conferant ad salutem, & animarum perfectionem, *esset*
„ *ingratitudo erga cælestem bonitatem, & mendacem reddere ve-*
„ *racem* experientiam, quæ demonstrat, quod ubi abundant hęc
„ media exteriora, efficaciora, & meljora sunt interna „ Hugo Cardinalis in Genes. cap. 28. docet, quod „ Dominus vo-
„ cat peccatores ad pænitentiam, & ad regnum sex modis. In-
„ teriùs per inspirationem, exteriùs per scripturas, superiùs
„ per promissiones, inferiùs per comminationem, anteriùs
„ per beneficia, posteriùs per flagella. Tot modis vocat Pius
„ Pater, & adhuc renuimus respondere, Proverb. 1. *vocavi, &*
„ *renuistis*. Eodèm collimat Gamachæus in 1. 2. S. Thomæ quæst. 111. cap. 5. inquiens „ Auxilia sufficientis gratiæ in va-
„ rias adhuc species subdividi possunt, etenim bona exempla,
„ & consortia Virorum proborum, exhortationes ad virtutem,
„ conciones verbi Dei, orationes speciales, quæ ab amicis fun-
„ duntur, morbi afflictiones, ammissiones bonorum, aliaque
„ id genus innumera, quibus alii magis, alii minus afficiuntur,
„ magis, aut minus abundant, debent ad gratiam sufficientem
„ reduci, quando privantur suo effectu, ac fine supernaturali,
„ quemadmodùm è contrario ad efficacem, ubi eundem finem
„ assequuntur, & obtinent „ Videatur Suarez par. 1. de gratia in prolegom. 3. cap. ubi plura testimonia Patrum, & præsertim Augustini pro hoc dogmate catholico adducit.

PROPOSITIO XXXII.

Quis unquam pejor, impurior, magis flagitiis assuetus Tiberio, & Nerone? . . . . si ergó nè istis quidem defuit Deus, quin per conscientiam moneret, cui ergò defuturus est. pag. 162. lin. 28. lin. 33. planè tam portentosa Tiberii flagitia, tam diuturna fuere . . . ut nullus æquè deseri à Deo mereretur, & tamen tantùm abfuit desertum esse, ut maximis argumentis ad Dei cognitionem, & scelerum pœnitentiam vocaretur; pag. 195. lin. 18. Quis suspicari possit Deum alicui defuisse, qui non defuit Neroni? Nemo isto pejor, nemo indignior, nec tamen desertus? Nullus ergò timendi, aut desperandi locus, etiam Nerone adiuto; pag. 197. lin. 30.

NOTA.

Novum etiam, & tùm scripturis sacris, tùm communi Christianorum sensui contrarium asserere Tiberium & Neronem, & maximos quoque, & pessimos peccatores, etiam impios, & idololatras nunquam in eum statum devenire, ut à Deo deserantur, sed potius Deum eis adesse, eosque ad scelerum pœnitentiam, morum conversionem, & Dei cultum vocare, & adiuvare.

DISPUNCTIO.

„ Sed ne quemquam terreat „ (Ità contra Jansenium', ejusque Apologistas declamat Ludovicus Bail in libro de beneficio Crucis par. 3. art. 23.) „ Nomen Neronum Caligula-
„ rum, & aliorum hujusmodi perditissimorum hominum, qui
„ non fuerunt deterioris conditionis, quàm Cajani, Pharao-
„ nes, ac Sardanapali, in quibus gratiam sufficientem non de-
„ fuisse jam diximus, etiam ipsum Antichristum hominem pec-
„ cati, & filium perditionis, ut vocatur ab Apostolo 1. ad Thes-
„ salon. 2. in medium producimus, cui Deus committet An-
„ gelum costodem, qui ejus salutis curam habeat, & si ad bonum
„ aliquod inducere non possit propter exquisitam ejus malitiā,

„ à ma-

,, à malis tamen pluribus deterreat; At credi non potest, Angelos custodes eos velle ad salutem promovere, quibus id esset impossibile ob inopiam auxilii sufficientis, undè non leve argumentum est, Deum eorum salutem curasse, quibus Angelos custodes destinavit. At Angelum custodem ipsi Antichristo delegaturus est. Id testatur D. Thomas 1. par. quæst. 113. art. 4. ad 3. ubi ait, quod præsciti, & infideles per custodiam Angelorum, & si non juvantur quantum ad hoc, quod vitam æternam bonis operibus mereantur, juvantur tamen quantum ad hoc, quod ab aliquibus malis retrahuntur, quibus & sibi ipsis, & aliis nocere possent. Idem sentit D. Bonaventura in 2. sent. dist. 11. art. 2. q. 1. asserens, bonum Angelum nec obstinatos, nec Antichristum deserere quantum ad actum custodiæ, qui respicit malum, quia semper retrahit hominem, ne labatur in pejus. Consentit Tostatus Abulensis in cap. 18. Matthei q. 62. docens, quod etiam ipsi Antichristo indirectè proderit custodia Angeli, quia suadente Diabolo plura mala committeret Antichristus, nisi custos Angelus impediret Sathanam, & tamen quanto pauciora fuerint peccata ejus, tantò minus punietur. Si autem sine Angelo custode relinqueretur, committeret plura mala, & puniretur graviùs. Subscribit Suarez tom. 2. ad 3. par. D. Thõ. disp. 54. sect. 3. ubi & addit, Deum non denegaturum Antichristo gratiam suam sufficientem quantum est ex parte sua, quamvis propter malitiam vix unquam det ipse locum alicui bonæ inspirationi, aut effectui spirituali custodiæ angelicę, aut divinæ gratiæ. At si ita est de Antichristo, quanto magis de aliis? ,, Cæterùm hoc efficacissimum argumentum de custodia angelica ipsi Antichristo delegata egregiè promovet etiam Cardinalis Author pag. 172. & 177.

Redit post pauca Bail ad Neronem inquiens ,, Obmurmuratio illa conscientiæ improbæ, & partus peccati vipereus erat in Nerone, & Heliogabalo, & aliis hominum monstris velut auxilium quoddam remotum ad illud detestandum, & de eo pœnitendum, & erat quædam bona mentis cogitatio, simulque voluntatis aliqua motio divinitùs immissa, atque in hac vita possent illi dicere gratiam profitentes: *adiutor in tribulationibus quæ invenerunt nos nimis*. Non igitur omni auxilio interiori destituti censendi, & si solum istud habuissent:

 ,, Sed

„ Sed & aliud habuerunt, & si semper non adverterint „

Vtraque autem propositio à Censore delata est manca & mutila, uti textum Authoris legenti constabit. Ibi enim elegantissimè Cardinalis Author suum assertum comprobat gravissimis veterum testimoniis. Hisce tamen validissimis argumentis cum respondere ignoret Censor, eique inhæreat aqua, more suo crimen infert. Ex multis autem responsionibus extra dubitationis aleam positum est, doctrinam ab Eminen. Authore traditam minimè novam, neutiquam scripturis sacris, & communi Christianorum sensui contrariam esse, eamque non accusatione, sed responsione indigere, ut oppositum ostendat Censor.

NOTA.

Certè Paulus Apostolus loquens de Philosophis, qui cum Deum solo rationis ductu cognovissent, non sicut Deum glorificaverunt, ait Rom. 1. *v.* 24. propter quod tradidit illos Deus in passionem ignominiæ, *ac denique v.* 28. tradidit illos Deus in reprobum sensum. *Quid autem aliud his verbis intelligendum etiã juxta recentiores interpretes, nisi Deum aliquos homines ob peccata præcedentia auxiliis gratiæ suæ destituere, ut in quæcumque scelera, & flagitia præcipites ruant?*

DISPUNCTIO.

Si exoptasset Censor exactas responsiones ad textus ex Apostolo ad Rom. 1. ab ipsomet productos, consulere poterat Sfondratum pag. 157. 159. 160. 168. & alibi, vel innumeros Theologos ejusdem Cardinalis sententiam amplexos, qui illis authoritatibus nullo negotio perfectè satisfaciunt. Quinimo iidem Theologi ex ipso cap. 1. epist. ad Rom. ver. 18. 19. & 20. docent, quod Philosophi, & omnes Gentiles dicuntur inexcusabiles, vel à culpa violandi legem supernaturalem, vel à culpa violandi tantùm legem naturalem, si primum dicatur, patet supponi debere, eis fuisse concessum auxilium supernaturale sufficiens ad legem supernaturalem implendam, & salutem obtinendam; atque ità intelligunt ea Pauli verba Hugo Victorinus in summa senten. tract. 1. cap. 3. Commentator S. Pauli apud S.

S. Anselmum, Haymon, S. Thomas in comment. lect. *6.* ,, Si ,, ergò, inquit, Deus illis manifestavit, vel interiùs infun-,, dendo lumen, vel exteriùs proponendo visibiles creaturas, ,, in quibus sicut in quodam libro Dei cognitio legeretur ,, Et præcipuè D. Athanasius in disp. contra Arium habita in Nicæno Concilio col. 5. & orat. 2. contra Arianos, & Coloniense Enchiridion christianæ institutionis de Sacram. Pœnitentiæ fol. 92. cap. *prior gratia;* Vel sunt inexcusabiles à culpa violandi tantùm legem naturalem juxta communiorem Patrum, & Theologorum expositionem, atque sententiam, & sic sunt inexcusabiles, & æterno supplicio digni, quoniam unicum, invisibilem, & æternum Deum non cognoverunt ex creaturis, sed potius creaturas adoraverunt; crimen autem istud sine gratia sufficiente vitare non potuerant, nec implere naturale præceptum, quod primum est in decalogo, & in eo sunt multæ rationes difficultatis per vires humanas insuperabiles, ut tradunt Justinus Martyr in dialogo cum Triphone, Clemens Alexandrinus toto libro sexto stromatum, & Augustinus lib. 10. confess. cap. 6. Idcircò habebant in promptu gratiam sufficientem, alioqui obligarentur ad impossibile, puniretur culpa, quę vitari non posset. Illæ namque difficultates sunt omnium maximę, & nisi superarentur, evitari non poterat cultus idolorum. Si igitur ex Apostolo illi fuerunt inexcusabiles, data est illis gratia sufficiens. Undè ex eo loco, ubi Apostolus agit de quibuslibet impiis (licèt præsertim de Philosophis) colligitur etiam idiotas, rudes, & totius Philosophiæ, ac divinæ cognitionis expertes habere auxilium sufficiens, quia quilibet quantumcumque barbarus, & ignarus poterat investigare causam, & gubernatorem aliquem universi, & erat inexcusabilis à peccato idololatriæ, & passionibus ignominiosis ab Apostolo hìc commemoratis, ut nervosè ratiocinatur Didacus Ruiz disp. 46. de prædestinat. sect. 2.

N O T A.

***H**Oc si Apostolus de Philosophis, qui inter Gentiles ob virtutis amorem celebrabantur, hæc docuit. quid sentiendum de peccatoribus, qui omni abiecto pudore, & quasi extincto rectæ rationis lumine in vitiorum quorumlibet cæno volutantur?*

DI-

IAm hæc instantia hîc, & alibi fuit multifariàm præoccupata, & explosa. Cæterum Eminentiss. Author non improbat, quod quis aliquo casu gratia careat, quia spontè impedimentum posuerit:. Sic pag. 157. inquit „ V. g. tam longa, & obstinata
„ inebriandi consuetudine te ipsum obligasti, ut usu in naturã
„ versò citrà gratiæ prodigium, quod Deus exhibere non tene-
„ tur, explicari, & evolui non possis, sicque moralem quandam
„ peccandi necessitatem incidisti, at poteras non incidere, si,
„ videlicet, iis gratiis usus esses, quas totiès, tamque copiosè
„ à Deo acceperas, non ergò Deus tibi, sed tu Deo, & gratiæ
„ defuisti, nec magis conqueri de amico possit, qui isto rogante
„ ac prohibente, se ipsum in mare præcipitem dedit, mersusq;
„ est. Talis aliquandò Augustinus fuit, qui lib. 8. confess. cap. 5.
„ At necessitas ista cum sit consequens, hoc est, voluntaria, &
„ Deo, ac gratiâ repugnante contracta, nec libertati quicquam,
„ nec ipsi divinæ bonitati obstat, quam tuemur (& paulò post)
„ quando ergò Patres in aliquibus peccatorum necessitatẽ pec-
„ candi agnoscunt, vel nomine necessitatis magnam difficultatẽ
„ intelligunt, ut observat S. Anselmus &c. & S. Thomas &c.
„ Idque in sacris litteris frequentissimum est &c. vel intelligẽ-
„ di sunt Patres de necessitate non absoluta, sed hypothetica, &
„ conditionali, si enim mediis, quæ Deus præscripsit vincendis
„ tentationibus, uti nolis, &c. quis neget te necessariò pecca-
„ turum? At necessitas ista cum libera sit, & vinci possit, à pec-
„ cato non excusat. Eodem modo respondendum est testimo-
„ niis Augustini, quæ Jansenius agglomerat lib. 3. de gratia
„ Christi, & pag. 160. Undè cum Patres aliquando dicerent,
„ peccatoribus Dei gratiam abfuisse, intelligendi sunt de gratia
„ illa specialissima, & effectrice, cum qua nemo peccat, quæque
„ per antonomasiam: & excellentiam *Gratia* vocatur. „

Postremò antedicta omnia aliquibus Doctorum testimoniis roboremus. Facultas Parisiensis anno 1535. die prima Julii dãnavit ut hæreticam hanc propositionem: *Deus vocat quidem incredulos, ea tamen vocatio non sufficit ad eorum conversionẽ.* Theodorus Smising de Deo tract. 3. disp. 6. nu. 135. hanc assertionem constituit. „ Dico, quatenùs ad æternam salutem consequendã
„ necessarium est vitare mortalia peccata, Deus providit, ut om-
„ ni-

„ nibus adultis semper adesset auxilium sufficiens ad salutem, „ idest, ad novum mortale peccatum evitandum &c. Sed infra „ ostendam esse hanc, & quasdam sequentes conclusiones de fi- „ de„ Petrus David de Providentia n.33.„ Nemini in hac vi- „ ta, quantumvis indurato, & à Deo averso denegantur auxilia „ sufficientia ad salutem comparandam necessaria, sed Deus per „ providentiam suam illuminat etiam supernaturaliter omnem „ hominem venientem in hunc mundum, aliàs si Deus homini „ in hanc vita sufficiens denegaret auxilium, illum in termino „ etiam in hac vita constitueret. Præterea libertas hominis cō- „ paratione propriæ salutis per rectum illum usum acquirendæ „ per subtractionem divinorum auxiliorum omninò periret, „ cum amplius non esset in ejus potestate benè vivere, & salva- „ ri.„ Gabriel Pennotus Canonicus Regularis Ordinis S. Augustini in Propugnaculo humanæ libertatis lib.7.cap.19.„ Nullus est quantumcumque nequissimus, & perditissimus Peccator, quem Deus, quandiù est in cursu hujus vitæ constitutus, „ auxiliis ad resurgendum opportunis, & ad salutem assequendam necessariis penitùs destituat. Atque ita arbitror secundum fidem catholicam sentiendum esse.„ Demum Philippus à SS. Trinitate Carmelitarum discalceatorum Præpositus Generalis disput. 14. de voluntate Dei Dub. 3. ponit hanc thesim. „ Omnibus etiam scelestissimis Deus tribuit auxilia supernatu- „ ralia intrinseca, quibus possint implere præcepta divina, & „ naturalia, quæ supposito peccato impleri non possunt solis vi- „ ribus naturæ, quandò, & ubi obligat observantia ipsorum. „ Undè absolutè omnibus providetur ex parte Dei, ad hoc ut „ possint salvari, si velint, quamvis multi sint, qui ponant obi- „ cem divinæ gratiæ, & pereant. Ità communiter docent di- „ scipuli D. Thomæ.„

De

PROPOSITIO XXXIII.

In illa prædestinationis causa, quæ omnium maxima est, & ex qua reliqua omnia pendent, nullum omninò deseruit (Deus) nullumque ab efficaci proposito exclusit; pag. 22. lin, 31.

NOTA.

UT alia omittam, meridiana luce clarius est, Deum parvulos in uteris matrum mortuos, aut statim atquè nati sunt, priusquā ad Baptismi gratiam pervenire possint, extinctos, quantum spectat ad causam prędestinationis deseruisse, & ab efficaci eos salvandi proposito exclusisse, quo exemplo Pelagianos, & Semipelagianos in hac quæstione semper Augustinus confutavit.

DISPUNCTIO.

CArdinalem Authorem ibi loqui tantùm de adultis exploratissimum est ex integro contextu, & ex his verbis paulò post subnexis. „ Et tamen id omninò est, quod facit Deus, si arbitrio „ suo, nullàque prævisâ culpa tam multos *adultorū* salvare noluit, undè necessariò secutum, ut perirent, jam enim supra „ monui, idem in adultis esse non salvari quod perire, cum medium non detur in præsenti serie Providentiæ supernaturalis „ &c. Proindè in pag. immediatè sequenti 14. expresse excipit infantes modo in aliis nostris disputationibus fusè, latèque ostenso. Quomodò autem exemplo parvulorum Pelagianos, & Semipelagianos semper S. Augustinus in hac quæstione confutarit, præclarè demonstrat idem Cardinalis Author multis in locis, & maximè pag. 164. & 165.

PRO-

PROPOSITIO XXXIV.

1. Deus in illo prædestinationis negotio, quantum in se est, inter Cain, & Abel, inter Paulum, & Judam non distinxit, sed omnibus æqualiter salutem voluit; pag. 13. lin. 18.
2. Vult ergò Deus & Petrum, & Judam, & reprobos, & electos, omnesque homines salvos esse: vult omnibus media dare, non solùm quæ sufficiant, sed etiam quæ abundent; pag. 67. lin. 35.
3. Si prædestinati, & reprobi, ideò conditi sunt à Deo, ideò redempti sunt, ut æterna vita potiantur, sequitur, Deum voluisse efficaciter, quantum ex se est, utrosque salvari; pag. 109. lin. 25.

   Deus. quantum ex se est, voluntate antecedenti per certa, & destinata media voluit, & paravit omnibus vitam æternam; pag. 111. lin. 9.

   Deus reprobos æquè, ac prædestinatos salvare vult; ibidem lin. 15.

NOTA.

SI hæc ita si habeant, quemadmodùm in his propositionibus Author asserit, igitur quod unus præ alio salvetur, v.g. Petrus potius quàm Judas, id non ad electionem, aut propositum Dei, sed ad liberum arbitrium hominis media illa per se indifferentia assumentis, & ad praxim reducentis referendum est.

DISPUNCTIO.

EAdem ferè semper oberrat lyrâ Censor. Nulla ex quinque propositionibus hìc delatis est integra, & fideliter excerpta. In loco enim primæ propositionis Emin. Author ex his verbis Apostoli, quia Deus est Dominus omnium, & quia omnia ad imaginem suam condidit, infert, nullam, quantum est ex parte Dei, esse distinctionem Judæi, & Græci, Barbari, Scythę; tum

ſubdit „ Ex eadem ratione, & priusquam culpa aliqua inter re-
„ probos, & electos diſtinguat nullam quoque apud Deum in-
„ ter reprobos, & electos, inter Paulum, & Judam diſtinctionē
„ fuiſſe ſicque omnibus æqualiter ſalutem optaſſe. Si enim ideò
„ non diſtinguit Deus inter Judæum, & Græcum, inter Bar-
„ barum, & Scytham, quia non minus Græci, quàm Judæi,
„ nec minus Barbari, quàm Scythæ Dominus eſt. Ergò nec in
„ illo prædeſtinationis negotio, quantum in ſe eſt, inter Cain,
„ & Abel, inter Paulum, & Judam diſtinxit Deus, ſed omni-
„ bus æqualiter ſalutem vòluit, quia non minus Caini, quàm
„ Abelis, nec minus Judæ, quàm Pauli Dominus, & Creator
„ eſt; nec minus unus, quàm alter ad ejus imaginem conditus,
„ imò, & redemptus. Quantum ergo ex parte Dei eſt, non eſt
„ Barbarus, non eſt Scytha, non eſt reprobus, non eſt damna-
„ tus ſed omnes filii, omnes dilecti, omnes chari, ſolâ culpâ
„ inter malos, bonoſque, inter electos, rejectoſque diſtinguente.

In ſecunda propoſitione ex pag. 67. hæc annectenda ſunt immediatè illi adhærentia „ Cur verò non det alia, quibus præ-
„ videt, ſalvatum iri? quia id tam non convenit varietati, or-
„ dinique, ac legibus gratiæ à ſe præſcriptis, quàm non con-
„ venit univerſo æſtatem eſſe, niſi ſole Cancrum obtinente...
„ ſicut ergò non ideò oportuit mutare leges naturæ, quia tu il-
„ li ſubiici recuſas, ita non oportuit mutare ordinem gratiæ.
„ Totam hanc doctrinam ipſe Auguſtinus paucis quidem, ſed
„ clariſſimis verbis inſinuat lib. 1. de nat. & grat. c. 17. Hoc uti-
„ que agit Deus, ut ſanet omnia, ſed agit judicio ſuo, nec ordi-
„ nem accipit ab ægroto Ecce concedit Auguſtinus, velle De-
„ um omnes ſalvos eſſe, ſed non eodem ordine. iiſdemque re-
„ mediis, nec ex voto, arbitrioque hominis, ſed ſuo,

Ad tertiam propoſitionem ex pag. 109. hæc ſubjungenda ſunt proximè ſequentia. „ Abſolutè tamen dicendum eſt, majorem
„ Deum prædeſtinatorum, quàm reproborum curam gerere,
„ eoſque longè teneriùs, ardentiuſque amare, tum quia præ-
„ deſtinatis ſi non ſemper, aut plures, aut majores, eas tamen
„ gratias confert, quibus prævidet aſſenſuros, quæque omni-
„ bus ſpectatis ad conſequendum ultimum finem aptiores dici
„ poſſunt, tum quia prædeſtinatos prævidet ſpe, amore, obſer-
„ vantia mandatorum, & finali perſeverantia ſibi inſeparabili-
„ ter, æternùmque conjunctos fore.

Quar-

Quarta propositio ità jacet in citata pag. 111. „ Ista sacræ scri-
„ pturæ testimonia, quibus non omnes, sed aliqui tantùm hoc
„ est, prædestinati dicuntur Filio à Patre dati Johan. 6. & 16. &
„ non posse rapi de manu filii Johan. 10. omnia fieri propter ele-
„ ctos 2. ad Thimoth. 2. 10. certissima quoque esse, citraque
„ dubium, nec pugnare cum voluntate omnes salvandi, quam-
„ quam enim Deus, quantum ex se est, & voluntate anteceden-
„ te per certa, & destinata media voluerit, & paraverit omni-
„ bus vitam æternam, quia tamen prævidit, non omnes, sed
„ aliquos tantum iis benè usuros, ideò istis tantùm re ipsa vi-
„ tam æternam dare proposuit, de istis ergò intelligenda sunt
„ omnia, quæ citatis locis habentur.

Quinta propositio ex eadem pagina lin. 15. desumpta continet verba, quę ipsemet Author tanquam sibi ab Adversario obiecta adducit, nimirum „ At, inquies, si Deus reprobos, æquè,
„ ac prædestinatos salvari vult, sequitur, quantum ex parte
„ Dei est, non fuisse prædestinatos majori, magisque speciali
„ beneficio affectos „ Hìc, quæso humanissimus, & cordatus Lector reflectat, quò audaciæ devenerit Censor, ut obtrudere non erubuerit pro sententia., & dictis Authoris verba contra ejusdem scriptoris thesim obiecta, quę pluribus in locis etiam à nobis modò allegatis, & in ipsamet pag. 111. extantibus immediatè anteà ad eadem accusata adeò dilucidè, & perspicuè fuerunt à Sfondrato eversa, ut ipsemet supervacaneum existimarit, eis directè illic respondere, ne toties actum ageret.

Si istæ omnes propositiones cum omnibus verbis immediatè antecedentibus, & consequentibus attendantur, ut hic à nobis fideliter positæ sunt, quemadmodùm certè considerari debent, statim corruunt omnes argutię Censoris, ut consideranti patet. Authorem namque ibi loqui dumtaxat de voluntate Dei antecedente compertissimum est ex ejusdem verbis hìc descriptis, & rursùs elucet ex aliis, quæ habet pag. proximè præcedenti 110.
„ Verissimè dicitur, ait, non omnes voluntate consequente
„ prædestinatos, electosque ad vitam æternam esse, sed eos tā-
„ tùm, qui mediis à Deo præscriptis usuri erant. Sic ad Ephes.
„ 1. Omnes Ephesios (inter quos multi utique reprobi) præ-
„ destinatos, & electos vocat *voluntate utiquè antecedente*, quan-
„ tumque erat ex parte, & intentione Dei, naturaque ipsius
„ fidei, & gratiæ, quæ quoddam semen est æternæ gloriæ &c.

N O T A.

H *Æc doctrina est contra Apostolum dicentem*, quis te discernit, quid habes, quod non accepisti? 1. *ad Corinth. v. 7.*

D I S P U N C T I O.

IN dispunctione notæ contra 24. propositionem produximus duplicem luculentissimã explicationem illius Paulini effati à Cardinali Sfondrato traditam pag 113. & 114. qua nihil catholicæ fidei accommodatius, nihil in gratiæ commendationem magnificentiùs excogitari poterat, ut videre est in dispunctione insinuatâ.

N O T A.

I *Tem præfata sententia est adversùs hæc ejusdem Apostoli verba:* non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei, *ad Rom. 9. v. 16. nec non contra hæc verba Christi ad suos discipulos*, non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos, ut fructum afferatis, & fructus vester maneat.

D I S P U N C T I O.

NEque illum Apostoli textum in materia prædestinationis palmarem Sfondratus inexplicatum reliquit „ Observes
„ semper, inquit Cardinalis pag. 41. etiam ipsum velle, ipsum-
„ que accipere, & hominis esse, & Dei, sed Dei magis, quâm
„ hominis, sicut sanari & laborantis est, & medentis, sed me-
„ dentis magis, quâm laborantis. Imò secùs ac in ægroto illud
„ ipsum, quod diximus hominis esse, illud inquam, velle, &
„ accipere, totum quoque à Deo, & à gratia est, quæ si non es-
„ set, homo nec vellet, nec acciperet, sed repugnaret. Undè
„ optimè Apostolus dixit. Non est volentis, neque curren-
„ tis, sed miserentis Dei; vult homo, & currit, sed hoc ipsum
„ velle, & currere hominis est, & Dei; hominis quidem, quia
„ homo est qui currit, non Deus, homo est, qui consentit, non
„ Deus, sed hoc ipsum & currere, & consentire magis est Dei,
„ quia non curreret, nec consentiret homo, nisi Deo pergra-
„ tiam

„ tiam miserente. Videas rursùs Sfondratum pag. 75. & seq. eadem verba Apostoli latè exponentem.

Confirmare hæc libet duplici testimonio, altero Cornelii Mussi Episcopi Bitontini in cap.9.epist.ad Rom. super hæc verba Apostoli: *Si quis emundaverit se*; altero Henrici Gandavensis cognomento Doctoris solemnis quodlib.8. quæst. 2. „ O inimici liberi arbitrii, ubi estis? inquit Mussus; supra dixit Paulus. Nihil facit homo. Hîc dicit. Totum facit homo. Glosate. Respondete. Si nihil operatur homo, cur dicit. *Si quis emundaverit se?* si totum agit homo, cur dicit 1. ad Cor. 12. *Non est volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei? Deus operatur omnia in omnibus*. Si totum agit homo, non est locus gratiæ. Si nihil agit, non est locus meritis. Si totum agit homo, cur oramus? Si nihil agit homo, cur præmiamur? Si totum agit homo, Dei favor superfluit, si nihil agit homo, perit libertas. Non secum pugnat Paulus, mihi credite, nec spiritus sanctus, cujus afflatu hæ proditæ sunt epistolæ. Utramque igitur partem amplectamur, & inviolabilem scripturæ sacræ majestatem agnoscamus, nodumque genuina interpretatione explicemus. Neque totum agit homo, neque nihil agit homo. Aliquid agit homo, aliquid non agit homo. Primas partes non agit homo, secundas agit homo, consumat Deus, & homo . . . . simul itaque coalescunt, & simul opera bona perficiunt juxta illud, Gratia Dei mecum &c. „

Henricus de Gandavo loc. cit habet „ Est tamen hîc intelligendum, quod in volente, & currente est tria considerare, & ipsum actum cursus & volentis, & ipsam gratiam, qua liberum arbitrium fit validum ad efficaciter volendum, & currendum, & ipsam potentiam liberi arbitrii. Et benè verum est, quod actus, sivè operatio ab utroque est, scilicet à gratia, & à libero arbitrio simul, ità quod à neutro esset per se, & quod plus est à gratia, quam à libero arbitrio, quia plus virium agendi dat gratia libero arbitrio, quam habeat ex se, & suis naturalibus. Aliquid tamen agit in opere ex suis naturalibus, licet non nisi cum gratia, ut licèt ex se, & naturalibus suis non operetur, ex eis tamen cooperetur, & sic tam ratione gratiæ omninò, quam ratione operis principaliter benè verum est, quod non est volentis, neque currentis, sed mi-

„ se-

„ ferentis Dei, ratione tamen liberi arbitrii in cooperando
„ aliquo modo est volentis, & currentis, ut saltem hoc, ut est
„ existens in præscientia Dei sit ratio electionis æternæ respe-
„ ctu electi &c. Nec incidit positio hæc in opinionem Pelagia-
„ norum, quia non ponitur hoc opus liberi arbitrii, quin eti-
„ am ponatur gratiæ, qualiter non ponebant Pelagiani „ Hæc Henricus.

Propterea meritò Bail lib. de benef. Crucis part. 3. art. 10. conquestus erat de Apologistis Jansenii, nam, inquit, inter
„ vitia istorum contradictorum unum est illis valdè proprium,
„ quod instar tyronum Dialecticæ malè resumant, & repetant
„ propositiones argumentorum, quæ illis obiiciuntur: Etsi
„ enim omnes conveniamus, nihil esse attribuendum ex acti-
„ bus *ut oportet* nuncupatis libero arbitrio solitariè, & nudè
„ spectato sed tantùm ut gratia præveniente, aut aliquandò
„ etiam justificante adiuto, excitato, corroborato. Etsi, in-
„ quam, id centies dicamus, & scribamus, nec semel tamen
„ id repetunt, sed semper omittunt. Candidiùs sanè agebat
„ Calvinus, & veriùs repetebat argumenta Catholicorum lib.
„ 3. institution. cap. 15. *At principalem quidem causam*, ait, *in*
„ *gratia esse non negant, sed eo tamen non excludi liberum arbi-*
„ *trium* „ Proindè idem Bail doctrinam ab Eminen. Sfondrato hic suggestam ait esse, „ antiquam doctrinam antiquorum Docto-
„ rum Parisiensium, quibus propterea id exprobrat Calvinus,
„ à quo vituperari, laudari est.

N O T A.

D*Eindè si omnibus dantur media, non solùm quæ sufficiunt, sed etiam quæ abundent, quid est, cur Psalmista exclamat:* non fecit taliter omni nationi, & notus in Judæa Deus? *Prætereà si vera esset hæc doctrina, orandi studium extingueretur, cum frustrà id petas à Deo, quo jam abundas. Denique vix locus relinqueretur gratiarum actioni, quã esse continuam in christianis præcipit Apostolus, & quæ in singulari, & unico Ecclesiæ Sacrificio frequentatur, cum Sacerdos ait,* gratias agamus Domino Deo nostro, *populus autem respondet,* dignum est. *Si enim Redemptionis Christi fructus promiscuè, & sine delectu omnibus, & singulis hominibus communicatur, non est, cur tantoperè in Domino*

glo-

gloriemur, nos ad fidem vocatos esse, ac singulari nos beneficio, & gratiâ Dei præventos agnoscamus, quod in sinu Ecclesiæ, & ex parentibus catholicis, non autem inter barbaras nationes, aut ex parentibus hæreticis nasci nos Deus voluerit.

DISPUNCTIO.

AUdiatur, quæso, Enim. Author directè respondens Censori in hæc verba pag. 146. „ Quis enim gratias, & adminicula numeret, quibus Ecclesia abundat, Christianis partìm sanctificandis, partìm expiandis, partìm in accepta gratia conservandis, sicque ad æternam vitam promovendis? Quot sacramenta, quot libri, quot templa, quot exempla, quot sacrificia, quot conciones; quot Catecheses, quot Sacerdotes, quot Missionarii, quot Indulgentiæ, quot Collegia utriusque sexus vel tuendæ, vel recuperandæ innocentiæ, quot Religiosorum cohortes juvandis peccatoribus promptæ? Denique mille modi, mille artes repertæ, quibus & sanis, & infirmis, & morientibus subveniretur tanta copia, tanta varietate, tantaque illecebra, & condimento pietatis, ut ferè mirum sit, inter tot præsidia, & blandimenta virtutum perire aliquem posse. Heu quot sunt ad salutem viæ exclamat Chrysostomus & Augustinus &c &. pag. 263. Nihil istorum. inquit, quæ tot millibus aliis contigere, contigit tibi. Tu natus inter Christianos, & fideles, cum tot alii inter Barbaros, & infideles. . . . . Taceo tot Sacramenta, tot remedia animæ tuæ procurata, tot voces è cathedra, tot voces è libris, tot voces è cælo missas, inspiratasque tibi admonendo, eximendoque à periculis. Non ne igitur exhinc jure meritò exclamare poterit Sfondratus cum Regio Vate. *Non fecit taliter omni nationi, & notus in Judæa Deus?*

Quomodò autem cum doctrina Emin. Authoris consistat locus gratiarum actioni, quam esse continuam in Christianis ex Apostolo supra indicavit Censor, ità præclarè explanat S. Basilius Magnus in Constitutionibus Monasticis cap. 2. apud Didacum Ruiz disp. 19. de Voluntate Dei sect. 6. n. 22. „ Sivè maturiùs aliquid, inquit S. Pater, sivè seriùs consequimur à Deo, hoc tenere constanter debemus, ut ipsi gratias agamus, quando Dominus quæcumque facit, ea omnia saluti nostræ consulens

„ fa-

„ facit, tantùm ne pusillanimitatis vitio à petitione constanti
„ desistamus. Non de his solùm [ait] quæ novimus gratias illi
„ referamus, nec enim volentes solum, *verùm invitos quoque*,
„ *& nolentes beneficiis consuevit afficere*. Quod Paulus optimè
„ noverat, qui semper, & in omnibus gratias agere monebat.
„ Quod autem non communiter (inquit) solùm omnium curā
„ gerit, sed seorsùm singulorum, ipsum audias licet dicentem.
„ Non est voluntas coram Patre meo, qui in cælis est, ut pereat
„ unus de pusillis istis, qui in illum credunt. Cupit ipse quidē,
„ & eos qui non credunt salvos fieri, mutarique in melius, &
„ credere, sicut Paulus ait: Qui vult omnes homines salvos fie-
„ ri, & ad agnitionem veritatis venire, & ipse ad Judæos. Non
„ veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam, & miseri-
„ cordiam volo, non sacrificium. At verò si post tantæ curæ,
„ ac providentiæ fruitionem voluerint meliores fieri, verita-
„ temque recognoscere, nec sic quidem illos deserit. Sed quo-
„ niam æternæ vitæ participatione ipsi se sua spontè privave-
„ runt &c „ Perspiciat exhinc Censor, tantum abesse, quod ex doctrina Cardinalis Sfondrati tollatur locus gratiarum actioni, ut potius ex sententia ejusdem juxta Magnum Basilium servandum unicuique homini sit monitum Apostoli de gratiis semper, & in omnibus Deo agendis, & quò majora, & frequentiora sunt gratiæ dona à Deo omnibus hominibus collata, eò intensiores, & copiosores, atque crebiores usse debeant gratiarum actiones.

N O T A.

H*Is propositionibus non tam solvitur nodus prædestinationis, quàm scinditur. Tota quippè quæstionis difficultas humana potius ratione, quam divina authoritate ità explicatur, ut vix intelligas, quid sit, cur Apostolus dixerit*: O homo tu quis es, qui respondeas Deo? *ac deindè exclamarit*, ò altitudo! *ejusmodi explicationes in hac materia jam pridem rejecit Petrus Diaconus lib. de Incarnat. & grat. Christi cap. 7. ubi irridens eos, qui tunc temporis docebant, prædest. fieri ex prævisione liberi arbitrii volentis salvari, & reprobationem ex prævisione liberi arbitrii nolentis salvari, utrumque refellit his verbis*; „ *Hæc si ità sunt, ut jactitant, cō-*
„ *prehensa sunt ab ipsis inscrutabilia, & incomprehensibilia judicia*
„ *Dei*:

„ *Dei: Si enim, ficut ipfi volunt, nolentes damnat, falvat autem*
„ *volentes, nihil eft omninò, quod ulteriùs quæratur . . . . . .*
„ *nos autem incomprehenfibilia credentes judicia Dei, ex una maffa*
„ *perditionis, alios falvari dicimus bonitate, & gratiâ Dei, alios*
„ *jufto, & occulto Dei judicio derelinqui.* „

DISPUNCTIO.

INterminatas evomit captiones, & decipula fraudum Notator in Religiofiffimum, & doctiffimum Cardinalem Sfondratum contorquens adversùs eum tela à Petro diacono vibrata adversùs illos, qui tunc temporis docebant prædeftinationem fieri ex prævifione liberi arbitrii volentis falvari. Undè [ità Cenforem perftringere videtur Author pag. 166.] „ Quid dixerit Pelagius
„ & confequenter quid refutaverit Auguftinus. Pelagius di-
„ xerat, ideò hominem falvari, aut non falvari, quia in ejus
„ poteftate liberoque arbitrio eft velle, aut nolle, orare, vel
„ non orare, pulfare, vel non pulfare &c. Et ideo iis gratiam
„ dari, qui volendo meruere, non dari, qui nolendo deme-
„ ruerunt, quæ planè falfiffima funt, & meritò ab Auguftino,
„ omnibufque Catholicis damnata: nemini enim prius meren-
„ ti gratia datur, cum ipfa fit principium meriti & quampluri-
„ bus non merentibus data fit, ut in Paulo, Magdalena, Gen-
„ tilibus, aliifque patuit. Ergò ut femel omnia dicamus, fci-
„ endum eft, in hac prædeftinationis, & gratiæ caufa neminem
„ cum Auguftini fententia pugnare, nifi eum folum, qui ità
„ defendit gratiam, ut neget liberum arbitrjum, ità defendit
„ arbitrjum, ut neget gratiam, reliqua quæcumque, falvâ liber-
„ tate, & gratia, Deique in omnes mifericordiâ dicuntur, Au-
„ guftino paria funt. Ità Auguftinus ipfe profitetur tract. 53.
„ in cap. 12. Johan. ubi: fi quis autem iftam quæftionem liqui-
„ djùs, & meljùs novit fe poffe & confidit exponere, abfit, ut
„ non fim paratior difcere, quàm docere, tantùm nè audeat
„ quifquam liberum arbitrium fic defendere, ut nobis oratio-
„ nem conetur auferre, rursùs nè quifquam neget voluntatis
„ arbitrium, ut audeat excufare peccatum, fed audiamus Do-
„ minum præcipientem, quid facere debeamus, & adiuvantem,
„ ut implere poffimus. Mirum ergo fuerit (concludit Scriptor)
„ aliquos inveniri, qui plura opinionibus fuis tribui velint,
„ quam Auguftinus voluerit fibi „

Cæterùm silentio nequaquam obvolvi debet, quod Ludovicus Bail de benef. Cruc. 3. part. art. 13. adducit argumentum hoc ultimo loco à Censore propositum, quod ipse dicit contextum fuisse à Jansenii Apologistis, ex eo quod hujusmodi mysterium sit occultum, incomprehensibile, omninò inscrutabile, & admirabile; Huic autem argumento ipsemet pluribus modis fusè satisfacit per totum illum prolixum articulum, qui sanè dignus est, ut integrè perlegatur; sicut etiam videndus est numerus tertius in articulo 13. ubi affert hanc objectionem ab Apologista Jansenii allatam, & à Censore paulò supra attactam, nempè „ Infideles, inquit, gratiam sufficientem non habent, quia „ Ecclesia orat pro iis, ut habeant ex lib. 1. de vocatione Gen„ tium caq. 12. *Non autem Ecclesia oraret, ut haberent, quod jam* „ *habent* „ Hoc autem sic diluit Bail „ Ecclesia orat, ut infide„ les non solùm gratiam sufficientem habeant, sed etiam abun„ dantiùs habeant, & ut effectum suum sortiatur; sic Christus „ dicit de se ipso, se venisse, ut vitam habeant, & abundanti„ ùs habeant „

Quod autem juxta sententiam Eminen. Authoris locus detur illi exclamationi Paulinæ, patet ex pag. 58. „ In hac Dei vo„ luntate, ait, aliud est facillimum, aliud difficillimum captu. „ Quis enim non facilè capiat, Deum nolle iis salutem, qui sal„ vari nolint? At ex adverso quis unquam rationes, & causas „ compertas habuit, cur uni, non alteri media, & gratias pro„ viderit, quibus efficeretur, ut vellet? Planè hæc est altitu„ do, quam Paulus expavit, & quam mirari potiùs conveniat, „ quàm metiri „ Et anteà pag. 45. dixerat „ Constat Deum ju„ stum esse, constat, evangelicam legem observandam, con„ stat, orandum esse, constat esse liberum arbitrium, sed non „ satis constat, quomodò ista cum prædestinatione, Deique vo„ luntate conveniant, nunc ideò negabis quod constat, quia „ non assequeris, nec intelligis quod non constat . . . . . Pu„ gnare tibi cum libertate humana prædestinationis certitudo „ videtur, nec modum capis; at sufficit christiano, ità Deum „ revelasse, nec falsa, quia tibi occulta „ Videatur specialiter Sfondratus in eadem Apostoli verba: *O altitudo sapientiæ, & scientiæ Dei, quàm inscrutabilia sunt judicia ejus &c.* in pag. 245.

PRO-

PROPOSITIO XXXV.

In arbitrium operantium eſt, ut eligantur, Deo quidem gratiam ad opus conferente, ſed homine oblatam acceptante pag. 41. lin. 7.

Falſiſſima eſt hominum perſuaſio non eſſe amplius in eorũ poteſtate, ut inter electos numerentur, ſicut enim cum gratia Dei, quæ nemini volenti deeſt, in eorum poteſtate eſt, ut benè vivant, & in bono perſeverent, ità in eorum poteſtate eſt, ut ad electos pertineant pag. 47. lin. 2.

NOTA.

Si in arbitrio operantium eſt, ut eligantur, ſi in eorum poteſtate eſt, ut ad electos pertineant, ergò electorum numerus non eſt ab æterno prædefinitus, ſed augeri, vel minui poteſt, quod eſt apertè contra Auguſtinum, ex cujus tamen doctrina Author, ſe nodum prædeſtinationis velle diſſolvere in ipſo titulo libri oſtendit; eorum, *inquit S. Doctor*, qui prædeſtinati ſunt in regnum Dei, ità certus eſt numerus, ut nec addatur eis quiſquam, nec minuatur ex eis *lib. de corrept. & grat. cap.* 13. nec eſt aliquis ſupra numerum, ſed certus eſt numerus, *tract.* 122. *in Evangel. Johan.*

DISPUNCTIO.

Re verâ protulit Eminen. Author pag. 111. *certiſſimum eſſe, & citra dubium* cõvenire ſolis prædeſtinatis hæc verba Johan. 10. *eos non poſſe rapi de manu Filii*, atque adeo numerum electorum nec minui, nec augeri poſſe. Objectio autem Cenſoris continet communiſſimam difficultatem ab omnibus Theologis ſolvendam de concordia libertatis humanę cum divina ſcientia, ſeu de concilianda divina præſcientia cum libertate actuum præſcitorum. Deus certè ab æterno præſcivit, & etiam prædefiniit, Petrum eſſe convertendum, numquid non eſt in poteſtate Petri non converti?

Secunda propoſitio integra non eſt, addi enim debent hæc verba nimirum „ Cum impoſſibile ſit benè viventem, & in bo- „ no perſeverantem ex electis non eſſe, & ideò monebat Apo-

„ stolus, *satagite ut per bona opera certam vocationem vestram faciatis.*„ Totum hoc spectat ad evertendum istud proloquium paulò post subjunctum. „ Si prædestinatus sum, quidquid egero, pœnitebo tandem, & salutem adipiscar; falsum dicunt; Si „ benè non egeris, non Deum perseveranter oraveris, non „ christianè vixeris, tandem nec pænitebis, nec prædestinatus „ eris. Sicut ex adverso, si benè vixeris, si constanter oraveris, „ tandem perseverabis, erisque de prædestinatis. Verbo: *Perditio tua ex te Israel, ex me tantùm auxilium tuum;*„ Et post adductam sententiam Augustini de natura, & gratia cap. 67. ità cõcludit. „ Ubi iterum vides, totam causam perditionis, non ipsi „ Deo, quasi mederi, ac sanare nolit, sed soli homini adscribi, „ quòd sanare, & mederi volentem nolit admittere.„

Piget à notis, & cavillis purgare in hoc libro parænetico, & ad salutem, & pœnitentiam hortatorio hujusmodi doctrinam, qua nihil frequentius inculcant in libris Asceticis pii Scriptores, in privatis consiliis animarũ directores, & in suggestu Concionatores, qui communiter deprædicare non cessant tritum illud, & vulgare effatum. „ *Si non es prædestinatus, fac, ut prædestineris*, quod, ut observat Claudius Frassen tom. 1. Theolog. sest. tract. 2. disput. 3. art. 2. sect. 1. quæst. 5. videtur desumptum ex S. Augustino tract. 26. in Johan. „ Quarè illum trahat, & „ illum non trahat, noli velle judicare, si non vis errare, se„ mel accipe, & intellige, nondum traheris, ora ut traharis„ Undè idem Doctor Parisien. subjungit „ Quamquam enim ele„ ctio, & prædestinatio ad gloriam sit æterna ex parte Dei, ta„ men non est completa ab æterno, sed ut compleatur, requi„ rit conditionem ex parte nostri, quam implere, vel non im„ plere est in nostra potestate, & proindè etiam est in potestate „ nostra efficere, ut prædestinatio nostra compleatur. Quem „ loquendi modum approbat ipsemet Augustinus lib. de articu„ lis sibi falsò impositis 22. „ (Videas hunc librum S. Prosperi citatum à moderno Theologo Parisiensi sub nomine S. Augustini, quod inscitiæ vertit Sfondrato Censor in nota ad 24. propositionem) „ Quia præsciti, inquit, sunt casuri, non sunt „ prædestinati; Essent autem prædestinati, si essent reversuri, „ & in sanctitate, ac veritate mansuri. Quibus defectum præ„ destinationis videtur refundere in defectum cooperationis, „ eo, scilicèt, modo mox expresso „. In hanc rem, refert etiã Car-

Cardinalis Sfondratus, hanc Sententiam S. Ambrosii in cap. 1. Lucæ pag. 36. *Novit Dominus mutare sententiam, si tu noveris mutare delictum*, & pag. 32. istam aljam S. Augustini in psal. 101. „ Sanabit te Christus, sed opus est, ut sanari velis. Sanat om- „ ninò ille quidem, sed non sanat invitum. Quid enim in te „ beatius, quàm ut tanquam in manu tua vitam, sic in volunta- „ te tua habeas sanitatem.

Potest etiam in sententia admittente prædestinationem ad gloriam ante prævisa merita dici in aliquo vero sensu, prędestinationem esse in potestate Prædestinati supposità divinà gratià, quia quisque situm habet in sua potestate (ut docet Ruiz cū pluribus Theologis ejusdem sententiæ disp. 55. de prædestinat. sect. 2. n. 12.) „ Implere divina præcepta, se disponere ad ju- „ stificationem, & in gratià perseverare, vel hęc omnia præter- „ mittendo peccare. Nemo enim fuerit predestinatus, nisi „ Deo vocanti consenserit, & nisi posuerit effectus prædesti- „ nationis; Ex Tridentino autem sess. 6. cap. 5. & can. 4. est in „ potestate hominis consentire, vel dissentire Deo vocanti, „ atque in ejus potestate sunt, supposità divina gratia, plurimi „ prædestinationis effectus, & præcipuè ipsa perseverantia in „ gratia, qua posità ponitur prędestinatio adultorum, & per „ consequens in potestate hominis est, ut sit prædestinatus, „ cum quæcumque causa habens in sua potestate rem unam, eo „ ipso habeat in sua potestate rem alteram necessariò cohæren- „ tem cum illa. Undè scriptura, & Patres dicunt, æternam „ vitam esse in nostra potestate, supposità divina gratia juxta „ illud Ecclesiastici 25. Apposui tibi aquam, & ignem, ad quod „ volueris porrige manum tuam, ante hominem vita, & mors, „ bonum, & malum, quod placuerit ei, dabitur illi „ Ad rem Anastasius Nicænus quæst. in scripturam quæst. 16. Est in no- „ stra potestate, inquit, & libero arbitrio salus nostra & interi- „ tus, ut scriptum est, Deus ab initio fecit hominem rectum, „ & reliquit eum in manu consilii sui, & ante hominem vita, „ & mors „ Favet huic modo loquendi S. Augustinus lib. de dono perseverantiæ cap 22. Fortassis enim, ait, sic prædesti- „ nati sunt, ut nostris orationibus concedantur, & accipiant „ eandem gratiam, qua velint, atque efficiantur electi.

Quamvis autem numerum electorum secundùm Deum, & rei veritatem, nec augeri, nec minui possit, cum hoc tamen be-

nè

nè ſtat, eum poſſe augeri, & minui ſecundùm præſentem juſtitiam, ſeù ſecundùm nos, advertendo juxta mentem D. Thomæ 1. part. quæſt. 24. art. 3. in corpore, & quæſt. 6. de veritate, art. 3. ad 5. & D. Bonaventuræ in compendio Theologicæ veritatis part. 1. cap. 30 ordinationem ad gloriam, non quidem ſecundùm Deum, & rei veritatem, ſed ſecundùm nos, & humanam opinionem, atque ſecundùm præſentem juſtitiam eſſe ordinationem ad gloriam, quatenùs nobis incipit innoteſcere, ſeù quatenùs nos ipſam dari opinamur, & quam habet quilibet juſtus, ut potè qui eo ipſo, quod eſt in gratia, eſt dignus gloria, habet jus ad gloriam, & ordinatur ad ipſam, non quidem ſecundùm rem ſimpliciter, & finaliter, quod fit ex divina prædeſtinatione præparante gratiam finalem in ordine ad gloriam, ſed ſecundùm quid, & ſecundùm præſentem juſtitiam, & ſic numerus poteſt de facto variari, augeri, & minui, quatenus de facto aliqui à ſtatu gratiæ ad ſtatum culpæ deficiunt, & à ſtatu culpæ ad ſtatum gratiæ reſurgunt. Secundùm hanc explicationem facillimè intelliguntur plura loca ſcripturæ: Sic Deuteronomii 1. dicitur. *Dominus addat ad hunc numerum multa millia*, ubi gloſſ. ordinaria interpretatur de numero prædeſtinatorum; illud pſal. 39. *multiplicati ſunt ſuper numerum*, ubi Auguſtinus exponit de numero prædeſtinatorum, illa oratio Eccleſiæ ad Deum in canone Miſſæ, *ut in electorum ſuorum jubeat nos grege numerari*, atque illud lib. 6. Hypognoſticon circa finem „ Pro „ invicem oremus, in conſpectu Dei nos humiliemus, ipſius „ erit poteſtatis judicium in nobis debitum mutare damnatio„ nis, & gratiam prædeſtinationis indebitam prærogare „ Succinit Venerabilis Alexander à S. Franciſco in ſchola virtutũ cap. 8 „ Si neſcis, ait, an ſis de numero electorum, potes pe„ tere à Deo, ut in ipſorum numerum adſcribaris, & infallibi„ liter ſcriptus eris, ſi petes perſeveranter, ſicut docet Eccle„ ſia nos petere in Canone &c.

N O T A.

Immò id unum fuit ex iis, quæ in Auguſtino potiſſimùm reprehendebant Semipelagiani, ut patet ex epiſtolis Proſperi, & Hilarii, quæ illi occaſio fuit componendi libros de prædeſtinatione ſanctorum, & dono perſeverantiæ, ubi fusè hanc materiam tractat, &

& Semipelegianorum obiectionibus respondet. Isti autem sunt præcipui libri Augustini, quos Hormisda Pontifex consulendos ait, ut cognosci possit, quid de gratia, & libero arbitrio, Romana, hoc est, Catholica sequatur, & asseveret Ecclesia, *atque in iisdem maximè proponuntur ea dogmata, quæ tutissima, & inconcussa declaravit Alexander VII. summus Pontifex, & quæ nuper adhuc B. D. Noster Innocentius XII. laudavit, & commendavit in Brevi ad facultatem Theologicam Lovaniensem.*

DISPUNCTIO.

Eminentifs. Cardinalis de Lauræa opusc. de prædestin cap. 18. n. 307. scribit,, Illud quidem impugnasse Massilienses, ,, non quia ipsi negarent, prædestinatorum numerum certum, ,, & prædefinitum esse, sed negabant in sensu Augustini defen- ,, di posse, qui antè prævisionem meritorum docuerat factam ,, prædestinationem, ipsi verò qui docebant factam esse ex me- ,, ritorum prævisione, cum in eo casu liberi arbitrii usus con- ,, curreret, non agnoscebant eam repugnantiam, quam in sen- ,, tentia Augustini agnoscere dicebant; Semipelagiani autem, ,, ut idem doctissimus Cardinalis docet cap. 9. num. 199. loque- ,, bantur de meritis sic eliciendis ab adultis, ut suppositâ voca- ,, tione ad fidem, assensus primus ad eam sit ex puris naturæ ,, viribus, cæteri autem sequentes actus tam credendi, quàm ,, sperandi, diligendi, ac pœnitendi &c. sint faciendi cum au- ,, xiliis divinæ gratiæ,, Ex his præcisis motivis, admonet idem Purpuratus Theologus loc. primo cit. num. 300. inductum fuisse S. Augustinum ad scribendum præclaros illos libros de corrept. & gratia, & de dono perseverantiæ.

De

De peccatis Ignorantiæ, Ignorantia Dei, Peccato Philosophico, & salute Gentilium Philosophorum.

PROPOSITIO XXXVI.

Sicut nullum peccatum est non contrà rationem, itá nullum non contrà conscientiam, quæ nihil aliud est, quã ratio practica dictans in particulari, quid non liceat, liceatque, & quemadmodùm omne peccatum est contrá conscientiam, & tamen aliqui, magnique peccatores vix eâ percelluntur, non quod non pulset, & moneat, sed quia confestim animum ad alia, & placentia cõvertunt; pag. 161. lin. 12.

N O T A.

APertè his verbis Author asserit, nullum esse peccatum, nisi sit contra conscientiam, hoc est, nisi hîc, & nunc peccanti conscientia dictet, malum esse, quod agit &c.

DISPUNCTIO.

HÆc censura afficit omnes Theologos, qui duplicem moralitatis regulam communiter assignant, aliam primam, obiectivam, & fundamentalem, quam dicunt esse legem æternam etiam relucentem in dictaminibus practicis naturaliter cognitis ab omnibus ratione utentibus, aliam formalem, & proximam, seu homogeneam, quæ est recta ratio, dictamen conscientiæ, judicium practicum, syllogismus practicus &c. Primam, & obiectivam actuum moralium regulam non uno tantùm in loco disertè explanat Sfondratus „ Peccatum moris, inquit „ pag. 84. nihil aliud est, quàm error, & defectus contra vo- „ luntatem divinam, hoc est, contra primam, supremamque „ regulam honestatis. Item paulò anteà dixerat: non potest „ malum, nec peccatum esse, quod divinæ voluntati, hoc est,

„ quod

„ quod primæ regulæ bonitatis, & honestatis respondet. Rur-
„ sus pag. 150. „ Nulla natio est tam barbara, tamque ab hu-
„ manis moribus aliena, cui Deus sui notitiam tanquam pri-
„ mam regulam, primumque principium omnis moralis, &
„ honestæ actionis seù naturæ, seù gratiæ instinctu non indi-
„ derit „

Regulam verò proximam, formalem, & homogeneam actuum moralium ponit Author in propositione à Censore notata, in qua continetur communis doctrina Theologorum. Scholæ Thæologicæ Princeps Thomas Aquinas 1. 2. quæst. 71. art. 6. in C. ait „ Habet actus humanus quòd sit malus ex eo, quòd
„ caret debita commensuratione; omnis autem commensura-
„ tio cujuscumque rei attenditur per comparationem ad aliquã
„ regulam, à qua si divertat incommensurata erit. Regula au-
„ tem voluntatis humanæ est duplex una propinqua, & homo-
„ genea, scilicet, ipsa humana ratio, alia verò est prima regu-
„ la, scilicet, lex ęterna, quæ est quasi ratio Dei „ Ex hinc Theologi Salmanticenses tract. 13. de vitiis, & peccatis disp. 7. dub. 1. §. 2. num. 5. fusè, latequè probant propositionem delatam Cardinalis Sfondrati, & denuò allegant Doctorem Angelicum in pluribus aliis locis, & præsertim ubi docet, dari in nobis legem naturalem ex impressione legis æternę, quia datur prędictum dictamen ostendens, quid sit bonum, & quid sit malum, quid faciendum, vel non faciendum, uti etiam tradit Gonetus disput. 1. de vitiis, & peccatis art. 1. §. 1.

Mastrius de Meldula in 2. sentent. disput. 5. de actibus humanis quæst. 4. n. 159. adducens Scotum, S. Bonaventuram, & innumeros recentiores scribit, quod „ Bonitas actus moralis
„ consistit in tali conformitate ad talem rationem secundùm
„ omnia, quæ ipsa dictat adesse debere; malitia verò in diffor-
„ mitate, vel recessu à tali regula „ Et antea quęst. 1. art. 1. n.
„ 11. docuerat, quod proxima, & intrinseca regula actionum
„ nostrarum duplex est, una primaria, quæ dicitur Synderesis,
„ alia secundaria velùt ab ea dependens, quę dicitur conscien-
„ tia à Scot. 2. dist. 39. & est actualius, & particularius dicta-
„ men, & per utramque harum regularum nobis proponitur,
„ & explicatur, seù dictatur lex extrinseca, per primam in uni-
„ versali, per secundam vero in particulari, prima dicitur
„ Synderesis, secunda conscientia, & jure quidem, quia illa

„ est primaria, & infallibilis regula, à qua secundaria dependet,
„ quæ dicitur judicium practicum „

De Sorbona testis sit Philippus Gamachæus illius Doctor, & Regius Theologiæ Professor in 1. 2. D. Thomæ quæst. 19. cap. 2. ubi ponit hanc assertionem, quam ait esse *D. Thomæ, & certissimam* nempè *bonitas, & malitia actus interioris pendent à judicio practico, & dictamine nostræ rationis*. Et Paulo infra affirmat idem esse intellectum practicum, propriam conscientiam, & dictamen rationis; *conscientia autē alyud non est, inquit, quàm scientia applicata in particulari ad nostros actus, ut docet D. Thomas 1. parte quæst. 79. art. 13*. Pro moderna Universitate Theologica Parisiensi fidejussor sit ejusdem Doctor Claudius Frassen tom. 2. Theologiæ Scoti tract. 4. disp. 2. quæst. 2. n. 4. ubi tradit „ Quod dictamen conscientiæ est proxima regula actionum „ humanarum, cui conformari debent, ut sint honestæ, & li„ citæ (& infra) & quod ei opponitur, annexam habet maliti„ am moralem „ Pro Socjetate Jesu præsto sit Martinus de Esparza lib. 3. de actibus humanis quæst. 22. art. 3. qui statuit hanc thesim „ Judicjum istiusmodi practicum, seù dictamen ultimum „ conscientiæ est proxima, & immediata regula morum! Explicat art. 2. præced. illud ultimum dictamen conscientiæ prævium, quod definit cum Magistro his verbis „ Dictamen con„ scientiæ prævium definitur cum Magistro, D. Thoma, & aliis „ communiter judicjum practicum de aliquo hîc, & nunc benè „ vel malè faciendo. Dicitur hîc, & nunc ad amplectendum „ omnes circumstantias, quæ cognoscuntur inesse actioni im„ mediatè executioni mandandæ, quia independenter ab earū „ propositione non convenit cognitioni ratio regulæ. Dicitur „ benè, vel malè de bonitate, & malitia simpliciter, & absolu„ tè talibus respectu operantis, quæ scilicet, ipsum operantem „ faciunt bonum, vel malum simpliciter in ordine ad finem ul„ timum, relatè ad quem dicitur bonus, vel malus homo „

Advertat modò Censor, quod ipse accusans allegatam propositionem Sfondrati nigro theta notat communem Theologorum doctrinam. Quod si ipse occurrat, Theologos non posse simul, & ubique omnia dicere, sed cum ex professo agant de peccatis, alibi admittere peccata ignorantiæ. Quid mihi respondendum erit pro Cardinali Sfondrato, qui nullam in hoc suo opere instituit quæstionem de peccatis, aut actibus huma-

nis,

nis, sed solùm obiter, & merè per transcursum posuit pauca illa verba, hoc est, occasione obiectionis sibi præstructæ, cui reddit duplicem doctissimam responsionem omninò videndam, ibiquè interserit verba à Censore notata, eo quidem fine, ut præripiat peccantibus excusationem de ignorantia, & defectu remorsus conscientiæ?

NOTA.

Hoc si semel admittatur, non amplius loquendum de peccatis ignorantiæ, in quibus homines non solùm se male agere ignorant; sed sæpe cæcitate mentis legem Dei violando rectè se agere existiment. Hæc autem fuit hæresis Pelagianorum, qui ajebant, oblivionem, & ignorantiam non subjacere peccato, *quæ primùm damnata est in Synodo Diospolitana, ac deindè in Conciliis Aphricanis, & à S. Augustino pluribus locis confutatur. Fuit etiam postea error Petri Abaelardi, quem S. Bernardus epist. 77. ad Hugonem S. Victoris adductis variis scripturæ textibus, refellit his verbis „ Is forsitan, qui asserit, non posse peccari per ignorantiam, „ nunquam pro ignorantiis suis deprecatur, sed potius Prophetam „ irridet deprecantem, & dicentem, delicta juventutis meę, & „ ignorantias meas ne memineris Domine, si peccatum ignorantiæ „ nullum est, non enim peccavit Saulus, qui persecutus est Ecclesiam Dei, quonjam quidem ignorans hæc fecit, manent in incredulitate . . . . si, inquam, ignorantiâ nunquam peccatur, „ quid ergò causamur adversùs occisores Apostolorum, quandoquidem, non solùm malum esse nescierunt interficere illos, sed „ insuper quoque id faciendo arbitrati sunt, obsequium se præstare Deo, sed & frustrà in Cruce Salvator pro suis orabat Crucifixoribus, quippè nescientibus, ipso teste, quid facerent, & ità „ nequaquàm peccantibus „ De his ignorantiæ peccatis generaliter pronunciat S. Augustinus epist. 134. „ Si quis bonum putaverit „ esse, quod malum est, hoc putando utique peccat, & ea sunt omnia peccata ignorantis; quando quisque benè fieri putat, quod „ malè fit „*

NIhil validius, nihil disertius impetit Cardinalis Author in loco à Censore notato, quàm hoc consectarium ab ipso obtrusum „ Negari non potest, inquit inibi Scriptor, etiam „ in obstinatissimis peccatoribus conscientiæ voces, metusq; „ nunquam extingui „ Et post relata aliqua sacrarum paginarum oracula, sic concludit „ Ergò quæ de conscientia opponebantur, sententiæ nostræ suffragantur potius, quàm noce„ ant, cum constet, nullos esse peccatores tam improbos, qui„ bus à peccato coërcendis Deus conscientiâ velut domestico „ tortore non utatur, torquere verò, ut vel abstineant, vel „ emendent, adeòque semper verum esse, quod scribit Augu„ stinus, nullam esse animam, quamvis perversam, quæ tamen „ ullo modo ratiocinari possit, in cujus conscientia non loqua„ tur Deus „ Alludit Author ad id, quod ipsemet dixerat pag. 153. ubi attulit eandem authoritatem, & à pag. 147. usque ad 155. ex sacra, profanaque eruditione, ac solidis rationibus demonstrat, neminem rationis compotem quantumvis rudem, & barbarum posse invincibiliter ignorare Deum sub quolibet conceptu seu termino convertibili cum Deo.

Hæresim verò illam Pelagianorum in Synodo Diospolitana damnatam obiecit etiam Jansenius Iprensis apud P. Gonetum dissert. Theologica de opinionum probabilitate art. 7. § 3. cui doctissimè ipse respondet, quod „ Cum S Augustinus, aliique „ Patres ignorantiam, & quod ex illa fit peccatum esse ajunt, de „ ignorantia vincibili loquuntur, & de ipsa pariter debet intel„ ligi definitio Palæstinæ Synodi damnantis propositionem „ Cælestii, ut patet ex S. Augustino lib. de gestis Pelagii cap. 18. „ ubi cum hanc Cælestii propositionem recitasset: *oblivionem*, „ *& ignorantiam non subjacere peccato, quoniam non secundùm* „ *voluntatem eveniunt, sed secundùm necessitatem* ad eam confu„ tandam, sivè ex sua, sivè ex Palæstinorum Episcoporum sen„ tentia hæc subdit, *cum David dicat, delicta juventutis meæ, &* „ *ignorantias ne memineris, cum in lege sacrificia pro ignorantia*, „ *sicut pro peccato offerantur*. Et lib. 3. de lib arbit. cap. 18.& lib. 1 retractat. cap. 9. utitur his verbis Apostoli: *Misericor*„ *diam consecutus sum, quia ignorans feci*, ut quædam esse igno„ rantiæ peccata confirmet. At in illis omnibus locis fit men-

„ tio

„ tio de ignorantia vincibili, præsertim in ultimo; undè D.
„ Thomas 1. 2. quæst. 86. art. 4. ignorantiam, quæ indirectè
„ voluntaria est, atq; adeò vincibilis, peccatum extenuare indè
„ probat, quod Apostolus dicat. *Misericordiam consecutus*
„ *sum, quia ignorans feci*. Quem S. Doctoris locum ità Conra-
„ dus illustrat *Patet, quod verbum Apostoli intelligitur de igno-*
„ *rantia, quæ fuit causa peccati, non tamen fuit invincibilis, sed*
„ *vincibilis*. Ergò D. Augustinus, & Patres Palæstinæ Synodi
„ non loquuntur de ignorantia invincibili, sed vincibili &c.
„ Nec obstant ea posteriora verba damnatæ propositionis, quæ
„ ignorantiam vincibilem videantur excludere; nam his verbis
„ excluditur quidem illa ignorantia, cujus voluntas ipsa causa
„ est, quæque affectata, seù directè voluntaria apppellatur,
„ quia secundùm voluntatem evenit, voluntate, nimirum,
„ illam procurante, & affectante, at non ea, quæ ex volunta-
„ te originem non trahit, quæquè idcircò tantùm indirectè vo-
„ lita nuncupatur, quod voluntas ad eam depellendam non ad-
„ hibeat diligentiam omnem, quam potest, & debet. Vel eti-
„ am dici potest, ignorantiam illam esse necessitatis, & non
„ voluntatis respectu naturæ nudæ, & viribus gratiæ destitutæ,
„ non verò respectu naturæ ad ordinem supernaturalem eleva-
„ tæ, nam respectu illius talis ignorantia non est necessitatis,
„ sed voluntatis negligentis postulare à Deo lumen, & auxili-
„ um supernaturale ad eam vincendam, ac depellendam „
Abaelardus autem, ut in Thesibus Theologicis de peccatis ignorantiæ editis Lovanii, & Præside Gummaro Huygens Lyrano (cujus nomen Censori minimè suspectum, aut ingratum fore reor) defensis in Collegio Adriani sexti Pontificis die 18. Martii 1683. conclusione 2. docetur „ Non minus consequen-
„ ter, quam erroneè dixit, *concupiscentiâ, & ignorantiâ nul-*
„ *lum peccatum committi*, consequenter etiam, & erroneè di-
„ xit, *hujusmodi non esse peccatum, sed naturam*, item *quod ab*
„ *Adamo non trahamus originalis peccati culpam* „ Et in quarta conclusione scribitur „ Quod Abaelardus dixerit *concupiscen-*
„ *tiâ, & ignorantiâ nullum peccatum committi*, quodque illi
„ doctrinæ subjunxerit, *hujusmodi non esse peccatum*, sed natu-
„ ram, indicare videtur, ideò Abaelardum in hanc hæresim esse
„ prolapsum, quia concupiscentiam putavit esse *naturam*, er-
„ rore non absimili, quo Cælestius, & post hunc Pelagius cen-

„ fuerit, oblivionem, & ignorantiam non subjacere peccato, „ *quoniam non secundùm voluntatem*, ut ajebant, *sed secundùm* „ *necessitatem eveniunt*. Etenim si ignorantia, idem est de con- „ cupiscentia, non eveniat, ut Cælestius dicebat *secundum vo-* „ *luntatem*, *sed secundùm necessitatem*, vel ut Abaelardus, sit „ ipsa *natura*, quidquid secundùm ignorantiam, & concupi- „ scentiam fit, secundùm Authorem naturæ, sivè secundùm „ inclinationem ab eo inditam fit, adeòque non fit contrà, sed „ secundùm ejus legem ęternam, sive secundùm ipsum Deum, „ qui ipse est ista lex æterna . . . . . proindè legitimâ conse- „ quentiâ suum errorem, vel hæresim, quod non dentur pec- „ cata *ignorantiæ*, tam Cælestius, quàm Abaelardus deduxerunt „ ex suis falsis principiis, quibus asserebant, Cælestius quidem „ *ignorantiam*, *& oblivionem non secundùm voluntatem*, *sed se-* „ *cundùm necessitatem evenire*, Abaelardus verò *concupiscentiā*, „ *& ignorantiam esse naturam*.

Ast Cardinalis Author principia prorsùs opposita erroneis illis documentis Cælestii, & Abaelardi astruxit; non solùm enim ex peccato Adæ nos jacturam fecisse donorum summæ tranquillitatis animæ, perfectissimæ Dei cognitionis, parisque cognitioni amoris, summæ facilitatis, & suavitatis operandi honesta, & ad malum inclinatos fuisse ob appetitus cum ratione certamen, indigentiam alieni, & extranei boni, perversos, & inclitos mores, ignorantiam, cupiditatem, & difficultatem honesti disertè scripsit pag. 123. sed etiam pluribus in locis proximè indicand is dilucidè professus est, dari non posse in homine rationis compote ignorantiam invincibilem Dei, & juris naturæ, & pag. 159. in aliquibus Peccatorum nomine necessitatis peccandi intelligi vel magnam difficultatem, vel necessitatem hypotheticam, non absolutam: „ Si enim, inquit, mediis, quæ Deus præscripsit vin- „ cendis tentationibus uti nolis, non orare, non sacramentis „ uti, non verbum Dei audire, non occasionibus abstinere, quis „ neget te necessariò peccaturum? at necessitas ista, cùm libe- „ ra sit, & vinci possit, à peccato non excusat. Eodem modo „ respondendum testimoniis Augustini, quæ Jansenius agglo- „ merat lib. 3. de gratia Christi. Ut taceam, Augustinum con- „ tra Pelagium loqui de necessitate naturæ, quatenùs gratiâ ca- „ ret, sic enim fatemur, necessariò peccaturum, sed negamus, „ gratiam abesse saltem imcompletam, & remotam, quâ majo- „ rem, & proximam consequi possit. „

Er-

Erroribus igitur Pelagii recensitis à S. Augustino, & Abaelardi descriptis à S. Bernardo in locis à Censore adductis è diametro opponitur Cardinalis Sfondrati doctrina, ut abundè declaratum est. Undè S. Bernardus in eadem epistola 77. à Censore allegata exponuntur hęc verba Christi Domini Johan. 15. *Si non venissem. & locutus eis fuissem, peccatum non haberent*, ait, *si locutus fuisset, sed non eis, inobedientiæ culpam ignorantia excusaret*. Item *multa scienda nesciuntur, aut sciendi incuriâ aut discendi decidiâ, aut verecundiâ inquirẽdi, & quidem ejusmodi ignorantia non habet excusationem*. Aljos tandem cavillos quoad errores Pelagii iu hac materia ignorantiæ à magno Augustino rejectos reperiet Lector apud eundem P. Gonetum in loco jam citato.

N O T A.

Tandem materiam de peccatis ignorantiæ, cum quis falsam conscientiam sequitur, latè tractat S. Thomas 1.2. quæst.76. art. 2.3. & seqq. item v.2. quæst. 19. art.4 5.6. 1.2. quæst.94 art.6. allatæ Authoris propositioni contrarium planè doctrinam tradens, quibus addenda, quæ habet quodlibeto 8. art. 13. ubi generaliter ait „ „ illud quod agitur contrà legem [æternam] semper est malum, nec „ excusatur per hoc, quod est secundùm conscientiam.

D I S P U N C T I O.

AD textum D. Thomæ in nota productum ità respondet P. Gonetus in eadem dissertatione Theologica de opinionũ probabilitate art.7. §.4. „ Illud, quod est contrà legem semper „ esse malum, nec excusari per hoc, quod est secundùm con- „ scientiam erroneam errore crasso, & affectato, qui non excu- „ sat à peccato, benè tamen excusare à peccato id, quod est se- „ cundùm conscientiam errantem errore invincibili, & incul- „ pabili, quem à peccato eximere docet S. Doctor in pluribus „ locis, etiam in illo articulo 13. quolibeto 8.„ Sfondratus autem expresè negat, dari posse in quopiã rationis compote ignorantiam invincibilem juris naturæ. En ipsius verba pag. 148. „ „ Sicut ex illo principio omnibus naturaliter impresso vitam „ conservandam esse, nemo non intelligit, esse comedendum,

„ esse

„ esse bibendum, manum apponendam, & perdendam esse, ferro capiti imminente, idque citrà discursum, nulloque magistro, ità ex illa primaque regula omnium honestarum actionũ quam natura nullum non docuit, videlicet, *quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris*, nemo non agnoscit parentes, & Magistratus observandos, homicidia sine justa causa, furta, adulteria vitanda, quę si contra naturæ, ac rationis imperium fiant, etiam nullo teste, nulloque vindice, mox apud Barbaros quoquè conscientiæ flagella, timores, occultique carnifices, *nullum enim scelus*, inquit Seneca epist. 98. *licèt illud fortuna exornet muneribus suis, impunitum est, quoniam sceleris in scelere supplicium est;* & sicut inter tot hominum millia nemo fuit, qui totam vitam dormiendo egerit, nunquam experrectus, ità multòque minus, repertus aliquis, qui Deum, & ad salutem necessaria semper ignoraverit, hoc enim est animæ ignorantia, quod corpori somnus, nec hic esse perpetuus, nec illa potest. „ Idem argumentum eloquentissimè digerit Emin Author pag. 151. Videat hîc Censor tantùm abesse, quod Sfondratus excuset peccata ignorantiæ, ut potius disertè demonstret, ignorantiam juris naturę non posse esse in rationis compote, nisi ex pluribus capitibus vincibilem, crassam, & affectatam, adeòque eam à peccato excusare non posse.

PROPOSITIO XXXVII.

Cum peccatum sit essentialiter offensio, & injuria Dei, sublata Dei cognitione, necessariò sequitur, nec injuriam, nec peccatum, nec æternam pœnam esse; pag. 152. lin. 33.

NOTA.

HÆc propositio damnatum ab Alexandro VIII. Summo Pontifice philosophici peccati errorem videtur revocare, vel etiam pejus aliquid philosophismo docere, quamvis enim primò doceat Author, neminem etiam inter Barbaros Deum invincibiliter, & citrâ culpam ignorare, posteà tamen haud ægrè supponit id contingere posse, ut patet ex verbis in sequenti duplici propositione mox referen-

ferendis, & certè si per ignorantiam invincibilem, & citrà culpam illa intelligatur, *quæ hîc, & nunc viâ ordinariâ ob magistrorum, & cujuscumque alterjus humani adjutorii defectum, removeri non potest, ut multi hodiè Theologi intelligunt, vix negari potest ejusmodi ignorantiam dari in quibusdam barbaris, si non per longum vitæ tempus, saltem aliquanto tempore, postquam ad usum rationis pervenerunt.*

DISPUNCTIO.

IN omne latus se vertit Censor, ut famosissimum hac tempestate crimen peccati philosophici piissimo, ac Sapientissimo Cardinali per incredibile nefas inferat, & immani accusatione unico verbo confecta Purpuratum Patrem etiam vulgi sannis, & ludibrio exponat, sed prorsùs frustra, & infeliciter minimè ratus, Eminen. Scriptorem per doctrinam ibi traditam funditùs extirpasse peccatum philosophicum, & ad ejus radices securim apposuisse. Hoc ut sub ipsos Lectoris oculos palpandum subiiciam, non nulla ad hujus notæ dispunctionem præmittenda sunt.

In primis damnàtio peccati philosophici per Alexandrum Papam Octavum recolendæ memoriæ his verbis in ejus decreto concepta est „ Peccatum philosophicum seù morale est actus „ humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi. „ Theologicum verò, & mortale est transgressio libera divinæ „ legis. Philosophicum quantumvìs grave in illo, qui Deum „ vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, „ sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens „ amicitiam Dei, neque æternâ pœnâ dignum „ Expendat hîc Lector verba illa, *qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat*, quibus non importatur ignorantia invincibilis de Deo, sed universaliter, & indefinitè quælibet ignorantia, & incogitantia actualis de Deo. Inter articulos, quos facultas Lovaniensis Innocentio Papæ XI. san. mem. obtulit judicandos, legebatur quidem etiam iste: *Peccatum mortale contrahere nequit Deum ejusque omnem legem invincibiliter ignorans*, sed hujusmodi propositio illæsa dimissa fuit, quinimò ab Alexandro Octavo damnata fuit hæc propositio, quæ est 2. inter 31. confixas. *Tametsi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in statu natu-*

ræ lapsæ operantem ex ipsa non excusat à peccato formali. Similiter sunt peculiariter attendendæ illæ duæ voces positæ in explicatione peccati philosophici, *disconveniens naturæ rationali, seù rectæ rationi*, quibus licèt non significetur Deus sub conceptu proprio distincto, & clarè cognito, venit tamen ipse Deus confusè, & in communi cognitus sub conceptibus rectę rationis, legis, ac dictaminis, cui summè est parendum, qui conceptus, seu termini sunt convertibiles cum Deo, ut docetur communiter à Theologis.

Deindè sedulò observandum est, Eminentiss. Authorem pluribus in locis præsertim à pag. 147. usque ad 157. omnigena eruditione demonstrasse, à nemine rationis compote posse invincibiliter ignorari Deum, & media ad illum perveniendi; omnibus hominibus Angelum tutelarem datum minimè cessaturum ea suggerere, sine quibus illi salvi esse non possunt, ipsumque Conditorem ut in aliis rebus, ità in hac quoque tam necessaria defectum naturæ suppleturum, nullum in Europa, nullum in Asia, nullum in Aphrica, Americaque hominem esse, qui viso pulcherrimo hoc Mundi opere non quodam naturali instinctu ad Opificem cognoscendum, amandum, colendumque moveatur. His veritatibus efficacissimè demonstratis describit Sfondratus hæc verba pag. 152. „ Refert quidem Molina, sibi à mul-
„ tis narratum, Brasiliæ incolas, priusquam à Lusitanis doce-
„ rentur, nullum Deum cognovisse, *sed aljud est Deum ignora-*
„ *re, aljud invincibiliter eitràque culpam ignorare*, at ità Bar-
„ baros ignorare quis Molinæ narravit? deindè cum Deus nul-
„ li creaturæ vires, & facultates negaverit, quibus finem pro-
„ prium consequeretur, ut supra ostendimus, quis credat, id
„ soli homini negasse omnium sublunarium creaturarum nobi-
„ lissimæ? At demus ità ignorasse, id quoque magna beneficii,
„ & gratiæ pars fuit: Cum enim peccatum sit essentialiter of-
„ fensio, & injurja Dei, sublata Dei cognitione, necessariò se-
„ quitur, nec injurjam, nec peccatum, nec æternam pœnam
„ esse. Ergò cum hac ignorantia impeccabiles redderentur,
„ aljoquin certissimò peccaturi, si agnoscerent, sequitur, hoc
„ ipsum beneficjum esse juxta illud Apostoli. *Meljus erat illis*
„ *non cognoscere viam justitiæ, quàm post agnitionem retrorsùm*
„ *converti ab eo, quod illis traditum est, sancto mandato*; 2. Petri
„ 2. ergò sivè Barbari agnoscant, sicque invocare illum, & salu-

„ tem

„ tem consequi possint, sive penitùs ignorent, & ideò nec possint peccare semper verum erit, ne illis quidem misericordiam deesse „

Præterea Eminentiss. Author pag. 155. in hæc verba scribit „ Omnes fidei articulos invincibiliter ignorari prorsùs posse, „ ac præsertim illum de existentia, cultuque alicujus Dei, planè negamus, cum sine hac cognitione nihil homini supersit, „ quo finem suum, ad quem conditus est, valeat adipisci „ Et pag. 109. „ Omnibus hominibus etiam incultissimis, ac planè „ barbaris auxilium gratiæ datur, quo legem naturalem observent „ Item pag. 191. „ Lumen ipsum rationis omnibus mortalibus à natura impressum, & species ipsa mundi omniumque creaturarum hanc Dei cognitionem nulli non inspirat „ Pariter in dispunctione notæ proximè superioris adduximus plura loca scriptoris, quibus dilucidè ostendit, in nemine rationis compote dari posse ignorantiam invincibilem juris naturæ.

Quare hypothesis ab Eminentiss. Scriptore permissa est secũdùm ejus doctrinam impossibilis, illam tamen non debet Censor pro suo libito comminisci, sed eam ut à Scriptore permissam assumere debet: ipsa autem est de ignorantia invincibili Dei *penitùs*, seù *prorsùs*, idest, sub quocumque conceptu, seù termino convertibili cum Deo, puta, sub conceptu finis, dictaminis, cui summè est parendum, legis æternæ, seù judicii practici prohibentis, suadentis, præcipientis. Hujusmodi autem ignorantia est omninò incompossibilis cum quocumque peccato, seù theologico, seù philosophico, quod à Sfondrato definitur *essentialiter offensio, & injuria Dei*. Siquidem, ut docet Gonetus disp. 1. de peccat. art. 2. „ Licet Philosophi morales „ non considerent peccatum formaliter, & explicitè, ut est offensa Dei, sub qua ratione illud considerant Theologi, virtualiter tamen, & implicitè illud sub ratione offensæ contemplantur, quatenùs illud inspiciunt, seù considerant ut „ contrarium dictamini rectæ rationis, quod est lex ipsa naturalis à Deo, & lege æterna derivata, & mentibus hominum „ impressa „ Non potest ergò dari actus moraliter honestus, vel inhonestus sine cognitione, qua Deus cognoscatur sub aliquo ex prædictis conceptibus cum Deo convertibilibus; proindè cum nullo ex his modis secundũ Sfondratum cognosceretur in

ea hypothesi Deus ab illo Barbaro, jam iste nullum omninò peccatum committeret. Undè idem P. Gonetus in dissertatione Theologica de opinionum probabilitate ex Patribus, & rationibus fusè probat art. 7. §. 1. ignorantiam invincibilem legis divinæ prorsùs excusare à quocumque peccato contrà ipsam cõmisso adversùs Jansenium, qui lib. 2. de statu naturæ lapsæ cap. 2. arcem sui erroris, teste eodem Theologo, constituit in negando hoc principio: *Ignorantia invincibilis excusat à peccato*, quo, ut ipsemet Gonetus ait, Philosophorum, & Theologorum scholæ omnes personant, quodque ab Alexandro Octavo in damnatione propositionis illi principio contradictoriæ, ut supra insinuavimus, confirmatum est. Undè charitatis christianę zelo rursùs commonefacere compellor Censorem, ne aliqui fortè nimis suspiciosi putent, quod immodicus contra Cardinalem Authorem animi sui æstus, & affectatum erga partes Jansenii studjum in ejus errores ipsum illidant, ac in transversum agant, quandoquidem monente Bernardo serm. 9. in Cantica, *præceps affectus nec judicjum præstolatur, nec consilio temperatur, nec pudore frænatur, nec rationi subiicitur*.

Tandem risu, & commiseratione digna est argutia in nota Censoris apposita, videlicet, ex eo quod Sfondratus permittat suppositionem impossibilem de ignorantia invincibili Dei in homine sanæ mentis, Notator infert, ipsum haud ægrè supponere, id contingere posse. Theologi igitur in celebri illa controversia, an Spiritus Sanctus distingueretur realiter à Filio, si à Filio non procederet, haud ægrè supponunt, id contingere posse. Contemptus Theologiæ Scholasticæ hujusce farinæ Aristarchis congenitus in frigidas istas ineptias eos allidit. Sanè omnes Philosophi, & Theologi communissimè docent, valdè utile & quandoque necessarium esse argumentari ab impossibili, quando impossibils non involvit contradictoria ex terminis, & non arguitur illatione formali, & per locum intrinsecum, cum tunc ex impossibili non sequatur quodlibet ex contradictoriis, quorum intuitu fit impossibilis suppositio, Undè in scholis Philosophiæ, & Theologiæ creberrimæ, & usitatissimæ sunt hujusmodi argumentationes ab impossibili; sic indicatam controversiæ de distinctione reali Spiritus Sancti à Filio, si à Filio non procederet, utilitatem, expressis verbis, & in ter-

minis tradunt Scotus in 1. dist. 12. quest. 2. §. contra istam petitionem, Vasquez 1. part. disput. 147. c. 1. n. 1. Lugus lib. 2. disp. 17. c. 3. n. 2. Arriaga disp. 53. sect. 4. subsect. 1. &c. Cæterique Theologi, dum eam quęstionem accuratè agitant, utique proficuè illam agitari supponunt.

N O T A.

Author nullum omninò peccatum in ejusmodi hominibus agnoscit, sed eos etiam furando, adulterando, occidendo impeccabiles fore pronunciat, quod non dicunt peccati philosophici defensores, qui in eis saltem peccatum philosophicum agnoscunt.

DISPUNCTIO.

Certè in hypothesi impossibili à Sfondrato producta, nimirum, si quis invincibiliter prorsùs ignoraret Deum sub quocumque conceptu, iste nullum omninò peccatum neque theologicum, neque philosophicum perpetraret, ut communiter tradunt Theologi: Sic Carmelitæ excalceati Salmanticēses tract. 13. de vitiis, & peccatis disp. 7. dub. 1. §. 2. docent, quod „ Si quis invincibiliter existimans non esse illicitum mentiri ad „ tuendam proximi vitam, aut furari ad tribuendam eleemosy- „ nam, mentiatur, vel furetur, non peccat, non ob aliud, nisi „ quia in hoc casu nullum est dictamen rationis prohibens hu- „ jusmodi actus „ Contensonus dissertat. 5. de actib. humanis cap. 1. speculat. 3. tradit „ Quod si per impossibile non esset De- „ us, nec lex æterna, vel in se, vel participata in dictamine ra- „ tionis, tunc non daretur peccatum mortale, sicut non datur „ in Brutis „ Mastrjus de Meldula in 2. disp. 6. de peccatis art. 3. n. 93. addit hanc rationem „ Quia in eo casu quicumque su- „ perior invincibiliter ignoraretur, omnisque ejus lex à dicta- „ mine rationis proponenda, adeoque planè nihil posset com- „ mitti contra rationem, quia tunc ipsa nec dirigeret, nec obli- „ garet, cum vim dirigendi, & obligandi totaliter à lege æterna „ habeat, sed in eo casu omnis actus esset indifferens, & ut ta- „ lis apprehenderetur à ratione, ideòque in genere moris nul- „ lum esset peccatum „ Sylvester Maurus tract. 4. de actibus hu-

manis quæst. 25. advertit „ Dictamen conscientiæ, seù ratio-
„ nis non esse quidem legem, esse tamen intimationem quan-
„ dam privatam, & ultimam, per quam unicuique intimatur
„ lex æterna, cui summè est parendum; Undè si Deus non esset
„ etiam sub conceptu legis ac dictaminis ęterni obligantis v. 9.
„ ad non occidendum Patrem, & Matrem, nulla esset obligatio
„ non occidendi Patrem, & Matrem, adeòque cum peccatum
„ debeat esse contra aliquam obligationem, occidere Patrem, &
„ Matrem nullum esset peccatum morale, & sic non esset ma-
„ gis peccatum occidere Patrem, & Matrem, quam occidere
„ pulicem, vel gallum gallinaceum.

Assignarat hujus doctrinæ rationem idem Theologus quæst. 24. præcedenti fundatam in authoritate Augustini lib. 2. contra Faustum cap. 27. peccatum definientis, *dictum, factum concupitum contra legem æternam*, & exindè deducit, essentiam peccati, seù actus inhonesti consistere in hoc, ut sit contra legem æternam, quam num. 13. consistere asserit in veritatibus practicis semper & necessarjò existentibus, hoc est, in dictaminibus præceptivis, prohibitivis, suasivis, aut permissivis quarundam actionum, quæ nobis innotescunt per lumen rationis, quod est quædam participatio luminis divini, & ideò ratio vocatur lumen divinum, & lex æterna ab Apostolo dicitur scripta in cordibus nostris, ut habet S. Thomas 1. 2. quæst. 91. art. 2. in corp. sic S. Augustinus lib. 2. de peccat. meritis, & remissione cap. 16. dicit: *neque peccatum erit, si quid erit, si non divinitùs jubeatur, ut non sit* adeòque existimat eo ipso, quod aliquid non sit contrà legem æternam, non esse peccatum. Item S. Ambrosius lib. de Paradiso cap. 8. ait: *quid aljud est peccatum, nisi divinæ legis trãsgressio*? quod videtur desumptum ab Apostolo ad Rom. 4. *Ubi non est lex, nec prævaricatio*, & cap. 7. *peccatum non cognovi, nisi per legem, nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret, non concupisces*; proindè peccatum non potest cognosci, nisi per legem, sicque essentia, & conceptus formalis peccati consistit in hoc, ut sit transgressio legis, & non potest cognosci, concupiscentiam esse peccatum, nisi cognoscatur lex illam prohibens, & dicens *non concupisces*, & idcircò repugnat, ut cogitemus, inhonestum esse Deum contemnere, absque eo quod cogitemus, dari aliquod dictamen hoc prohibens, quod dictamen de facto est ipsa lex Dei æterna. Undè quæst. 25. citata concludit idem

Ma-

Maurus, quod qui committunt furta, homicidia &c. peccant, quia cognoscunt, se facere contra aliquam regulam, seù dictamen, cui summè parendum est, obligans ad hæc non facienda, quod dictamen est Deus, & per consequens cognoscunt Deum sub conceptu legis, cui summè est parendum, licèt non cognoscant Deum sub aliis conceptibus.

Quocircà Contensonus loco nuper laudato scribit „ Peccato essentialem esse rationem injuriæ Dei ut primi, & supremi „ Legislatoris: omnis quippè peccator sciens transgreditur legem naturalem, quæ est emanatio æternæ, nec deest illi sufficiens notitia: sicut enim natura ità sentit Creatorem, ut illum non possit invincibiliter ignorare, ità lex naturalis percipit æternam, cui veluti clientelæ jure obstringitur: cujus „ argumentum est, quod scienter peccans percipit se reum „ pœna à supremo Judice, quem propterea timet, infligendâ. „ Idque Philosophi ratione duce noverant; Plato enim, teste „ Augustino lib. 8. de Trinit. cap. 10. & 14. dicebat, in rebus „ humanis nihil esse Deo virtute gratius, nihil vitio, & peccato ingratius [Et paulò infra reflectit] „ Quod lex æterna, „ seù supremi Domini, & Legislatoris jus est fons legum omnium, quæ ab ipso velut à Sole radii continuò exoriuntur. „ *Lex tua*, ajebat S. Augustinus lib. 2. confess. c. 4. *Domine in cordibus hominum scripta est, quam nec ulla unquam delet aut delebit iniquitas*. Eam Deus indelebilibus exaravit characteribus, „ nec tam inscripta est, quàm innata, & profluo quodam naturæ „ fonte in singulis expressa. „ Quamvis autem Contensonus constanter hanc sententiam tueatur; nihilominùs in dissert. 6. de probabilitatis commento cap. 1. speculat. 1. quæsito 5. „ Certum esse tradit, si daretur invincibilis ignorantia juris naturalis, homines à peccato excusatum iri, & actus ex illa admissos omni culpa vacaturos „ Suffragantur Carmelitæ Salmanticenses de vitiis, & peccatis tract. 13. disp. 7. dub. 1. §. 1. asserentes „ Peccatum non aliundè, & quasi per accidens, sed „ secundùm se, & ex propria sua ratione esse contrà Deum, ac „ offensam ipsius, & hoc, ajunt, esse adeò commune, ut supervacaneum sit aliquem in particulari pro eo recensere, & „ desumi ex sacra scriptura, in qua passim peccata dicuntur offensiones, injustitiæ, injuriæ Dei &c. Undè non potest aliquis peccare, qui non eo ipso saltem in actu exercito cogno-

„ scat,

„ scat, esse aliquem superjorem legitimè præcipjentem per legem, cui obedire tenetur, in quo virtualiter ad minus, & implicitè cognoscit Deum Legislatorem, & scit, vel scire potest, se violando legem facere contrà ipsum, & eum offendere „

Optimam quoquè hujus veritatis rationem adducit Gonetus loc. cit. ex eo, quia nihil potestatem non peccandi longiùs removet, quàm ignorantia invincibilis divinæ legis, cum illa cognitionem necessariam ad vitandam culpam tollat, & mentem, quæ voluntati ad agendum facem præferre debebat, omninò excæcet; est autem tritum, & commune philosophiæ moralis principium, ***nemo peccat in eo quod vitare non potest***, quod D. Augustinus in lib. 2. de duabus animabus cap. 11. usquè adeò esse notũ, & per se manifestum asserit., ut non solùm à nemine ignoretur, sed & insuper à toto genere humano cantetur, & declaretur. *Nonne ista cantant*, ut nos etiam aljo iu loco retulimus, *& in montibus Pastores, & in theatris Poetę, & indocti in circulis, & docti in bibliothecis, & Magistri in Scholis, & Antistites in sacris locis, & in Orbe terrarum genus humanum?*

Ex hinc dignoscat Censor, Emin. Authorem in propositione accusata optimè ratiocinatum fuisse, & ex hoc antecedenti: ***peccatum est essentialiter offensio, & injuria Dei*** formalissimè intulisse, quod sublata Dei cognitione (quam ipse accipit de cognitione Dei sub quocumque conceptu, seu termino convertibili cum Deo) necessariò sequitur, nec injuriam, nec peccatum seù theologicum, seù philosophicum, nec æternam pœnam esse. Undè Emin. Sfortia Pallavicinus lib. 7. de Virtute, & Sacramẽto Pænitentiæ cap. 10. profundissimè docet, quod „ Nunquam „ apud Patres, & Scholasticos nominatur peccatum morale „ (datur enim etiam peccatum purè phisicum) vel culpa, quæ „ non sit offensa Dei &c. Nos verò, ait, in lib. de actibus humanis cap. 13. & 14. ostendimus, in omni peccato, atque actu „ morali includi cognitionem Dei sub aliquo conceptu, vel primæ regulæ, vel summi boni, vel ultimi finis &c. idque confirmavimus multis apertisque D. Thomæ testimoniis, quibus „ addi possunt alja infrascripta, ut ex omnibus pateat, quàm „ evidenter, & quàm constanter S. Thomas hanc sententiam, „ vel tradiderit, vel supposuerit. Et cum allegarit Doctorem Angelicum in 4. dist. 7. quæst. 3. art. 2. quęstione 3. in corp.

„ lib.

„ lib. 3. cont. Gentes c. 109. in 4. dist. 16. quæst. 3. art. 1. q. unic. „ p. 1. 3. part. quæst. 87. art. 1. in corp. quæst. 23. de verit. art. 7. „ in corp. & præcipuè 1, 2. quæst. 88. art. 6. pergit. „ Neque obstat, S. Thomam alicubì distinguere peccatum; quatenus cõsideratur à Theologis, hoc est, prout adversatur Deo, & quatenùs consideratur à Philosophis, hoc est, prout adversatur rationi. Non enim per hoc S. Thomas distinguit in peccato duas malitias: quippè ratio non est prima regula, per oppositionem cum qua desumatur malitia, sed est index alicujus malitiæ antecedentis, quæ fit in peccato per oppositionem ad aljam regulam objectivam, quæ re ipsa est Deus, & ideò 1. 2. quæst. 71. art. 6., ait, jus naturale primò quidem contineri in lege æterna, quam ait esse rationem, & voluntatem Dei; secundariò autem in judicatorio rationis humanæ. Quòcircà illa distinctio, quæ obiiciebatur, habet hunc sensum, quod Theologi considerant explicitè peccatum, quatenùs est contrà Deum; Philosophi verò quatenùs est contrà dictamen aliquod objectum confusè cognitum à nostra ratione, quod dictamen, licèt re ipsa sit ratio, & voluntas Dei, hoc est, lex æterna; Philosophi tamen id explicitè, & sub talibus prædicatis non cognoscunt: Quæ D. Thomę sententia clarjus etiam elucescit ex iis, quæ docet q. 2. de peccatis art. 4. in corp. ubi quærens, utrùm omnis actus humanus sit indifferens, hæc habet: *Loquimur nunc de actibus humanis secundùm id, quod est proprjum hominis, in quantum est homo; hæc autem est ratio: undè bonum, & malum in actibus humanis consideratur secundùm quod actus concordat rationi informatæ lege divina, vel naturaliter, vel per doctrinam, vel per infusionem.* En quomodo non agnoscit rationem ut mensuram ullius bonitatis, & malitiæ in actibus humanis quatenùs humanis, nisi prout est informata lege divina, vel per ipsam cognitionem naturalem, quæ ostendat illam confusè, vel per doctrinam, qua cognoscatur magis distinctè, vel per fidem infusam, per quã cognoscatur ipsa lex supernaturalis Dei. Et tamen hìc S. Thomas non loquitur de peccato sub nomine peccati, sed de actu bono, & malo in ratione actus humani, quasi voluisset Adversariis omne effugjum præcludere. Et porrò remanente Deo penitus ignoto non solùm sub conceptu expresso per hoc nomen *Deus*, sed sub quocumque aljo conceptu, qui cũ

„ Deo realiter identificetur, non cognoſcitur ulla obligatio
„ præferendi bonum alienum bono proprio, aut præferendi
„ bonum proprium majus bono proprio minori, ex quarum
„ obligationum violatione oritur inhoneſtas „

Accedat Cardinali Pallavicino alterum pręfulgidiſſimum Vaticanæ Purpuræ Decus Eminen. Cardinalis de Auguirre, qui tom. 1. Theologiæ S. Anſelmi, Tract. 1. diſp. 5. ſect. 5. cum oſtendiſſet num. 1. ex D. Thoma „ Credere Deum eſſe præam-
„ bulum ad obſervantiam mandatorum Dei, quia antequā quis
„ ſe ſubdat legi, debet neceſſariò cognoſcere, à quo legislatore
„ dimanet talis lex, & per conſequens ad obligationem legis
„ naturalis neceſſariò ſopponi notitiam Dei Legislatoris aut
„ formalem, aut ſaltem interpretativam in debito proximo „
Eandem veritatem ſic ſtrenuè corroborat „ Si enim, inquit, po-
„ teſt homo in ſylvis educatus, & lege naturali adſtrictus pati
„ ignorationem Dei invincibilem, poterit quoque cùm eadem
„ ignorantia committere aliquod peccatum grave, ſeu lethale
„ contrà legem naturalem, qua obligatur circà agenda quicum-
„ que rationis particeps eſt. Conſequens autem videtur abſur-
„ dum, quia impoſſibile eſt peccatum grave, ſeu lethale, quod
„ non ſit offenſa Dei, nequit autem eſſe offenſa Dei invincibi-
„ liter ignorati. Quis enim offendere dicatur, quem prorsùs
„ ignorat? Non ergò homo in ſylvis nutritus pati poteſt invin-
„ cibilem Dei ignorantiam. Quod ſi dicas, in eo ſtatu nullum
„ peccatum fore grave Theologicè loquendo, ſed ad ſummùm
„ Philoſophicè; contrà eſt; Quia ſi in eo ſtatu, reluctante ra-
„ tionis dictamine, committeret ſcelera aliquot ex genere ſuo
„ graviſſima V. G. contrà naturam, aut etiam occideret ſe ipsū,
„ procul dubio graviter peccaret, mereretur que pœnam æter-
„ nam damni, & ſenſus, quod ſine culpa gravi, & lethali The-
„ ologicè, & ſimpliciter dicta eſſe nullatenùs poteſt. Atqui nec
„ ejuſmodi culpa eſſe poteſt ſine gravi offenſione Dei, neque
„ hæc cum invincibili Dei ignorantia cohærere valet. Ergò
„ homo in ſylvis nutritus, & obſtrictus lege naturali circà bo-
„ num, & malum non poteſt pati invincibilem Dei ignoratio-
„ nem „ Et poſt allatam aliam ejuſdem argumenti confirmationem ità concludit eximius Theologus „ Ne igitur hæc, & alia
„ ejuſmodi abſurda ſequantur, neganda eſt omni homini ratio-
„ ne prædito, & in ſylvis nutrito invincibilis ignorantia exi-
„ ſtentiæ Dei Legislatoris, & finis naturalis „ Ut

Ut igitur tollatur de medio peccatum philosophicum ab Alexandro Octavo damnatum, prçcidanturque alja absurda ex hucusque dictis, & ex ultimis verbis Cardinalis de Aguirre emergentia, neganda est possibilis homini ratione prædito invicibilis ignorantia Dei legislatoris, & finis naturalis; Atqui Cardinalis Sfondratus hujusmodi ignorantiam validissimè per plures paginas demonstravit impossibilem in homine rationis compote, ut ex ejusdem verbis ostendimus, ergò Sfondratus exterminavit peccatum philosophicum, & alja absurda exindè profecta.

Quæso Censor attentè advertat, ab eodem Alexandro Octavo eadem Apostolica authoritate, eodem judicio supremo infallibili, irretractabili, & irreformabili, & sub iisdem omninò pœnis damnatum esse tùm peccatum philosophicum juxta ejus decretum suprà descriptum tùm inter 31. propositiones ab eodem confixas hanc propositionem num. 2. *Tametsi detur ignorãtia invincibilis juris naturę, hæc in statu naturæ lapsæ operantem ex ipsa, non excusat à peccato formali.* Cardinalis Author luce meridiana clarjus se à sententia in peccatum philosophicum lata liberat; illa namque ut jam demonstratum est, procedit universaliter, & indefinitè de quacumque ignorantia, incogitantia, & inadvertentia etiam actuali comprehendente quoque ignorantiam vincibilem, & culpatam, quæ procul dubjo actum pravum ex ea subsecutum non excusat à culpa, & pœna æterna; Cardinalis Sfondratus autem expressissimè, & conceptissimis terminis loquitur de ignorantia invincibili Dei sub quocumque conceptu, ac proindè ejus doctrina toto cælo distat à peccato philosophico per summum Pontificem proscripto, cum ignorantia invincibilis ab omnibus Theologis (exceptis Jansenio, ejusque asseclis) rectè appelletur & verè sit antecedens, justa, & inculpata. At Censor videat, quomodo ipse evadat damnationem Authoritate Apostolica fulguritam adversùs eam 2. propositionem ex 31. proscriptis. Quamobrem quæro à Censore, utrum ipse hominem operantem ex ignorantia invincibili Dei sub quocumque conceptu excusaret à peccato formali? si asserit, fore illum excusandum, retorquetur in ipsum censura adversùs Sfondratum inflicta; si negat, eum excusandum, jam fœdè se ipsum involvit sententiâ ab Alexandro Octavo pronunciatâ contrà illam secundam propositionem, sicque utrolibet

bet modo suo se gladio jugulat. Hæ sunt angustiæ, in quas se se coniicjunt, & à se ipsis propelluntur, qui sola contradicendi libidine scribunt, nec veritatem suis legibus quærunt.

NOTA.

Deindè loquendo etiam in hypothesi, quod ejusmodi ignorantia Dei sit impossibilis, nullus hactenus inter Doctores peccati philosophici repertus est, qui hanc Dei ignorantiam, si dari potest, pro beneficio, & gratia habendam docuerit, atque hoc nomine Deum ejusmodi hominibus propitium fore dixerit. Patet itaque, Authorem in hac materia aliquid docere, quod ipsâ peccati philosophici doctrinâ à Summo Pontifice damnata deterjus sit.

DISPUNCTIO.

Hujuscemodi etiam technis, & ambagibus, quæ in duabus notis proximè sequentibus obtruduntur, quamprimum satisfiet. Interim Censorem mihi alloqui fas sit his verbis S. Augustini lib. 4. oper. imperf. contra Julianum cap. 119. *Inaniter omninò laborasti, ut ad istam conclusionem falsam, & ridiculam* (de peccato philosophico) *longis, tortuosis, fallacibus, & fugacibus anfractibus pervenires.*

PROPOSITIO XXXVIII.

Demus, Brasiliæ populos Deum itá (invinincibiliter) ignorasse, id quoque magna beneficii, & gratiæ pars fuit. pag. 152. lin. 32.

PROPOSITIO XXXIX.

Cum [Barbari] hac [Dei] ignorantia impeccabiles redderentur, aljoquin certissimò peccaturi, si agnoscerent, sequitur, hoc ipsum beneficium esse. ibid. lin. 36.

Ergò sivè Barbari agnoscant [Deum] sicque invocare illum, & salutem consequi possint, sive penitus ignorent, & ideò nec possint peccare, semper verum erit, nè illis quidem misericordiam deesse.

NO-

N O T A.

„ *ACcedentem ad Deum credere oportet, quia est, & inquirentibus se remunerator sit, sine hac fide impossibile est placere Deo* „ *Heb.* 11. v. 16. *absit ergò, ut ea ignorantia, quæ impedit, ne quis Deo placere possit, dicatur magnum Dei beneficium, & gratia, sed dicatur potius, quemadmodum re ver a est, & hactenùs ab omnibus Theologis dicta fuit, pœna peccati gravissima.*

D I S P U N C T I O.

SEderat Censori consilium in quadraginta propositiones libri Eminentiss. Sfondrati censorium stigma vibrandi; ac proindè prefata verba Authoris, quamvis eodèm spectent, eundemque sensum reddant, nihilominus effingere debebant duas propositiones, ut quadragenarii numeri mysterjum unà cum sequēti propositione absolveretur. Unicus, & integer contextus illius geminæ propositionis, ut verè, ac genuinè jacet in loc. cit. fuit à nobis fideliter exscriptus in dispunctione notæ proximè superjoris, ubi apparet, eas propositiones esse conditionales, atque adeò ex Dialecticorum regulis illas nihil ponere in esse, & ulterjùs easdem esse in materja impossibili, cum Author enucleatè ostenderit, neminem sanæ mentis posse invincibiliter ignorare Deum penitùs.

Quarè ante omnia animadvertendum est, utramque præjactam propositionem procedere de barbaris reprobis omninò rudibus, & ignaris nostræ religionis, ac longissimè semotis à quacumque regjone christiana, & commoditate veræ fidei suscipiendæ. Dum ergò Censor relinquit statum descriptum hypothesi ab Authore factæ, in quo solùm sensu eæ propositiones accipiendæ sunt, hominemque considerat in complexo aljarū circumstantiarum, extra lineas vagatur, & aerem verberat. Est sanè majus, & absque ulla comparatione excellentius Dei beneficjum, quod ille homo, & quilibet aljus à Deo illuminetur luce veræ religjonis, ut salutem consequi possit, quàm quod ipse relinquatur in tenebris illius extremæ ignorantiæ, quamvis cū impotentia peccandi. Quapropter verè protulit Author pag. 130. quod gratia supernaturalis rationem maximi beneficii habet, & quod beneficjum non est, quod nemo optare, nemo petere

tere, & à quo nemo sperare æternam salutem potest; proindè non est ullum bonum, imò potius est ingens malum, quod homo constitutus sit in extrema illa ignorantia procul à jubare veræ religjonis. Undè iterùm monemus, quod in præsenti non consideratur iste status absolutè, & simpliciter, sed comparativè ad hominem reprobum positum in talibus circumstantiis, in quibus certò commissurus sit plurima peccata lethalia, nisi adesset illa ignorantia invincibilis de Deo, & lege æterna, cum qua ignorantia ille homo ab iis peccatis præservaretur, preservationem verò à peccato esse Dei beneficium probavimus in responsione ad notas in sextam, septimam, & octavam propositionem, ubi plura tradidimus, quæ optimè conducere possunt ad dispūgendam præsentem Censoris notam.

Nulla verò est repugnantia, quod aliquid sit pœna peccati originalis, & tamen sit magnum Dei beneficium, imò hoc defacto in prædestinatis contingere indubitatum est. Etenim est de fide sanctum in Concil. Trident. sess. 5. decreto de peccato originali, mortem corporis esse effectum, & pœnam peccati originalis, & etiam fidei dogma est, perseverantiam finalem esse magnum Dei donum, ut nuncupatur ab eodem Tridentino sess. 6 de justificatione can. 16. atque adeò mortem quamvis immaturam in statu gratiæ santificantis esse maximum Dei beneficjum. Undè opportunè docet Eminen. ac profundissimus Theologus Sfortia Pallavicinus lib. 7. de virtute, & sacramento Pœnitentiæ cap. 9. n. 113. „ Duo requiri ad hoc, ut aliquid dicatur gratia, & beneficjum Dei, alterum est, ut sit vel utile, vel minus noxium, quâm aliquid aljud, quod Deus posset hic, & nunc justè permittere, ac subindè permissio peccati levis excludentis hic, & nunc peccatum grave oppositum potest esse beneficium Dei, alterum est, ut intendatur propter hoc ipsum, nempè, quatenùs impeditivum mali majoris. Et propter defectum secundæ conditionis nullum peccatum formale est gratia, quja non potest intendi „ Sic in nostro casu illa ignorantia invincibilis de Deo habet utramque conditionē; Priorem quidem, nam posset Deus justè permittere in illo homine lapsum in peccatum lethale dignum pœnâ æternâ damni, & sensus, quod esset nocentius saluti, quâm ex natura sua sit illa ignorantia invincibilis, qua posita nullum peccatū committi posset. Item habet posterjorem conditionem, quja ex mente

te

te Authoris ea ignorantia à Deo intenderetur ad ostendendam quoquè suam misericordiam ergà illum hominem impediendo peccatum actuale, quod procul dubio est malum omnium maximum, & ut præclarè scribit idem Eminen. Sfondratus pag. 84. „ Est infinita Dei injurja, quippè infinitæ majestati facta, im- „ mò tanta, ut si Deus naturæ mortalis esset, eum dolore, & „ morte conficeret, ideòque nullo bono creato compensari „ potest.

Hinc Juljus Cæsar Recupitus in Collegio Neapolitano Societatis Jesu per plures annos generalis studjorum Præfectus tõ. 2. Theologiæ Urbano VIII. Pontifici maximo dicatæ lib. 3. quæst. 14. cap. 1. n. 2. scribit „ Providentiam Dei erga repro- „ bos etiam exerceri in hoc, ut pauciora, & minora peccata „ committant, & sic minoris pœnæ debitum contrahant. Un- „ dè contrahitur iis sæpissimè tempus vitæ, ut cum non vivant „ nisi ad flagitia, quantum de vita detrahitur, tantundem de- „ trahatur de culpis, atque adeò de reatu pœnæ. Ideò dicitur „ psal. 54. *Viri sanguinum, & dolosi non dimidiabunt dies suos*, „ idest, non pervenient ad medietatem dierum suorum, & „ psal. 77. *defecerunt in vanitate dies eorum, & anni eorum cum* „ *festinatione*. Isti effectus divinæ providentiæ circà reprobos „ dicuntur etiam effectus reprobationis, prout hæc secundùm „ rationem genericã est pars providentiæ versans circa media „ ad salutem. Johannes Lorinus comment. in cap. 8. Ecclesiastis vers. 12. istud subtiliter vidit, & compendio exposuit. *Misericorditer agitur*, inquit, *cum peccatore reprobo, cum citò hinc eripitur, ne magis peccando majorem sibi reatum comparet*. Unde ut scribit Ludovicus Bail in lib. de benefic. Crucis part. 3. art. 4. „ Per gratiam prævenientem, quamvis homo non justi- „ ficetur, & perseveret, multa tamen gravissima peccata evi- „ tantur à reprobis: quarè mitius in inferno habebunt ob plura „ peccata non admissa per virtutem illius, ut si non à toto, à „ tanto liberentur tormento, ad quę dum non attendunt Dog- „ matistæ isti (Bajani, & Jansеniani) Christum charitate spo- „ liant, minusque sitientem salutis hominum exhibent, quàm „ sint plerique homines, quos charitas urget ad desiderandam, „ & procurandam pro viribus salutem omnium „ Ludovicus de Ponte celeberrimus vitæ spiritualis magister in volumine inscripto *Dux spiritualis* tract. 2. cap. 5 §. 3. tradit „ Quod oc-

„ culto

„ culto divinę justitie ordine evenit, ut aliquis peccator primis „ vitæ suæ annis, & cum paucis peccatis, & fortè unico solo „ impleat destinatam mensuram, & qui vix dum vivere incępe- „ rat in mundo, repentè transferatur ad infernum. Sicut mi- „ serandus ille puer quinquennis, de quo refert S. Gregorius „ lib. 4. dialog. car. 18. quod blasfemans in ulnis sui parentis, „ raptus fuerit à dæmonibus ad infernum, eò quod tantùm ha- „ beret usum rationis, ut cognosceret, se male facere blasphe- „ mando . . . . Et quamvis in hoc casu emineat magis divina „ justitia, admixta tamen est ei misericordia, quæ prevenit pec- „ cata juvenis, ut leviores ferret pœnas in inferno „

Cornelius Mussus Episcopus Bitontinus morum puritate, & doctrinæ fama præclarissimus concione pro feria quintà diei trigesimæ in Quadragesima limatè versat locum hunc Lucæ 7. ***Ibat Jesus in civitatem, quæ vocatur Naim &c.*** „ Optemus, optemus, „ inquit, citò mori, si erimus boni, tuti erimus de præmio, sin „ mali de minori pœna. Non est tam justitia (ò sapientes) quā „ misericordia accelerare mortem etiam malis, dicente Davide „ psal. 54. *Viri sanguinum non dimidiabunt dies suos*, ne diutiùs „ viventes in deteriora labantur, & posteà acriùs puniantur. „ Quis nostrum norit, quod usus non fuerit hac misericordia „ Christus cum hoc adolescentulo filio viduæ in Civitate Naim „ ne, aut evaderet malus, aut saltem ne pejor fieret? Insipien- „ tes matres, quæ lugent mortem filiorum in eorum adolescē- „ tia. Flete, flete mulieres peccata, quæ ipsos ducunt ad mor- „ tem, gratias agite Domino, qui ob minorem eorum, & vestrū „ pænam, permisit in illos citò falcem immitti à morte, quam „ vos vocatis tam atrocem, & est tam pia. Agnoscite, agnosci- „ te misericordiam Dei, nec conquerimini, sed consolamini „ &c. Non cognoverat hæc vidua ingentem Dei misericordiā „ in immatura filii morte &c.„ Opportunè S. Augustinus tract. 73. in Johannem pronunciavit. ***Malè usurus eo, quod vult accipere, Deo potius miserante non accipit.*** Hac eadem ratione scriba, qui Matth. 8. dicebat: ***Magister sequar te quocum que jeris***, repulsam est passus, ***quia talis Magister erat***, ut observat idem Augustinus serm. 7. de verbis Domini secundùm Matth. initio, ***qui futura prævideret, intelligimus, istum hominem, si sequeretur Christum, sua quæsiturum, non quæ Jesu Christi.*** Undè ipse Doctor gratiæ Christi lib. 2. Confess. cap. 7. sic Dominum affatur „

„ Gra-

„ Gratiæ tuæ, Domine, deputo, & misericordiæ tuæ, & quæ-
„ cumque non feci mala. Quid enim non facere potui, qui etiã
„ gratuitum facinus amavi? & omnia mihi dimissa esse fateor,
„ & quæ mea spontè feci mala, & quę te Duce non feci . . . .
„ Qui enim vocatus à te secutus est vocem tuam, & vitavit ea,
„ quæ me de me ipso recordantem, & fatentem legit, non me
„ derideat ab eo medico ægrum sanari, à quo sibi præstitum est
„ ut non ęgrotaret, vel potius ut minus ęgrotaret. Et ideò te
„ tantundem, imò verò amplius diligat, quia per quem me vi-
„ det tantis peccatorum meorum languoribus exui, per eum se
„ videt tantis peccatorum languoribus non implicari. „ S. Augustinum in eodem argumento versantem inducit Bail part. 3. de benefic. Crucis art. 7. „ Quot peccata, ait, avertit Christus à
„ reprobis? Qui enim hæc gratiæ Christi non deputat, Augu-
„ stinum negavit, qui hæc gratiæ Christi deputat, nam, & scri-
„ psit homiliarum 50. hom. ultima: *Nullum est enim peccatum,*
„ *quod facit homo, quod non faceret homo, si desit Rector, à quo fa-*
„ *ctus est homo*. Hoc docet Albertus Magnus de 4 coævis tom.
„ 19. tract. 4. q. 5. 8. particula 2. „ Deum velle Angelum coope-
„ rari ad salutem damnandi, ut pauciora committat peccata.

Eodèm collimant verba hæc S. Anastasiæ Martyris in epistola ad S. Chrysogonum. „ Deprecor, inquit, te ò homo Dei, ut
„ instanter Dominum depreceris, ut aut ad fidem suam, si ven-
„ turum prævidet, maritum Publium sinat vivere, aut si eum
„ in hac incredulitatis perversitate scit mansurum, jubeat, eum
„ locum dare suis cultoribus. *Meljus est enim spiritum exhalare*
„ quâm Dei filium denegare &c. „ Sanctissimam hanc Heroinã
„ ea verba de Publio in infidelitate decessuro locutam hoc elo-
„ gio extollit Didacus Ruiz disp. 65. de scientia Dei sect. 12. n.
„ 15. „ Hæc, ait, invictissimam Christi martyrem scripsisse, sug-
„ gerente Spiritu Sancto, par est credere: siquidem eo tempo-
„ re pro Christi Domini confessione patiebatur à viro suo Pu-
„ blio vexationes morte duriores; nam ad ea pręsertim tempo-
„ ra refertur promissio Christi Domini: *Dabitur enim vobis in*
„ *illa hora quid loquamini, non enim vos estis, qui loquimini, sed*
„ *Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis*. Præsertim quo-
„ niam tacitè eædem litterę probantur ab ecclesiasticis Scripto-
„ ribus veluti ab Anastasio Bibliotecario, Suida, & Surio die
„ 25. decembris, nec non ab Adriano in 4. sentent. de Sacra-

„ ment. pænitent. quæst. an homini semper maneat facultas ve-
„ rè pænitendi, dum respondet ad 2. Huc etiam spectavit S. Basilius magnus in Constitutionibus Monasticis cap. 2. cum dixit „ Si enim intellexisset Dominus, te, si munus celeriter im-
„ petrasses, id nequaquam esse amissurum, sine dubio, quæ ejus
„ est bonitas, ultro tibi nullo rogatu detulisset. Nunc autem
„ tibi prospiciens hoc facit „ Nimirum subjungit Ruiz loc. cit. „ Ne gravius puniaris ob munus facilè obtentum, & negli-
„ genter custoditum. Quapropter S. Augustinus in psal. 85. scripsit „ Quid si malè petis à Deo? non ne Deus erit tibi ma-
„ gis non dando misericors? „ Item super ea verba psal. 54. paulò ante laudata: *Viri sanguinum non dimidiabunt dies suos* cōmendat Teophilus Raynaudus opusc. de vitæ, & mortis humanæ terminis punct. 15. num. 10. Euthymium ratiocinantem,
„ Quod ipsis peccatoribus in malo persistentibus commodum
„ est tolli de medio & impediri, ne plura, & graviora admit-
„ tant, quibus ad pænas atrociores in inferno tolerandas per
„ totam æternitatem addicantur „ Plauditque Algero lib. 2. de Euchar. cap. 7. in idem conspiranti, tandemque concludit, quod „ Sic interest ipsorum improborum, ac eorum, qui cum
„ illis intimè nexi sunt, & velut unum cum eis computantur,
„ ut vita eorum in longa tempora non protrahatur, sed læda-
„ tur velut in flore botrus illorum. Denique Alexander à S. Francisco toties laudatus soliloquio 2. sic religiosissimè Dominum affatur „ Scio Domine, quia quandò vis, in uno momen-
„ to ex Saulo Paulum facis, ex persecutore prædicatorem: si
„ vis permittere me peccare, ut ostendas deindè in me miseri-
„ cordiam tuã à peccatis me extrahendo, & peccata ignoscendo
„ majorem certè bonitatem ostendes me à peccatis pręservãdo.
„ Nonne Domine existimatur totum id mihi dimissum, quod
„ non erit ex tua misericordia commissum?

Tota autem hæc doctrina potest etiam concinnè applicari parvulis decedentibus sine baptismo, qui præservati sunt à culpa actuali, & gehenna ignis. Quinimmò Emin. Author pag. 173. affert Petrum Gonetum asserentem „ Angelos quamvìs in
„ infidelibus non excitent supernaturales illustrationes, juvan-
„ tes ad opera conducentia ad salutem, juvare tamen ad bona
„ aliqua opera moralja, & pauciora committenda peccata, ut
„ minus in inferno puniantur „ Hoc scribit Gonetus disp. 5.

de

de reprob. art. 6. §. 2. ubi adducit hæc verba D. Thomæ „ Angelorum custodiâ præsciti, & infideles juvantur, quo ad hoc, „ quod ab aliquibus malis retrahuntur, quibus, & sibi ipsis, & „ aliis nocere possunt „ Item Sfondratus pag. 158. loquens de peccatoribus pessimis, & obstinatissimis ait, quod si Deus eis „ Non daret gratiam, quâ converti possint, non eorum conversionem, sed majorem damnationem vellet, sicq; clementius faceret, eos post peccatum morte, & inferno confestim „ puniendo, quam illos expectando, nam expectare ad pænitentiam nec tamen vires pænitendi, abstinendiq; peccatis „ dare, quid aliud est, quàm non ad veniam, sed ad majorem „ damnationem pænasq; differre? Non ergò ad vitam sed ad „ mortem expectat, nec istud clementia, sed severitas est „

Ex his optimè deducitur, quod si illi Brasiliæ Populi jam reprobi,& in circumstantiis suprà indicatis possint Deum invincibiliter ignorare, redderentur impotentes peccare, alioquin certissimò peccaturi, si agnoscerent Deum, & propterea hoc ipsum in illis circumstantiis esset procul dubio magna beneficii, & gratiæ pars, nec illis quamvis reprobis misericordia divina deesset. Deus enim potest ex se intendere quidquid non est malum morale formaliter, uti sanè non est illa ignorantia, neque ut est effectus peccati originalis, neque ut est ignorantia invincibilis de Deo, quæ si daretur tantùm abest, quod esset peccatum, ut potius excusaret à peccato, ut definitum diximus ab Alexandro Octavo.

N O T A.

Absurda, & erronea propositio, ut beneficii, & gratiæ loco habeatur quidquid nos quocumque modo impeccabiles redderet. Hoc si verum esset, omnes optare deberent, ut nunquam in lucem prodiissent, ut semper fatui, & rationis usu expertes remansissent, ut eos Deus non homines, sed bruta, ligna, aut lapides creasset: deindè quis christianus patienter audiat beneficii, ac misericordiæ loco habendum, si quis Deum ignoret, & vivere sinatur sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus? Cum è contra summa sit miseria creaturæ rationalis ad imaginem Dei conditæ proprium Authorem, ac summum suum bonum, atque ultimum finem non agnoscere, atque adeò non colere.

SEd omnia ista terribilia tanquam mera spectra, & puerorum terriculamenta jam evanescunt ex dictis. Ut enim monet Cardinalis Pallavicinus loco supra laudato „ Diligenter distin-„ guenda sunt hęc duo: esse magnum beneficium, & esse maximũ „ beneficium ex optabilibus hîc, & nunc, quæ utique non con-„ vertuntur „ Ut etiam nos prænotavimus. Consimilem illationem suæ sententiæ obiectam P. Gonetus dissertatione Theologica de opinionum probabilitate art. 7. §. 5. proposuerat, videlicet „ Si opinio probabilis falsa ratione ignorantiæ invinci-„ bilis à peccato excusaret, merè opinantium, imò & ignoran-„ tium melior esset conditio, quam eorum, qui veritatem co-„ gnoscunt „ Respondet Gonetus negando sequelam, quia „ Si hic discursus valeret, inquit, pariter ego dicerem, melio-„ rem esse hominis infirmi, quâm sani conditionem, quiâ hic „ tenetur lege jejunii, à qua ille ratione infirmitatis liberatur. „ Item melior esset hominis dormientis, quâm vigilantis con-„ ditio, aut ebrii, quâm temperantis, quia hic in multis pecca-„ re potest, quæ licet ille admittat, non peccat „ Sanè Censor in sua nota deserit hypothesim Authoris, & transilit ad aljos, quoscumque homines, gratîsque garrit, quod omnes optare deberent, ut eos Deus non homines, sed bruta, ligna, aut lapides creasset. Hîc sanè saltat extra chorum Notator, qui ne sibi videatur, etiam in his verbis ceù Apollo ex tripode oracula fundens, audiat S. Bernardum serm. 35. in Cantic. n. 7. ita explicantem verba ista Christi Domini de Juda proditore: *Melius ei fuerat, si natus non fuisset homo ille. Non utique [exponit S. Abbas] si natus non fuisset omninò, sed si natus non fuisset homo, sed v. g. aut pecus, aut alia quæpiam creatura, quæ quoniam judicjum non haberet, ad judicjum non veniret, ac per hoc non ad supplicium.*

Hùc collimat, quòd Johannes Lorinus in cap. 18. sapientię ver. 2. sententiosè fatur, videlicet, quod debemus „ Gratias „ agere non de concessis dumtaxat positivis, ut vocant, mune-„ ribus, verùm etiam de damnis, & peccatis, quæ vitavimus, „ de occasionibus, & periculis, quæ effugimus. Corpore ma-„ nens meum beneficium est, hæreticus, idololatra, homici da, „ mæchus &c. meum beneficium est, si hæc ego non sum: dives

„ etiam,

„ etiam, Prælatus, Rex, Sapiens &c. meum beneficium est,
„ quoniam ipse ego rebus istis ad peccandum fortassis abuterer.
„ Pia, veraque Augustini Virgines alloquentis cap. 52. de san-
„ cta Virginitate sententia: quidquid mali ipso custodiente nō
„ committitis, tanquam remissum ab illo reputate, ne modicum
„ vobis existimantes dimissum, modicùm diligatis, & tunden-
„ tes pectora Publicanos ruinâ jactantiæ contemnatis. Rursùs
„ conveniens Deum ipsum, scio, Domine, ait soliloq; cap. 15.
„ quod nullum peccatum est, quod unquam fecerit homo, quod
„ non possit facere alter homo, si Creator desit, à quo factus est
„ homo. Sed quod non facerem, tu fecisti, quod abstinerem,
„ tu jussisti, & quod tibi crederem, gratiam tu infudisti. Hoc
„ est gratias agere, quia non lædimur „ Ex his dignoscitur, duplex esse beneficii genus, nempè aljud positiuum, aljud negativum; per primum bonum aliquod entitativè confertur, per alterum malum certò imminens avertitur.

Quocircà sibi non suadeat Censor, Sfondratum affirmare, eos Barbaros si Dei ignorantiâ invincibili laborarent, reddi quodammodò impeccabiles, quasi ipsis adveniat aliqua forma cum peccato incompossibilis, puta, unio hypostatica, vel visio beatifica, quandoquidem ex ea ignorantia invincibili tolleretur ab actu libertas indifferentiæ, & ratio voluntarii, & idcircò nulla perfectio, immò potius maxima imperfectio exindè in illum actum derivaretur, quemadmodum est absolutè maximus defectus hominis mentecapti, eum in illo statu amentiæ non posse peccare. Quam appositè verò Cardinalis Sfondratus usurparit in præsenti verba illa Principis Apostolorum epist. 2. c. 2. declarat ipsemet pag. 139. cum S. Thoma 1. 2. quæst. 106. art. 2. ad 2. his verbis „ Si quis post acceptam gratiam novi testamen-
„ ti peccaverit, majori pœna dignus est tanquam majoribus be-
„ neficiis ingratus, & auxilio sibi dato non utens „ Undè pag. 105. recitat hæc verba S. Bernardi ferm. contra ingratos ad rem præsentem elimatissima „ Ingratis, misericordiæ res est, in hac
„ parte subtrahere misericordiam, ne culpa ex beneficiis cre-
„ scat, juxta illud Prophetę: Misereamur impio, & non discet
„ justitiam. „ Accinit nobilis sacrarum literarum interpres Johannes Lorinus hìc frequenter laudatus: *Elucet*, inquit in eundem Apostoli Petri locum, „ *in eo etiam Dei misericordia, quod*
„ *non omnibus annuncietur Evangelium, ne gravius ferant judi-*
„ *cium*

„ *cium non credentes,*„ Similiter Ruiz tract. 3. de Providentia Dei disp. 16. sect. 1. n. 4. super ista verba Apostoli ad Timoth. 1. „ „ *Misericordiam consecutus sum, quia ignarans feci in incredulitate*, ait: observa dictionem causalem *Quia*, & indè ignorantiam, qua ratione culpam extenuabat, allegari ut rationem „ consequendi misericordiam, & veniam. „ Undè etiam communis, & vulgaris loquendi modus obtinuit, ut aliquod malum minus respectu majoris dicatur bonum, seu gratia: puta, quis enormissimorum criminum reus à Judice pluribus sævissimis tormentis, tandemque suspendio damnatur, à Principe verò supremo ad triremes dumtaxàt destinatur, non ne ab omnibus vulgatur, quod ille facinorosus gratiam, & beneficium à Prīcipe receperit? Ast dices, ærumnosa est triremium catena: Verum quidem, si in se absolutè illa spectetur, at si comparetur ad mortem post atrocissima tormenta, & cruciatus laqueo subeundam, ea rectè, & veraciter gratia nuncupabitur. Planus est hic sermo, plana res, & experimento tritissimo explorata.

PROPOSITIO XXXX.

Justinus Martyr Socratem Philosophum non tantùm salvum, verùm etiam Martyrem esse docet . . . . & insigniores, & quotquot de Gentilibus cum ratione vixerunt, Christianos appellat; pag. 153. lin. ultim.

Item de Platone alii dicunt; pag. 56. lin. 5. Omnibus hominibus, etiam incultissimis, & planè barbaris, auxiliũ gratiæ datur, quo legem naturalem observent, qua observatâ, & nisi obicem ponant, Deus curaturus est, ut eis quoque Evangelium innotescat, ut de Sybillis, Cornelio, Eunucho Candacis Reginæ, & Platone Philosopho constat; pag. 169. lin. 35.

N O T A.

HÆc Author ex Justino refert ea approbando, & confirmando, ut patet ex textu, quibus satis sit opponere, quæ de illis Philosophis passim leguntur, & quæ de iisdem passim communiter censue-

fuerunt SS. Patres: de Socrate Tertullianus ait in apologet.cap.46. „ Socratis vox est, si Dæmonium permittat, idem cum aliquid de „ veritate sapiebat, Aesculapio gallinaceum prosecari jubebat „ & paulò infra „ Si de pudicitia provocemus, lego partem sententiæ „ Atticæ in Socratem corruptorem adolescentium pronunciatæ„ & cap.36. de eodem Socrate, & Catone notat, quod uxores suas amicis suis communicaverint. Multa similia de Socrate, aliisq; insignioribus Philosophis habent, Cyprianus, Chrysostomus, Cyrillus, Theodoretus, Augustinus, aliique Patres, de quibus generatim, Lactātius lib.3.cap.29. rectè ait;„ Omnis sapientia hominis in hoc uno est „ ut Deum cognoscat, & colat, hoc est illud, quod Philosophi omnes totâ vitâ suâ quæsierunt, nec unquam tamen investigare, cōprehendere, tenere valuerunt, quia religionem, aut pravam tenuerunt, aut totam penitùs sustulerunt.

DISPUNCTIO.

EXtremum fabulæ actum eodem tono ferè semper continuatum, eodem fine coronare debebat Censor obtrudendo propositionem interpolatam. Nequè enim hìc instituit Author quæstionem de vita, & moribus, atque salute veterum Gentiliū philosophorū, sed aliqua merè recitativè ex probatissimis Scriptoribus refert ad instar aliorum Authorum, qui ad confirmationem, & elucidationem suorum thematum similes narrationes cursìm, & per transennam attingere solent nihil de earum veritate vel falsitate solliciti. Sic Emin. Ecclesiasticorum Annalium Parens Baronius in apparatu cap. 14. narrat„ Quod cū „ cælitùs ad salutem utriusque populi Judæi, atque Gentilis à „ Patre Filius mittendus esset in terram, quo totius humani „ generis reciperetur consensu, consilium Dei fuit, ut longè „ antè ejus adventum tantæ rei Sacramentum Judæis, atque „ Gentilibus innotesceret, illis quidem multifariàm, quod ait „ Paulus Hebr. 1. multisque modis loquens Patribus in Pro„ phetis, hæc prædixit, ac figuris adumbravit. Gentiles autē, „ quod à veritate veri cultus procul abessent, nec facilè externę „ religionis hominibus admoverent aures, per suos ipsorum „ Vates de his, quæ ventura erant, voluit præmoneri. Erant „ hi (Lactant. lib.1. c.6.) Mercurius Trismegistus, Hydaspes, „ atque Sybillæ sic dictæ à Dei consiliis denunciandis, qua-

„ si

„ si Θεοϐοίλαι decem numero, ut ajunt, omnes Virgines, quibus
„ ob virginitatis insigne meritum divinationem esse concessam
„ Hieronimus existimavit, quam, & ob causam eas appellare Pa-
„ tres consueverunt Prophetissas Gentilium, quibus & tan-
„ tum tribuit Heraclitus, Clemens Alexandrin. Strom. lib. 1.
„ ut eas non humanitùs, sed divinitùs apparuisse putarit „ Itē ad annum Christi 52. cap. 4. loquens de peroratione Doctoris Gentium in Areopago Athenienſi, & quod à multis traduceretur ceù novorum dæmoniorum annuncjator, hæc de Socrate litteris consignavit „ De Socrate *constat*, accusatum fuisse à Me-
„ lito eodem crimine dicente: jura violat Socrates, quos ex
„ majorum instituto suscepit civitas, Deos esse negans, alja no-
„ va dæmonia inducit, quam ob causam morte mulctatus est du-
„ centis octoginta, & unâ sententiis. At Paulus admirabili qua-
„ dam circumspectione divino afflatus spiritu causam egit, nam
„ quoniam sciebat, à multis argui, qui novorum dæmonjorum
„ videretur annunciator, eo quod Jesum Christum prædica-
„ ret &c. „

Similiter Eminen. Bellarminus tom. 1. controver. cap. 3. de Christo ad probandam unitatem numericā Dei in sexta probatione scribit „ Patres docere, Philosophos Gentiljum re ipsa
„ unum Deum cognovisse, & ea ex parte quasi naturaliter chri-
„ stianos fuisse, aitque, hoc patere in primis ex Justino, qui in
„ libro de Monarchia Dei, & in Apologia ad Antoninū dicit,
„ Socratem, & Platonem fuisse in hac parte christianos „ quod idem asserit scripsisse Athenagoram in Apologia pro christianis, Arnobium lib. 2. & 3. contra Gentes, Tertullianum, Eusebiū, Theodoretum, pluresque aljos veteres Patres, & tom. 4. lib. 4. c 2. de grat. & lib. arbit. confirmat eandem veritatem testimonio S. Justini martyris „ qui, inquit, scribit Socratem, & alios
„ quosdam Deum verum ità cognovisse, ut ferè Christiani dici
„ potuerint „ Expendat candidus Lector hæc utriusque Eminentiss. ac Sapientissimi Cardinalis dicta, & re ipsa perspiciet, nihil aljud dicere voluisse eorum Collegam Sfondratum. Undè Censor in crimen vocare debebat S. Justinum, cujus tantùm sententiam ibi innuit Author.

De Socrate verò hæc peculiariter ex variis Authoribus notanda sunt. Casaubonus heterodoxus Baronio-Mastix in sui s exercitationibus censoriâ virgula notavit Justinum, eo quod

in

in verbis supra indicatis senserit, solam rationem posse hominem ad salutem ęternam perducere. Hunc errorem citrà injurjam affingi non posse S. Justino probat Natalis Alexander dissert. 6. in histor. ecclesiast. sæculi secundi advertens, rationis nomine S. Justinum non intellexisse solum illud naturæ lumen, quod nobis à supremo Conditore Deo inditum est, sed Christi, qui ratio est, & Verbum Patris, qualemcumque notitiam, & cognitioni congruos mores, ut ostendit ex eodem loco, & ex Apologia prima deducit, à S. Justino non affirmari, Socratem, & aljos Philosophos sola ratione duce ad salutem pervenisse, sed disertè asseri, eos Christum ex partè dumtaxat, & imperfectè fuisse assecutos, quatenus summa ratio est; unum quippe Deum agnovere, & docuere, hocque ex illustratione rationis, & Verbi, quod est Christus, habuisse. Videantur plura de Socrate apud Petrum Danielem Huetium VC. in demonstratione Evãgelica proposit. 4. ex vetustissimis Scriptoribus multa colligentem, & apud Dominicum à SS. Trinitate lib. 2. Bibliothec. Theologicæ sect. 5. cap. 11. & 12. & præcipuè apud Petrum Halloix in annotationibus ad S. Justinum cap. 28. ubi interserit prolixam quæstionem, *an Socrates eâ de Deo, & Christo imbutus fide fuerit, ut ejus sperari salus possit*, & pro sententia affirmativa affert efficacja argumenta, & unà cum Sfondrato concludens in favorem divinæ bonitatis eruditè, & pluribus modis refellit omnes adversas rationes, adeòque omnes penitùs argutias Censoris.

Enim verò quoad illam Socratis vocem, *si dæmonjum permittat*, pravo sensu intellectam à Tertuljano hæc reponit Halloix ex veterum Gentiljum monimentis loc. cit. nimirum „ Luce „ clarius constat, Socratem, & Platonem; Xenophontem, & „ Plutarchum, & Dionem, Chrysostomum, & Maximum Ty- „ rium, Apulejum, & omnes denique antiquos Philosophos „ per dæmonjum Socratis non intellexisse pravum aliquem dę- „ monem, sed bonum Angelum, seu genjum bonum, & cum „ item ex iis, quæ illi dæmonio attribuuntur, nihil possit à vi- „ ro prudente colligi, re attentius examinata atque perpensa, „ quàm fuisse Angelum bonum, tamen Tertuljanus, & qui ejus „ fuerunt vestigja propensius consecuti, pravum fuisse dæmo- „ nem tenent. Pariter quja S Justinus, & Athenagoras in le- „ gatione pro Christianis sub finem, & Clemens Alexandrinus,

„ qui & Socratici fuerunt, & olim Gentiles, ac propterea gē-
„ tilitiū Socratis ingenjum, & sensum meljus, quàm alii, cal-
„ lere potuerunt, ac maximè quod ratio regendi, ac ducendi
„ Socratem semper in meljus, nunquam in pejus, videatur
„ omninò convincere, Angelum bonum fuisse non malum,
„ conabor pro virili hanc confirmare sententiam.

De S. Justini authoritate nihil hìc necesse esset quicquam
„ repetere, cum satis clarum sit, eum non fuisse dicturum de
„ Socrate illa, quæ dixit, si ipsum à malo gubernatum dæmo-
„ njo existimasset; neque item Athenagoras, perindè atque
„ Justinus, Socratem dixisset eadem de causa, qua christjanos
„ passum, si à malo gubernatum dæmonjo existimasset. Cle-
„ mens Alexandrinus lib. 5. stromatum, postquam ostendit nō
„ prorsùs ignotos Platoni Angelos tutelares, ità subdit. *For-*
„ *tasse autem, & dæmonjum Socrati attributum hoc innuebat*, sci-
„ licet, attribui singulis hominibus Angelos custodes.

„ Refert hæc eadem Eusebjus Pamphili lib. 13. Pręparatio-
„ nis Evangelicę cap. 13. qui etiam alijs in locis tam in hoc li-
„ bro, quàm in aliis ejusdem argumenti stat passim à Socrate.
„ Denique pro hac opinione videri potest Stephanus Bubalus
„ de Angelis quæst. 1. art. 1. difficultate 2 §. 3. ubi pro illa lau-
„ dat Aegidjum Romanum in 2. dist. 11. q. 1. art. 2. Thomam
„ ab Argentina eadem dist. q. 1. art. 3. concl. 1. Andream Ve-
„ ctorellum lib. 2. de custodia Angelorum, qui expresè docent,
„ Socratis dæmonjum fuisse Angelum bonum, & tutelarem,
„ Eugubinum quoque lib. 8. de perenni philosophia cap. 25.
„ qui eodem propendet. Sed ratio ipsa quàm maximè videtur
„ idem convincere. Cum enim satis constet, unicuique ho-
„ minum aliquem esse datum ad custodiam bonum Angelum,
„ qui à malo avertat, ducat ad bonum, quis dubitare potest,
„ quin is, qui utrumque Socrati præstit, fuerit Angelus bo-
„ nus? Præstitisse autem affirmant ii, qui id optimè ex omni-
„ bus cognoscere potuerunt, præcipui, scilicet, ejus discipu-
„ li. Plato inducens aliquoties Socratem de suo dæmonio lo-
„ quentem, & quid sit explicantem, Xenophon lib. 1. de me-
„ morabilibus Socratis, & Plutarchus in dialogo de Genio So-
„ cratis, quem per formam dialogi conscripsit, ubi cum nescio
„ quis vocem illam Socrati loquentem nihil aljud, quam ster-
„ nutationem fuisse interpretatus esset, pulchrè aljus à gravi-

„ ta-

„ tate, & virtute Socratis id alienum esse ostendit, vocem, &
„ genium suum id appellare, quod tenuis esset sternutatio: nec
„ eum fuisse Socratem, qui tam levis rei momento, vel ad agē-
„ dum se applicaret, vel ab agendo desisteret.

Ad ea verba Socratis prolata de Æsculapio sic respondet idē
Halloix „ Haud diffiteor, inquit, hoc difficile haberi argumen-
„ tum: tamen responderi potest: nihil aliud voluisse isto di-
„ cto Socratem, quam docere Critonem, jam brevi se perfe-
„ ctam sanitatēm, tam præsenti, scilicet, morte, & jam hæ-
„ rente, ut sic dicam, in labiis anima [lethale enim venenum
„ à legitima missum potestate biberat] consecuturum, & simul
„ speratam, & expectatam beatitudinem animæ adepturum.
„ Ejus enim immortalitatem haud satis idem Crito apprehen-
„ debat. Huic, & paulò antè cum petiisset à Socrate, quonam
„ modo vellet sepeliri, respondit ille; *Ut vobis lubet, si tamen*
„ *me ceperitis, nec ego vos effugero*; quasi diceret, secundùm
„ animam æstimare me debetis, non secundùm corpus: Est
„ enim illa meljor pars mei, & ibi potius dici debet esse Socra-
„ tes, ubi ejus anima erit, quàm ubi corpus. Atqui illa vos ef-
„ fugiet, nec capi poterit, ac proindè nec sepeliri: de corpo-
„ re autem, quidquid vobis libuerit, facite. Nihil enim mea
„ interest. Deindè mox conversus idem Socrates ad eos, qui
„ cum Critone aderant, & subridens: ò Viri, inquit, ego Cri-
„ toni non persuadeo, me esse hunc Socratem, qui nunc di-
„ sputo, & cuncta, quæ dicuntur, dispono, sed opinatur, me
„ esse illud, quod paulò post videbit cadaver: atque ità inter-
„ rogat, quonam modo me sepelire debeat. Id autem, de quo
„ multum sermonem feci, [nimirum quando venenum bibero,
„ non ulterjus me apud vos futurum, sed ad beatorum felicita-
„ tem *profecturum*] *id, inquam, frustrà ipsi dixisse videor, cum*
„ *& vos, & me ipse consolarer*. Hæc ibi & plura Socrates, ve-
„ lut certus de Animæ suæ post mortem felicitate. Quam &
„ inculcatam eidem Critoni symbolicè voluit, cum dixit de-
„ beri Æsculapio gallum, atque omninò reddendum. Tunc
„ enim illi tantùm debebatur, cum esset salus consecuta. Hoc
„ autem de se credi certò volebat modò Socrates, nec quicquā
„ aliud. Non fuisset autem salus consecuta, nisi & anima im-
„ mortalis fuisset, & beatitudinis jam particeps. Favet huic
„ nostræ sententiæ, & explicationi Johannes Pierjus lib. 24.

„ Hieroglyphicorum, ubi de Galli agit significatis. Quare So-
„ crates moriens, inquit, cum animi sui divinitatem majoris
„ mundi divinitati speraret se copulaturum, gallum Æscula-
„ pio, ideſt, animarum medico jam extrà omne morbi discri-
„ men positus debere se dixit. Cum enim de corpore migran-
„ dum intelligeret, convaluisse prorsùs arbitrabatur. Ut verò
„ interpretantur alii, ea de causa dictum hoc à Socrate, quod
„ lethali eo sumpto pharmaco, sanitatis beneficjum jam senti-
„ ret, cum exiret *à corpore: à quo omnes animi morbi scatere,*
„ *pullulareque sentiuntur*. Sic ille, qui deindè ad refutationem
„ quorundam Latinorum Patrum (hi enim tam ferè adversi
„ sunt Socrati, quam faventes Græci, ut mox patebit) hæc
„ subdit: *Lactantius Firmianus Septimius Florens in Apologetico,*
„ *neque non illi omnes, qui cum Aristotele Platonis verba, non sen-*
„ *sa, cavillis incessunt, hoc dissimularunt, in quo summæ sapien-*
„ *tiæ veritas delitescebat*. Vide etiam Goropium in Hierogly-
„ phicis lib. 6. & Antonini Ricciardi commentaria symbolica
„ in Aesculapio.

„ Quod autem verba Socratis nudè spectata prorsùs aliud si-
„ gnificarent, & vellent quàm communis hominum sensus, &
„ consuetudo ferat; hoc, inquam, instigare Lectores debuit
„ ad reconditiorem aliquem sensum (ut in sacris literis, & in
„ Aegyptiorum mysteriis solet) requirendum. Quis enim un-
„ quam, nisi vel à periculo mortis liberatus, vel è gravi morbo
„ sanitati corporis restitutus debere se gallum Aesculapio sen-
„ sit, aut præsetulit? Atqui horum nihil in Socrate locnm ha-
„ buit. Neque enim à periculo mortis liberatus est, neque
„ corporis sanitati fuit restitutus. Quid igitur sensit, quid per
„ illa verba Socrates volnit? Nihil sanè aliud, quam id, quod
„ ante dixi, docere Critonem animæ immortalitatem, & suam
„ in justorum sedes transmigrationem, ubi ab omni morbo, &
„ corporis contagio liber foret. Quod si opponatur, videri
„ saltem in isto facto approbasse cultum Aesculapii, & hunc pro
„ Deo habuisse, responderi potest primò, non id visum iis,
„ qui Socrati de immortalitate disputanti tunc aderant: Secun-
„ dò tametsi daretur cultum Aesculapii approbasse, & illum
„ pro Deo habuisse, hoc est, pro homine propter beneficia cu-
„ rationum, virtutes heroicas in Deos relato (nec enim alia de
„ Aesculapio sensisse existimandus est) tamen cum tali opinio-

„ ne,

„ ne, licèt enim in se falsâ, habere de uno summo Deo veram
„ fidem potuisse. Atque ut in hoc ostendendo modum dispu-
„ tandi Socraticum sequar, viâ procèdam usitatarum ipsi inter-
„ rogationum. Cedo igitur fas ne est Christiano, cuipjam Di-
„ vorum, seù Petro, seù Paulo, seù alteri cultum aliquem su-
„ premâ adoratione inferiorem exibere, quippiam vovere, vo-
„ tum reddere? *Omninò*, inquis, *& fas est, & bonum est*. Qua
„ de causâ amabo? *Quia sanctè excesserunt, & amici Dei sunt*.
„ Benè habet. De Judæo autem qui censes? licuit ne illi antè
„ Christi legem honorare Abrahamum, vota ei facere, cultu
„ sacro prosequi? *Minimè dubjum est*, ais, *quin licuerit : eadē*
„ *enim, quæ in altero, aut propè eadem ratio locum habet*. Rectè
„ dictum. Sed de Gentili homine, qui legem Moysis non no-
„ vit, quid arbitraris? An ne licitum itidem illi fuit, si quis ce-
„ lebri vitæ sanctimonia terris excessit, & communi suæ gentis
„ existimatione inter sanctos est reputatus (qualis ille Job in
„ terra Ausitide, aut Melchisedech in regjone Canahan) an lici-
„ tum, inquam, fuit tali cuipiam parem quoque superjoribus
„ honorem deferre? *Sic videtur*. Et in aliis Gentilium terris,
„ seù Græcia, seù Italia, seù Gallia, seu quacumque alia, si
„ qui perindè sanctis moribus vixisse crediti sint, ac inter Di-
„ vos habiti, idque consentientibus populorum vocibus, nū-
„ quid eadem circa eorum cultum, ac venerationem ratio te-
„ nenda est? an verò aliquod discrimen ponendum. *Similiū*,
„ *ut videtur, similis debet esse ratio:* Siquidem in illis par fides,
„ & cognitio, cultusque unius, & veri Dei fuerit, quâm in
„ superioribus „.

„ Age, faciamus, ità existimasse populos, & unà Socratem
„ de Aesculapio, nempè, illum ob singularem in Deum fidem,
„ & ob eximiam in mundo vitam, & ob insignia in curandis
„ gratuitò hominibus benefacta, Divorum numero aggregatum
„ esse, & multis morbo afflictis, post vota nuncupata, subsidio
„ fuisse, ac sanitatem restituisse; an non potuit Socrates (ut alj-
„ ud non dicam) saltem absque culpa, & Dei injuria venerari,
„ & vota illi facere, non ut summo Deo, sed ut amico Dei, &
„ aliquo inferjore cultu post Deum, & majores Cælites affice-
„ re? *At enim non talis verè fuit Aesculapius, qualis est à popu-*
„ *lis existimatus*. Id quidem incertum est: sed esto. At firma
„ fuit ejus existimatio, & multis receptarum sanitatum mune-
„ ribus

„ ribus confirmata, ac si error fuit, tolerabilis fuit. Nam & à
„ non nullis Christianis (ut in vita est S. Martini Turonensis
„ Episcopi) quidam aliquando magnis honoribus cultus fuit,
„ quem posteà idem B. Martinus cælesti revelatione didicit,
„ non modò non esse sanctum, sed etiam latronem olim fuisse,
„ & ob sua flagitia morte affectum, cujus proindè altare, &
„ sub eo situm ejus sepulchrum dimovit. An igitur error ille
„ Christianorum aliquid ipsorum fidei obfuit, aut sinceræ in
„ Deum charitati nocuit? *Nequaquam*. Ità, si Socrati cætera
„ de uno, & Supremo Deo fides constet (quod supra probatum
„ est) nihil talis error, seù de Aesculapio, seù de aliis Divis
„ (quos omnes Deo inferiores ducebat) officere illi debet. Quo
„ fit, ut argumentum id, quod principale creditum est, ferè
„ pro nihilo ducendum sit. Nam si ex professione unius veri,
„ & summi Dei, & ex vita innocenti, & ante Christum christia-
„ na, & ex intrepida prædicatione, & propugnatione ueritatis
„ usque ad extremum diem, in quo plenus fidei, & spei bonæ
„ beatam immortalitatem expectantis expiravit: si ex his, in-
„ quam, omnibus, & insuper ex eo, quod Angeli sui tutelaris
„ inspirationibus semper obsecutus sit, indubia ejus fides col-
„ ligitur; nihil certè potest aliquis in minoris momenti rebus
„ error non voluntarius, homini aliàs integro, & incorrupto,
„ fraudi esse „

Modò descendamus ad partem sententiæ Atticæ in Socratem corruptorem adolescentium pronunciatæ, quam Halloix diluit ibidem his verbis „ Ad Tertuliani authoritatem respondeo, il-
„ lam partem sententiæ Atticæ, quam dicit se legere in Socra-
„ tem pronunciatam, me quoque legere ab omni populo Atti-
„ co cum maxima accusatorum infamia, & condemnatione re-
„ vocatam. Nec hoc solùm, sed etiam ut iniustissimè occiso sta-
„ tuam innocenti, & bene de Rep. merito constitutam. Per-
„ mirum est autem, vel hoc ignorasse Tertulianum, vel si scivit:
„ hoc saltem non vidisse, nihil obesse debere alicui latam in
„ se sententiam, cui ex odio, & invidia profectæ non
„ modò omnis populus maledixit; sed etiam viri lon-
„ gè omnium doctissimi, ac sapientissimi contradixerunt.
„ Quis enim dabitur vel Platoni, vel Xenophonti comparan-
„ dus? Sed audiatur quid de Socratis calumniatoribus tandem
„ factum sit. Plutarchus id eloquetur. Is ergò in tract. de

in

„ invidia, & odio, sic scribit. „ Eos, quorum calumniis Socra-
„ tes fuit oppressus, ut extremè malos ità oderunt, & adversa-
„ ti sunt cives, ut neque ignem eis accenderent, neque inter-
„ rogantibus responderent, neque in balneo una lavarent, sed
„ aquam, qua illi lavissent, eam ut pollutam juberent à Mini-
„ stris effundi: donec illi odjum istud non ferentes, se suspen-
„ derunt. „ Quarè falsus est Tertullianus, & ex illo alii, quod
„ existimaverint crimen illud, quod Socrati ab inimicis de cor-
„ ruptela juventutis impactum est, ad amores nefarios spectavis-
„ se. Id enim prorsùs falsum est; & poterat hoc Tertullianus
„ è Platone, & Xenoponte, si legere attentius libuisset, addi-
„ scere. Nunc igitur, si qui adhuc dubitent, quid sit in accusa-
„ tione Socratis juventutem corrumpere; discant jam ex ipso
„ Socrate. Nam hìc in Apologia sua sic accusatorem suum affa-
„ tur: *Verum age, dic nobis*: quomodo me dicis, ò Melite, ju-
„ ventutem corrumpere? An videlicet (quemadmodum in ac-
„ cusatione scripsisti) quod doceam, non censendos esse Deos,
„ quos Civitas censet, sed alja nova dæmonia? An non dicis
„ me hæc docentem juvenes corrumpere? Omninò sanè, &
„ vehementer hoc assero. Inquit ille.

„ Ecce igitur ipsummet accusatorem confitentem, quid per
„ corruptionem juventutis intelligat. Idem cerni potest tàm
„ apud Xenopontem in libris memorabilium Socratis, quâm
„ apud Aristophanem in Nubibus, & aljos. Nec sanè hoc etiã
„ tempore magis propriè dici posset quis corrumpere juventu-
„ tem, quâm si de Deo, & Religione alja doceret, quã hactenùs
„ Ecclesia docuisset. Simile autem quiddam tunc fieri à Socra-
„ te persuadebatur Athenienfibus.

Socratem verò amicis suis uxores suas communicasse impro-
babile redditur ex iis, quæ de ejus continentia scribit idem Hal-
loix: „ At verò, inquit, Socratis continentia è multis apud Pla-
„ tonem dialogis notissima est, & ex his verbis Xenophontis in
„ lib. 4. de factis, & dictis Socratis initio: *Etiam ipsius meminis-*
„ *se absentis, non parum juvabat eos, qui soliti erant cum illo ver-*
„ *sari, & ejus excipere doctrinam. Nec enim minus proderat jo-*
„ *cans, quam seriò loquens. Sæpius autem ajebat, se quospiam*
„ *amare, sed manifestum erat, non eos, qui formâ corporis præsta-*
„ *bant, sed quorum animi ad virtutem apti erant, eum amore pro-*
„ *sequi*.

De-

Demùm ut ex eodem Clemente ostendam ab impuris volu-
„ ptatibus non abstinuisse modò Socratem, sed etiam aljos ab
„ iisdem absterruisse, ita ille Sanctus Pater libro Stromatum se-
„ cundo ferè extremò; *Socrates igitur jubet caveri ea, quæ non*
„ *esurientibus persuadent edere, & non sitientibus bibere. item*
„ *aspectus, & oscula formosorum, tanquam nata venenum immit-*
„ *tere Scorpiis, & araneis perniciosius.*
„ Ampljorem castimoniæ Socratis defensionem si quis requi-
„ rat, eccè illi ostendo Dionem Chrysostomum in pluribus ora-
„ tionibus præsertim 33. & 41. & Maximum Tyrium itidem in
„ pluribus, sed præcipuè 8. & 9. & Plutarchum in lib. de Genio
„ Socratis. „ Hæc autem omnia ex Petro Halloix in præsenti congesta [ne Zoilorum sannis obnoxia sint] non quidem approbativè, sed merè recitativè dicta sunt; neque ulla obstricti Censoris argumentatione, neve aliqua compulsi Emin. Authoris defendendi necessitate eadem hùc transtulimus, sed hoc præcisè ex capite illa exscripsimus, ut tandem aliquandò Notator deprehendat; Cardinalem Sfondratum in hoc opere de Prædestinatione non nova, non inaudita deprompsisse, quamvis ipsemet Censor etiam in hac ultima Nota sibi minimè dissimilis fuerit, ac in aliiis Notis, falsa imponendo Authori.

NOTA.

DE Platone, nescio, undè constet, Evangeljum seu promissionem Evangelii ei innotuisse, & quo titulo conjungatur Cornelio, & Eunucho Candacis Reginæ, quorum fides in sacris literis commendatur. Sanè cum Augustinus condemnat lib. 8. de civit. Dei cap. 12. quod Idola colonda docuerit, Lactantius lib. 3. cap. 20. quod uxorum communitatem in sua Republica statuerit. Theodoretus serm. 9. de legibus, quod infantium cædes parentibus non solùm permiserit, sed certis casibus præceperit.

DISPUNCTIO.

DE Platone videatur laudatus Huetius loc. cit. Porrò illud non alia ratione Eminentiss. Sfondratus attulit, quam ea, qua dixit D. Thomas ab eo adductus pag. 170. quod multis Gentilium facta fuit revelatio de Christo, quod si qui ex Gentilibus fal-

salvati fuerunt, quibus revelatio non fuit facta, non fuerunt salvati absque fide Mediatoris, quòd Sybilla prænunciavit quædam de Christo, quòd tempore Constantini Augusti inventum fuerit cadaver hominis cum illa lamina aurea in pectore &c. Undè Ruiz disp. 46. de prædestinat. sect. 8. n. 29. tradit, quòd „ Sicut Jobus, & amici mediam inter barbariem ethnicorum „ agentes etiam ante legem Moysis christiano penè more vixe- „ runt, sine dubio potuit, & quotidiè potest inter aljas natio- „ nes accidere. Quarè Sybillis revelata fuisse supernaturalia „ mysteria manifestum est omnibus, & quidam in sepulchro re- „ liquit scriptum, ex Virgine nasciturum esse Christum &c. „ Quibus testimoniis S. Thomas 2. 2. quæst. 71. art. 7. ad 3. „ probat, multis Gentilium factam fuisse revelationem de Chri- „ sto. Quibus similia notat S. Bonaventura in 3. sentent. dist. „ 25. art. 10. quæst. 2. ubi de Gentilibus ait. Indubitanter ve- „ rum est, quod eis præsto erat notitia Mediatoris, quanta op- „ portuna erat secundùm exigentiam temporis, tum ex dicta- „ mine naturæ, tùm ex aliena instructione tùm etiam ex Dei in- „ spiratione, qui se offert omnibus, qui eum requirunt humi- „ liter„ Confirmat idem Ruiz hanc veritatem ex recentibus historiis apud Indos prædicantium „ qui referunt aliqua vesti- „ gia mysterjorum supernaturalium, quorum notitia quondàm „ pervenerit ad eos, adeòque satis verisimile esse, quosdam „ olim credidisse, & consecutos fuisse salutem.

De eodem autem cadavere invento cum illa lamina aureà scribit etiam Jacobus Gaulterius in tabula chronographica, in qua citat Marianum Scotum. Eodem modo Pater Contensonus tom. 4. Theologicæ differt. 2. de fide, cap. 2. specul. 3. unà cũ salute Cornelii, & Eunuchi Reginæ Candacis annectit salutem multorum Gentilium ex ministerio Angelorum veritates divinas illis annunciantium, & Christi venturi revelationem factam illi homini, cujus cadaver inventum fuit tempore Constantini Augusti cum lamina in pectore &c. Quòd autem istud fuerit cadaver Platonis testatur Genebrardus Archiepiscopus Aquensis ab Authore laudatus, multos ità existimasse. Quarè Pater Gonetus in digressione de præcipuis credibilitatis nostræ fidei argumentis §. 8. mirè, & impensè commendat hoc dictum Platonis in libro de legibus, quod ait, esse „ Sanè admiratione di- „ gnissimum, nimirum, *Mensura omnium, non homo, sed Deus* „ *est*,

„ *est, maximè verò, si Deus fiat homo*. Item interrogatus Plato
„ quandiù standum ipsius legibus foret? respondit, *donec ali-*
„ *quis sacratior homine in terris appareat, qui fontem omnibus*
„ *veritatis aperiat, quem denique sequantur omnes*. Dominicus
à SS. Trinitate loco supra memorato scribit, quod „ Nice-
tas vetus Gregorii Nazianzeni scholiastes litteris commendavit
orat. 2. in Pass. „ Platonem cuidam christiano eum maledicen-
„ ti noctu apparuisse, eique dixisse, se unà cum antiquis Patri-
„ bus è Limbo fuisse ereptum, & in cælum traductum &c. D.
quoque Thomas opusc. 10. lib. 4. c. 14. Platonem sapientis-
„ simum omnium vocat, & 22. quæst. 152. art. 2. ad 3. docet
„ solum Platonem amore veritatis contemplandę abstinuisse ab
„ omni delectatione venerea.

Ruiz insuper toties commendatus disp. 45. de Trinitate sect. 1. tradit, plures Scholasticos concedere, à quibusdam Philosophis gentilibus fuisse cognitum mysterium SS. Trinitatis per doctrinam fidelium, sive lectionem sacræ scripturę vel traditionem majorum, aut peculiarem aliquam revelationem, citatque Alensem 1. par. quæst. 2. num. 1. art. 3. Albertum Magnum 1. dist. 3. quæst. 3. S. Bonaventuram eadem dist. art. 2. quæst. 2. Carthu. eadem dist. 3. quęst. 3. Suarez lib. 1. de Trinitate cap. 11. & Vasquez disput. 132. De Platone adducit in testes Clemẽtem Alexandrin. lib. 1. Strom. S. Cyrillum Alexandr. lib. 1. cõtra Julian S. Augustinum lib. 7. Confess. cap. 9. & lib. 10. de Civit. Dei c. 23. & 29 & Augustinum Steuchum Eugubinum lib. 2. de perenni Pilosophia cap. 7. Videatur Emin. de Lauræa in pluribus capitibus opusculi de gratiis actualibus, & præcipuè cap. 19.

COROLLARJUM.

Ultimo loco diluendam reservavi grandem dicam à nonnullis Censoribus impactam doctrinæ ab Eminentiss. Authore traditæ pag. 169. Cum enim ipse par. 1. §. 2. hujusmodi assertionem posuerit „ Dantur omnibus hominibus ad æternam vi-
„ tam consequendam non tantùm necessariæ, & qualescunq;
„ sed copiosissimæ, & abundantes gratiæ, quibus si velint, fa-
„ cilè commodèq; obtinere illam possint „ Istamq; suam thesim omni argumentorum genere eruditissimè comprobasset à pag.

122. usq. ad pag. 155. descendit ad argumenta in contrariũ proposita dissolvenda, inter quæ hoc num. 19. pag. 169. opponitur. „ S. Paulus ad Rom. 10. hæc habet: *Omnis quicunq; invocaverit* „ *nomen Domini, salvus erit, quomodo autem invocabunt, in quẽ* „ *non crediderunt? aut quomodò credent ei, quem non audierunt?* „ *quomodò autem audient sine prædicante?* Quibus verbis insinu- „ at Apostolus, salvari neminem posse, nisi qui credat, nemi- „ nem credere, nisi qui Evangelium audiat; atqui certum est, „ quamplurimas nationes fuisse, quibus Evangelium annun- „ tiatum diù non fuit, & nondùm est, illi ergò gratia caruе- „ runt, qua salvarentur, nam si credere, & salvari po- „ terant citrà prædicationem, ergò falsa est Apostoli ratio- „ cinatio „

In hæc verba eidem obiectioni respondet ibidem Sfondratus. „ Apostolus loquitur de fide explicita in Christum, quam cer- „ tum est, ordinarjo modo, nisi prædicatione Evangelii ha- „ beri non posse. Cæterum sine hac fide explicita in Christum „ quamplurimos ante illius adventum per solam gratiam, qua „ legem naturæ observabant, & si eam transgressi erant, de Deo „ omnium Creatore, & Provisore offenso dolebant, salutem „ adeptos esse, dubjum nullum est. Ità enim Apostolus testa- „ tur ad Hebr. 11. *Accedentem ad Deum oportet credere, quia* „ *est, & quia remunerator est.* Vides, nullam fieri incarnatio- „ nis mentionem, solamq; ad æternam vitam cognitionem exi- „ stentis, & providentis Dei sufficere. Post promulgatum ve- „ rò Evangeljum, an fides explicita in Christum *omninò* neces- „ saria sit, disputant Theologi, si tamen admittamus necessa- „ rjam esse, dicendum est cum Angelico Doctore, omnibus ho- „ minibus etiam incultissimis, ac planè barbaris auxiljum gra- „ tiæ dari, quo legem naturalem observent, qua observata, & „ nisi obicem ponant, Deum curaturum, ut eis quoquè Evan- „ geljum innotescat, ut de Sibyllis, Cornelio, Eunucho „ Candacis Reginæ, & Platone Philosopho constat. Verba „ S. Doctoris sunt ad Rom. 10. Lect. 2. &c. Et 2. 2. quæst. 2. „ art. 7. ad 3. &c. „

Reus hic agitur Cardinalis Author, quod sub dubio reliquerit, post Evangelii promulgationem fidem explicitam in Christum esse ad salutem necessariã necessitate medii seu necessitate omnimoda (quam nominatim exprimit Sfondratus per illud

ver-

verbum *omninò necessaria*) contra plura novi testamenti oracula uti sunt, istud Apostoli ad Galatas 2. *Scientes, quod non justificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Jesu Christi*, & hoc aliud Johannis 30. *qui credit in eum non judicatur, qui autem nõ credit, judicatus est, quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei*.

Vanissimus autem est hic scrupulus, & immeritò Author redargutus, qui nullam ibi interserit quæstionem, an post Evangelii promulgationem fides explicita in Christum sit omninò necessaria aut medium necessarium ad justificationem, & salutem nihil pro alterutra contradictionis parte definit, & resolvit, nec minimum verbum in favorem sententiæ negativæ pronunciat, nec dubitativè procedit, sed potius à veritate & falsitate utriusq; sententiæ affirmativæ, & negativæ abstrahit, imò in sententiam affirmativam propendet assignans responsionem, quam Doctores propugnantes omnimodam necessitatem fidei explicitæ in Christum ad salutem post Evangelii promulgationem communiter tradunt cum Præceptore Angelico in locis ab ipso per extensum adductis. Quod si Sfondratus sententiæ contrariæ negativæ adhæsisset, nullo negotio, & paucissimis verbis ab obiecta difficultate sese expedire potuisset reponens cum Theologis illius opinionis sectatoribus; Apostolum ibi loqui vel de fide tantùm implicita in Christum, vel de solâ necessitate præcepti, non de necessitate medii seu omnimoda; impotentia autem, & ignorantia invincibilis sicut excusant ab obligatione præcepti, ita & à necessitate ipsius ad salutem. Idcircò ex illo textu Apostoli ad Rom. 10. iidem Doctores probant suam negativam sententiam, ut videre est apud Suarez, Arriagam Cacheranum & alios inferiùs citandos.

Sed esto; non solùm sub dubio reliquerit, verum etiam positivè, & absolutè negaverit Sfondratus post Evangelii promulgationem fidem explicitam in Christum esse omninò necessariã seu medium necessarium ad justificationem & salutem, nunquid in se se fidei discrimen advocandus, & antè proditæ religionis tribunal sistendus erit? Nemo sanè, qui Theologorum tum antiquorum tùm neotericorum libros, theses, & scripta vel obiter & perfunctoriè evolverit, deprehendet, eam sententiam negativam ullâ Ecclesiæ censura directè aut indirectè confixam, aut apud nullos probatissimos Doctores esse receptam. Pro illa namq;

namq; ſtant ex ſchola D. Thomæ Dominicus Soto in 4. diſt. 5. quæſt. 2. art. 2. & lib. 2. de not. & grat. cap. 12.; Savellus 2. par. Chriſtianæ Philoſophiæ tract. 1. cap. 1. Zumel 1. 2. quæſt. 89. art. 6. diſput. 4. Serra quæſt. 2. de Fide art. 7. & Vincentius Ferre, quamvis opinioni contrariæ affirmativæ adhæreat, eam tamen ſententiam negativam valde probabilem eſſe conteſtatur in Tract. de Fide quæſt. 9. §. 3. num. 52. ubi pro illa ſententia negativa adducuntur Scotus in 3. diſt. 25. quæſt. 2. Azorjus lib. 8. ſummæ cap. 7. Enriq. lib. 4. de Sacrament. cap. 21. §. 2. Gaſpar Urtado diſputat. 8. difficult. 7. Puente Urtado diſp. 44. §. 4. Palao tom. 1. tract. 4. diſp. 1. quæſt. 1. num. 7. Emanuel sà verbo *fides*, Corduba lib. 2. quæſt. 4. propoſit. 3. Ex ſchola Scoti prodeunt pro eadem ſententia negativa Andreas Vega lib. 6. in Trident cap. 2. Michael de Medina lib. 4. de recta in Deum fide cap. 10. ambo inter Theologos Tridentinę Synodi cooptati, Aretinus in 3. diſt. 25. quæſt. 1. art. 8. Poncius in curſu Theologico diſputat. 29. quæſt. 3. concluſ. 5. & num. 16. Maſtrius de Meldula tametſi opinionem oppoſitam affirmativam tueatur in 3. diſput. 6. quæſt. 16. nihilominus ibi art. 1. num. 410. ſententiam negativam valde piam & probabilem eſſe candidè fatetur. Extrà duas celeberrimas illas ſcholas docent eandem ſententiã negativam Suarez diſp. 12. de fide ſect. 4. Turrjanus diſp. 26. dub. 4. Arriaga diſp. 12. de fide ſect. 2. ſubſect. 1. Herinex diſp. 7. quæſt. 5. num. 49. Cardinalis de Lugo diſput. 12. de fide ſect. 4. Madernus quæſt. 3. art. 3. Cacheranus tom. 3. Theolog. Aſſertivæ tract. 6. lib. 1. cap. 5. §. 6. & 7. & plures alii.

Inſuper Suarez loc. cit. aſſerit eandem ſententiam negativam eſſe conſentaneam antiquis Theologis Hugoni Victor. lib. 1. de Sacram. par. 10. cap. 6. & 8. Alenſi quæſt. 65. alias 82. memb. 2. & 3. Alberto in 3. diſt. 25. art. 1. & 2. Richard. art. 4. quæſt. 2. & ad 3. quæſt. 1. & videri ſententiam S. Thomæ 3. par. quæſt. 69. art. 4. ad 2. neq. aljud ſentire Scotum Gabrielem & aljos, qui ſolum loquuntur de neceſſitate pręcepti. Idem teſtatur Cardinalis de Lugo loc cit. inquiens, illam ſententiam negativam eſſe communem inter Recentiores Societatis, videriq. eſſe D. Thomæ 3. par. quæſt. 69. art. 4 ad 2. & deindè obſervat, plures ex Authoribus pro contraria opinione allegatis non loqui de neceſſitate medii ſed ſolum de neceſſitate præcepti, ut bene de Magiſtro, Scoto, Gabriel, & aliis probatum aſſerit à Coninch

diſput.

disput. 14. à num. 134. Alii subdit idem Eminen. Theologus, eã modificant, ut Sotus, qui censet, eam necessitatem solùm procedere, quando adest copia Prædicatoris, alioquin posse suppleri per fidem implicitam, quamvis hæc modificatio destruat totam sententiam, cum positâ copiâ prædicatoris, & notitiâ obligationis jam esset ignorantia vincibilis, qua stante non posset homo justificari.

Tametsi verò non nulli ex laudatis Theologis pro parte negativa distinguant inter fidem explicitam in re ipsa habitam, & inter habitam solùm in voto, & priorem negent, unquam fuisse omninò necessariam, secundam affirment semper requiri, attamen isti Authores, ut solerter expendit Arriaga loc. cit. non differunt à scriptoribus absolutè negantibus eam omnimodam necessitatem: etenim ea necessitas, quam illi Authores addunt de ea fide in voto, à nemine re ipsa negatur, nam omnes fatentur, fidem sufficientem, & necessariam ad salutem debere esse talem, quę sit virtute fides Christi Domini, Trinitatis, imò aliorum misteriorum, quandocunq; detur postea sufficiens propositio illorum; hoc autem & nihil aljud ponunt iidem Theologi in eo voto talis fidei, atq. adeò solum differunt in modo loquendi ab illis aliis Doctoribus.

Testimoniis verò sacrarum paginarum à contrariis Authoribus contra eandem sententiam negativam allatis, & connexionem fidei explicitæ Christi cum salute insinuantibus idoneâ interpretatione occurrunt Theologi sententiæ negativæ sectatores docendo, quod ex indicatis authoritatibus aliquæ congruè intelliguntur de necessitate præcepti magnificentius expressa pro Incarnationis, quàm pro aljorum mysterjorum fide, cum post Evangelii promulgationẽ luculentior propositio Incarnationis, quàm aljorum mysterjorum habeatur; aliquæ important eandem necessitatem in fide Christi, quæ est in fide Dei, ut cum Johan. 14. dicitur: *creditis in Deum, & in me credite*, & hæ dicantur solum evincere connexionem ordinariam unius fidei cum alia, & continentiam implicitam fidei Christi in fide Dei; aliæ vero vel sunt affirmativæ, & positivæ sunt, ut cum Johan. 6. dicitur *qui credit in me, habet vitam æternam*, intelligi possunt de conducentia, non de necessitate illius fidei ad salutem; si sint negativæ, & exclusivæ, uti sunt geminæ authoritates contrà Eminentiss. Authorem superiùs adductæ, intelli-
gi

gi possunt de fide Jesu Christi non ut objecti, sed ut causæ meritoriæ, ita ut sensus sit, nos non justificari, nisi per fidem, quam habemus ex meritis Christi seu ex gratia Christi. Profectò fides Christi ut causæ meritoriæ requirebatur quidem in lege scripta, sed necessitate velatâ, & occulta, at in lege nova requiritur necessitate explicata, & manifesta, quia non constabat in lege antiqua sicut constat in nova, Christum esse Redemptorem, & moralem Authorem omnium donorum supernaturalium, proindè scriptura jure in lege nova potius, quam in scriptura singillatim tradit nos non salvari sine fide proveniente ex meritis Christi. Quare ad illum locum Apostoli ex epist. ad Galatas reponit Poncjus loc. cit. eum intelligi optimè posse de via ordinariâ, & quãdo potest quis instrui de illa fide, & ad hoc est dispositus. Quoad alterum verò locum ex Johannis 3. occurrit specialiter Arriaga loco indicato, subsect. 2. illum intelligi de iis, qui audita propositione ejus misterii noluerunt credere, nam insinuat ibi Christus, talem judicandum esse eo quod non crediderit, hoc est, quod culpabiliter non crediderit, id autem supponit necessariò eum audivisse tale mysterium, alioquin non potuisset ullam culpam in eo non credendo committere. Neque obstat comparari ibi necessitatem fidei Christi cum necessitate mortis ejusdem, quia ibi fit comparatio, quoad necessitatem alicujus fidei de Deo non verò, quoad fidem explicitam Mediatoris.

Hæc autem præcisè dicta sint in gratiam Censorum, qui prorsùs gratis, & arbitrariè criminis purè imaginarii Eminen. Authorem insimularunt, & contrà fas in jus vocarunt. Siquidem ipse loc. cit. nullatenùs sese immiscuit his disceptationibus à suo instituto longè alienis de omnimoda necessitate fidei explicitæ in Christum ad justificationem, & salutem post promulgationem Evangelii, sed quæstionis resolutionem suo argumento inopportunam de controversia adhuc ab Ecclesia non definita, & de re merè adiaphora, de qua à Theologis citrà læsæ fidei periculum in utramque partem impunè disputatur, in medio reliquit.

CON-

CONCLUSIO.

NOTA.

H*Æc sunt, quæ ex præfato libro notanda putavimus,*

DISPUNCTIO.

HÆc sunt (verjùs dixisset Censor) captiosa molimina, hæc technarum,& offuciarum congeries in Cardinalis Sfondrati opus dolosè elaborata. Jure optimo olim S. Prosper fidissimus S. Augustini discipulus conquestus est contra Collatorem c. 1. quosdam opus magni sui Magistri de correptione, & gratia legisse,, Ut mensuras sensuum, pondera locutionum, numeros ,, syllabarum insidiosi scrutatores eventilarent, magnumque se ,, aliquid conficere præsumerent, si catholico Prædicatori no- ,, tam erroris affigerent. Hujusmodi quoque subdolis artibus in eundem librum Cardinalis Sfondrati depugnatum est à nonnullis Aristarchis, quibus modicum visum fuit, ei volumini clãculò genuinum infixisse, meras tricas,& labyrinthos, inanes gerras: & ineptias aggerasse, multiplicis erroris dicam scripsisse, Potentium aures, atque animos callidis præstigiis insincero zelo contectis præocupasse, atque simpliciorum rudiorumq; mentes inanibus rumusculis circumvenisse, ni ad elevandam, ac penitùs obruendam tanti Scriptoris Authoritatem scriptiunculas captionibus, & ambagibus scatentes quaquaversùs spargerent, inhumanè in defunctum desævirent, atque atrociter inquirerẽt in ipsos verborum hujus libri apices, cum catholica Authoris mens, atque sanissima sententia sit ubique apertissima, perindè ac si aliquis lucere solem negaret, nubeculâ tantùm circà illum exortâ, quamvìs aljas mille radiis se prodat.

Jam ab initio præmisimus, totam operis hujus texturam, omnes, singulasque voluminis istius periodos in vindicias divinæ bonitatis, ac misericordiæ in universum humanum genus effusissimæ à Calvino, & Jansenio proscissæ, & penè profligatæ conspirare, ac proindè consultissimus Author, eam conscribendi hujus operis viam iniit, quam doctissimus Petavjus lib. 2. de ecclesiastica Hierarchia cap. 8. similibus in argumentis sectandam commonstrat.,, Solent plerumque, inquit, non externi tan-

,, tum-

„ tummodò, sed etiam christiani Scriptores rem eandem modò „ extenuare verbis, modò amplam exaggerando facere, dum instituto, argumentoque serviunt, quod innumeris exemplis „ illustrari potest. Inest enim in unaquaque re multiplex, ac „ diversa ratio, quæ utriusuis ansam, & argumentum præbent, „ quod notavit Aristoteles in Rethor. lib 3. cap. 2. Neque ab „ hoc usu loquendi sermo divinus abhorret, velut cum hominis „ dignitatem aliàs sic extollit, ut eam Angelicæ supparem faciat „ psalm. 8. *Minuisti eum paulò minus*, inquit, *ab Angelis*, imò divinæ, ut Hebræi hunc locum interpretantur. Aliàs in infinitum abiicit, ac deprimit, ut psalm. 143. *Domine quid est homo, „ quia innotuisti ei &c. homo vanitati similis factus est &c.* „ Non arguendus ergò, sed impensé laudandus Sfondratus, quòd Apologiam pro Divina bonitate, ac misericordia contra Calvinum, & Jansenium adornaturus quidquid ad divinæ bonitatis, ac misericordiæ commendationem conducere poterat, locupletissimè congesserit, & magnificentissimè extulerit, ac provexerit, non minora nec inferiori stylo de divina justitia dicturus, si de ea argumentum capessendum fuisset.

N O T A.

P*Lurimæ adhuc in eo libro extant propositiones, quæ minimè probari possunt.*

D I S P U N C T I O.

O *Sententiam* (liceat mihi hîc cum Tertulliano cap. 2. Apologetici exclamare) *necessitate confusam? Parcit, & sævit, dissimulat, & animadvertit!* Quisquis autem has quadraginta notas Censoris partium affectu liber, & purgato mentis oculo perlustraverit, statim deprehendet, pleraſq; propositiones Censoris mucrone confossas fuisse detortas, contortas, & in invidiosum sensum coactas; obiecta plerumque contra Scriptoris doctrinam absurda consectaria, quæ jam ipse alibi egregiè difflarat; opposita scripturæ, & Patrum testimonia, quæ idemmet disertè aliis in locis explanarat; sed hæc omnia dissimulanda erant, apertiſq; oculis transilienda, ut tam improbè religiosissimo, ac Sapientissimo Cardinali imponeretur, & ut censorius

ſtylus in reconditum arcanum numeri quadragenarii propoſitionum à Cenſore ſibi jam à principio præfixi vibraretur. Deindè ecquis unquam æquitatis, & rectitudinis non omninò oblitus judicabit, quod quotieſcumque Scriptor quiſpiam pro principali ſuo themate elucidando, & à contrariis impugnationibus vindicando obiter tantùm, & curſim attingit aliud dogma, debeat omnia ad eandem veritatem ſpectantia in medium proferre, cunctaſq; oppoſitiones, quæ adverſum illam effingi poſſunt diſſolvere, alioqui non ſolum ſit in crimen vocandus de illis ommiſſionibus, ſed etiam & ommiſſa tanquam negata, & abſurda intentata ceu admiſſa reputanda forent? Nihilominus re verà hæc tam iniqua, tam abſona Notatorem iſtum exigere vidimus ab Authore, quoties ipſe ſolùm per tranſennam, vel aliud agens theologicam aliquam veritatem memorat. Imò quod horrendum dictu eſt, Cenſor quandoque adverſus Emin. Authorem obtrudit verba, quæ ipſemet Sfondratus tanquam ab Adverſario contra ſuam doctrinam obiecta adduxerat.

NOTA.

MUlta alia reprehenſione digna occurrunt, ſive in locis ſacræ ſcripturæ parùm fideliter laudandis, & novo quodam modo explicandis, atque ad proprios ſenſus contra Regulam Concilii Tridentini contorquendis, ſive in citandis SS. Patrum, præſertim S. Auguſtini, & S. Thomæ authoritatibus contra verum eorum ſenſum.

DISPUNCTIO.

EX utriuſque Juris diſpoſitione ſancitum manet. *Fruſtra allegantur, quæ non exhibentur*. Inter quadraginta propoſitiones nigro calculo notatas pauciſſimas reperire eſt, quæ mutilatæ, obtruncatæ, mancæ, interpolatæ, & dimidiatæ non ſint; proindè quis cordatus in animum inducet tantam Cenſoris humanitatem ergà Authorem, ut tam compertos, tam exploratos, tam perſpicuos ejuſdem lapſus minimè in aprico collocaret, & gravioris cauterii cenſura inureret? Profectò *umbram*, ut cum Tertulliano loquar, *ſine lumine colorat*, qui vel unicam propoſitionem cenſoria nota dignam ex hoc libro Emin. Sfondrati

drati extundere præsumet. Undè Censori hæc verba S. Augustini lib. de dono perseverantiæ in fine reponam „ Qui errare „ (Cardinalem Sfondratum) existimant, etiam atque etiam „ diligenter quæ sunt dicta considerent, ne fortasse ipsi errent.

N O T A.

NOn nulla etiam verba interdum supprimuntur, aut truncantur.

DISPUNCTIO.

O Lepidum caput? Viden, ut mutato nomine de te fabula narretur! Authoris sententias à te diminutas, & verbis propriis denudatas jam Lectoris oculis supposuimus, sed hocce Censoris, non Authoris crimen propriâ obstrepente conscientiâ excussum, non accusatione, sed confessione diluendum erat. Porrò Vigiljus Djaconus lib. 4. contra Euthychetem decertans pro S. Leone magno, cujus scriptura Euthychiani Nestorianismo sordere blaterabant, ità in eos invectus est „ Inho-„ nesto utimini officio, ut superiora demendo, & inferiora non „ addendo, ità media eligatis, ut verba sententiis exuentes de „ eorum nuditate pro arbitrio ludatis „

N O T A.

SIvè denique in carpendo obliquè eorundem Patrum, & maximè S. Augustini doctrinam.

DISPUNCTIO.

HOc purum, & putum mendacjum jam non semel deteximus, & exsufflavimus: Apagè nugas!

N O T A.

CÆterùm dubitari non potest, quin liber tum ob Authoris famā, & dignitatem, tum ob editionem factam in Urbe permissu Sac. Congregationis S. Officii, & cum solitis approbationibus ab omnibus sit cum magna curiositate legendus.

DIS-

CEleberrimo Eminen. Authoris nomini adamussim respondet hoc opus. Censor in se ipsum divinator præsenserat, non minori omnium eruditorum plausu excipiendum hunc librum, quàm quo excepti sunt alii ab Eminen. Scriptore elucbrati, ac proindè ob privata partium studia in cunis ipsis nascens hoc opus præfocare indecoris artibus studuit, sed sparsus per cuniculos pulvis in caput insidiantis exardescet. Velit, nolit Censor, aliis pluribus à Sapientissimo Cardinali editis voluminibus haud quaquam degener est iste fœtus. Pauci autem sunt ex eo genere hominum, qui hausto semel odio quidquid vident, aut intelligunt, ut fabulosa illa Agave, atro, quo imbuti sunt, felle illitum statim arbitrantur.

NOTA.

CAtholici quidem, quibus avitæ doctrinæ conservatio cordi est, tam nova, & extraordinaria in eo non sine labore cernent.

DISPUNCTIO.

CAtholici quidem, quibus avitæ doctrinæ conservatio cordi est in eo libro piissimam eruditionem Sanctorum Præsulum Anselmi Cantuariensis, & Francisci Salesii, ac Seraphicarum Virginum Theresiæ, & Magdalenæ de Pazzis intimo devotionis affectu relegent, eaque pietatis effata eodem superno afflante Spiritus suggesta suspicient; iisque religiosissimis sententiis magis, magisque in dies ad salutem proficient, simulque patientiæ, ac commiserationis actus exercebunt ergà Censorem, quod eò audaciæ, & præsidentiæ devenerit, ut non erubuerit in deridiculum vertere, ac ludis, & sannis plebis exponere piissimas sententias, & Ascetica dogmata ex Sanctissimis Doctoribus excerpta, & in hoc opere Ascetico, & Parænetico inserta, eaque supercilioso fastidio velùt anicularum nænias aspernari. Et sane quem præterit, quàm lata pandatur janua ad omnem piorum voluminum àuthoritatem infringendam, si eas voces contorqueamus semel, & captivas trahamus ad aljenos sensus, & opinjones merè arbitrarjas? Si ergò pro libidine confingere, ac procudere Scri-

Scriptorum sensa licebit, jam nec in SS. Patrum operibus, immò nec in ipsis sacris paginis integrum aliquid, inviolatum, inconcussum, incorruptumque permanebit. Istud autem potissimùm animadvertendum est pro axiomatibus, & effatis spiritualibus, atque asceticis, quæ si eo pietatis sensu, quo ab Authoribus conscripta sunt, & recta intentione accipiantur, nihil illis sanctius, nihil religiosus intelligi poterit; E contra verò, si à sensu ab Authore intento divellantur, & cavillis technisque implicentur, nihil illis ineptius, & forsàn nihil in Deum contumeljosius effutiri poterit, ut non operoso molimine convictum dari potest.

N O T A.

HÆretici verò de oblata sibi, ut ipsi quidem putabunt, Ecclesiã Romanam calumniandi occasione lætabuntur.

D I S P U N C T I O.

HÆretici sanè sibi modò blandientur, recentissimam sibi oblatam occasionem Ecclesiam Romanam calumniandi, videntes à quibusdam, qui catholico nomine censeri gloriantur, ingenti volumine iterùm editas, & vindicatas propositiones Michaelis Baii à Summis Pontificibus æquissimè, & sanctissimè damnatas, eorumque diplomata, seù Constitutiones, ac Bullas in illorum pravorum dogmatum damnationem jam olim promulgatas, & ab universa Ecclesia receptas, nunc ab hujusce furfuris Scriptoribus in præfato volumine prorsus elisas, insulsis interpretationibus depravatas, ac penitùs evacuatas. E contrario iidem heterodoxi obstupescent, ab aliquibus orthodoxis tã malè habitum Cardinalem Sfondratum, cujus nomen venerandum pariter, ac formidandum erat ipsis hæreticis, quorum plurimi è proximo oculis propriis hauserunt complurjum annorũ intervallo nostri Authoris innocentissimam vitam, excellentissimam sapientiam, omnesque egregias dotes. ac insignes prerogativas planè dignissimas Viro natalibus clarissimo, morum integritate probatissimo, omnigena eruditione, incomparabilique eloquentia celeberrimo, rerum agendrum peritia, mira indolis suavitate, paratissima in omnes beneficentia, Ecclesiastico

Prin-

Principatu optimè administrato, eximiæ doctrinæ, ac religiosissimæ pietatis locupletissimis monumentis publica luce donatis ubique Christiana in Republica præstantissimo, de Romana Ecclesia benemerentissimo, Vaticana Purpura meritissimè decorato; in Urbe Orbis theatro per paucos menses assidua propemodùm ægritudine transactos consumatæ religionis, sapientię, ac prudentiæ speciminibus editis inclyto, maximo sui desiderio relicto, tandemque morte piissimè obita glorioso.

N O T A.

UNiversi per Orbem christianum diverso licèt animo avidè expectabunt, quid Apostolica Sedes de propositionibus, & doctrina hujus libri decretura sit.

D I S P U N C T I O.

UNiversi per Orbem christianum diffusi tam Catholici, quàm Hæretici, quorum ad aures non absque ingenti scandalo pervenerunt tot dicteria, fallaciæ, præstigiæ, & astus, quibus ab hujusce tincturæ **hypercriticis** in S. R.E, Principem,& Apostolici Senatus nitidissimum sidus, tam impotenter debacchatum est, avidè profectò expectabunt, quid Apostolica Sedes in hujusmodi Detractores dignitatis culmini Apostolico proximæ, æquissimè, ac pro exemplari castigatione decretura sit, & justitiæ zelo succensi cum S. Bernardo epist. 35. exclamabunt. *Quid hoc livoris, imò furoris fuisset, opus utile, & laudabile, ubi nihil nisi, quod sanæ fidei, quod doctrinæ saluberrimæ, quod ædificationis spiritualis est, temerarjo damnare judicio?*

Interim me ex christianæ charitatis legibus devinctum agnovi ad duplex Censori monitum suggerendum; alterum est, quod ipsemet sibi prospiciat quoad primam, quartam, & quintam ex famosis propositionibus Jansenii Iprensis per Summos Pontifices confixis; istis enim Censorem vehementer propendere loquela ipsius in his notis ab Apologistis Jansenii ferè ex integro expilatis fortè aliquibus suadebit. Alterum verò est, quod suæ conscientiæ consulat Censor, eo quod religioni non sibi duxit Eminentiss. Cardin. Sfondratum ob Apologiam pro unigenito Filio Dei humani generis Vindice, immensaque Dei bonitate,

&

& misericordia ergà humanum genus sapientissimè contrà errores Calvini, & Jansenii elucubratam audacter exagitare, plerasque propositiones insidiosè ex ejus libro extractas, atque adulteratas nigerrimo calculo notare, ac præclarissimo ejus nomini gravissimas labes inferre, ac proinde ipse debet huic malo, tantoque scandalo qnamocissimè occurrere, teneturque ex rigoroso æternę legis præcepto, illius amplissimi S.R E. Principis famam penè oppressam redintegrare, ac resarcire, atque adeò salutem Palinodiâ redimere, *cum non dimittatur peccatum, nisi restituatur ablatum*. Detractio enim est peccatum furto gravjus, cum, teste Scriptura Proverb. 22 *Meljus sit nomen bonū, quàm divitiæ multæ*. Juxtà autem Theologorum sententiam crescit detractionis gravitas ex crimine, quod imponitur, ex dignitate personæ, cui detrahitur, neque minuitur detractionis gravitas, eo quod bono fine fiat. Quare Censor patulis auribus excipiat hæc S. Augustini lib. 3. contra Julianum verba; iisque proficiat: *Si non vis intelligere, aut si te fingis non intelligere, noli obstrepere volentibus, & valentibus intelligere*.

Ergò nodum sanè in scyrpo quæsivit quisquis hac in materia nunc enodi, vel nodulum censorio stigmate inurendum suspicatus est, & propterea modò debet cum Doctore Mellifluo serm. in Nativit. SS. Innocentium, & serm. 1. in Purificat. B. Mariæ *magis sollicitus, & timoratus agere gratias benignissimo, & largissimo Salvatori, qui humanæ salutis occasiones tam copiosa charitate perquirit, ut in his voluntatem, & opus, in his sine opere voluntatem, in his etiam sine voluntate opus Salutis invenire lætetur, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem sui venire, cujus gratia in communi posita est, offertur omnibus, & nemo illius expers, nisi qui renuit*.

AD

1. AD BEATISSIMUM PATREM

INNOCENTIUM XII.

2. SUMMUM PONTIFICEM

SUPPLICATIO AUTHORIS

Verbis S. Bernardi Abbatis ad Innocentium II. Romanum Episcopum descriptis

CONTEXTA.

3. PAtrem pro filio, & INNOCENTIUM pro innocente postulamus. Quàm fideliter (Cælestinus Cardinalis Sfondratus) Apostolicæ Sedis honorem, & quietem Romanæ Ecclesiæ dilexerit, quàm immo-

biliter, & sollicitè in tempore tribulationis ei adhæserit, & aliis in umbrâ sedentibus pondus diei, & æstus cum eâ portaverit, quàm constanter, & intrepidè [pro eâ] locutus sit, non necessè habetis scribi à nobis, ipsi enim certissimè scitis, qui, 4. ut probabilis res ac digna planè vestro Apostolatu fuit, posuistis in lumine lumen absconditum, nè sibi soli viveret, qui & aljos ad vitam trahere posset. Usquequò namquè latebat, & ardebat tantummodò, qui & lucere valebat? 5. Erat quippè ille illustris non minus mentis generositate, quâm sanguinis, erat scientià, erat vitæ honestate, & famæ ejus integritas nec inimici quidem dentem verebatur, 6. tam diligenter, & circumspectè integritatem famæ suæ custodivit à labiis iniquis, & à linguà dolosà 7. Attende, Amantissime Pater, gratiæ Dei, quæ in te est, quanta fecit animæ tuæ, quanta per te Ecclesiæ suæ quanta in agro Dominico, cælo, & terrâ testibus, tam potenter, quàm salubriter

evul-

evulsa sunt, & destructa, quanta rursùm benè ædificata, plantata, & propagata. 8. Nulla autem meo judicio in corona vestra prætiosior gemma Zelo illo vestro, quo æmulari consuevistis oppressos [quibus accenseri potest ipse Sfondratus] 9. devotissimus filjus vester, & Ecclesiasticæ libertatis amator, & defensor (ob librum de Prædestinationis nodo editum), 10. ubi sal est in omni sermone, aures mulcet, dulcorat ora, corda recreat, & inflammat, colloquja condit, impinguat preces, ad orandum sollicitat 11. Folia (quadraginta notis anonymi Censoris adversùs eundem librum onusta) utinam adhuc laterent in scriniis, & non in triviis legerentur 12. Proh pudor! quos cachinnos res ista movit, & movet Ecclesiæ inimicis, eis etiam ipsis, quorum fortasse metu, aut favore à recto tramite abducti sunt 13. Usquequò autèm innocentia tanta vexatur, & hoc vivo INNOCENTIO? satis utraque res venit

in lucem, & manifestationem. 14. Si verò res ipsa habeat diligentem inspectorem, & prudenter examinetur ad commodum causæ, & ejus confirmationem, omnia cooperantur in bonum, persona, negotium, author operis, impugnator. Si enim ad personam respicias, hîc est filjus tuus dilectus, in quo tibi complacuit. 15. Verùm hoc sollicitudinem vestram attendere velim, creaturæ injurjam respicere ad creantem. 16. usquequò, Domine, clypeus protectionis vestræ non opponitur? 17. Plenissimè híc ad omnia postulata respondetur. 18. Veritatem dico, non mentior, nihil à me hic dictum (Censoris) odjo, sed solo veritatis amore veraciter omnia posita, teste ipsâ veritate. 19. Si inventum fuerit in ore meo mendacium, ipsum os meum condemnabit me. 20. Quod ergò de tali, & tali modo factum est, dignum perfectò est, Beatissime Pater, ut favor Apostolicæ gratiæ prosequatur, 21.

pro

pro quo ſupplico, & ad Pedes Domini mei eâ, qua poſſum, mente anxiâ deſcendo.

Ex S. Bernardi Abbatis ad Innocentium II. juxtà noviſſimã editionem Pariſienſem operum ejuſdem S. Patris an. 1690. [1. *epiſt.* 191.] 2. *ibid.* [3. *epiſt.* 323.] 4. *epiſt.* 155. [5. *epiſt.* 171.] 6. *epiſt.* 323. [7. *epiſt.* 189.] 8. *epiſt.* 198. [9. *epiſt.* 217.] 10. *epiſt.* 150. [11. *epiſt.* 189.] 12. *epiſt.* 178. [13. *epiſt.* 199.] 14. *epiſt.* 348. [15. *epiſt* 177.] 16. *epiſt.* 318. [17. *epiſt.* 218.] 18. *epiſt.* 164. [19. *epiſt.* 218.] 20. *epiſt.* 171. [21. *epiſt.* 199.]

ERRATA CORRIGE.

Pag. 11. ver 22. confertim, *lege*, confesti
Pag 14. ver. 30. ignari, ignorabant
Pag. 16. ver. 21. Idem, Iidem
Ibidem ver. 31 directa, diserta
Pag. 22. ver. 7. Bitontinus, Bituntinus
Pag. 35. ver. 20. expressæ, expressa
Pag. 36 ver. 37. Ita, Ista
Pag. 41. ver 36 explicationem, expoliationem
Pag. 45. ver. 15. secus, seciùs
Pag. 50 ver. 16. ex exclusus, exclusus
Pag. 60. ver. 21. proxima, proximè
Ibidem ver. 31. nullam, nullum
Pag. 61. ver. 12. caperentur, raperentur
Pag. 79. ver. 27 effundent, effundente
Pag. 87. ver. 28. bonus. bonum
Pag. 101. ver. 31. esse, iste
Ibidem ver. 33. leguntur, legatur
Ibidem Ambrosiastri inscriptis ad illud, Ambrosiastri ad illud
Pag. 115. ver. 3. Herinex, Herincx
Pag. 130 ver. 21 conscriptæ, conscripto
Ibidem ver. 22 Giardu, Giarda
Pag. 140. ver 21. adducendum, adducendā
Pag. 148 ver. 10. recusis, recusis
Pag. 151. ver. 4. Torre; Ferre
Pag. 152. ver. 8. quorum, quarum
Pag. 154. ver. 33. fide, fidem
Pag. 162. ver. 27. ei, ea
Pag. 170. ver. 1. ac, ne
Pag. 175. ver. 20. &, & in
Pag. 184. ver. 11. hos clarissima, has clarissimas
Ibidem ver. 19. Nabuchodonosorum, Nabuchodonosorem
Pag. 188 ver. 21. & de notis, & notas
Pag. 189 ver. 23. Augustinos, Augustinus
Pag. 213. ver. 26. conspicuus, conspicui
Pag. 214. ver. 24. ecclesiasticæ, scribit, scholasticæ, scribunt
Pag. 217. ver. 21. volens, voluit
Pag 223. ver. 34. scopum, scopulum
Pag 232 ver. 21. disputationibus, dispunctionibus
Pag. 241. ver. 10 Unde, Vide
Pag. 243. ver. 1. arbitrium, arbitrio
Pag. 255. ver 5. exponuntur, exponit
Pag. 260 ver. 32. īpossibilis, īpossibile
Pag. 265. ver 18 obiectū, obiectivum
Pag. 269 ver. 25. hypothesi, hypothesis
Pag. 274 ver 35. Petrum, Patrem
Pag 293 ver. 2 Savellus, Javellus
Ibidem ver. ult Gabriel, Gabriele
Pag. 294. ver. 33 dicantur, dicuntur
Ibidem ver 35. vel sunt, si
Pag. 295 ver 9 in scriptura, in scripta
Pag. 296 ver. 5. præbent, præbeat
Pag. 299 ver. 13. scriptura. scripta
Pag. 300 ver. 20. spiritus. spiritu
Pag 301. ver. 7. religiosus, religiosiùs
In supplicatione ad SS. D. N. Papam Pag. 4. ver 22. perfectò, profectò

